Gross Béla

Tanulmánytöjét kisorsolásra megvette a társulat.

Nefelejts. 1868. 57 y. l.
(A képrőművészeti társulat)

Gross Béla festő

elismerő okl.

Közlezrkt

1268. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Gross Béla
Pajtás, olaj

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállítása. 1904.
máro. 34 l.

II.521/.
arabjait a szentély XVIII. századi res-
k találták meg. /Békefi, I.56. l.megj./
A pásztói apátság története. I-III.

endház.
es/ patak jobbpartján, közvetlen az
m mellett, attól hajdan folyóval el-

1190-ben. Az épitéstörténet szempont-
égibb adatunk 1356-ból való. Az ekkor
entéséből kitünik, hogy ekkor csupán
s él benne, jövedelme 140 frt, amely
endtagok számát négyre emeljék. Mind-
vel kisszerübb a pilisi apátságnál,
nekkor 700 frt, lakóinak száma 12,
tehát nyilván ennyi személy befoga-
letről a továbbiakban nem hallunk.

Gross Béla
Margit, olaj

Szegedi Képzőműv. Egyesület kiáll. 1907. márc.
16 l.

MDK

Gross Béla

Magy. Képzőművészek Egyesülete gyűlése. Műcs. 1900.
19.sz. 265 l.

III
II
676 (1300)
806 (97)

:

és jobbra fordult.
~~szent~~ ~~püspöknek~~ fejét dicsfény
s palástot hord. Jobbról az er-
et csodamódon mentett meg át-
lól a felirat maradványaiból
i.

203 : 183
dalaknak ~~202~~: ~~181.5~~ cm.
VII. 26-án. 667 lirán. (308 frt. 49 kr.
l-én. (246/95.)
54347/95. min. számot.

26

GROSS *Béla*, festő. * Miskolc 1835 febr. 4, † Budapest 1914 okt. 15. Itt, Bécsben és Münchenben tanult s 1858 óta állított ki gondos símasággal festett arcképeket (Andrássy Gyula gróf és neje stb.) és női tanulmányfejeket Budapesten. Nejének arcképe, Önarcképe és Paraszt anyóka c. festményei a Szépművészeti Múzeumban vannak.

1762.

E. G. I 720 l

Gross Béla

festő

Pestről, 1858-ban 21 éves

lásd

Fleischer Béla 47. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

G r o s s B é l a
festő

Fővárosi Lapok.1868.nov.25. /Fővárosi hirek./

Gross Béla

festő

szül. 1835

Önarchépe a miskolci Muzeumban

vód

Halm Leszek

256. l.

Jesh
ro. 1835

wid

Krück I. 418. l.

Karperecz, hallstatt-Kori VI. 18.

Grosz, Béla, Maler, geb. am 4. Feb. 1835 in Miskolcz, studierte in Wien und München. Seine Genrebilder und Portraits sind in zahlreichen Privatsammlungen ungar. Magnaten vertreten.

Krück. I. 418. C

Gross Béla

l.

Lykanemzromantika

87, 104, 111, 144,
196, 197. l.

festő

vrád

Magyar Géniusz

1901. 254. l.

(G. B. karikaturája Márk Lajostól)

melynek két ablaka meg söntése ki van, világítva és a melynek füstölgő kéményénél lajtorja látható, tartanak pihenőt

Pálffy János hagyom.
Budapest 7.
Előszoba.

mber 6-án.

VII : 129.

ma előtt. ~~(Eisenkehr)~~

ázolt férfiák és asszonyok, kikkel a kozákok

terében ~~[illegible]~~ lévő földszintes csárdánál

~~lakkal és söntéssel, füstölgő ké-~~
~~ajtorjával. A téli éjszakán ábrázolt~~
~~tartanak pihenőt a deportált férfiak-~~
előbbieknek egyike szekéren fekszik, míg
~~[illegible]~~ és egy, ~~[illegible]~~ ki gyermeket tart
~~[illegible]~~ balról kocsik és kifogott lovak
lyen túl a ~~[illegible]~~ szalmakazalok nál gémes
ról pedig, a hol ~~[illegible]~~ érkezett utas
gar áll dogál. Jelzése alól balra: JÓ-
72.4.

egélyezen aranyozott keretben, vá-
8.5 : 116.5 cm.-- Száma a törzsleltár-
ban 7. — Becsértéke 2300 K.

133

5

Groz Béla

MAGYAR MŰVÉSZET

1925. 497

Berr. cikk

T. 575.

ɔgadalmi jelvényekkel körülvett
ionnát balkarján a gyermek Jézus-
ilötte hat angyal röpköd. Ke-
erősitettek. Felirata:

ıbild der Mutter Gottes
.

16.7 cm.

Gross Béla

Művészeti lexikon
I10. l.

A. 203.

Kiállítva tőle néhány tanulmányfej

l.

B. A. Nefelejts 1868

201. l.

Gross Béla

Perállag III/3

288. P.

Nem lehet véletlen, hogy ~~az itt~~ az antik Sabaria forum-
összeesik a középkori Szombathely szívét alkotó püspök-
várral és jogos Paulovits István feltevése, hogy a ~~város~~ középkori
vártemplom ~~a~~. Savaria ~~b~~ capitoliumi szentélyén emelkedett.
Sajnos ma már nem lehet megállapítani, hogy a középkori
emlékek milyen mértékben kapcsolódtak az antik maradvá-
nyokhoz, ~~de a topográfiai eredm~~ mert a középkori épületeket
is eltörölte a XVIII. századi építkezés, de a topográfiai egyezések
~~alapján~~ aligha, ~~m~~ az akkori ~~kulti~~ ~~szellemi és a középkori~~ ~~szelle~~
politikai és kulturális központ, valamint a középkori
városmag ~~központ~~ hasonló rendeltetésű épületeinek
összeesése aligha lehet véletlen.

Ami a ~~város~~ capitolium és a püspökvár kontinui-
tásának bizonyítékai között hiányzik megtalálható egy kis
külterületen fekvő templomban: a Szent Márton tiszteletére
szentelt egykori plébánia templomba, amely ma a domonkosok
kezén. Amellett, hogy e kérdésnek egyéb vonatkozásait érinte-
[illegible] a Szent Márton savariai születésének proble-

1880.

Gross Béla
festő
kiegészítés!
+ Bp. 1914. okt. 15.

Perállag III. 1326. 1.

diszítéssel. Bécs, 1840, metőleg 1847. — ZWEI TELLER, Por-
rokdekor. Wien, 1846, bez. 1847.

kkal. Herend, 1860. táj. — ZWEI TELLER, Porzellan, mit
Herend, um 1860.

kal. Herend, 1871. — SCHÜSSEL, Porzellan, oval, mit bunten

Fekete lakkos faalapon csontból és színezett bronzból
35×27 cm. — RELIEF, auf schwarz lakkiertem Gru
Bein und gefärbter Bronze. Japan, modern.

IV. Porc

Porzel

531. **Hamutálca,**

porcellán, Mátyás király sepiával festett mellképé
ASCHENSCHALE, Porzellan, mit dem Brustbilde K

532. **Mokkacsésze aljjal,**

porcellán, türkiszkék alap színes jelenetekkel. Fische
Porzellan, mit bunten Szenen auf Türkisblauem Fond

533. **Virágváza,**

porcellán, rajta csigavonalas alapból kihagyott mez
VASE, Porzellan, auf gelblichem Grund mit Rankend

534. **Levestál** fedővel,

porcellán, apró virágszálakkal és sárga szélcsikkal.
Deckel, Porzellan, mit Streublumen und gelber Randl

535. **Tányér,**

porcellán, kék vonalas díszítéssel. Városlőd, XIX. sz
dekor. Városlőd, Mitte XIX. Jahrhundert.

536. **Patikaedény,**

porcellán, ovális címkével. Regéc, XIX. század köze
Schild. Regéc, Mitte XIX. Jahrhundert.

Gross Adalbert (Bela)

Geb. in Pest, 21 J. alt. Maler

mär München in

tamlt.

1858-59.

Bécsi akadémia
Ujházy

Kasza, vasból, Árpádkori V. 17.

Gross Béla

festő

mód

Ujvell Zs L.

323-l.

Budapest

Üllöi-ut, Iparmüvészeti
Muzeum.

391. NŐI ARC ÖZIKEVEL. Porcellán. Berlin . . . . . 25.—

392. SZÍVALAKÚ CUKORTARTÓ FEDŐVEL. Porcellán, felrakott és festett virágdíszszel. Herend . . .

393

394

395

396

397

398

399

400

401

402

403

téssel. Pirkenhammer. (2 kanna, süteménytálca és 2 csésze aljjal.) . . 28.—

1415. LIKŐRÖSKÉSZLET. Csiszolt üveg, aranyozott díszítéssel. (Hordócska, tál és 4 nem hozzáillő pohár.) . . . 30.—

1416. TÁNYÉR. Porcellán, kínai modorban festett díszítéssel. Bécs, 1853. . . 8.—

1417. SZÉGYENLŐS ÁMOR. Bisquitt porcellán. Bécs, 1818. (Javított, törött részekkel.) Hozzá alabastrom talapzat 200.—

1418. VÁZA. Kékkel színezett üveg, köszörült dísszel . . . . . 25.—

1419. TÁNYÉR. Porcellán, festett virágokkal, áttört peremmel. Bécs, 1842. . 5.—

1420. KORSÓ. Fajánsz, domború díszítéssel 12.—

1421. DÍSZVÁZA. Fehérmázú fajánsz. (Javított.) . . . . . 20.—

1422. HAMUTÁL. Porcellán, alakos dísszel. Bécs, 1860 körül. (Repedt.) . . . 10.—

1423. TIZENKÉTSZEMÉLYES ÉTKÉSZLET. Porcellán, mangánvörössel festett díszítéssel. Herend. (Levestál fedővel, 7 különböző tál, mártáscsésze, 12 mély-, 24 lapos- és 12 tésztástányér. Összesen 57 darab.) . . . 1200.—

1424. SZOBAFÜSTÖLŐ. Porcellán, festett virágdísszel. Herend . . . . . 20.—

1425. TÁNYÉR. Porcellán, festett cseresznyékkel. Herend . . . . . 3.—

1426. TÁNYÉR. Porcellán, festett virággal. Herend . . . . . 3.—

—

Gross Béla

festő

Perállsöt képes

561. l.

Grosz Béla

1860-61. Tanulmányfő, olajf. 80 frt. megvette a nemzeti.
PMÉvk 1860 ra. 16. l.

1864-5. Szerzetes c. olajf. 70 frtért megvette a nemzeti.
PMÉvk 1864 re. 8. l.

Vallás- és közokt. minisztérium

VIII. 25

Grósz Béla

festő

† Bpest 1914 okt. 15-

Revai XX. 320. l.

Groos Béla

1854-ben a münchemi képzőművészeti akadémián tanult.

Somogyi Károly: Magyarok a münchemi képzőművészeti akadémián. Művészet. 1912. 180. l.

időpontjáról Egyesületünket előzetesen értesiteni méltóztassék.

Maradok kiváló tisztelettel:

.Szolnok, 1924.szeptember 8.

Lengyel Sándor

egyesületi titkár.

Cim: Lengyel Sándor várm. árv.ülnök,a Szolnoki Művészeti Egyesület titkára Szolnok,Vármegyeháza.

Gross Béla

l.

Srana 1890

79. l.

Gross Béla

festő

Szül. Miskolc

1835 febr. 4

l. + 1914 okt 15 Bp

Szendrei V. k.

392. l.

Gz-h

volta del Duce, il principe Boncompagni ha condotto in porto opere grandiose, ha concretato il Piano Regolatore, traccia sicura della nuova grande Roma. La sua tenace volontà non abbandonò il principe Boncompagni neppure nel momento doloroso della scomparsa della incomparabile sua sposa, il cui ricordo rimarrà incancellabile nel cuore della cittadinanza romana.

Il Capo del Governo non tralasciò occasione per manifestare il suo amore per Roma, la sua ammirazione per le virtù del nostro popolo. Dopo le elezioni politiche dell'aprile 1924, in un discorso dal balcone di Palazzo Chigi, diceva: « *Roma ha ritrovato nella giornata del 6 aprile il suo spirito intatto delle grandi ore; Roma ha magnificamente marciato. Si diceva che gli impiegati non avrebbero votato per il Governo: hanno votato. Si diceva anche che a Roma non esiste un popolo la-*

Gross Béla

festő

L.

Szmarcy - Szmetiványi

604. l.

Esztergom.

A háttérben balra látjuk
melyet a szent Tamás hegyről á
lyel szemben Gockern ég, az el
vében török és keresztény csap

WAHRE CONTRAFACTVR DER BELEG
SO DABEI GESCHEHEN DEN

LR

fölül középütt: 12.
magyarázó szövegének pedig kez
és befejezése: 8. Der Carl
Christen Schiltwacht.

Rm., mér. a rl.16.5: 27.

1864. szept.—okt. kiáll.: Szerzetes, olajf., 100 frt.

1865. nov.—decz. kiáll.: Női tanulmányfő, olajf.

A Képzőművészeti Társulat kiállításain következő képeit állította ki:

1864. évi kiáll.: A szerzetes, olajf., 100 frt.

1877. évi kiáll.: Tanulmányfő, olajf., 150 frt.

1880. tavaszi kiáll.: Szegény hegedűs, olajf., 500 frt.

1881. őszi kiáll.: Boszúvágy, olajf., 350 frt.

1882. őszi kiáll.: Női arczkép, olajf., 300 frt.

1884. tavaszi kiáll.: Spanyol czigányleány, olajf., 150 frt.

1885. tavaszi kiáll.: Tanulmányfő, olajf., 200 frt. — Elhagyatva, olajf., 550 frt. — Tanulmányfő, olajf., 200 frt.

1885. orsz. ált. kiáll.: A kártyavető nő, olajf., 400 frt. — Czigányleány, olajf., 100 frt.

1886. őszi kiáll.: Tanulmányfő, olajf. 100 frt. — Paraszt anyóka, olajf., 350 frt. — Tanulmányfej, olajf., 120 frt.

1887. őszi kiáll.: Hevesmegyei lányka, olajf., 125 frt. — Mezei virág, olajf., 280 frt.

1888. őszi kiáll.: »Vegyenek dinnyét!«, olajf., 280 frt. — Fuvolázó, olajf., 150 frt. — Zenélő oláhleány, olajf., 180 frt.

1890—91. téli kiáll.: Körmöczbányai leány, olajf., 280 frt. — Tanulmányfej, olajf., 220 frt.

1891—92. téli kiáll.: Bánatos leány, olajf., 150 frt. — Magdolna, olajf., 120 frt.

1892—93. téli kiáll.: Körmöczbánya város kapuja, olajf., 100 frt.

1894. tavaszi kiáll.: Arczkép, olajf. — Egyedül, olajf.

1896. ezredéves orsz. kiáll.: Önarczkép, olajf. — Gróf Andrássy Gyuláné arczképe, olajf., Andrássy Tivadar gróf tulajdona. — Néhai Andrássy Gyula gróf arczképe, olajf., Andrássy Tivadar gróf tulajdona. — Tanulmányfő, olajf., Herzog Péter tulajdona. — A művész atyjának arczképe, olajf. — Önarczkép, olajf., Keményfi Gábor tulajdona.

1898—99. téli kiáll.: Böske, olajf., 60 frt. — Elhervadtunk, olajf., 150 frt. — Egy koldus, olajf., 100 frt.

1899. tavaszi nemzetk. kiáll.: Ájtatosság, olajf., 450 frt. — A két testvér, olajf., 250 frt.

1899—1900. téli kiáll.: Tavasz, olajf., 400 frt. — Érdekes hír, olajf., 600 frt. — Szegénység és hűség, olajf., 600 frt.

1900—1901. téli kiáll.: Arczkép, olajf. — Arató leány, olajf., 560 K. — Fürdés előtt, olajf., 300 K.

1900—1901. téli kiáll.: Lantos nő, olajf., 600 K. — Arczkép, olajf. — Tanulmányfej, olajf., 420 K.

1901. tavaszi nemzetk. kiáll.: Meghiusult remény, olajf., 1200 K. — Szent Margit, olajf., 600 K.

1901—2. téli kiáll.: »Tisza partján van egy hajó kikötve, benne fekszik az én rózsám megölve«, olajf., 600 K. — Merengő, olajf., 400 K. — »Multamban nincs öröm, csak bús emlékezet«, olajf., 700 K.

1902. tavaszi nemzetk. kiáll.: Mind a kettő hamis, olajf., 700 K. — Arczkép, olajf., 500 K. — Szomorúság, olajf., 600 K.

1902—3. téli kiáll.: Ábrándozó művésznő, olajf. — Arczkép, olajf. — »Árva lettem!« olajf.

1903. tavaszi nemzetk. kiáll.: Czigányaszszony, olajf. — Hajnalka, olajf. — Magda, olajf.

1903—4. téli kiáll.: Az anya, olajf. — Öreg asszony, olajf.

1904. tavaszi kiáll.: Ágnes, olajf. — Kedvencz nótám, olajf. — Érdekes olvasmány, olajf.

1904—5. téli kiáll.: Áhitat, olajf. — Borcsa, olajf. — Mindenszentek estéjén, olajf. — Ábránd, olajf.

1905. tavaszi nemzetk. kiáll.: Apácza, olajf. — Piroska, olajf. — Margit, olajf.

1905—6. téli kiáll.: Bánatos, olajf.

1906. tavaszi kiáll.: Ájtatosság, olajf. — Oláhleány, olajf.

1906—7. téli nemzetk. kiáll.: Margit, olajf. — Mater Dolorosa, olajf.

1907. tavaszi kiáll.: Olasz munkás, olajf. — Önarczkép, olajf.

1907—8. téli kiáll.: Az anya kincse, olajf.

1908—9. téli nemzetk. kiáll.: Apácza, olajf.

1909. tavaszi kiáll.: Az anya, olajf.

1909—10. téli kiáll.: Irén, olajf. — Pihenő modell, olajf.

1910. tavaszi kiáll.: Körmöczbányai tót leány, olajf.

1911. tavaszi kiáll.: Aratónő, olajf.

1911—12. jubiláris téli kiáll.: Önarczkép, olajf.

1912. tavaszi kiáll.: Ájtatosság, olajf.

1912—13. téli kiáll.: Jolán, olajf. — Bánatosan, olajf.

1914. tavaszi kiáll.: Ájtatosan, olajf.

Az Ország Tükre. 1864. 334. l. — *Budapesti Hírlap.* 1914 okt. 17. — *Ezredéves orsz. kiállítás.* A képzőművészeti osztály képes tárgymutatója. Budapest, 1896. 63—64. l. — *Kiáll. tárgymutatók.* — *Művészet.* 1912. 180. l. — *Nemzeti Szalon Almanach.* Budapest, 1912. 170. l. — *Ney Ferencz:* Az első magyar festészeti akadémiát gyámolító társulat évkönyve. Pest, 1852. 32—33. l. — *Peregriny János dr.:* A M. N. Múzeum képtárának leíró katalogusa. Budapest, 1900. 136. l. — *Pesti Hírlap.* 1914 okt. 17. — *Pesti Napló.* 1914 okt. 16. (Elhúnyt festőművész.) — *Szana Tamás:* Száz év a magyar művészet történetéből. Budapest, 1901. 122. l. — *Szendrei János dr.:* Miskolcz város története. Miskolcz, 1911. V. 392. l. — *Szépművészeti Múzeum.* A modern képtár katalógusa. Budapest, 1913. 16. l. — *Tört. Képcsarnok* műtárgyainak leíró lajstroma. Budapest, 1907. 110. l. — Önéletr. adatok.

Arch. Ért. 1889. 276. l. — *W. S.:* Heimische Künstler. *Korrespondenzblatt.* 1884. VII. 77. l. — *Wenrich:* Künstlernamen aus siebenbürgisch-sächsischer Vergangenheit. *Archiv* des Vereines für sieb. Landeskunde. XXII. 1889. 71. l.

Gross János (Hans), ötvös, l. *Gruss J.*

Gross Keresztély, ötvös, l. *Kattner K.*

Gross Lukács, ötvös. A brassai ötvös czéh 1622-ben avatta mesterré.

Resch, Adolf: Die Kronstädter Gold- und Silberarbeiter. *Korrespondenzblatt.* 1884. 21. l.

Gross Márton, ötvöslegény. 1675—1679-ig Henek János (l. o.) brassai mesternél tanult.

Gyárfás Tihamér: A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 52. l.

Gross Mihály, ötvös. 1767-ben lépett a nagyszebeni ötvös czéhbe.

Gyárfás Tihamér: A nagyszebeni ötvösök mesterjegytáblája. *Arch. Ért.* 1910. 416. l. (Mesterjegye közölve a 412. lapon.)

Gross Pál, szobrász. A XVII. század második felében Szepesszombatban élt. Egy 1668-ban szülői emlékére készített epitaphiuma a szepesszombati róm. kath. templomban máig fennmaradt. Myskovszky leírása szerint a díszes renaissance stílű rámával keretelt kép tábláján egy feszület alatt a család tagjai, kezeiket imára összetéve térdelnek és pedig az ily epitaphiumokon szokásos rendben, t. i. jobboldalán a család férfi, a baloldalon pedig a női tagjai és pedig kor szerint sorakoznak olyformán, hogy az előtérben a család fenntartója és feje nejével együtt, ezek után pedig gyermekei következnek. A kép alatt lévő és gyümölcsfüzéreket tartó két angyal által szegélyezett s azonfelül díszes renaissance stílű ornamentatióval körülfogott táblán e következő aranyozott felirat olvasható:

Anno 1668. die 17 Decembris.

Dieses Epitaphium hat der ehrhafte und Kunstreiche Paulus Grosz Bildhauer allhier seinem nun mehr in Gott ruhenden Herrn Vater Paulo Grosz, seiner Frau Mutter Marina, welche noch beim Leben ist, und der gantzen Familie zu immerwährenden Gedächtniss aufgerichtet.

Alighanem G. faragta a szepesszombati templom szószékén levő négy evangelistának domborművű polychrom alakjait is s valószínűen ő volt a mestere I. Rákóczy Ferencz epitaphiumának, mely Kassán a premontreiek templomában van.

Divald Kornél: Szepesvármegye művészeti emlékei. Első rész. Építészeti emlékek. Budapest, 1905. 56. l. — *U. az:* Harmadik rész: Iparművészeti emlékek. Budapest, 1907. 53, 54. l. — *Gerecze Péter dr.:* A műemlékek helyrajzi jegyzéke és irodalma. Budapest, 1906. 834. h. — *Kemény Lajos:* Felsőmagyarfa középkori műemlékei. A városház s a város erődítményeinek műrégészeti leírása. Budapest, 1880. 37. l. — *U. az:* A szepes-szombati plébánia templom. *Arch. Ért.* 1886. 121—122. l.

Grosschmidt Róza Antal, festő. 1803 körül úgylátszik Bécsben, az akadémián tanult festeni. Utóbb hazajött, Tarczalon élt, s mint jómódú ember csak a maga szórakozására festegetett. Legjelesebb műveinek egyike Kazinczy Ferencz nejének arczképe (1811).

Kazinczy Ferencz: Pályám emlékezete. 213, 327. l. — *Művészet.* 1904. 207—208. l.

Grossmann Gyula, festő, l. *Tornai Gy.*

Grossmann Hedvig, festőnő, l. *Mechle-Grossmann H.*

Grossthayss Márton, ötvös. Brassóban 1680 körül lett mesterré. 1691-ben ő is aláírta azt az oklevelet, melyben az összes brassai mesterek eskü alatt fogadják, hogy Oláhországba nem mennek dolgozni. Művei közül egy ezüsttányér ismeretes.

Gyárfás Tihamér: A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 125, 321. l. (Mesterjegye közölve.)

Grosz Aladár, szobrász, l. *Gárdos A.*

Grosz Béla, festő, l. *Gross B.*

Grosz Frigyes, ötvöslegény. 1812-ben Pozsonyban Tirtsch János Mihály (l. o.) műhelyében szabadult fel.

Mihalik József: Háromszáz év a pozsonyi ötvösség történetéből. *Múzeumi és Könyvt. Ért.* 1911. 136. l.

Grosz (Krosz) József, ötvös. 1765-ben lett mesterré Pozsonyban.

Mihalik József: Háromszáz év a pozsonyi ötvösség történetéből. *Múzeumi és Könyvt. Ért.* 1911. 134. l.

Groth, l. *Gro.*

Grovois Sándor (Alexander), zárai születésű ötvöslegény. Kraner János (l. o.) pozsonyi mester műhelyében 1843-ban szabadult fel.

Mihalik József: Háromszáz év a pozsonyi ötvösség történetéből. *Múzeumi és Könyvt. Ért.* 1911. 148, 150. l.

Gróh István, iparművész és író; szül. 1867 jún. 2-án Nagybereznán (Ung megye). 1885—90-ig az orsz. m. kir. mintarajziskola és rajztanárképzőben Székely Bertalan és Lotz Károly vezetése alatt végezvén tanulmányait, rajztanári oklevelet szerzett. Mint rajztanár előbb Nyíregyházán, majd Rozsnyón tanított, 1896-ban pedig a budapesti iparművészeti iskolához nevezték ki, hol jelenleg is működik. 1901-ben tanítványaival restaurálta az eperjesi Rákóczi-ház sgraffito díszítését. Az 1902. évi turini kiállításon ezüst-, az 1906. évi milanoi kiállításon pedig aranyéremmel tüntették ki. G. évek során át foglalkozott a magyarországi középkori falfestmények tanulmányozásával s nagy tökéletességgel másolta azokat. Tanítványai közül is igen sokat képzett már ki e téren. Enemű aquarellfelvételeinek száma jelenté-

Ernst, A., 19. század (Jahrhundert).

252. ALPESI TÁJ FOLYÓVAL (Alpengegend mit Fluss).
Lemezpapir (Karton). 20×25.

Ernst, A., 19. század (Jahrhundert).

253. TÁJ VÁRRAL (Landschaft mit Burg).
Lemezpapir (Karton). 20,5×25,5.

Ernst, A., 19. század (Jahrhundert).

254. POZSONY LÁTKÉPE (Ansicht von Pressburg). Jelzés lent a középen (Bezeichnet rechts unten): A. Ernst.
Vászon (Leinwand) 20×25.

Ernst, A., 19. század (Jahrhundert).

255. TÁJ FOLYÓVAL (Landschaft mit Fluss).
Lemezpapir (Karton). 20×25.

Esmérand, Mlle. Inès d', 19. század (Jahrhundert).

256. NŐI KÉPMÁS (Damenbildnis). Jelzés jobbra (Bezeichnet rechts): Inès d'esm.
Miniatur 6,3×5,2. Illusztr, XXXII. tábl.

Exter, Julius, szül. (geb.) 1863.

257. KILÁTÁS A RÓZSADOMBRÓL (Ansicht vom Rosenhügel in Budapest). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten): J. Exter 1922.
Lemezpapir (Karton).

Facelli C. G., 17. század (Jahrhundert).

258. SABIN NŐK ELRABLÁSA (Raub der Sabinerinnen). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten). C. G. Facelli 1679 f.
Vászon (Leinwand). 148×203.

Fahrländer, Franz (1793—1831?).

259. FÉRFIKÉPMÁS (Männliches Bildnis). Jelzés jobbra (Bezeichnet rechts).
Miniatur 8,5×7.

Faragó József (Josef), szül. (geb.) 1866.

260. „KIMENET" (Der Ausgang). Jelzés lent balra (Bezeichnet links unten): Faragó.
Tusrajz (Tuschzeichnung). 25×21,5.

Felsőolaszországi festő (Oberitalienisch), 1600 körül (um).

261. A SZENT CSALÁD PÁDUAI SZENT ANTALLAL (Die heil. Familie mit dem heil. Antonius von Padua).
Vászon (Leinwand). 35,5×49.

Felsőolaszországi festő (Oberitalienisch), 17. század (Jahrhundert).

262. KER. SZENT JÁNOS (Johannes der Täufer).
Vászon (Leinwand). 52×43.

Felsőolaszországi művész (Oberitalienisch), 17—18. század (Jahrhundert).

263. ASSISII SZENT FERENC LÁTOMÁSA (Vision des heil. Franz von Assisi).
Krétarajz (Kreidezeichnung). 54×35.

Fényes Adolf, szül. (geb.) 1867.

264. FÉRFI TALIGÁVAL (Mann mit Schubkarren). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten): Fényes A.
Tusrajz (Tuschzeichnung). 29×38,5.

Ernst Múzeum
aukciói XXVII.

Ferenczy Károly (Karl v.), 1862—1917.

265. LOVASOK AZ ERDŐBEN (Reiter im Wald).
Vászon (Leinwand). 52,5×66,5.

Ferenczy Valér (Valerius v.), szül. (geb.) 1885.

266. NYUGVÓ NŐ (Ruhende Frau). Jelzés fent balra (Bezeichnet links oben): Ferenczy Valér.
Vászon (Leinwand). 23×32,5.

Ferenczy Valér (Valerius v.), szül. (geb.) 1885.

267. VELENCEI EMLÉK (Detail aus Venedig).
Vászon (Leinwand). 76×90.

Ferenczy Valér (Valerius v.), szül. (geb.) 1885.

268. ŐSZI HANGULAT (Herbststimmung).
Vászon (Leinwand). 51×83.

Ferrari Gaudenzio (?) után (Nach).

269. KRISZTUS SIRATÁSA (Beweinung Christi).
Vászon (Leinwand). 82×73.

Festa, Bianca, 1800 körül (um).

270. HÁROM ANGYALFEJ (Drei Engelsköpfe). Jelzés jobbra (Bezeichnet rechts): Bianca Festa fec.
Miniatur. 6, 7×7,3.

Feszty Árpád (1856—1914).

271. TANYA (Der Gutshof). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten): Feszty Árpád.
Vászon (Leinwand). 48×80.

Fischer (Fischers) von Erlach (1656—1723).

272. KRISZTUS A TÖVISKOSZORUVAL (Christus mit der Dornenkrone). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten): Fischers V. E. Delineavit 1715. Gróf Széchényi Miklós nagyváradi püspök hagyatékából (Aus dem Nachlasse des Grafen Nikolaus Széchényi, Bischofs von Nagyvárad, Grosswardein).
Ceruzarajz (Bleistiftzeichnung). 32×23.

Flamand festő (Flämisch), 17. század (Jahrhundert).

273. KRISZTUS SZÜLETÉSE (Geburt Christi).
Réz (Kupfer). 18×23,5.

Flamand-francia festő (Flämisch-französisch), 17. század (Jahrhundert).

274. KRISZTUS SIRATÁSA (Beweinung des Leichnams). Gróf Széchényi Miklós nagyváradi püspök hagyatékából (Aus dem Nachlasse des Grafen Nikolaus Széchenyi, Bischofs von Nagyvárad, Grosswardein).
Fa (Holz). 63,5×50. Illusztr. V. tábl.

Flamand festő (Flämisch), 18. század (Jahrhundert)

275. MULATÓ TÁRSASÁG (Gesellschaftsstück).
Vászon (Leinwand). 56×70.

Florimi, Matteo †, 1603., Martaen de Vos után (Nach)

276. FELTÁMADÁS (Die Auferstehung).
Rézmetszet (Kupferstich). 24×26,5.

Francia festő (Französisch), 16. század első feléből (Erste Hälfte des 16. Jahrhunderts).
François Clouet köre (Kreis des).

276a. ELŐKELŐ HÖLGY KÉPMÁSA (Bildnis einer vornehmen Dame).
Fa (Holz). 33,5×25. Illusztr. II. tábl.

Francia festő (Französisch), 17—18. század (Jahrhundert).

277. VENUS ÉS (und) ADONIS.
Vászon (Leinwand). 127×93.

Francia festő (Französisch), 18. század (Jahrhundert).

278. JUPITER ÉS JO.
Vászon (Leinwand). 78×93.

Francia művész (Französisch), 18. század (Jahrhundert).

279. PUTTÓK (Putten). Krétarajz (Kreidezeichnung). Gróf Széchenyi Miklós nagyváradi püspök hagyatékából (Aus dem Nachlasse des Grafen Nikolaus Széchényi, Bischofs von Nagyvárad, Grosswardein). 16,5×23.

Francia festő (Französisch), 18—19. század (Jahrhundert).

280. IMÁDKOZÓ NŐ (Betende Frau).
Olajminiatur (Oelminiatur). Átmérője (Durchmesser) 8,2.

Francia festő (Französisch), 19. század (Jahrhundert).

281. NŐI KÉPMÁS (Damenbildnis).
Miniatur 4,8×3,6.

Francia festő (Französisch), 1830.

282. FÉRFIKÉPMÁS (Männliches Bildnis). Balra háromsoros görög felirat és az évszám (Links dreizeilige griechische Inschrift und die Jahreszahl) 1830.
Vászon (Leinwand). 51×41,5.

Francia festő 19. század, (Jahrhundert).

283. NŐI KÉPMÁS (weibliches Bildnis).
Miniatur. Átmérője (Durchmesser) 6,7. Illusztr. XXXII. tábl.

Francia (?) festő (Französisch), 19. század (Jahrhundert).

284. CSENDÉLET (Stilleben).
Vászon (Leinwand). 44×55,5.

Francia művész után, 19. század (Jahrhundert).

285. FÜRDŐ NŐ (Die Badende).
Lemezpapir (Karton). 26×18,5.

Frey, Johannes Jakob (1813—1865).

286. NÁPOLYI ÖBÖL (Der Golf von Neapel). Lent jobbra (Rechts unten): Roma 1841. J. J. Frey.
Vászon (Leinwand). 57×81.

Frey, Johannes Jakob (1813—1865).

287. NÁPOLY (Neapel).
Vászon (Leinwand). 57×81.

Frey, Johannes Jakob (1813—1865).

288. TAORMINA. Jelzés lent balra (Bezeichnet links unten): J. J. Frey, Roma, 1871.
Vászon (Leinwand). 57×81.

Frey, Johannes Jakob (1813—1865).

289. PAESTUM. Lent balra (Links unten): Roma, 1841.
Vászon (Leinwand). 57×81.

Fuchs, Rudolf, 19—20. század (Jahrhundert).

290. NŐI FEJ (weibliches Bild). Jelzés lent balra (Bezeichnet links unten): Rudolf Fuchs, 1916.
33×22,5.

G. A.-monogrammista (Monogrammist), 19. század (Jahrhundert).

291. NŐ ALMÁVAL (Frau mit Äpfeln). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten): G. A.
Vászon (Leinwand). 78×61,5.

G. C. K. monogrammista (Monogrammist), 18. század (Jahrhundert).

292. FÉRFIAKTTANULMÁNY (Männliche Aktstudie). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten): G. C. K. fecit Ar. 172.
Krétarajz (Kreidezeichnung). 20,5×15,5.

Goyen, Jan van (1596—1656).

293. TENGERI TÁJ (Marine). Jelzés a csónakon: J. v. G. 44. Irásbeli bizonylat Dr. C. Hofstede de Grost-tól (Schriftliches Gutachten von Dr. C. Hofstede de Groot, Haag).
Fa (Holz). 24×30. Illusztr. VIII. tábl.

Gaál Ferenc (Franz), 20. század (Jahrhundert).

294. VIRÁGCSENDÉLET (Blumenstilleben). Jelzés lent balra (Bezeichnet links unten): Gaál F.
Vászon (Leinwand). 48×43.

Gaál Ferenc (Franz), 20. század (Jahrhundert).

295. VÁROSLIGETI RÉSZLET (Detail aus dem Stadtwäldchen, Budapest). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten): Gaál F. 920.
Lemezpapir (Karton). 53,5×49.

Gábor Lajos, szül. (geb.) 1886.

296. NYUGVÓ NŐ (Ruhende Frau). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten): Gábor.
Vászon (Leinwand). 18,5×25.

Gael, Adriaen † 1665.

297. FALUSI MULATSÁG? (Ländliche Unterhaltung). Jelzés lent balra (Bezeichnet links unten): A. Gael.
Vászon (Leinwand). 45,5×64. Illusztr. XIII. tábl.

Gael, Barend, 17. század (Jahrhundert).

298. PIHENŐ KATONÁK (Rastende Soldaten).
Fa (Holz). 46×63.

Gauermann, Friedrich (1807—1862).

299. KECSKE (Die Ziege). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten): Gauermann.
Ceruzarajz (Bleistiftzeichnung). 17,5×15.

Gauermann, Friedrich (1807—1862).

301. AZ ISTÁLLÓBAN (Im Stall). Gróf Széchényi Miklós nagyváradi püspök hagyatékából (Aus dem Nachlasse des Grafen Nikolaus Széchényi, Bischofs von Nagyvárad, Grosswardein).
Lemezpapir (Karton). 15×20.

Gaugain F., Borcker után (Nach), 19. század (Jahrhundert).

302. „A BOY RETURNING FROM FISHING."
Szines metszet (Farbenstich). 61×44.

Gaugain, Hellyer, Westall R. után (Nach).

303. „A BOY MENDING HIS NET."
Szines metszet (Farbenstich). 28,5×39.

Gellée (Claude Lorrain) után (Nach).

304. TÁJ ROMOKKAL (Landschaft mit Ruine).
Vászon (Leinwand). 28×39.

Gellée (Claude Lorrain) után (Nach).

305. TÁJKÉP (Landschaft).
Vászon (Leinwand). 28×39.

Gerhardt Alajos (Alois), 1837—1889.

306. ESTI TÁJ (Abendlandschaft). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten): Gerhardt.
Vászon (Leinwand). 8,2×12,6.

Gerhardt Alajos (Alois), 1837—1889.

307. ESTI HANGULAT (Abendstimmung). Jelzés lent balra (Bezeichnet links unten): Gerhardt A. 1871.
Fa (Holz). 15×23,5.

Gerhardt Alajos (Alois), 1837—1889.

308. TÁJ HAZATÉRŐKKEL (Landschaft mit Heimkehrenden). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten): Gerhardt Alajos. 1872.
Ceruzarajz (Bleistiftzeichnung). 21×13.

Gerhardt Alajos (Alois), 1837—1889.

309. FALUVÉGE (Am Dorfende). Jelzés lent balra (Bezeichnet links unten): Gerhardt Alajos.
Ceruzarajz (Bleistiftzeichnung). 24×13,5.

Gerhardt Alajos (Alois), 1837—1889.

310. A MŰHELYBEN (In der Werkstätte). Jelzés lent balra (Bezeichnet links unten): Gerhardt Alajos.
Krétarajz (Kreidezeichnung). 25,5×14.

Gerhardt Alajos (Alois), 1837—1889.

311. TÁJ PARASZTHÁZAKKAL (Landschaft mit Bauernhäusern). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten): Gerhardt. 7[illegible]
Ceruzarajz (Bleistiftzeichnung). 19,5×11.

Gerhardt Alajos (Alois), 1837—1889.

312. „A KOVÁCS "(„Der Schmied"). Jelzés lent balra (Bezeichnet links unten): Gerhardt Alajos
Ceruzarajz (Bleistiftzeichnung). 22×13.

Gerhardt Alajos (Alois), 1837—1889.

313. TÁJKÉP (Landschaft).
Vászon (Leinwand). 8,5×16.

Giordano, Luca (1632—1705).

314. MÁRIA A GYERMEK JÉZUSSAL ÉS KÉT SZERZETESSEL (Maria mit dem Kinde und zwei Heiligen). Kiállítva Győrött (Ausgestellt Győr) 1903. Gróf Széchényi Miklós nagyváradi püspök hagyatékából (Aus dem Nachlasse des Grafen Nikolaus Széchényi, Bischofs von Nagyvárad, Grosswardein).
Vászon (Leinwand). 75×61. Illusztr. Címlapon.

Glisenti, Achille † (1906).

315. INTERIEUR HÖLGGYEL (Interieur mit Dame). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten): A. Glisenti.
Vászon (Leinwand). 51×32.

Id. Glockendon, Albert (d. Ä.), 15. század (Jahrhundert).

316. KRISZTUS A POKLOK TORNÁCÁBAN (Christus in der Vorhölle).
Rézmetszet (Kupferstich). 14,5×10.

Goltzius, Hendrik (1558—1617).

317. II. RUDOLF CSÁSZÁR KÉPMÁSA (Bildnis Kaiser Rudolf's II.).
Fa (Holz). 25×19. Illusztr. VI. tábl.

Goró Lajos, 19. század (Jahrhundert).

318. A BUDAI KORCSOLYAPÁLYA (Schlittschuhplatz in Buda). Jelzés balra (Bezeichnet links): Goró L.
Tusrajz (Tuschzeichnung). 31,5×26.

Góth Móric (Moritz), szül. (geb.) 1874.

319. OLVASÓ LEÁNYKA (Lesendes Mädchen). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten): Góth M. Budapest. Kiállitva Wienben a Hagenbund-kiállitáson (Hagenbund-Austellung, Wien) 1911.
Vászon (Leinwand). 62,5×49.

Graetz, Georg Friedrich (1875—1915).

320. PLEVNA. Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten): F. Graetz.
Vászon (Leinwand). 81×111.

Gran, Daniel 1694—1757.

321. MÁRIA MEGKORONÁZÁSA (Krönung Marie). Gróf Széchényi Miklós nagyváradi püspök hagyatékából (Aus dem Nachlasse des Grafen Nikolaus Széchényi, Bischofs von Nagyvárad (Grosswardein).
Toll- és tusrajz (Feder- und Tuschzeichnung). 22,5×30.

Gregus Imre (Emerich), 1856—1910.

322. OLÁH PARASZT (Rumänischer Bauer). A művész hagyatékából (Aus dem Nachlasse des Künstlers).
Ceruzarajz (Bleistiftzeichnung). 29×19.

Griffier, Jan (1656?—1718).

323. TÁJKÉP (Landschaft).
Fa (Holz). 27×38.

Goya Francisco de után (Nach).

324. NŐI KÉPMÁS („The famous bookseller of the Calle de Carretas").
Vászon (Leinwand). 87×56.

Grilhofer, Matthias, 19. század (Jahrhundert).

325. FÉRFIKÉPMÁS (Männliches Bildnis). Jelzés jobbra (Bezeichnet rechts): Grilhofer 848.
Miniatur. 10×7,7.

Gross Béla †, szül. (geb.) 1835.

326. A FESTŐNŐ (Die Malerin). Jelzés fent balra (Bezeichnet links oben): Gross Béla. 1902.
Vászon (Leinwand). 77×60.

Gross Béla †, szül. (geb.) 1835.

327. HEGEDÜLŐ CIGÁNYLEÁNY (Violine spielende Zigeunerin). Jelzés fent jobbra (Bezeichnet rechts oben): Gross Béla. 1886.
Fa (Holz). 40,5×32.

Günther (Gindtner), Matthäus (1705—1788).

328. SZENT MÁRK FESTI A MADONNÁT (Der heil. Markus malt die Madonna). Jelzés lent balra (Bezeichnet links unten): M. Günther. Fecit 1746. Gróf Széchényi Miklós nagyváradi püspök hagyatékából (Aus dem Nachlasse des Grafen Nikolaus Széchényi, Bischofs von Nagyvárad, Grosswardein).
Tusrajz (Tuschzeichnung). 20×14,6.

Gross Béla

Művészet 1914. 357–358
418

Magyar Művészet
1925. 497

Iparművészeti Múzeum VIII. 249

Gros

Ltáb. II, 132

Grosz Béla
festő

l. Gross B.

L.

Szendrey – Szentiványi
606. l.

Eger.

Az előtérben folyó Agria
nak, a középtérben lévő
nak, a háttért pedig hegyek k
szalagon:

AGRIA O ERL

magyarázó szövegének kezdete:
zése: H. Piazza oue si fa il

Rm., mér. a rl. 14

66-93-24.

II. 1166. Gross Béla, 17 éves, szül. Pesthen Magyarországon, izraelita, atyja kereskedő, lakása Münchenben Schwanthalerstrasse 37. o., festészet: antikosztály, 1854 márc. 22.

Som 1861.

Kiskunhalasi ref. főgim. könyvt.

IV. 263

Gross Béla, festő; szül. 1835 febr. 4-én Miskolczon; megh. 1914 okt. 15-én Budapesten. Tanulmányait 1850-ben Pesten a Marastoni-féle akadémiában kezdte, 1853-ban pedig Bécsben Waldmüller tanítványa lett. 1854-ben Münchenbe ment, hol 1855-ig tartózkodott. Ekkor hazajött, 1858-ban azonban ismét az osztrák fővárost kereste fel s 1860-ban a bécsi képzőművészeti akadémián fejezte be tanulmányait. 1860—69-ig Pesten működött, ekkor azonban Bécsbe költözött, hol 1881-ig lakott s ez idő alatt csaknem minden bécsi tárlaton részt vett. Az 1873. évi bécsi világkiállításon kilencz képpel volt képviselve. 1881-ben visszatelepedett Budapestre s azóta állandóan itt élt. Kiválóbb művei: Andrássy Gyula gróf és neje arczképei; Andrássy György arczképe (1861); Drótostót (1861), Károlyi István gróf tulajdona; Tanulmányfő (1861), Károlyi Gyula gróf tulajdona; Szent Margit, Klotild főherczegnő tulajdona stb. Művei közül Női arczkép (1887; a művész nejének képmása) és Paraszt anyóka (1886) a Szépművészeti Múzeum és Adler Mór festőművész arczképe (1900) a Történelmi Képcsarnok tulajdona.

A pesti műegylet tárlatain a következő műveivel vett részt:

1857. decz.—jan. kiáll.: Tanulmányfő, olajf., 50 frt.

1858. jan.—febr. kiáll.: Egy megkoszorúzott leány, olajf., 60 frt. — A koldus, olajf., 70 frt.

1858. jún.—júl. kiáll.: Tanulmányfő, olajf., 70 frt. — Oláh nő, olajf., 60 frt.

1860. aug.—szept. kiáll.: Tanulmány, olajf., 130 frt. — Tanulmány, olajf., 100 frt.

1861. jan.—febr. kiáll.: Tanulmányfő, olajf., 100 frt. — Tanulmányfő, olajf., 100 frt. — Tanulmányfő, olajf., 100 frt. — Tanulmányfő, olajf., 100 frt.

1861. júl.—aug. kiáll.: Arczkép, olajf. — Arczkép, olajf.

Gross Béla

festő

Leány Éjszmása

repr.

Arv. Csarnok 109. aukc.

Eat

Alm-Tel

1943. XI. Férfiarab. (1845) miniát. of

MŰRKV

1947. V. Női képmás: of

Hevesy: Miniaturisten

Gross Béla

Árverési Közlöny

1932. nov.

4 sk. 32

Gross Béla (1835—1914)

24. FÉRFI KÉPMÁS. Olajfestmény, vászon. 80×63. . . 200

1933 okt. Cegy lép. of

1935. 2. sk. Cegy fre. of

1932 febr 2. Mikötö részlet. of

Tiszteletpéldány

Grosz Béla

XXV. aukció

A Gyűjtő. 1915. 210. l.

66. GROSZ BÉLA: Magdolna,
0 48 × 38 300

Trust 1924 márc. 27. A festőnő Hegedűtő cegyűjtő of

1930. 41. Mágold, [illegible]

1930. 45 (Iedy-Bela-kapat.a) Parnatlány of

1931. 46. A verés halála, of

1936 máj 53. A nőverek, of

Dr. Csaru

Abony, Harkányi kast

28

Képe 29

43 a — Trinita del Monti. Eredeti szines litográfia. szignált

Gross Béla

A Képzőművészeti Társulat tárlatain a következő műveivel vett részt:

Dukkt 1876 (tv 8) 1875. évi kiáll.: Halászlegény, 500 ft.
1877. nov. és decz. kiáll.: Tanulmányfej, 150 ft.
1878. júl. kiáll.: Tanulmányfő. — Tanulmányfej. — Tanulmányfej. — Tanulmányfő.

Gross Béla

935. **Gross Béla.**

Sz. Miskolczon 1835 február 4-én.

Almássy Pál.

Mellig látható, kissé balrafordult, de szembe néz. Balfelől elválasztott és előrefésült haja, szemöldöke, bajusza és körszakálla barna, szeme szürke. Lehajtott gallérú inge és kék háziköntöse a nyaknál szétáll.

Vászon, méretei 79 : 63 cm. — Lelt. sz. 985. — Értéke 300 K. — Almássy Pálné, sz. Almássy Malvina örökösei nevében Almássy Gézának ajándéka 1905 november 12-én (945–905). — Bejelentetett 1906 február 8-án (30–906).

Kifüggesztésére vonatkozó adatok. 1907 : IX. 30. *Adler Mór* : Almássy Pál a képviselőház volt alelnöke.

Gross Béla

1835-1914.

167. Gyászdíszmenyasszony

fa, 27x17

Ernst Múzeum aukciói

1930 41. n.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

2373. Gross Béla.
Sz. Miskolczon 1835 február 4-én.
Nejének arczképe. (Tóth Bertá-nak)

Mellig, balra fordul tan és arczélben van ábrázolva ~~látható~~. Szemeit lesüti és mosolyog. Középütt elválasztott haja és szemöldöke barna, szeme szürke. Fejét sötétpiros kendővel főkötőszerüen kötötte be, prémgallérú és szegélyű barna kabátja zsinóros. Jelzése, balról félmagasságban, felfelé haladó sorban: f. Gross Béla 887.4.

Fa, méretei 52.7: 41.5 cm.
Vétetett a művésztől 1903: VI. 8-án 300 Kán. (366-903)
Elszámoltatott 1903: VIII. 8-án (510-903).

Az elszámolást elfogadta 1903: X. 10-én a 19488 szvsz. leirat. (693-903)

904: IV. 28.

Vid. Muz.

Vét. Gross B.

2824

3. Gross Béla.

(Sz. Miskolczon 1835. február 4-én.)

Paraszt anyóka.

A derékig ábrázolt anyóka kissé balra fordul. Bal kezében csatos zsoltáros könyvet visz bőrkötéssel és arany-metszéssel. Fejét kávébarna kendővel kötötte be, a mely alól simára lefésült ősz haja csak kissé látszik ki, szemöldöke ritka, szeme kék, arcza ránczos, rojtos vállkendője sötétszürke, szűk újjú kabátja sárgásbarna. Jelzése a bal vállnál: »*Gross Béla 1886.*«

722

Vászon, méretei 69 : 49 cm. — lelt. sz. 402. —

1893: III. 187. — 1894: III. 15. — 1895: III. 3. — 1896: III. 3. — 1897: III. 3. — 1898: III. 3.

Vétetett az 1892-ben. — Ltsza 402. május 15-én 17935 leiras alapjan 200 frton (400 K.).

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

-- 1900: III. 3. -- 1901: III. 3. -- 1903: IIII. 3. -- 1904: III. 3. — 1905: III. 3.

1905. átvételi jegyzék 187. — Száma az Orsz. Képtárban a sz. nban 1834. és a leltárban 2824. —

Vét. 1892. máj 15.

lelt 402.

18

903. Gross Béla.

Sz. Miskolczon 1835 február 4-én.

Adler Mór.

Derékig látható, balrafordultan ül. Bal kezében palettát és ecsetköteget tart. Oldalt elválasztott rövid haja, bajusza és körszakálla ősz, szeme kék. Ingének gallérja lehajtott, nyakkendőjét kettős csokorra kötötte, kivágott mellénye és egyelejű kabátja fekete, arany óraláncza rövid. A szék hajlított fa. Jelzése fölül jobbra: »*f. Gross Béla 1900*«.

Vászon, méretei 79·3 : 63 cm. — Lelt. sz. 903. — Vétetett a művésztől 1901 február 28-án 400 K-án (72–901). — Kifizettetett 1901 márczius 5-én. — Elszámoltatott 1901 deczember 31-én (690–901). — Az elszámolást jóváhagyta az 1902 deczember 30-iki 6831 szvsz. határozat (908–902).

Kifüggesztésére vonatkozó adatok. 1907 : VI. 42. *Gross Béla* : Adler Mór festőművész.

1630. Gross Béla:

A művész arczképe.

Mellig látható, kissé jobbra fordul de szembe tekint. Orrán csiptetőt visel. Fölfelé fésült haja, bajusza és körszakálla ősz; szemöldöke és szeme barna. Ingének gallérja álló, sötét nyakkendőjét pedig patkó alakú ~~melltű van betűzve~~, kabátja fekete. Jelzése fölül jobbra vörös betűkkel: „Gross Béla 896"

Vászon, méretei 68·5 : 55 cm.

Vétetett 1898. junius 6-án.

Ára 150 frt. (214/98).

Sz. Napló 682/98.

A vételár elszámoltatott 1899. XII. 31-én (673/99), tudomásul vétetett 1900. IV. 25-én a 7101 szon. leirattal (251/900)

+

Gross Béla

festő

903. ~~Adler Mór~~ I.

~~Gross Béla~~

Derékig, balra fordul és ülve van ábrázolva. Bal kezében palettát tart festékkel és ecsetköteget ~~[illegible]~~. Oldalt elválasztott rövid haja, bajusza és körszakálla ősz, szeme kék. Ingének gállerja lehajtott; kettős csokorra kötött nyakkendője, kissé kivágott mellénye és egyelejű kabátja fekete; rövid órálancza arany. A szék hajlitott fa. Jelzése fölül jobbra: „f. Gross Béla 1900."

Tört. Képes

Vászon, méretei 79·3: 63 cm.
Festette: Gross Béla 1900. — Vételára 400 Kg.
Vétetett 1901: π. 28-án (72/901).

Elszámoltatott 1901: XII. 31-én (690/901)
Az elszámolást elfogadta 1902: XII. 30-án a 6831 szvsz leirat

(908/902)

a rendes javadalomból

Grosz Béla Pesten

1857 dec. – 1858. jan. kiáll. Műegylet. Tanulmányfő, olajf., 50 ft.

1858. jan.–febr. kiáll.: Női tanulmányfő, olajf., 70 ft.

1858. febr.–márc. kiáll.: Egy megrosszonrokt leány, olajf., 60 ft. – A Koldus, olajf., 70 ft.

1858. jun.–jul. kiáll.: Tanulmányfő, olajf., 70 ft. – Oláh nő, olajf., 60 ft.

1860. aug.–szept. kiáll.: Tanulmány, olajf., 130 ft. – Tanulmány, olajf., 100 ft.

1861. jan.–febr. kiáll.: Tanulmányfő, olajf., 100 ft. – Tanulmányfő, olajf., 100 ft. – Tanulmányfő, olajf., 100 ft. – Tanulmányfő, olajf., 100 ft.

1861. jul.–aug. kiáll.: Arckép, olajf. – Arckép, olajf.

1861. okt.–nov. kiáll.: Tanulmányfő, olajf., 100 ft.

Vissnyovszky László, pápai prelátus, nagy-
prépost III. 233

Grosz Béla

1862 maj. – jun. kiáll.: Tanulmányfő, olajf., 160 ft. – Tanulmányfő, olajf., 160 ft.

1862. aug. – sept. kiáll.: Tanulmányfő, olajf., 100 ft.

1863. dec. – 1864. jan. kiáll.: Fő tanulmányfő, olajf. 60 ft.

~~1864. aug. – sept. kiáll.:~~

1864. sept. – okt. kiáll.: Szerelés, olajf., 100 ft.

1864. okt. – nov. kiáll.: Arckép, olajf.

Győr – ujfalui népkvt. III. 240.

Gross Béla

Önarckép 1896
olaj 68,5 x 55

Képek a Herman Ottó Múzeum
gyűjteményéből Miskolci Képtár
1970

Gross Béla

MDK.

1865. Ferenc József életnagyságú képét a KT zsűri „bírálaton alulinak" nyilvánította

MDK-A-T.-1/241.

Gross Béla

Tanulmányfő, szalmakalapos /Bécs/

Országos Magyar Képzőművészeti Társulat által
Szegeden rendezett kiállitás, 1876. katalogusa

Gross Béla

Testvérek

Orsz. Magyar Képzőművészeti Társulat Szegeden rendezett kiállitás 1876, katalogusa

MDK

Gross Béla fertő

1870. Képei árát kéri mielőbb a KT-Tól, mert igen szegény.

MDK-A-1-1/534.

MDK

Gross Béla festő

1870. „Menchelie" (női fej)
„Parmelnányfej"
és útólag „Drótos" („Drahtbinder") c képét
küldi a KT-nek megvételre (rovolásra)

MDK-A-I-1/535

MDK

Gross Béla Jutó

1870. Türelmetlenkedik a KT-ba küldött képei miatt, ami nem kelt el, Bécsben szeretné kiállítatni.

MDK-A-I-1/537.

MDK

Gross Béla festő

1871. „Elhervadt" c. képét debreceni tárlaton megvették.

MDK-A-I-1/606.

MDK

Gross Béla festő

„Madonna" - képét a nécherfehérvári kiállításra

küldi. 1872

MDK-A-I-1/620.

MDK

Gross Béla festő

„Hárfinista" és „Tanulmányfő" a képei a KT-nál vannak eladásra, hőlevőnt kéz előlephént a KT-tól 1875.

MDK-A-I-1/698.

MDK

Gross Béla festő

„Hárfamuta" és „Halánlány" e képeit KT kiállítása küldi. Utóbbi a bécsi Künstlerhaus nagy kiállításán is sikert aratott. 1875

MDK-A-1-1/733.

- -1- -/433.

MDK

Gross Béla festő

„Tanulmányfő" c. képét testvére küldi (G. Berta)

KT. kiállítása. 1877.

MDK-A-I - 2/790.

MDK

Gross Béla

1867. Méltatlanhadik, hogy képei körül a KT-zsűri csak egyet ajánl megvételre (Zavaros, v. o. előző, A-T-1/435.-el)

MDK-A-1-1/436.

MDK

Gross Béla festő

1867. „Férfi tanulmányfej" c képét (kiigazítással) és
„Gyermekfő" c képét megvette a KT.
„Apáca" és „Női tanulmányfő" c képeit a zsűri nem
fogadta el.

MDK-A-I-1/435.

MDK

Gross Béla festő

1879. „Drótostót" és „Piferaro" c képeit váltó fejében beküldi a KT-nek.

MDK-A-1-1/845.

Grass Béla festő

1882

„Szeret – nem szeret" c. képét
a K.T. átvette.

MDK

MDK-A-1-1
1009

MDK

Gross Béla, festöm.

503. Ájtatosság. Olf.

MMT.1912 Tavaszi kiállitás. Kat. 67.l.

Gross Béla, festőm. MDK

219. Arató leány. Olf.
220. Fürdés előtt. "

XII. terem.

Műcsarnok. 1900. tav.kiáll. Kat. 39.l.

Gross Béla MDK

Tanulmányfő, olf.

Miscarnok 1885. őszi kiáll.

Gross Béla MDK

Elhagyatva, olf.

Műcsarnok 1885. őszi kiáll.

Gross Béla MDK

Elhagyatva, olf.

Műcsarnok 1885. őszi kiáll.

MDK

Gross Béla

Aratónő. Olajf.

Képzőm. Társ. 1911. tav. kiáll. kat. 46. l.

Gross Béla MDK

Tanulmányfej

Mücsarnok 1877. nov.8.

MDK

Gross Béla festő

„Tanulmány fej" c képét Aradon tárlaton megvették. 1889.

MDK-A-1-1/2536.

MDK

Gross Béla, festő.

268. Margit. Ol.

A Szegedi Képzőműv. Egy. műkiáll. - Szeged. 1907. III.
Kat. 16. l.

MDK

Gross Béla, 1835-1914.

Parasztleány

Ernst Muz. aukc. 45. 1930. 15 l.

MDK

Gross Béla festő

„Férfitanulmány" c. képét megvették. 1889.

MDK-A-I-1/2460.

MDK

Gross Béla fertő

„Tanulmányfő"

„Visszemlékezés" c képei KT harmónyi tárlatán

1988

MDK-A-I-1/2408

MDK.

Gross Béla festő

„Parasztasszonyok"

és 2 „tanulmányfő"-je pécsi kártalan 1888

MDK A-I-4/2234.

MDK

Gross Béla fentő

„Szegény cicám beteg" c. képét KT-kiállításra küldi. 1994.

MDK-A-I-1/1338.

MDK

Gross Béla festő

„Spanyol cigánylány" c képét a KT-tól

kihéri. 1884.

MDK-A-1-1/1301.

MDK

Gross Béla fertő

„Panulmányfő" – t hűld KT öni tárlat II. sorozatára 1886.

MDK-A-I-1/1647

MDK

Gross Béla festő

„Egy koldus"
„Szerb leány" c képei KT karácsonyi (1885)
Szilatán

MDK-A-I-1/1535.

MDK

Gross Béla festő
„Bacchanáló" c képét KT-kiállításon
eladja. 1885.

MDK-A-I-1/1576.

MDK.

Gross Béla fentő

„Mezei virág"

„Hevermagyar lézny" – képei KT-tárlatra

1887.

MDK-A-1-1/2066

MDK

Gross Béla fertő

„Merci virág"
„Szegény furulyás"
„Hevesmegyei lányka" c képeit KT-táblatra küldi
(Hatvanból) 1887.

MDK-A-I-1/1913.

MDK A 1

MDK

Gross Béla festő

„Parantonyóka" c képe KT őni tárlatán 1886.

MDK-A-I-1/1748

MDK

Gran Béla festő

„Mariska" c képét szombathelyi kiállításon eladja. 1887.

MDK-A-I-1/1989

MDK

Gross Béla fertő

„Cigány leány" c képét KT-öni tárlatán

go Zichy János vette meg, 1897.

MDK A-I-1/1941.

MDK

Gróss Béla,festö

Ifjuság. Olf.

MK.Seg Biz.Müv.Kiáll. 1914 nov.-dec. Kat.6.1.
Szépm.Muz.

MDK

Gross Béla , 1835-1914

A müvész feleségének arcképe, of.

M. Studio 2. aukc. 1921. 12 l.

Gross Béla

MDK

Tanulmányfej

Miskolcnok 1877.nov.8.

Gross Béla MDK

Ájtatosan, olf.

Mücsarnok 1914. tavaszi kiállitás

MDK

Gross Béla

Tisza partján van egy hajó kikötve, benne fekszik az én rózsám megölve, of.

Merengő, of.

Multamban nincs öröm, csak bus emlékezet, of.

Képzőm. Társ. 1901/2. téli kiáll. kat. 50.l.

MDK

Gross Béla

Ájtatosság, of.

A két testvér, of.

Képzőm. Társ. 1899. tav. nemzetk. kiáll. kat.
43.l.

MDK

Gross Béla

Meghiusult remény, olajfm.
Szt.Margit, "

KMT 1901. tav. nemzetk. kiáll. 41.lap

Gross Béla MDK

Önarckép, olf.

Mücsarnok 1911/12. Jubileumi kiállitás

MNK

Gross Béla

Agnes, olajf.

c.művét megvásárolta az Orsz.Magy.Képzőm. Tara.1904. tav.kiállításon a Lipótvarosi Casino, Bpest.

Művészet, 1904. 279.l.

Gross Béla festő

Pesti Hirlap. 1880. jun. 20.

Kaas Ivor: Magyar festők

Budapest. Frohner-szálló

Pesti Hirlap. 1881. aug. 27. 3.

Gross Béla, Bécs keresettebb
arcképfestőinek egyetre....

Gross Béla "Tanulmányfej c. képe

Fővárosi tapok 1868. XI. 25. 1085.

Hír a Képz. Társulat borsolásáról

Groszi Béla festőművész

Fővárosi tapot 1866. 1. 16. 44.

Ara Müegyhel vásárlásáról

Gross Béla MDK

A müvész felesége, repr.

Müvészet 1914. 417-418.o.

MDK

Gross Béla

Ájtatosság, of.

Vásárlások a tav. nemzetk. kiállításon. Műcsarnok,

1899. 14.sz. 208. l.

GROSS BÉLA

217. Arckép. Olajf.

Műcsarnok 19oo. tav.kiáll.ka t. 38.oldal

GROSS BÉLA

224. Az an ya. Olajf.

Képzőm.Társ.1909.tav.kiáll.kat. 96.oldal.

GROSS BÉLA

424. Tavasz. Olajf.
427. Érdekes hir. Olajf.
428. Szegénység és hűség. Olajf.

Képzőm.Társ.1899-1900.téli kiáll.kat. 42.oldal

Gross Béla

"A szegénység és hüség" c. képét jónak találja a kritika, mint általában azokat, akiket jó festőként sorol fel, de éppen a hibátlanságában ejt hibát.
"Egy tárlatlátogató" aláírással a"Téli tárlat"-ról szóló ismertetés.

A HÉT, Bp. 1899. dec. 31. X. évf.
53. sz. 904-905. lap.

Gross Béla /miskolci./ F.M.19.2.

Arcképfestő. Mrastoni tanitv. Lykának elmondta, hogy mikor Kmlóssy Fer.től ,egtudta, hogy at természe után festet, eretnekségnek tartotta.
/Ly.N.r. lo4.o./

1853 Waldmüller
1854 München 1858-61 Bécs 1858
Pesten 1857-től állit ki, tanulmányfők, Koldus, Bacchánsnő, arcképek /gr Angrássy Gyula és neje./ Táblabiró kor stil.
/Lyka.N.r.lll.o./

1861 Bécsben lett. (—"— 197)

MDK

Gross Béla, festőm.
1835_1914

170. A veréb halála. Vászon.
171. Fiatal lány arcképe. Jel.Gross Béla 871.
Vászon.

rnst Muzeum aukciói. XLVI. Kat. 17.1. 1931.

MDK

Gross Béla festőművész (szül.1835)

Miskolcon szül., Pesten, Bécsben, Münchenben tanult, Hazai és külföldi tárlatokon szerepelt műveivel. Főleg portrékat festett. A Szépmüv. Múz., Tört. Képcsarnok, s a Misk.Múzeum őrzik munkáit.

Bartus Ödön festőművész: Miskolc.

Képzőművészet, 1927. 4.sz. 28-29.lap

Gross Béla MDK

Tanulmányfő, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Gross Béla MDK

Tavasz, olf.

Érdekes hir, olf.

Szegénység és hüség, olf.

Mücsarnok 1899/1900. téli kiáll.

Gross Béla MDK

Grós Andrássy Gyula arcképe, olf.

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

MDK

Gross Béla

A müvész felesége, repr.

Müvészet 1914. 418.l.

Gross Béla MDK

Böske, olf.

Elhervadtunk, olf.

Egy koldus, olf.

Műcsarnok 1898/99. téli kiáll.

Gross Béla MDK

Apáca, vízf.

Nemzeti Szalon 1909.
II. nyiregyházi kiáll.

Gross Béla MDK

Arató leány, olf.

Fürdés előtt, olf.

Műcsarnok 1900. tavaszi kiáll.

Gross Béla MDK

Arckép, olf.

Mücsarnok 1900. tavaszi kiáll.

MDK

Gross Béla

A Műcsarnok háborus kiállitásán szerepelt.

Cikk: Háborus kiállitás.

Művészet, 1914. 451-452.l.

MDK

Gross Béla

Szt.Margit.Olajf.

Meghiusult remény.Olajf.

KMT 1901.tav.nemzetk.kiáll.41.l.

MDK

Gross Béla

Böske, olajfm.
Egy koldus, olajfm.
Elhervadtunk, "

KMT 1898/99. téli kiáll. 36.lap

Gross Béla MDK

Gróf Andrássy Gyuláné arcképe, olf.

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Gross Béla

MDK

Arcképem, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Gross Béla

MDK

Atyám arcképe, olf.

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Hatvan: Gross Béla
Lesbo"

799/1887. K. 8. 1887.

nesl. 12.

MDK

Gross Béla, festőm.

59. "Egy koldus" olf.
Vevője: Kohner Henrik.

Vásárlások a téli kiállításon.
Műcsarnok. 1898. 20. sz. 190. l.

MDK

Gross Béla, 1835-1914.

Kikötőrészlet, of.

Árverési Közl. 1938. febr. 2.rk. 19 l.

MDK

Gross Béla, 1835-1914.

Nővérek

Ernst Múz. aukc. 53.sz. 1936. máj. 14 l.

MDK

Gross Béla, 1835-1914.

Cigányfiu, olaj

Árv. Közl. 1935. 2.rk.sz. 74.sz. 22 l.

MDK

Gross Béla festőműv. sz. Miskolc, 1835.

Bartus G: Vidéki centrumok. Miskolc.
Képzőművészet, 1927. 4.sz. 28-29 l.

MDK

Gross Béla, sz. Miskolc, 1835. febr. 4.

Szentiványi Gy. jegyzete.

MDK

Gross Béla, festö
1835-1914

Nöi képmás. Jelzés és évszám. Olf. Vászon.

v.Ernst Muzeum VI.müvészeti aukció. Kiáll. 1947.okt.
Kat. 13.1. 12-19.

MDK

Gross Béla, 1835-1914.

A veréb halála

Fiatal lány arcképe

Ernst Muz. 46.aukc. 1931. 17 l.

MDK

Ernst Mus. 15. suko. 1921.

Gróss Béla
Ifjuság, olaj

Magyar Képzőművészek Segitő Bizottsága. Művészeti kiállitás. 1914. 6 l.

oszlopon palmettás párkány, fe
non az Istenszemmel. Oltárképe
Olajfestmény. Festette Kulányi
barnára mázolt puhafából a XIX
második feléből.

Felszerelés: Harangok: három h
frizzel:

"Veres Miksa felügyelőség
Mihály lelkészkedése és
noksága idején 1853-ik é
bauer Vince, Pesten".

~~Másodiknak felirata: Bér 1925.~~
~~Harmadikat öntötték Rákospalot~~
Kehely, peremén és belül ara

Gross Béla

Müveit, -melyek a kiállitáson szerepelnek- a lap megdicséri, "A Mücsarnok tavaszi, nemzetközi tárlata" c. kritikájában.

Képes Családi Lapok, Bp. 1902. ápr. 13. XXIV. évf. 15. sz. 240. lap

Gross Béla

MDK

Az anya, olf.

Műcsarnok 1909. tavaszi kiáll.

Gross Béla MDK

Apáca, olf.

Mücsarnok 1908/9. téli nemzetk. kiáll.

Gross Béla

MDK

Holt tenger Lakromában, olf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

MDK

Gross Béla, festöm.

Jolán. Olf.

Bánatosan. "

KMTárs. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX.
1912/13. téli kiáll. Kat. 85.1.

MDK

Gross Béla

Arckép. Olajf. Mgt.

Műcsarnok. 1900.tav.kiáll. 38.l.

MDK

Gross Béla

Ajtatosság. Olajfestmény.

Képzm.Társ.1899.tav.nemzetk.kiáll.: 43.l.

MDK

Gross Béla

A két testvér. Olajfestmény.

Képzm.Társ.1899.tav.nemzetk.kiáll. 43.1.

MDK

Gross Béla

Az anya kincse, of.

Képzőm. Társ. 1907/8. téli kiáll. kat. 54.l.

MDK

Gross Béla

Az anya kincse, of.

KMT. 1967/8. téli kiáll. kat. 54.l.

Gross Béla MDK

Apáca, olf.

Piroska, olf.

Margit, olf.

Műcsarnok 1905. tavaszi nemzetközi kiáll.

Gross Béla MDK

Cigányasszony, olf.

Hajnalka, olf.

Magda, olf.

Műcsarnok 1903. tavaszi nemzetközi kiáll.

Gross Béla MDK

Meghiusult remény, olf.

Szt. Margit, olf.

Műcsarnok 19o1. tavaszi nemzetközi kiáll.

Gross Béla

MDK

Az anya kincse, olf.

Műcsarnok 1907/8. téli kiáll.

MDK

Gross Béla, festőm.

Arckép.	Olf.	
Arató leány.	"	39.1.
Fürdés előtt.	"	39.1.

Műcs.-OMKT Tavaszi kiállitás. 1900. Kat. 38.1.és 39.1.

MDK

Gross Béla

Olasz munkás, of.

Önarckép, of.

KMTárs. 1907. tav. kiáll. kat. 4o.l.

Gross Béla

"Tanulmányfő" c. festményét 80.- forintért, a Képzőművészeti Társulat vásárolta meg kisorsolás végett.
A Társulat kiállitása a jövő hónapban nyilik meg, s ezen fognak szerepelni azok a müvek, melyek hazai művészektől származnak,-közli a Budapesti hirvivő c. rovat.

Családi Kör. Bp. 1868. nov. 29.
48. sz. 1147. lap.

MDK

Gross Béla

Apáca, of.

Képzőm. Társ. 1908/9. téli kiáll. kat. 57.l.

Gross

festő

87. **Széchenyi mellképe.** Olajfestmény. Jelzése: Nach Einsle Gross 1835. (1493. sz.)

Széchenyi-múzeum

Döwald Akad. palotája

89. l.

A M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem 1940/41. tanévi dékánjai

Mérnöki és építészmérnöki kar
Dr. Stachó Tibor

Gépész- és vegyészmérnöki kar
Vajda Ödön

GROSS BÉLA

Hetvenkilenc évet élt és ötvenöt esztendőn át rendes, szinte sohasem hiányzó kiállítója volt a budapesti műtárlatoknak Gross Béla.

Első szereplése visszanyúlik művészeti életünk patriarkális korszakába. Egy női tanulmányfejet állított ki az egykori Pesti Műegylet 1858-iki kiállításán, az egykori Diana-fürdő épületében. A Pesti Műegylet megszünt, a Diana-fürdő jellemzetes architektúrája kitörlődött a főváros építészeti képéből. A múlt, amelyekhez Gross Béla ifjú művészi szereplése fűződött nekünk régmúlttá, csaknem legendás idővé változott, amelynek szelid, jóságos szivű csöndes, szép fehér hajú és fehér szakállú élő hírmondóját Gross Bélában tiszteltük és szerettük. Ez év október 15-én, reggel 8-kor elragadta őt is körünkből a halál, amely ugyancsak gazdagon szedte ebben az évben áldozatait a magyar művészek soraiból.

Nemesen egyszerű volt az élete folyása, művészete is ildomosan csöndes, feltünést nem kereső, halk hangú volt. Főképp arcképeket és tanulmányfejeket állított ki. Valamennyi magán viseli a régi táblabíró-világ bélyegeit. Az előadásmódban nincs zökkenés: amit a fiatal festő a maga szempontjából jónak, helyesnek ösmert fel, azt folytatta férfikorában, azzal élt mindmáig. Jól fundált, szorgalmasan megdolgozott képek: ez volt a táblabíró-világ ideálja s ehhez híven ragaszkodott Gross Béla, bár azóta végigszántotta a művészet földjét az impresszionizmus és expresszionizmus éles ekéje. Művésztársai nem vártak tőle felforgatást; szeretettel és tisztelettel juttattak mindig helyet a modern képek áradatában az ő más időkről, más emberekről regélő képeinek. Bár nagy ellentétek választották el a modernebbek felfogását az övétől, mégis szent volt a béke köztük és talán semmi sem jellemzi jobban Gross Bélát, mint éppen ez a tisztelet.

Gross Béla Miskolcon született 1835 február 4-én. Atyja kereskedő volt. Ez a pálya nem felelt meg a fiatal ember vágyainak: a festészet vonzotta s hogy magát ebben kiképezze, beiratkozott Marastoni pesti iskolájába. Ez 1853-ban történt. Talán nem felelt meg neki egészen az iskola, talán többet is akart kóstolni a múlt művészetéből, mind amennyit az akkori Pest kínált: Gross pár hónapi tanúlgatás után, amelyben Komlóssy Ferenc is segítségére volt, otthagyta az iskolát s még az évben Bécsbe ment Waldmüllerhez, akinél egy évet töltött. 1854-ben Münchenbe került, ott a Képzőművészeti akadémián dolgozott, az antik-osztályban. Itt egy évig maradt. Budapestre telepedve 1858-ban kiállította a Diana-fürdőben első képét (Bacchansnő), s aztán újra

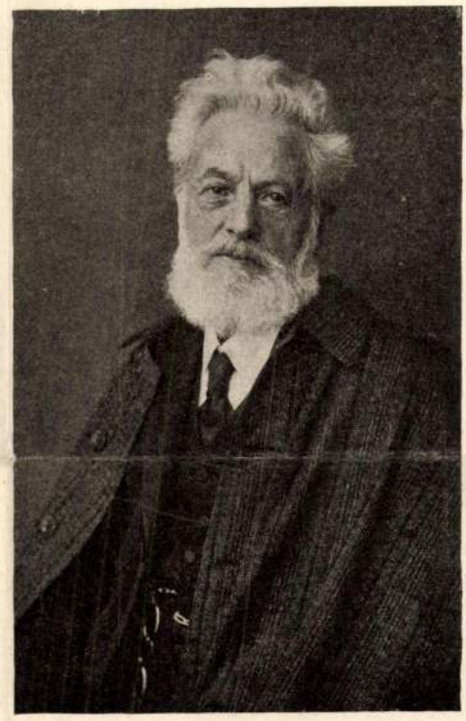

GROSS BÉLA

Bécsbe ment, az akadémiára, ahol 1860-ig tanúlmányozott. Egy évvel rá ismét Budapesten van, itt már jeles klientéliája akad, mert 1881-ben megfesti Andrássy Gyula grófot és feleségét.

Ettől fogva mind haláláig Budapest a munkálkodásának színhelye s képei abban a témakörben mozognak, amelyet fiatal korában bírtokba vett. Arcképek, tanulmányfők, ideális és karakterfejek kerülnek ecsetje alól a kiállításokra. A rendkívül nagyszámú efajta mű közül ide jegyezzük a Parasztanyóka címüt (1886), amelyet annak idején megvett az állam a Nem-

[G. B. nekr. arch.

Művészet 1914 -

zeti Múzeum képtára számára; a női arczképet (felesége, szül. Tóth Berta arcképe, 1887, Szépművészeti Múzeum), mint amelyek nyilvános gyűjteményekbe kerültek. Egy Szent Margit című festményét Klotild főhercegné vette meg. Ide tartoznak még: Drótos-tót (Károlyi György gróf tul.), Tanulmányfej (Károlyi Gyula gróf tul.), Cigánylány (Széchenyi Béla gróf tul.), Árva lettem (Kelemen Gyula tul.), Ájtatosság (Szitányi Géza tul.), Apáca (Sándor Hugó tul.), Tanulmányfej (Sándor Gyula tulajd.), Madonna (Patterson tul., Edinburg), Önarckép és Drótostót (Kohner Adolf tul.), Kertészlány (Walter Schmidtt tul., New-York), Meghiusult remény (Beimel tul.), Cigánylány (Zichy Nep. János gróf tul.), Női arckép (Komáromy György tulajdona), Almássy Pál, Bródy Zsigmond, Andrássy György gróf arcképe stb.

Ily zsánerű képeinek száma akkora, hogy lajstromukkal oldalakat lehetne megtölteni.

Halála nagy részvétet keltett művészeink és mindazok körében, akik jóságos szivét ösmerték. Október 17-én temették el a Budapest-rákoskeresztúri temetőben.

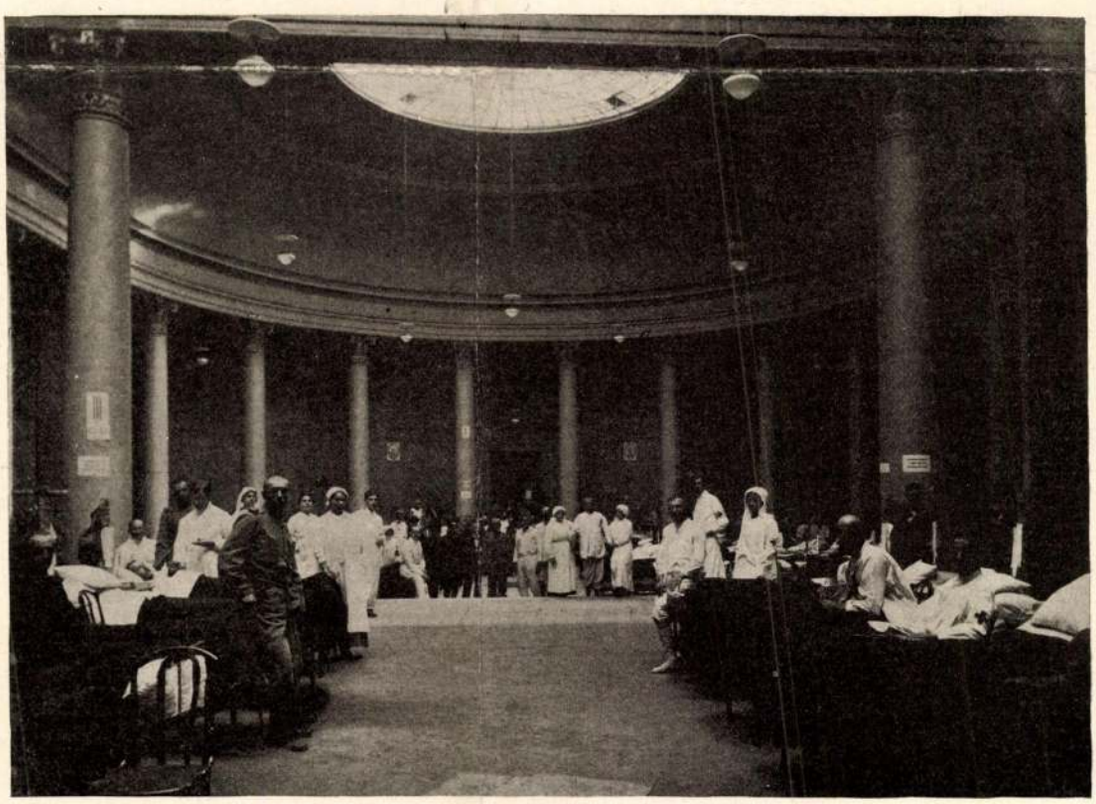

MŰVÉSZETI INTÉZMÉNYEINK A HÁBORÚBAN

A MŰCSARNOK SZOBORTERME MINT A HADIKÓRHÁZ EGY RÉSZE

GROSS-Bettelheim Jolan

NEW YORK - NEW YORK KIÁLLÍTÁS **JOLÁN GROSS – BETTELHEIM** /1900-1972/ ÉS **KUNGL GYÖRGY** /1955- / MŰVEIRE

E legújabb munkánk a Budapesten vendégszereplő New York-i Filharmonikusokat köszönti

The show greets the New York Philharmonic Orchestra on the occasion of its guest performance in Budapest.

Az Első Magyar LÁTVÁNYTÁR Alapítvány szeretettel várja az Operaház Vörös Szalonjába, ahol Dr. MARSCHALL MIKLÓS Budapest főpolgármester helyettese nyitja meg

NEW YORK – NEW YORK

című kiállításunkat április 6-án 17 órakor

Válogatást láthatnak

GROSS – BETTELHEIM JOLÁN

1937–1955 között New Yorkban készült, valamint **KUNGL GYÖRGY** New York mítosza ihlette munkáiból.

A kiállítás felkért vendégrendezője JERGER KRISZTINA

The First Hungarian Visual Collection Foundation has the pleasure to invite you to the inauguration of our exhibition

NEW YORK – NEW YORK

at 5 p.m. April 6th, 1993 in the Red Salon of the State Opera House, Budapest Andrássy út 22.

Opening address: Dr. MIKLÓS MARSCHALL Vice Lord Mayor of Budapest.

The exhibition features the works of **JOLÁN GROSS – BETTELHEIM** made between 1937 and 1955 in New York, and of **GYÖRGY KUNGL** inspired by the myth of New York.

Arrangement: KRISZTINA JERGER

Kiállításunk a Fővárosi Önkormányzat felkérésére és Kulturális Bizottsága támogatásával jött létre.

This show has been organised upon the invitation of the Budapest Municipality, and sponsored by the Cultural Committee.

Grossz-Bettelheim

festő

M.D.K.

New-Yorki ablakomból c. műveről

és repro

Fedor: Képző művésznők kiállítása.

Nők Lapja, 1959. márc 12 - 11 szám.

M.B.

Fwd:

Subject: Re: Fwd: Fwd: Fwd

Vasárnapi Hírek 1993. ápr. 11.

GROSS BETTELHEIM Jolán

Rokonok New Yorkból

Jolán Gross Bettelheim (1900—1972) és Kungl György (1955—) művei április 12-ig láthatók a Magyar Állami Operaház Vörös szalonjában.

New York és Budapest testvérvárosok. E kapcsolat az idén különleges élményt hozott. A New York-i Filharmonikusok budapesti koncerjeit egy kiállítás köszöntötte, az Első Magyar Látványtár a Magyar Állami Operaház Vörös szalonjában a festőművésznő 1937 és 1955 között Amerikában készült képeiből és Kungl György New York és az amerikaiság ihlette szobraiból.

Az 1900-ban Nyitrán született *Gross-Bettelheim Jolán* 1919-ben egyéves képzőművészeti főiskolai tapasztalattal (mestere Berény Róbert volt) hagyta el Magyarországot. Briliáns rajztudása felülemelkedik egy-egy korstíluson; egyforma biztonsággal alkot konstruktivista vagy expresszív műveket. A valóság érdes részét, a kikötők, a bérházak élményét örökíti s írja újra az itt látható képein. Világa mégsem kegyetlen, rideg. Minél jobban elmerülünk benne, annál jobban átmelegszik a szívünk, mert megszeretteti a megörökítettet.

A fiatal, 1955-ben született *Kungl György* négy porcelánszobrát választotta Vörösvári Ákos gyűjteményéből Jerger Krisztina művészettörténész erre a bemutatóra. A porcelán nem a szobrászok leggyakrabban használt anyaga. Nagyon igényes tudásban, munkában, időben. Kungl mondanivalója és kifejezési eszköze — e meglehetősen nehéz technika — között megtalálta a kapcsot. Groteszk s szomorkás szobraiban valami hallatlan erő munkál: hogy ami gyarló, azon fölül, azon túl lehet emelkedni.

Józsa Ágnes

...mint

AZ ELHAGYOTT SZÍNTÉR című új verseskötetét dedikálja Lator László 14-én szerdán délután 4-től a Századvég könyvesboltban.

A Budapest Galéria
tisztelettel meghívja Önt

GROSS BETTELHEIM JOLÁN

(1900–1972)
retrospektív kiállításának
megnyitójára,
1988. március 11-én,
pénteken 17 órára
a Budapest Kiállítóterembe
(V., Szabadsajtó út 5.)

A kiállítást megnyitja:
Németh Lajos művészettörténész.
18 órától levetítjük
Fritz Lang Metropolis című,
1926-ban készült filmjét.
A kiállítást rendezi:
Vörösváry Ákos

A kiállítás megtekinthető
április 10-ig, hétfő kivételével
naponta 10–18 óráig

Fk.: Zsigmond Attila, főigazgató

J. Gross-Bettelheim

Gross Bettelheim Jolán

Lenin - rézkarc Bp.1962.
148x112 mm 87.-Ft.

Marx - rézkarc Bp.1962.
148x112 mm. 87.-Ft.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek /összeállitotta: Munkácsi Piroska /
O.Sz.K. kiadványai Bp. 1965. 202.l.

Gross Bettelheim Jolán

Munkanélküliek - rézkarc Bp.1962.

243x198 mm. 100.-Ft.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek /összeállitotta: Munkácsi Piroska/ 211.1.
O.Sz.K. kiadványai Bp.1965.

MDK

Gross-Bettelheim Jolán

Fasizmus II., lit.

" III., "

M. képzőművészek a fasizmus ellen, N.Gal.

1965.

MDK

Gross Bettelheim Jolán

Vasuti hid, lit.

Külváros, rk.

3. Miskolci O. Grafikai Biennale,
Nemz. Színház 1965.

Gross Bettelheim Jolán

szerepelt a III. miskolci biennálén.

Borsodi Szle 1965. 4.

Kočogh ákos ikke.

Gross-Bettelheim Jolán

MDK

Daru, litográfia

Mücsarnok 1965. X. Magy. Képzőm. Kiáll.

Gross Bettelheim Jolán

MDK

Épülő üzem, rézkarc

Ipartelep, rézkarc

Hidak, litográfia

VIII.Miskolci Orsz. Képzőm. Kiáll. 1964

GROSS BETTELHEIM JOLÁN

1.) Rövidülések rézkarc 20.2 x 15
2) Öreg hárak -1- 29 x 24.5

II. Miskolci országos grafikai biennálé Miskolc, 1963.
Kat. bev. Koczogh Ákos

MDK

Gross Bettelheim Jolán

Rövidülések, rk.

Öreg házak, rk.

II. Miskolci orsz. grafikai biennale, Herman O. Muz. 1963.

Gross Bettelheim Jolán

Rövidülések rézkarc 20,2 x 15
Öreg házak " 29 x 24,5

II. Miskolci Orn. Grafikai Biennale Miskolc 1963
Herman Ottó Múzeum. Kiáll. Zat. Bev.: Kovzoph
Ákos

MDK

Gross Bettelheim

Gyári kémények, rézk.

Orosz templomtornyok, rézk.

IX. Magyar Képzőm. Kiáll. kat. Mücs. 1962. 21.l.

MDK

Gross Bettelheim Jolán

Rövidülések, rk.

Bratislavai öreg házak, kr.

7. miskolci o.képzőm. kiáll. 1962. nov.

Herman O. Muz.

Gross-Bettelheim Jolán

és Kungl György kiáll. Bp., Operaház, 1993

ism. KOVÁTS Albert: New York titkai. = ÉS 1993. április 30. 13.

JÓZSA Ágnes: Rokonok New Yorkból. = Vasárnapi Hirek, 1993. április 11. 9.

Vörösváry Ákos rend. Első Magyar Látványtár gyüjteményéből

lex: Kungl

Gross-Bettelheim Jolán

V.Zs.:Gross-Bettelheim Jolán képei. = Magyar Hirlap,1993. április 17. I. ill.

Gross Bettelheim MDK

Gyári kémények, rézkarc

Orosz templomtornyok, rézkarc

Műcsarnok 1962. IX. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Gross Bettelheim Jolán

grafika:

Rövidülések	rézkarc	17x21
Bratislavai öreg házak	kréta	21x29

Hetedik Miskolci Országos Képzőművészeti Kiáll.Herman Ottó Múzeum.1962.Nov. Kat.

MDK

Gross Bettelheim

Háborus ökonomia, kőrajz

Industrialis komp., rk.

Orosz templomtornyok, rk.
Hidak, rk.

1. Miskolci O. Grafikai Biennale 1961.

MDX

Cross Bettelheim

Ηάνοτυς Οκονομία, Κόρτζα

Industrialie komp., τκ.

Cross templomtornyok, τκ.
Hidek, τκ.

I. Miklosi O. Oratiket Hiemale 1961.

GROSS BETTELHEIM/

1.) Kálvinis ekonomia (Imperializmus)
kőrajz 25 x 29

2.) Industrialis kompozició rézkarc
15 x 20

3.) Orvos templomtornyok rézkarc
18.5 x 22.5

4.) Hidak rézkarc 17.5 x 21.5

I. Miskolci országos grafikai biennálé Kat. bev. D. Fehér Zsuzsa. Miskolc, 1961.

Gross Bettelheim MDK

Imperializmus, litográfia

Mücsarnok 1959 VII. Magy. Képzőm. Kiáll.

M.D.K.

Gross Bettalheim
Grafikus

A szegedi Móra Ferenc Múzeumban rendezett kiállítást.

Művészeti életünk. — 38 lap
Művészet, 1960. szeptember.

Gross Bettelheim, grafikus

VJ Dh.

A művésznő fiatalon, három évtizede került ki hazánkból Amerikába. A Kulturális Kapcsolatok Intézetében megnyílt kiállításán körajzai, rézkarcai, toll- és ceruzarajzai szerepelnek.

Férjével együtt a munkásmozgalom harcosa, s művészetével is a mozgalom céljait szolgálja. (Kilátás ablakomból, Olaszneged, Önarckép, Fatanulmány c. képei. Fasizmus c. körajzsorozata.)

Péter Imre: Amerika, egy haladó művész szemével

Népszabadság Bp. 1960 márc. 24. 8. l

MDK

Gross-Bettelheim

Dani, lito

Háztetők, rézk.

M. Képzőművészek grafikai és kisplasztikai kiáll. 1960. jun. Csók Gal.

Gross-Bettelheim grafika:
New-York-i hártatós, kőkarc
36x27

képrömünkénnél nemzetközi
kiállítása. 1960. Bp.

Gross-Bettelheim

MDK

New York-i háztetők, kőkarc

Képzőművészek Nemzetk. kiáll. 1960. Műcs.

M.D.K

Gross Bettelheim Jolán
festő

Méltatás

Láncz Sándor: Képzőművészeti Kronika
Élet és Irodalom, 1961. nov. 18 – 10 l.

M.D.K.

Gross Bettelheim Jolán
Grafikus

Fasizmus lénosorozata, Marx, Lenin ről
készített rézkarcai. — Méltatás.

d.m.: Gross Bettelheim Jolán grafikái. 4 l.
Magyar Nemzet, 1960. márc. 18

M. T. M

Gross-Bettelheim

MDK

New Yorki háztetők, kőkarc

Műcsarnok 1959 Képzőművésznők nemzetközi kiáll.

Gross Jolán

1913/14, 1916/17 - 1917/18

Ferkápzomfoiskolvk

87.1.

D Gross-Bettelheim Iolán

amerikai festő és grafikus

Magyarvarina zászi?

koll. kiáll. Ponony

l.

Forum (magyar rész)

1937. 40 l.

1978. III. 28. Televizió 2. müsor 21,00 Áné

TV Hiradó 2.

- Engedjék meg kedves nézőink, hogy bemutassam Önöknek Elek Lajost aki a Közlekedési és Metróépitő Vállalat főépitésvezetője.
Ma különös kéréssel fordult hozzánk. Szeretné közkinccsé tenni azt a képzőművészeti gyüjteményt, amely Grósz Betterheim Jolán festőművésznő életmüvének jelentős részét alkotja.
Vajon szándékával mit akar elérni?

1021

Grósz Betterheim Jolán festőművésznő

- Az a véleményem, hogy a festőművésznőnek a munkájáról kevesebb szó esik, mint amennyit megérdemelne. Remélem, hogy ezzel a pár képpel amit itt bemutatunk, közelebb kerülnek a képzőművészettel foglalkozó szakemberek is, és azon keresztül a közvélemény ahhoz, hogy a művész az őt megillető helyre kerülhessen.
Az első kép az Edison villanytelep, rávezeti a szemet arra is, hogy nemcsak háboritatlan természeti szépséget rejt magában, hanem a technika alkotása is.

- Ennek a képnek a cime kontraszt. Mit ábrázol?

- A mult és a jelen kapcsolatát érzékelteti.

- Sebesség.

- Rohanó életet szimbolizál.

- És a hidakról mi jut eszébe?

- Eltörpül az elkotó, alkotása mellett.

- Világitótorony.

- A kép szinvilága megragadó számomra.

- Ez a képe New Yorkban készült, cime a nagyváros.

- A zsufoltság és az urbanizálódás minden gondját sürüsiti.

- A munkaközvetitő iroda előtt.

- Mementóként örök érvényü figyelmeztetés számunkra.

- A fasizmus. 1934-ben készült.

- Az óceán tulsó partjáról már akkor felismerte azt a veszélyt, amely be is igazolódott. Müvészetét minden eszközzel harcba vetette a fasizmussal szemben.

- Még három kép, a Hadiüzem, a Sztrájk és az Imperializmus.

- Politikai elkötelezettségét, müvészi hitvallását tolmácsolja. Nagyon hosszu utat tett meg 1900-tól 1972-ig, én a magam részéről nagy tisztelettel adózom emberi nagysága előtt, csodálom politikai elkötelezettségét, hiszen még 20 éves sem volt, amikor megfogalmazta a maga számára világnézetét, amiről haláláig nem tért le.

- . -

Gross Bettelheim Jolán

a Magyar Munkásmozgalmi Múzeum szocialista képzőművészet 1919-től 1945-ig vívott harcát tárja látogatói elé. Szerepel a művész alkotása.

Horváth György: Fotók, képek, szobrok a Magyar Munkásmozgalmi Múzeumban.

Magyar Nemzet, 1945. ápr. 13

Gross - Bettelheim Jolán

Vörösvány Akos
magángyűjteménye

Magyar Nemzet 1985. XI. 13

Gross Bettelheim Jolán

Gross Bettelheim Jolán festményei a győri Múzeum Képtárában láthatók.

Salamon Valdor: Gross Bettelheim Jolán festményei
Új Tükör, 1979. március 25 - 3. lap.

Gross Bettelheim Jolán

A művésznő Nyitrán született 1900-ban, Pesten tanult, 1919-ben emigrált, Clevelandi magyar kolóniában került.

Salamon Nándor: Gross Bettelheim Jolán festményei
Új Kelet, 1979. március 25-3. lap.

Gross - Bettelheim Lajos

Több évtizedig élt a művésznő a clevelandi magyar kolóniában, elismert művész lett, de a politikai zaklatás miatt 1956-ban hazatért.

Salamon Nándor: Gross Bettelheim Lajos festményei. Új Tükör, 1979. március 25 - 3. lap.

Gross Bettelheim Jolán

Gépekből, kábelekből, vastraverzekből, tornyokból szerkesztette képeit. Ezeken szilárd rend van.

Salamon Nándor: Gross Bettelheim Jolán festménye.
Új Tükör, 1979. március 25 – 3. lap.

Gross Bettelheim Jolán

Méltatás.

Salamon Vándor: Gross Bettelheim Jolán festményei.
Új Tükör, 1979. március 25-3. lap.

Gross Bettelheim Johán

Művészete az amerikai élet-
forma nyomasztó jelút fe-
jezte ki, kíméletlen, hemény
művészi formanyelven.

Salamon Nándor: Gross Bettelheim Johán festménnyei.
Ug Tükör, 1979. március 25 - 3. lap.

Gross- Bettelheim Jolán

Hétfő, 1987. június 1.

A Magyar Nemzet Galériája

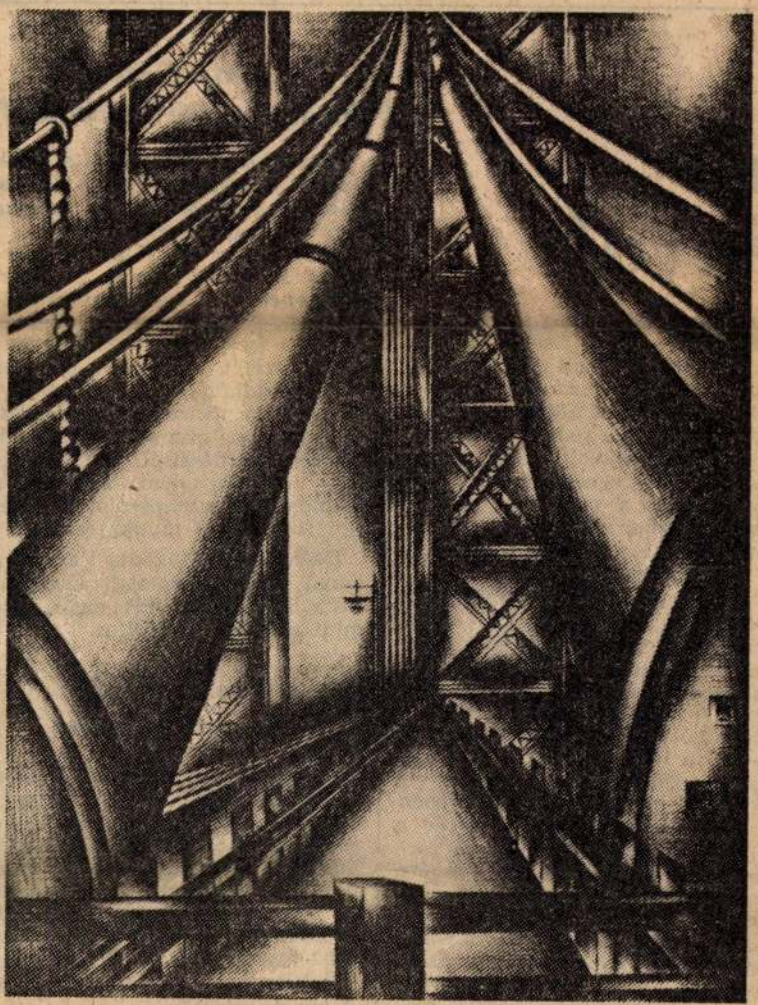

Gross-Bettelheim Jolán: Litográfia, 30-as évek
(Vörösváry Ákos gyűjteményéből)

tatásban viszont elég szürkén teniszezett — igaz, Szombathelyen és Egerben is Cihak volt a vetélytársa az első fordulóban. *Markovits* László az állandó főtáblás pozíció ellenére sem tudta kiharcolni a mesterjelölti címet, *Köves* Gábor megbetegedett, egyedül Lányi az, aki a négyhetes sorozat nagy részében valóban jó formában játszott, s felvette a versenyt a nemzetközi mezőnnyel.

A következő erőpróba tehát a Davis Kupa. A kapitány valószínűleg a Markovits, Lányi, Csépai trióból jelöli ki az egyes mérkőzéseken pályára lépő két játékost. A páros? A sérülés ellenére meghívót kapott a keretbe Kiss — aki a HungarHotels Kupán, az osztrák Pils társaként bizonyította, hogy a jelenlegi mezőnyben ő játssza a legjobban a párost, s a kevesebb mozgást igénylő versenyszámban talpsérülése ellenére is kiemelkedő teljesítményre képes. Könnyen elképzelhető, hogy Lányi András lehet a Davis Kupa páros másik tagja — a pillanatnyi forma érvel az ötlet mellett, az összeszokottság hiánya szól a terv ellen.

A HungarHotels Kupa végeredménye, a sorozaton szerzett világranglistapontokkal.

Cihak (csehszlovák) 37, 2.

nökével. A sportvezetők áttekintették a kétoldalú sportkapcsolatok helyzetét, értékelték az eddigi tapasztalatokat és véleményt cseréltek a nemzetközi sportélet, valamint az olimpiai mozgalom időszerű kérdéseiről. A tárgyalások eredményeként aláírták a kétoldalú sportkapcsolatok éves együttműködési munkatervét.

Deák Gábort fogadta *Van Li*, a Kínai Népköztársaság Kommunista Pártja KB PB tagja, első miniszterelnök-helyettes.

Brazil diadal Monte-Carlóban

A brazil villámkettős, Ayrton *Senna* és Nelson *Piquet* végzett az első két helyen a vasárnap rendezett monacói Grand Prix-n, amely a Forma 1-es autós világbajnokság negyedik futama volt. A 27 éves Senna először győzött a földközi-tengerparti városban, s az összetettben feljött a második helyre a világbajnok francia Alain *Prost* mögé.

A monacói nagydíj végeredménye: 1. *Senna* (brazil, Lotus), 2. *Piquet* (brazil, Williams), 3. *Alboreto* (olasz, Ferrari) 4. *Ber-*

GROSS Bettelheim Jolán

NEW YORK - NEW YORK KIÁLLÍTÁS **JOLÁN GROSS – BETTELHEIM** /1900-1972/ ÉS **KUNGL GYÖRGY** /1955- / MŰVEIRE

E legújabb munkánk a Budapesten vendégszereplő New York-i Filharmonikusokat köszönti

The show greets the New York Philharmonic Orchestra on the occasion of its guest performance in Budapest.

Az Első Magyar LÁTVÁNYTÁR Alapítvány szeretettel várja az Operaház Vörös Szalonjába, ahol Dr. MARSCHALL MIKLÓS Budapest főpolgármester helyettese nyitja meg

NEW YORK – NEW YORK

című kiállításunkat április 6-án 17 órakor

Válogatást láthatnak

GROSS – BETTELHEIM JOLÁN

1937–1955 között New Yorkban készült, valamint **KUNGL GYÖRGY** New York mítosza ihlette munkáiból.

A kiállítás felkért vendégrendezője JERGER KRISZTINA

The First Hungarian Visual Collection Foundation has the pleasure to invite you to the inauguration of our exhibition

NEW YORK – NEW YORK

at 5 p.m. April 6th, 1993 in the Red Salon of the State Opera House, Budapest Andrássy út 22.

Opening address: Dr. MIKLÓS MARSCHALL Vice Lord Mayor of Budapest.

The exhibition features the works of **JOLÁN GROSS – BETTELHEIM** made between 1937 and 1955 in New York, and of **GYÖRGY KUNGL** inspired by the myth of New York.

Arrangement: KRISZTINA JERGER

Kiállításunk a Fővárosi Önkormányzat felkérésére és Kulturális Bizottsága támogatásával jött létre.

This show has been organised upon the invitation of the Budapest Municipality, and sponsored by the Cultural Committee.

GROSS-BETTELHEIM JOAN

FÖLDÉNYI F. LÁSZLÓ: GROSS-BETTELHEIM JOAN KIÁLLÍTÁSA

MŰVÉSZET 1996, 10. sz. 40-41

GROSS BETTELHEIM

Grafikai kiállítása (1960)

A nálunk még ismeretlen művésznő munkái férfias erőt és koncepciót, konstruktív szemléletet és alkotó módszert mutatnak. Főleg Amerikában készült rajzai és grafikái, tehát a sokszorosító eljárással készült művei nem nőies jellegűek. Lírája csak a korábbi, Európában szerzett élményekből táplálkozik, ami egyben azt is jelenti, hogy a környezet, az atmoszféra, amiben élt, milyen determináló erejű volt. A rideg amerikai technokrácia, a gép, amely nem az embert szolgálja, hanem fordítva, ez fő motívuma képeinek. Hidak és csövek, magasvasút és csaknem absztrakt szerkezetek, melyek mögött elvész, megsemmisül az ember: ezt látta Amerikából. Ezt, de mást is! Az embert felfaló gépek mögött a szervezkedő és győzelemre készülő munkásosztályt. Ez az osztály volt az a közeg, amelyben megtalálta az embert és önmagát is. Rajzaiban nyíltan politizál és a munkásmozgalmat segíti a maga eszközeivel. A *Fasizmus* című rajzában például döbbenetes röntgenképet ad. Vassisak és ordó, de az érdemrend a dollár és a font jelével ékes, ezért Amerikában a nyílt célzatosságot tompítva lehetett csak kiállítani. Pártos művész: minden munkája elmarasztaló ítélet a permanensen háborúra készülő kapitalista rendszer felett, ugyanakkor pedig félreérthetetlen állásfoglalás a munkásosztály igaza mellett.

Ehhez az igazsághoz nem volt könnyű és egyszerű eljutnia. Bár felvidéki jómódú családból származik, de a polgári életforma nem elégítette ki, és szülői tilakozás ellenére, minden anyagi támogatás nélkül elindult, hogy tanuljon és kifejezést keressen nyugtalanító gondolatainak. A vándorlások évei voltak ezek. Budapesten a Képzőművészeti Főiskolán Edvi Illés Aladár tanítványaként kezdte, majd Berény Róbertnél folytatta művészi stúdiumait. Berény nagy tehetségével és páratlan műveltségével életre szóló hatást gyakorolt a fiatal festőnövendékre. A Tanácsköztársaság bukása után Bécsben Emil Orlik, Berlinben Karl Hofer, majd Párizsban az Akadémia és a Grand Chaumier növendéke volt. Ezalatt beutazta Európát, néha vonaton, gyakran gyalog, de mindenesetre megismerkedett Ausztria, Franciaország, Németország, Olaszország és Svájc legjelentősebb múzeumaival, vagyis az európai nagy művészettel. Munkásságára azonban mégis a modern német iskola nyomta rá leginkább bélyegét, mivel a húszas évek társadalmi mozgalmait gyorsabban és hívebben tükrözte, mint a párizsi individualista szabadosság. A német „Sachlichkeit" valami más-

Oelmacher Anna
A szocialista képzőművészet nyomában
Bp. Kossuth 1975

A magyar fotóművészet általában magas színvonalú és progresszív. Legközelebbi hagyománya az a szociofotó, amely a harmincas években egyrészt a Szocialista Művészcsoport keretében készült illegális röpcédulák montázsait szolgáltatta, másrészt a Munka kör fotósai. Sándor Zsuzsa őseiként azonban Cartier Bressont, Brassait és Munkácsyt említhetjük, mint az indirekt agitáció mestereit.

Ez a művész nem agitál, de felmutatja az élet olyan jelenségeit és összefüggéseit, amelyekre azonnal reagál a néző, és egyértelműen örömmel fogadja el és teszi magáévá ezt az életigenlő szemléletet, művészetet. Sándor Zsuzsa mestere a mesterségének.

(Magyar Nemzet, 1968. III. 22.)

fajta absztraháló hajlammal vegyest érvényesül munkáiban. A három évtized, amit Amerikában töltött, szintén ezt az — úgy nevezhetnénk — elvont tárgyiasságot fokozta. Ha nem akart teljesen absztrakt lenni — mint ahogy nem akart, hiszen határozott világnézetét akarta közölni —, olyan stílusban kellett képeit fogalmaznia, ami érthető a tömegek számára, de modern, a korszerű követelmények értelmében. Hogy ezt mennyire sikerült megoldania, bizonyítja a munkásegyletekkel és -lapokkal való szoros kapcsolata, az azoknak készített röpcédulák, címlapok stb., másrészt számos és sikeres kiállítása Amerika különböző városainak múzeumaiban.

Az amerikai periódust megelőző időből származó képei — többségükben nagyméretű pasztell- és olajfestmények — egészen más világot tükröznek. A húszas években, a levert forradalmak után is bizalommal, mély humanizmussal átitatva éli, szemléli és ábrázolja az életet. Emberábrázolása már ekkor nyílt színvallás volt a mélyben élő elnyomottak mellett, és erős karakterérzékkel formálta az ábrázolt legrejtettebb vonásait is. Ez Európa volt. Ám Amerikában, ahol egyéni sorsa tulajdonképpen jóra fordult, egy dermesztő világgal került szembe, amelyben lenyűgözte az élet lemeztelenedett, szerkezetekre redukált kerete. A felhőkarcolók nemcsak a felhőkig érnek, hanem lábuknál hangyává törpül maga az ember, aki felépítette. Mint börtön-óriások sorakoznak a félelmetes házhasábok, és áthasogatják a teret függőleges és vízszintes tagolással a gyárkémények és olajtartályok, a sínek és a hidak. Nyomasztó, geometrikus rend, melyből elvágyódik az ember abba a természetbe, ahol lágyabb formák, tisztább színek és a fel nem karmolt és kormolt ég enyhítik szemét-szívét.

Gross Bettelheim rajzai illusztrációk lehetnének Gorkij és Majakovszkij Amerikáról írott könyveihez. S ha a két nagy író inkább az okozatot figyelte, e rideg világnak az emberre gyakorolt hatását írta le lüktető, érzékletes szavakkal, úgy a képzőművész megformálta és felmutatta az okot: a fekete-fehérszürke világ minden emberi érzelmet nélkülöző, kegyetlen ábráját. Fullasztó asszociációkat ébresztenek e rajzok: börtönrácsot, rabbilincset idéznek. A művész szándékosan mutatta meg ezt a „rendet" azoknak, akikhez szólni kívánt, a munkásoknak. De azonnal oldottabb lett, ha egy-egy röplap, újságrajz vagy más közvetlen propaganda-feladat megoldása elé került. Művészetének e kettőssége abban rejlik, hogy egyrészt leleplezi az amerikai életforma, életkeret bénító sivárságát, és ez a stílusára is kihat; másrészt meleg hangon szól a munkásmozgalom nagy alakjairól és akcióiról, s ez az emberközelség megmozgatja és finomabbá teszi a rajzot is.

Szólni kell még a grafikai eljárásokban való imponáló gyakorlatról. Kőrajzait és rézkarcait minden mechanikai segítség nélkül, egyedül kivitelezte. Az anyaggal való küzdelem, az ellenállás legyűrésére való törekvés, a még jobb és még árnyaltabb megoldások magas követelménye is különleges kvalitása a művésznek.

Ha végignézzük kiállításának jegyzékét, mely szerint Amerika számos nagyvárosában, San Franciscótól New Yorkig vagy Európában Stockholmtól

Velencéig szerepelt munkáival, ha kitüntetéseit tekintjük, vagy a nagy gyűjteményeket, a New York-i, washingtoni, philadelphiai és más USA-beli múzeumokat, valamint a moszkvai Puskin Múzeumot, melyek mind vásároltak műveiből, ha számba vesszük a sok-sok könyvet és kritikát, mely munkásságáról megjelent, be kell látnunk, hogy kicsit lemaradtunk megismerésében és értékelésében. Ez a kiállítás most módot ad mindkettőre, és arra a megállapításra, hogy a valóban haladó művész, bárhol éljen is, a szocializmus eszméjét szolgálja kritikai élű és előremutató művészetével. Gross Bettelheim asszony művészete mindenesetre emellett bizonyít.

(Katalógus, Budapest, 1960)

one obviously associates the myth of Dracula also based in East-Central Europe, his ominous castle with its bats circling around with the sight of abandoned trucks and bent iron bars as they emerge in his grey pictures onto heavy iron plates. The other protagonist of these bleak "iron pictures" is the muscular, naked workman-figure, the lonely successor of the obligatory optimistic worker iconography of the 1950s wandering forlornly refer to him but is in reality absolutely indifferent. The title of the exhibition shown first in Pécs, then in Budapest, is Necropolis: in addition it contains the sculptures (installations, sepulchral monuments) built of welded iron plates in basic geometrical forms. If possible, they express the sadness emanating from this failure of "progress" even more decisively and finally.

GÁBOR PATAKI

INDOMITABLE MOVEMENT

ELZA KÖVESHÁZI KALMÁR (1876–1956)

The King Stephen Museum of Székesfehérvár has again concerned itself with art that seemed doomed to slow oblivion, in this case the surprisingly manysided work of Elza Kövesházi Kalmár. The show, in March 1988, was presented in a beautifully arranged, intimate exhibition. As it has frequently done in the past, the museum urged experts and visitors alike to look back; once again a half-forgotten name has regained some of its lustre.

The first object which impressed me at the beginning of my acquaintance with the works of Elza Kövesházi Kalmár was a photograph of the artist. A beautiful head with a closed face and clever eyes reflecting determination, discipline and self-assurance. A head carved out of a single block, to express herself in her's, the sculptor's, idiom.

Elza Kövesházi Kalmár was a child of the Austro-Hungarian Empire, exalted and then crushed by our complicated century.

She was born in Vienna, spending her childhood there and in Pola and Trieste (her father was a rear-admiral in the Austro-Hungarian Navy). She spoke German, Italian, English, French and Hungarian, and studied in Vienna, Munich and Dachau. In 1900 she went to Paris, from there to Florence for six months, then to Budapest for six months. She was an incessant wanderer but from wherever she happened to be in the world she sent her works to Hungarian exhibitions; she wanted the evaluation of the Hungarian public and critics. Despite her internationalism, her Hungarianness seemed unbreakable: she participated also in the competition for the sepulchral monument of Lajos Kossuth. In 1902 she moved to Florence where she spent two years, then to Vienna where she spent another two years; after giving birth to a daughter in Munich in 1905 out of wedlock, her family disowned her. She returned with the child to Florence for another four years, and spent the next three in Vienna. Between 1912 and 1914 she lived in Paris and exhibited in the Salon d'Automne and in the Salon des Indépendants. It was in these years that she started wood-carving.

After the outbreak of the First World War she spent 28 months on the fronts as a nurse.

tity of material in the Ernst Museum and did her best to participate in exhibitions abroad; some of her works even reached the USA. Although one or two distinctions marked her presence, her situation became more and more impossible.

Her daughter, Ágnes Kövesházi, an outstanding pupil of Alice Madzsar's school of callisthenics, became in the second half of the 1920s one of the first dancers in Ödön Palasovszky's avantgarde "Substantial Theatre". Elza Kalmár, in a last attempt, attached herself to the theatre, designing sets and costumes for her daughter. But by the 1930s the economic crisis had destroyed all her artistic idealism. She learned to make orthopedic shoes, obtained a journeyman's certificate and tried to make a living through the craft.

Thus far a restless life. Coming one step nearer to her as a creative artist, one perceives immediately that restless curiosity was what characterized her with regard to genres. She had started her career as a painter, she designed posters, made photos, lithographs; although the latter could compete in quality with the supplements of the Viennese periodical *Ver Sacrum* at the turn of the century, she soon realized that for her the most authentic means of expression was modeling. "I had a taste for colours but no imagination", she wrote self-critically in an autobiographical note. Hence she started modeling, she made bronze and marble sculptures: she carved the latter herself, and chiselled her own bronze sculptures. She worked with burnt pottery, lead, carved wood, made sculptures and objects for use of brass and stone.

It seemed that the artistic age into which she had been born was favourable: the concept of total art *(Gesamtkunst)*, a feature of Art Nouveau, was integrated into her efforts in a natural manner. To a certain extent—especially after the 1910s—her sculp-

pompousness and declamatory attitude of the age are absent from them.

Elza Kalmár accepted this relationship with industrial art; one sees that she did not attribute greater importance to a statue than to a vase. The conditioning of many centuries makes us say that this wrong. We have learned to artistically underestimate an object which has a use-value or which does not follow the prescriptions of pure genre and cannot be classified as grand art. This value-orientation stumbles only when a name like that of Cellini emerges from the past. "Plasticity and draughtsmanship, the permanent coexistence of the duality of spatiality and decorativity give this art a particular tension in which sculptures can assume the character of objects and articles of use become sculptures", wrote Ildikó Nagy in the catalogue of the Székesfehérvár exhibition.

The display of often repugnant emotions in Art Nouveau sculpture did not attract her much. Her finest works are small bronze sculptures made in the first years of the century in which she combined the artistic, supple tracing of Art Nouveau with the expressivity of forms deriving from primary experience.

Dance—which we can regard as the equivalent of life in the symbolic sense—the ancient pantomime of movement stopped short in sculpture, a tense balancing on the extremes, seems to be the most lasting theme of Elza Kalmár and at the same time her most remarkable sculptural approach. In dance, to which she was so much attracted, she sensed both the ethereal and the grotesque. The flexibility of Art Nouveau lines and later the more static, frivolous decorativity or art deco with its penchant for the grotesque influenced her. However, her own artistic forte was her ability to fill these stylistical marks with a feminine sensitivity.

MÁRIA BERNÁTH

Second World War when he had finally the chance to present himself to the public with autonomous works he had mastered all the tricks of the trade. Since his first success, "Animal Farm" (1963) based on Orwell's novel, his star has been continuously on the rise and shows remarkable parallels to the current changes in animation styles. The pictorial world of his early films in a somewhat American taste that recalls Walt Disney has gradually become acerbic and ironic; in *The Hoffnung Symphony Orchestra*, lines inspired by intellectual humour which had characterized the animated cartoons of the 1960s played a dominant role; later the thematic and stylistic demands of rock, introduced in animation only in the 1970s, appeared also in his works. (*Autobahn*, 1979.)

Hence we cannot speak of a definable "Halas-style" because Mr. Animated Cartoon (the complimentary nickname he is known by) has the same intimate knowledge of all spheres of animation. His extraordinarily Protean capacity has enabled him to bring to life on celluloid the worlds of such radically different artists as Wilhelm Busch, Toulouse-Lautrec, Leonardo and Botticelli. He instantly sensed the possibilities inherent in computers: his *Dilemma* (1981) shows up the positive and negative sides of a civilization easily turning self-destructive. Halas fears for humanity but trusts art, and he is convinced that animation, combining the intelligence of the human hand and the computer, can create a visual idiom understood and "spoken" by everybody which can offer much help in solving the basic dilemmas of our age.

* * *

One of the most successful exhibitions in Budapest in the spring of 1988 presented a selection from the works of an artist whose name had been almost unknown both to the public and to the narrow circle of professionals. True, in the 1960s Jolán Gross-Bettelheim (1900–1972) had presented herself in Hungary in several individual and group exhibitions but those works were not yet her best and her earlier works had remained unknown. So it is the merit of the collector Ákos Vörösváry who discovered her legacy that he sensed the topicality of her paintings and drawings. He perceived that the world of the 1920s and 1930s known today only from tattered picture strips, their shudderingly desolate and at the same time pitifully amusing milieu can be exciting today when our attitudes to development and technical progress are so ambivalent.

Gross-Bettelheim's success and importance do not reside primarily in the quality and originality of her works. She was a good minor master but her works were effective not so much in themselves but through the epoch which they represented. They are interesting specimens of Hungarian art from another viewpoint too: we have few artists who combined European training with the particularities of American art between the two world wars.

Jolán Gross-Bettelheim commenced her studies at the Academy of Fine Arts in Budapest; after a short stay in Vienna she travelled to Berlin in 1920 and became a pupil of the cautiously expressionistic Carl Hofer. Her best paintings were made during her relatively short period in Berlin; these compositions of interiors, and hazy or stormy waterside landscapes built on powerful blue-white-black colour contrasts recall the softer trend of German expressionism hallmarked by the names of Kandinsky, Jawlensky and Werefkin. Strangely, the then unfolding *Neue Sachlichkeit* as yet had no influence her art; it would appear in her paintings and drawings only after 1925, when she settled in the United States.

Her dynamic, richly coloured paintings gradually grew colder, they became dryer and more narrative. The style of her portraits marked by the decorative-grotesque attitude of her master Róbert Berény had changed too; they became more graphic and caricaturistic. With the exhaustion of her painterly inspiration, her interest turned more and more to graphics: its mobility seemed to suit her leftist political activity which increased in the 1930s; she made numerous agitprop and anti-fascist drawings. Moreover, she was most at home in satire: the thumbnail sketches of coffee-drinking and gossiping society ladies and other figures of American society between the two world wars occur again and again in her drawings. The heroines of these croquis were pitifully—or rather ridiculously—stupid, the drawings revealed their intellectual emptiness and their physical defects, yet we must not think of the savage social criticism of a George Grosz in her drawings, *Neue Sachlichkeit* appeared in a lighter form: her up-turning S-shaped curving lines evoke the more fashionable world of art-deco. The wry and gentle nostalgia for the years of peace between the two wars, which seem so beautiful from the distance, is also an explanation for the great success of these gently humorous waxworks.

But on the other side of this cloudless social palette, smoking furnaces, bars, pipes and steel structures between tenement houses rose to the sky. The other large group of Gross-Bettelheim's drawings reports accurately and alarmingly on this other world (as if the gallery of high-life ladies and the bleak steel world had not been drawn by the same hand). In keeping with the nature of their theme, these drawings are built on the monumental dynamics of the arc and structures that penetrate each other, the triumphant industrial landscape of the constructivists shows its less pleasant face in them. With regard to their relationship with technology, these works reflect an intermediate state: the confidence that it can help to build a cloudless and healthy future has disappeared, but technology is not yet synonymous with Evil, destroying all humanity. The bridges, fly-overs and cables in their jungle-like density occur in their bleak, matter-of-fact objectiveness as the impersonal symbols of industrial civilization as they do in the works of her American contemporary, Joseph Stella. They suggest the experience of the machine-like faceless crowds in metropolises, the ominous fascination of a world of machines without man or with humans as their slaves; the artist's compulsory left-wing optimism does not much allay these ominous forebodings. This has rendered them topical a half century after their creation in disillusioned age polluted by industrial waste.

* * *

Attila Kovács built the catafalque of this crumbling-rusting traditional industrial civilastion in his exhibition in the Óbuda Zichy Castle Gallery. Born in 1951, he studied at the Technical University of Budapest; then as a member of the Pécs Group and thus linked to the organic architectural school, he designed his first completed building.

In working on an experimental film on the Holy Grail cycle, he was haunted by the evocation of transcendency. From 1979 he has worked as a set-designer; his work for the cinema and the theatre contains a sinister element of the cultic. Thus in Pál Sándor's *Daniel Takes a Train*, he designed an oppressively monumental and tasteless hotel interior which is also a temple of absolute power; the set he made for Ferenc Kardos's *Heavenly Host* evokes both a historical castle and the sepulchre of a culture based on fear and cunning. He concerned himself with the theme earlier in his work as an architect and set-designer: the world of bleak factory chimneys, ungainly and monumental industrial crypts. Born and bred in Central Europe, he perceives the common roots of the depressing social-realist "power architecture" with its pseudo-classicistic pomp and the clumsy, filthy and drab factory buildings so much removed from Western brilliant functionalism as that despotic centralized will which, behind the slogan of "man, the supreme value" has erected menacingly majestic office buildings and health-destroying megalomaniac industrial zones.

GROSS BETTELHEIM Jolán
NHQ Nr. 122
1987

danz and Herczog, came up with the suggestion to make up for the lack of any solemn squares in Budapest of the kind of which had been planned during the Baroque and neo-classic periods in many parts of Europe, by establishing a Millennial Memorial in the square. The proposal was adopted and carried out in the form of a 30 metre high column in the central axis of the road, with a twofold, gently arched colonnade behind it, with the statues of 14 kings, the seven chiefs involved in the Magyar conquest and allegorical compositions, by György Zala, and in the centre of the square a Hungarian War Memorial. In 1906, the construction of the Museum of Fine Arts gave the square its final touch. A neo-classic complex, it has become one of the most harmonious squares in the city, providing a fitting conclusion to the splendid set of buildings along Sugár út.

SÁNDOR LÁNCZ

THREE GENRES

John Halas, Jolán Gross-Bettelheim and Attila Kovács

John Halas (born Halász, János), whose "Halas and Batchelor Studio" he established with his wife in London, is a great name among animators. In his profession he is as much a "grand old man" as other Hungarian-born artists such as Sándor Trauner in film-set design or György Kepes in visual education. These examples are not accidental; all three belong to the generation who, at the turn of the 1920s–1930s opposed themselves to official conservatism and tried to connect with the work of the best of their European contemporaries, especially to the ideas and practice of the Bauhaus. At the time, the only opportunity to do so in Hungary was within Kassák's Work Circle and the Budapest Workshop under Sándor Bortnyik. The followers of these schools and groups, many of whom later dispersed to different parts of the world, have generally preserved the original constructivist inspiration throughout their careers. This was not primarily a stylistic characteristic but the founding of their work on art and its related technical environment, and their belief in their power to shape society. This faith is the impulse behind Vasarely's compositions and Schöffer's mobiles, and the same faith drives Halas in his unwearying research into the possibilities of animation and electronics.

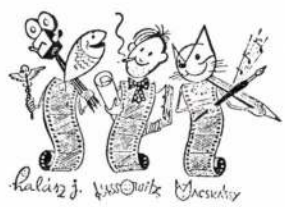

Logo of the John Halas, Félix Kassowitz and Gyula Macskássy Studio

When Halas learned the basics of film-making with the help of another world-famous artist, George Pal, he continued his studies in Bortnyik's Workshop and opened an advertising film studio with two young draughtsmen (Lajos Vajda, one of the great figures in Hungarian twentieth-century art, worked there as a phase drawer); under the pressure of the constrained circumstances in Hungary he moved to England in 1936. As a creator of advertising and publicity films he had the opportunity to evolve various drawing styles and techniques, so, after the

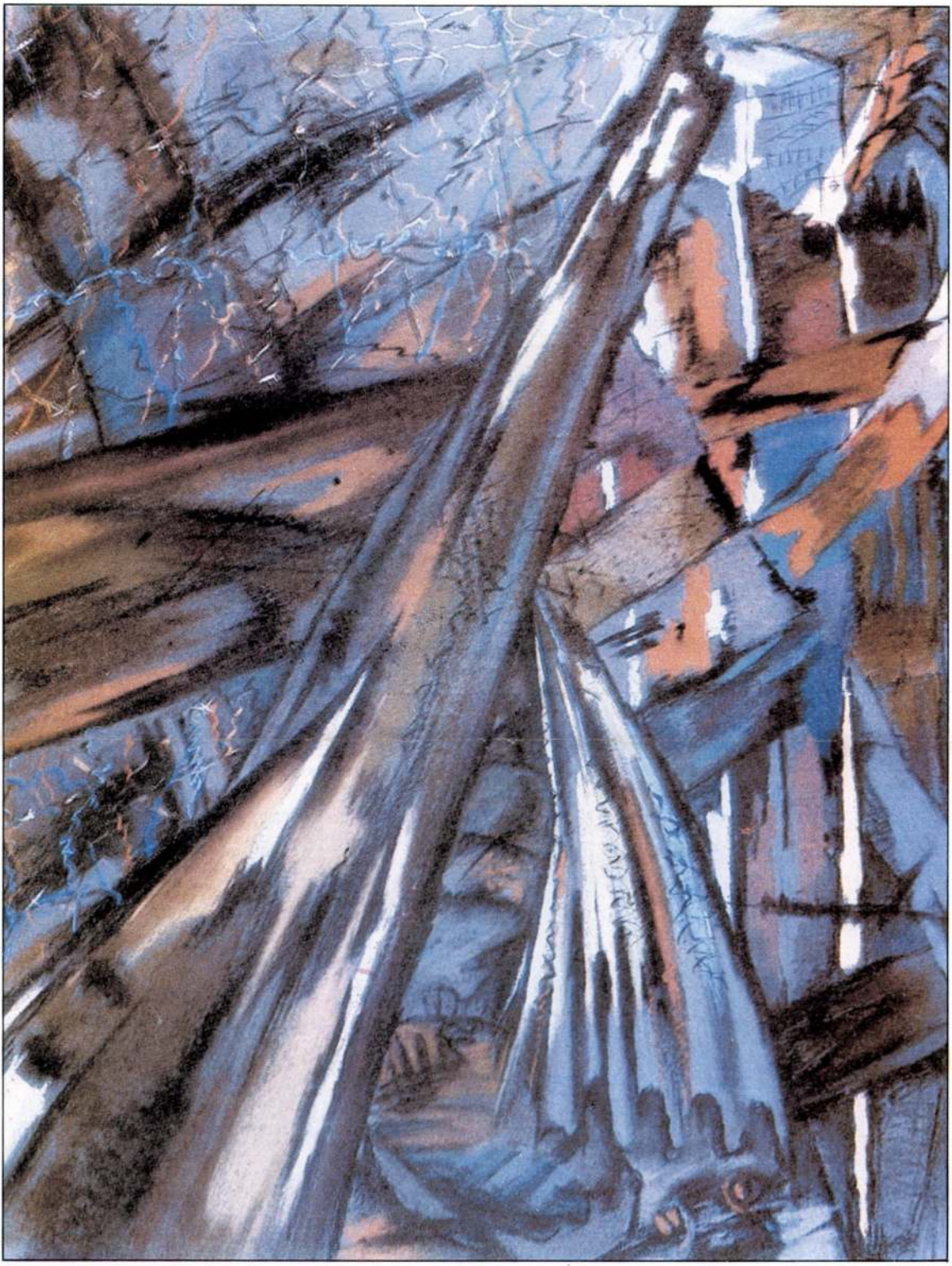

JOLÁN GROSS-BETTELHEIM: DYNAMIC COMPOSITION, CCA 1920.
PASTEL, PAPER, 66.5 × 51 CM

György Makky

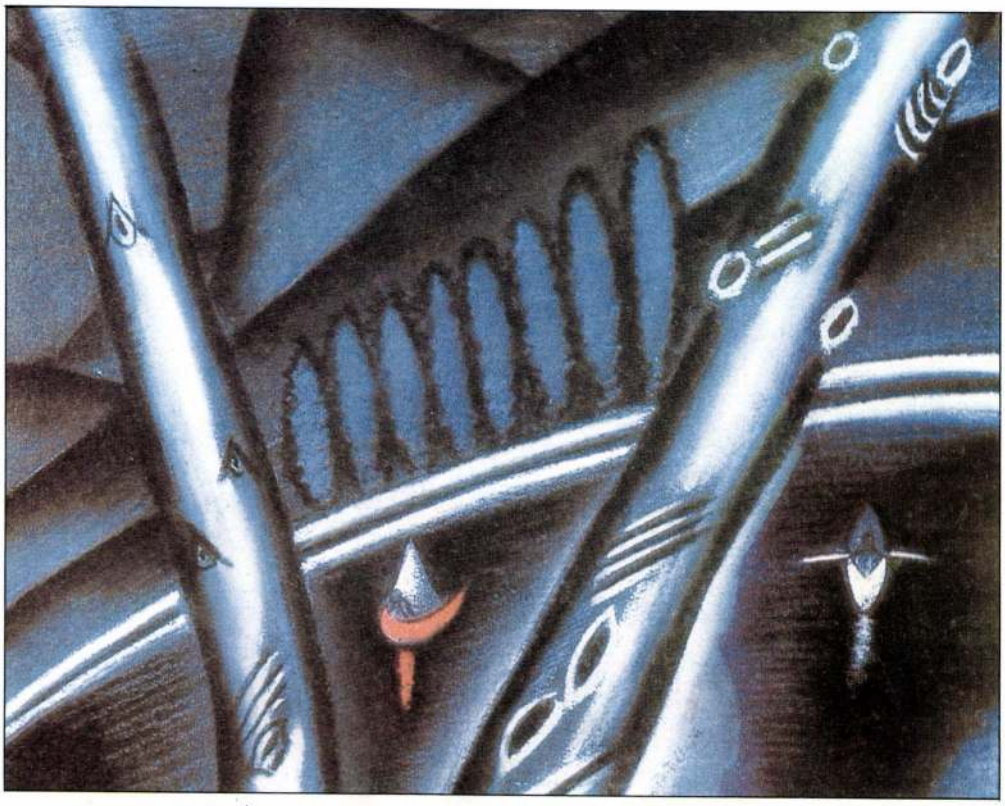

Jolán Gross–Bettelheim: Boating at night, 1920–1922.
Pastel, paper, 31.5 × 39 cm

Jolán Gross–Bettelheim: Stormy seashore, 1920–1922.
Pastel, paper, 50.8 × 66.4 cm

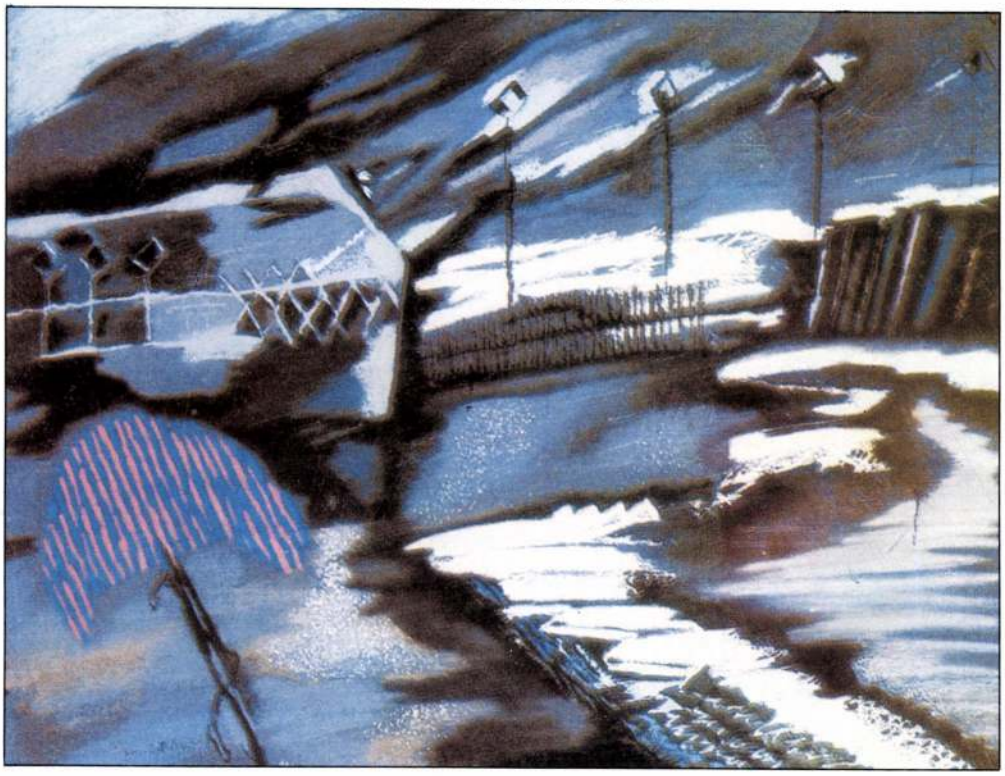

György Makky

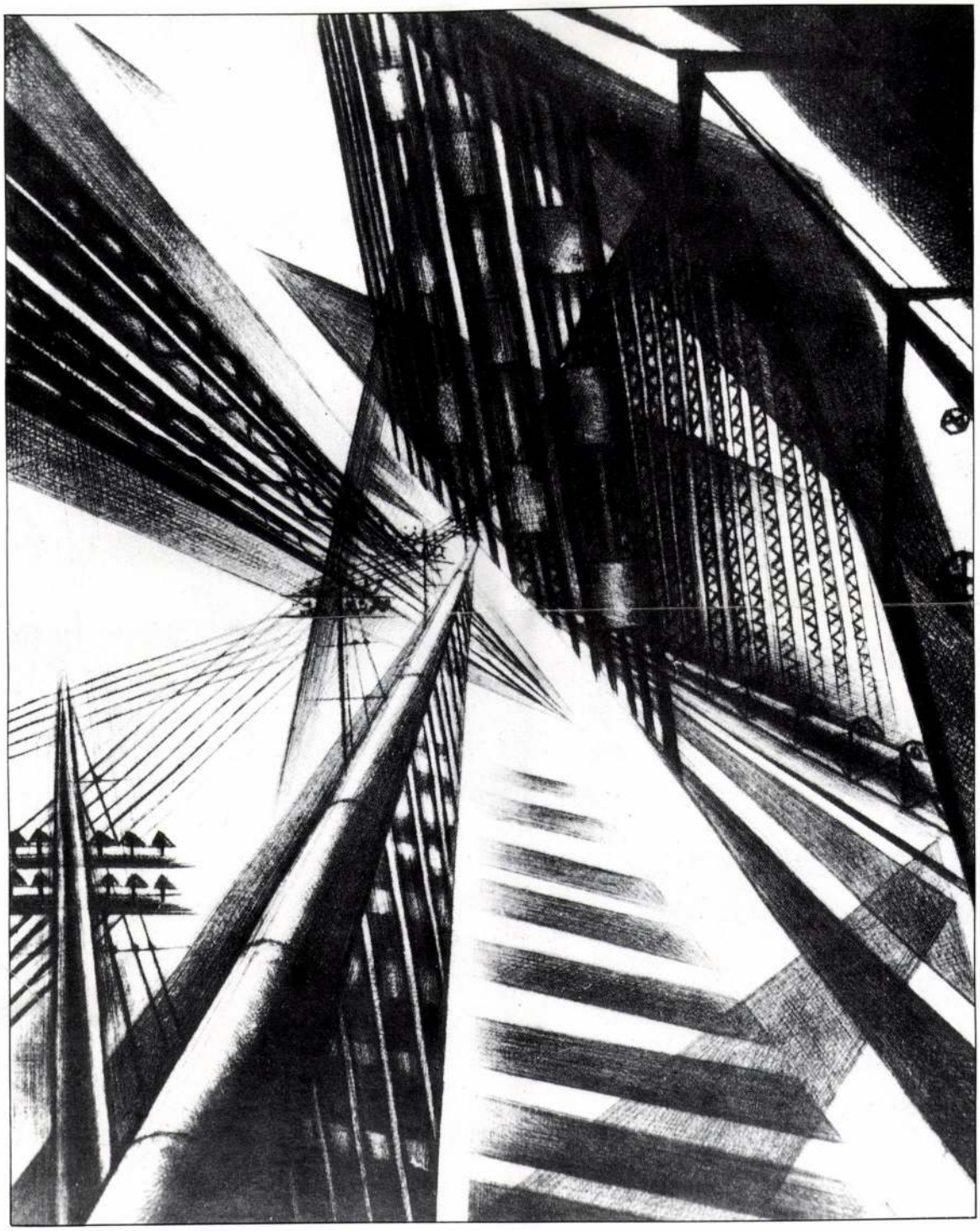

JOLÁN GROSS–BETTELHEIM: SPEED. CCA 1950.
ETCHING ON PAPER. 19.8 × 15 CM

György Makky

Attila Kovács: Necropolis, block I. 1987. Welded iron, 200 × 170 × 100 cm

György Makky

Attila Kovács: Necropolis, block V., 1987. Welded iron, 175 × 175 × 100 cm

Gró Kincs (ph. ku)

Felvillant, ellobbant

Gross-Bettelheim Jolán emlékkiállítása

A Fészek Galériában 2000 novemberében volt látható Gross-Bettelheim Jolán (1900?1972) emlékkiállítása Vörösváry Ákos rendezésében. Az életműből kiemelkedik egy-egy korszak, melyben maradandót alkotott, zárványként ékelődve az alkotói pálya ? kevésbé értékes ? szakaszai közé. A nyolcvanas évek végén hazai és külföldi kiállítások mutatták be a Berlinben és az Egyesült Államokban készült festményeit, rézkarcait, litográfiáit, pasztellrajzait. Az ellentmondásos és többször megbicsakló művészpályáról Pataki Gábort, az MTA Művészettörténeti Intézetének munkatársát kérdeztük.

Gross Jolán 19 éves korában hagyta el Magyarországot. Budapesten milyen képzőművészeti hatások érték? Volt-e mestere?

Nagyon fiatalon ment külföldre és addig készített munkáiból alig ismerünk néhányat. Mégis, azt hiszem a Nyolcak művészete volt rá hatással, elsősorban Berény Róbert nagyon feszesen, szigorúan szerkesztett csendéletei és enteriőrjei, amelyek Gross korai műveinek a színvilágát és kompozíciós módszereit nagymértékben befolyásolták. Kisebb súllyal, de hatással volt rá Nemes-Lampérth József és Czigány Dezső festészete is. Ezek inkább a stílus elemzése után leszűrt következtetések, hiszen igen kevés dokumentum áll a rendelkezésünkre a korai évekből.

A teljes pálya ismeretében kijelenthető, nem volt rossz döntés Gross Jolántól, hogy egy rövid bécsi kitérő után éppen Berlinben telepedett le.

Jobb helyet nem is választhatott volna, hiszen akkoriban Berlin a művészetek fővárosa volt, sokkal izgalmasabb hely, mint a korabeli Párizs. Berlin, lázas metropolis-jellegével, a kor avantgarde mozgalmainak a gyújtópontja és innen freccsennek szét sisteregve azok a furcsa villanások, amelyek új életet lehelnek a művészetekbe. Gross esetében az a legtragikusabb, hogy a legkevesebbet a németországi korszakáról tudunk, a fennmaradt rajzokból és festményekből viszont arra lehet következtetni, hogy erőteljesen hatott rá a berlini pezsgő légkör, művészileg felnőtté vált, sőt, legszebb munkái is itt születtek.

Gross berlini éveit ? mint említette ? kevéssé ismerjük. Az ekkor festett képeiből azonban megállapítható-e, hogy milyen közvetett hatások érték, alakították?

A 20. század első felének két jelentős mozgalma, a Der Blaue Reiter és a Die Brücke csoport hatása egyértelműen kimutatható Gross művészetében. Fura módon a fiatal magyar festőművész e két csoport szintézisét teremtette meg műveiben. A Die Brücke tagjai (például Kirchner, Schmidt-Rottluff, Heckel, Nolde) az expresszionizmusnak a teljesen spontán, vad, kemény irányzatát

képviselték, ahogy mondani szokás: mintha baltával hasogatták volna azokat a figurákat, akiket képeiken megjelenítettek. Ezzel szemben a Der Blaue Reiter képviselői (Kandinszkij, Klee, Javlenszkij, Feininger) egy líraibb, impulzívabb, áradóbb, a világ rejtett, misztikus összefüggéseire érzékenyen figyelő irányzat művészei, akik elementáris erejű, harsogó, csodálatos színek alkalmazásával fejezték ki magukat. Gross Jolánnak, a húszas években keletkezett műveit a feszes, szigorú képszerkesztés és a nagyon erőteljes színek alkalmazása egyaránt jellemzi. A ?világítótornyos? képein a kékek, feketék, fehérek dominálnak egy-egy bevillanó vörös folttal, fantasztikus erejű festmények. Meggyőződésem szerint Grosst, ha képeit a húszas évek Magyarországán kiállítják, akkor nem a közelmúltban fedezte volna fel a szakma. Ez nem a magyar művészettörténészek hibája, ez inkább annak a következménye, hogy Grossnak ? a politikiai emigránsokat leszámítva ? megszakadtak magyarországi kapcsolatai.

Az önarcképeiről egy szorongó, félénk, mégis nyughatatlan nő tekint ránk. Ezek a tulajdonságai késztethették arra, hogy Berlinből is továbbálljon?

Az évtized közepétől ? de talán már 1922-ben ? érezhetően megszűnt Németországban az áradó, szenvedélyes kitárulkozó, érzéki radikális művészetnek az addigi szerepe. Érzékenységéből következően ő már érezhette azt, hogy zsidó származása, ?külföldisége?, baloldalisága miatt nemszeretem vendége Németországnak. A még mindig nagyon fiatal művész Párizsba megy és a Grande Chaumiere magánakadémián folytatja tanulmányait. 1925-ben házasságot kötött Bettelheim Frigyes orvossal, aki az Egyesült Államokban kapott munkát. Gross-Bettelheim és férje Clevelandbe költöztek. Ekkortól kezd el az Új Tárgyiasság jegyében nagyon finom, hűvös tájképeket festeni, amelyek mindegyikén úgy tűnik, hogy csillámpor szitál. Precíz, feszes vonalak, antennák, házak, vezetékek erdeje. A kor irányzataihoz szorosan kapcsolódó, tipikusan amerikai művészet ebben az időben Gross-Bettelheimé. Nem sokkal korábban vált ismertté Stella, aki először fedezi fel a vasbetonból, acélszerkezetekből álló ipari tájat és az amerikai nagyvárost mint vizuális látványt. Ezt a racionális, tárgyilagos, kemény stílust képviselte a magyar művész is.

Az Egyesült Államok képzőművészeti élete befogadta-e Gross-Bettelheimet?

Nem igazán. Ne áltassuk magunkat: ismerik a nevét, de inkább csak regionális szinten. Clevelandben a városi múzeum elég sok grafikáját őrzi, többször szerepelt kiállításokon, volt tehát helyi ismertsége. Elmondható, hogy az amerikai grafikusok is számontartották, elismerték munkáját. Az USA-ban művei a mai napig fel-felbukkannak aukciókon.

A Fészek Galéria-beli kiállításon több alkalmazott grafika is látható, a kapitalizmus kizsákmányoló jellege ellen tüntető, agitatív-propagandisztikus rajzok, amelyek színvonala

egyenetlen, nemegyszer zavaróan leegyszerűsített, karikatúraszerű. Ezek az alkotások meg sem közelítik a nagyvárosi életképeket megörökítő litográfiáit. Mi szüksége volt Gross-Bettelheimnek arra, hogy az alkalmazott grafika területére tévedjen?

Nem a pénz miatt, hiszen férje megfelelő egzisztenciát teremtett számára. Gross-Bettelheim mélyen baloldali, elkötelezetten antikapitalista művész volt, aki meggyőződésből készítette antifasiszta és az amerikai munkások helyzetét bemutató agitatív műveit.

A berlini évek festményeinek nincs folytatása az egyesült államokbeli alkotóévekben. Mi lehet ennek az oka?

Az az érzésem, hogy Gross-Bettelheim elég jól megtalálta a helyét a színes grafikákban, a rézkarcokban és a pasztellrajzokban. Azt gondolom, hogy megölte magában a festészetet. Életműve ismeretében azzal a képpel tudnám jellemezni munkásságát, hogy a húszas évek elején meggyújtottak Berlinben egy nagy adag magnéziumot, az fellobbant és gyorsan elégett. A rendkívül provinciális Clevelandet nem lehet összehasonlítani a forrongó Berlinnel, Gross-Bettelheim talán ezért is süllyedt bele a politizáló grafikai tevékenységbe, ezért ?dobta el magától? a festészetet. A hatvanas években ? immár Magyarországon ? ismét festeni kezdett, de az egykori elementáris erő és érzékenység ekkorra már eltűnt.

A művészek életük végére teljesednek ki, érnek be vagy rosszabb esetben fiatalkori önmagukat ismétlik. Gross-Bettelheim néhány év alatt maradandót alkotott, majd teljesen elszürkült, vajon miért?

A művészeknek a húszas években Berlinben élni olyan inspiráló lehetett, mint a kilencvenesekben New York-ban, a galériák tobzódásának idején. Van egy teóriám is, mely szerint a legradikálisabban, legmerészebben 20-35 éves koruk között alkotnak a művészek, Gross-Bettelheim példája is ezt bizonyítja. Vannak persze ezt cáfoló életművek, ezt nem vitatom, de az kétségtelen, a többségre az jellemző, hogy negyvenéves kora után megállapodik, úgymond elmélyíti az addig elért eredményeit. A spontaneitás, az elevenség, az elementaritás azonban a fiatalabb korosztály művészeire a jellemzőbb. Gross-Bettelheimnek volt még egy, a megújulás felé mutató korszaka, amikor a negyvenes években férjével New York-ba költözött, nagyon izgalmas grafikákat is készített, azonban az új kifejezési formákat kereső irányzatok már nem érintették meg, alkotásai egy idő múlva önmagukat ismételték.

Mi állhat annak a hátterében, hogy Gross-Bettelheim Jolán 37 külföldön töltött év után, 1956-ban visszaköltözött Magyarországra?

Férje meghalt, gyermekük nem volt, magányossá vált. Az ötvenes évek hidegháborús légköre az Egyesült Államokban is érezhető volt, minden baloldali gyanús lett. Az USA-ban a kultúra is roppant konzervatívvá változott, a progresszív művészeket folyamatosan támadta a hatalom, nem egy esetben képviselőiket az Amerika Ellenes Bizottság elé citálták. Gross-Bettelheim is légüres térbe került és bár nem sok dolog köthette Magyarországhoz, mégis úgy döntött, hogy hazatelepül.

Mit tudunk az 1956 és a halála (1972) közötti időszakról, a hatvanas évek végétől egyre inkább a hatalom látóköréből kikerült képzőművészeti életbe mennyire sikerült integrálódnia Gross-Bettelheimnek?

Hazatérte után a szektás, baloldali teoretikusokkal vette fel a kapcsolatot, néhány második vonalbeli, kevésbé rangos kiállítóhelyen be is mutathatta újabb munkáit ? visszhang nélkül. Művészete itthon már teljesen elfáradt, tájképei teljesen átlagosnak bizonyultak.

Az agitpropos, kapitalizmusellenes rajzoknak ezekben a hidegháborús időkben nagy keletje lehetett...

Ő már ezzel a műfajjal nem foglalkozott, azért volt annyi jó ízlése, hogy elhárította azt a neki felkínált szerepet, hogy lám: itt az a művész, aki hazajött Amerikából, a kapitalista fertőből a ?szabad? népköztársaságba... Nem engedte, hogy személyéből, sorsából politikai tőkét kovácsoljanak a hatalom képviselői.

Halála után tíz évvel az itthon teljesen ismeretlen korai műveket végre felfedezik. Milyen körülmények között történt ez? Az életmű kimagasló alkotásai menynyire találták meg a helyüket a magyar képzőművészet 20. századi történetében?

Vörösváry Ákos műgyűjtő fedezte fel a hagyatékát és tette közkinccsé a fiatal Gross-Bettelheim Jolán csodálatos és később folytatás nélkül maradt műveit. Kecskeméten, Budapesten és Passauban került bemutatásra az anyag, hozzájárulva a művész elfeledett képeinek felfedezéséhez. Hol a helye Gross-Bettelheimnek a magyar művészet történetében? Mennyire került be a szakmai köztudatba? Nehéz kérdések, már a művész sajátos sorsa miatt is. Teljes mértékben izolált ez az életmű, a magyar kapcsolatok hiánya megnehezíti a század magyar művészetében betöltött hely kijelölését. A művészettörténeti köztudatba már bekerült, ez tény, annak ellenére, hogy kevés művet ismerünk a legjobb korszakából. A 6-8 gyönyörű kép, amelyek révén kiiktathatatlan a magyar művészettörténetből, önmagában egy zárvány és ez megnehezíti az értékelést.

Herczeg Béla

Gruss - Bettelheim Jolan

elé. Kár, hogy mégsem örülhetünk neki üröm nélkül. Nem tudom, tanítanak-e a Színház- és Filmművészeti Főiskolán külön népballada-tolmácsolást; mindenesetre nem ártana. Az öt fiatal színész — Bubik István, Juhász Róza, Funtek Frigyes, Mácsai Pál és Ráckevei Anna — közül mindössze Ráckevei értette-érezte a tolmácsolt szöveget, azt, hogy a ballada voltaképpen miniatűr dráma.

Különösen a *Katát kérették* című székely népballada előadása sikerült remekbe, pontosan érzékeltetve a megaláztatások közepette is büszke leány jellemét. A többiek: számtalan ragozási, hangtani-hangsúlyozási pontatlanság, teljes meg nem értés, nagy ritkán egy-egy hitelesebb pillanat.

A lemezt Kriza Ildikó szerkesztette és Kerényi Imre rendezte, zenei szerkesztő-rendező Rossa László. *(Hungaroton)*

Petrőczi Éva

OPERAÁRIÁK
Sass Sylvia előadásában

Sass Sylvia művészszemélye tizenöt év előtti feltűnése óta amolyan vízválasztó a szakmában és a közönség körében egyaránt. A véleményalkotás rajongás és lekicsinylés szélsőségei között mozog. Nem ez a hely, ahol a sajátos jelenség okait elemezhetjük — annyit csak: a remek megjelenés, a váratlanul gyors felívelés, a világból érkező ellenőrizetlen hírek, tehát jórészt művészeten kívüli tényezők játszanak közre. Hazai és külföldi színpadi és lemezszereplései a vitathatatlan tényt igazolják, hogy kiváló, nagy képességű énekesnő, aki a zenedrámai és a daléneklés számos stílusárnyalatában otthonos. A hanglemezhetekre áriasorozata jelent meg, olasz, orosz, francia szerzők ismert és kevésbé ismert műveinek részleteiből. *Santuzza románcának (Parasztbecsület)* és mondjuk *Margit ékszeráriájának* (Gounod: *Faust)* meggyőzően szép tolmácsolása már mutatja, hogy a drámai és a lírai kifejezés gazdag eszköztárával rendelkezik. Ugyanez világlik ki egy merőben más tónusú, kevésbé ismert Margit-ária (Boito: *Mefistofele)* és néhány egyéb, népszerű és ritkán játszott mű részletéből. Sass Sylvia bánásmódja a hangjával, árnyalási képessége példás. A lemezmunka előnyös a művésznő hangalkati adott-

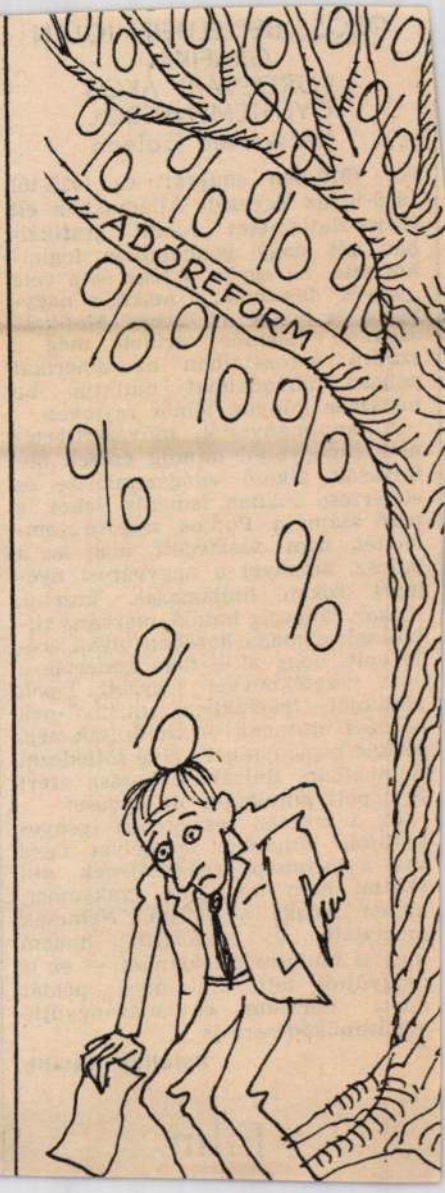

GROSS BETTELHEIM JOLÁN Új Tükör, XXIV. évf. 1987 39. sz. 3. p.

GROSS-BETTELHEIM JOLÁN GRAFIKÁI VÖRÖSVÁRY ÁKOS GYŰJTEMÉNYÉBŐL
Kecskeméti Galéria

Az 1919-ben emigrált és 1925-től 1956-ig az Egyesült Államokban élt Gross-Bettelheim Jolánt grafikáiban két nagy gondolatkör foglalkoztatta. Az egyik: a tőke és a vele „jegyes" fasizmus; a másik a nagyváros és benne az ember. Munkásságának jelentős területe még a szatíra: sorozataiban az amerikai polgári társadalmat mutatja be metszően gúnyos, tömör rajzokon.

A tanulmányaitól, művészettörténeti élményeitől mindig erősen befolyásolt alkotó világszemlélete és életérzése sokban ismerős lehet a néző számára. Pontos, szigorú szemléletét nem vesztegeti meg az a pátosz, amellyel a nagyvárosi nyomort sokan hajlamosak kezelni. Szikár, lényegig hatoló, markáns stílusának a maga korában olyan ereje volt, hogy akik nem ismerték a csak vezetéknévvel jegyzett lapok alkotóját, levelükben „mister"-nek — azaz uramnak — szólították meg, férfias keménységet vélve fölfedezni munkáiban. Rajzainak hatása ezért is kopott mindmáig oly keveset.

Ez a minden részletében igényes kiállítás láthatóan személyes ügye volt a bemutató rendezőjének, aki ezúttal nem múzeumi szakember, hanem maga a gyűjtő. Nemcsak megtalálni és megőrizni, hanem meg is mutatni értékeinket — ez is műgyűjtői tett, ami most példát adott múzeum és magángyűjtő együttműködésére is.

Balajthy Katalin

Film

jében. De kit érdekelnek az apró részletek, kit az esetleges hibák, amikor a film egésze erőteljes. Szépség és igazság sugárzik belőle; reális, mégis költői forgatókönyvet írt Anatolij Grebnyev, egészen elsőrangúak a színészi alakítások, remekelnek az operatőrök (Borisz Blank s Vlagyimir Kirsz) és még a kísérőzene (Vjacseszlav Ganyelin) is jóval az átlagos színvonal fölött van, drámai funkciót tölt be. Ezt az egészet fölényes mesterségbeli tudással, szívhez szóló lírával és robbanó drámai erővel tartja a kezében Hugyjakov, a rendező. Aki különben sokáig színész volt, jól ismeri hát a színészek és rendezők lelkének minden rezdülését. A történet egyszerű: tehetséges fiatal moszkvai rendező érkezik egy vidéki városba. Egyelőre egy produkcióra hívják meg, Csehov *Sirályát* kell színre vinnie, de tudnivaló, végleg ott akarják marasztalni, hogy töltse be a nyugdíjba vonuló főrendező posztját. A film a színházi világot, a színészek életét, Csehov ezer arcú drámájának különböző értelmezési módjait, és közben a tespedt konzervativizmus és a szenvedélyes igazságkeresés, a tarthatatlan régi beidegződések és az egyedül előbbre vivő új törekvések közti konfliktust magas hőfokon, hiteles, általánosító erővel ábrázolja. Mindez gyárban vagy hivatalban, tudományos intézetben vagy könyvkiadó vállalatnál, azaz bármilyen színházon kívüli helyen, bárhol lejátszódhatnék. Legalább még a főszereplő nevét hadd írom le: Leonyid Filatov. Igen szép a film. **Barabás Tamás**

Hanglemez

MAGYAR NÉPBALLADÁK

Egyre ritkulnak a népballadának (és általában a népköltészetnek!) szentelt estek, Ortutay Gyula és Buday György *Székely népballadák* című híres könyvének 1979-es utánnyomása a leárazott könyvek közé került... Megannyi riasztó jele annak, hogy művészetünk e rétege egyre kevésbé számít közkincsnek. Nem túlzás tehát, ha azt mondjuk: a Hungaroton *Magyar népballadák* című, kiválóan — elsősorban a fent említett és méltatlanul mellőzött nevezetes gyűjtemény alapján —

Gross Bettelheim Jolán

Művei szerepeltek ki állításokon, múzeumok és vásároltak tőle, de mégis csalódottan halt meg 72 éves korában.

Salomon Nándor: Gross Bettelheim Jolán festménye. Új Tükör, 1979. március 25 – 3. lap.

MDK

Gross Bettelheim Jolán

Vasuti hid, lito

Hidak, rk.

4. Miskolci o. graf. biennale, miskolci Gal. 1967.

Gross Bettelheim Jolán

Koldus - rézkarc Bp.1962.
195x150 mm. 87.-Ft.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek /összeállitotta: Munkácsi Piroska/ 194.l.
O.Sz.K. kiadványai Bp. 1965.

azonnal oldottabb lett, ha egy-egy röplap, újságrajz, vagy más, közvetlen propaganda-feladat megoldása elé került. Művészetének e kettőssége abban rejlik, hogy egyrészt leleplezi az amerikai életforma, életkeret bénító sivárságát és ez a stílusára is kihat; másrészt meleg hangon szól a munkásmozgalom nagy alakjairól és akcióiról s ez az ember-közelség megmozgatja és finomabbá teszi a rajzot is.

Szólni kell még a grafikai eljárásokban való imponáló gyakorlatról. Kőrajzait és rézkarcait minden mechanikai segítség nélkül, egyedül kivitelezte. Az anyaggal való küzdelem, az ellenállás legyűrésére való törekvés, a még jobb és még árnyaltabb megoldások magas követelménye is különleges kvalitása a művésznek.

Ha végignézzük kiállításának jegyzékét, mely szerint Amerika számos nagy városában, San Franciscotól New Yorkig, vagy Európában Stockholmtól Velencéig szerepelt munkáival, ha kitüntetéseit tekintjük, vagy a nagy gyűjteményeket, mint a New-York-i, washingtoni, philadelphiai és más USA-beli múzeumokat, valamint a moszkvai Puskin Múzeumot, melyek mind vásároltak művéből, ha számba vesszük a sok-sok könyvet és kritikát, mely munkásságáról megjelent, be kell látnunk, hogy kicsit lemaradtunk megismerésében és értékelésében. Ez a kiállítás most módot ad mindkettőre és arra a megállapításra, hogy a valóban haladó művész, bárhol éljen is, a szocializmus eszméjét szolgálja kritikai élű és előremutató művészetével. Gross Bettelheim asszony művészete mindenesetre emellett bizonyít.

Oelmacher Anna

MŰVEK JEGYZÉKE

1.	BORÚS IDŐ	1931.	ceruzarajz,	21 × 19,5 cm
2.	Dr. BETTELHEIM FRIGYES	1931.	ceruzarajz,	23 × 21 cm
3.	KILÁTÁS ABLAKOMBÓL	1931.	ceruzarajz,	11,5 × 10 cm
4.	KÜLVÁROSI UTCA	1931.	ceruzarajz,	17,5 × 14,5 cm
5.	KERTRÉSZLET	1931.	tollrajz,	14,5 × 13,5 cm
6.	HORVÁT ELVTÁRS	1932.	ceruzarajz,	37 × 29 cm
7.	NÉGER MUNKÁS	1933.	tollrajz	26 × 21 cm
8.	MUNKÁSGYŰLÉS	1934.	ceruzarajz,	36,5 × 32,5 cm
9.	ÖNARCKÉP	1936.	ceruzarajz,	25,5 × 20,5 cm
10.	DÁRU	1936.	litográfia,	34 × 25 cm
11.	MUNKÁSHÁZ	1936.	litográfia,	32,5 × 23,5 cm
12.	GYÁREPÜLETEK I.	1937.	kréta,	36 × 29 cm
13.	HÍDAK SOROMPÓVAL	1937.	litográfia,	29 × 22 cm
14.	ABLAKOMBÓL	1938.	ceruzarajz,	26,5 × 20,5 cm
15.	OLASZ NEGYED I. (USA)	1938.	tollrajz,	27,5 × 21,5 cm
16.	TÖMEGLAKÁSOK I.	1938.	tollrajz,	28,5 × 24 cm
17.	HÍDAK I.	1938.	kréta,	40 × 31 cm
18.	HÁZTETŐK	1938.	kréta,	37 × 29 cm
19.	SÍNEK	1938.	kréta,	29 × 36,5 cm
20.	HÁZAK	1938.	rézkarc,	13,5 × 13 cm
21.	OLASZ NEGYED II. (USA)	1938.	rézkarc,	13,5 × 13 cm
22.	ÖNARCKÉP	1938.	rézkarc	13 × 8 cm
23.	FARM	1939.	ceruzarajz,	33,1 × 29 cm
24.	GYÁRTELEP	1939.	ceruzarajz,	36,1 × 29,5 cm
25.	ÖREG TEMPLOM FELHŐKARCOLÓKKAL	1939.	litográfia,	36 × 26 cm
26.	TANULMÁNY	1940.	ceruzarajz,	42,5 × 33 cm
27.	FATANULMÁNY	1940.	ceruzarajz,	42,5 × 33 cm
28.	HÍDKÁBELEK	1940.	ceruzarajz,	33 × 25 cm
29.	KÜLVÁROS (USA)	1940.	ceruzarajz,	33 × 23,5 cm
30.	MUNKANÉLKÜLIEK GYÜLÉSEN	1940.	ceruzarajz,	27,5 × 21,5 cm
31.	HÓFUVÁS	1940.	kréta,	41 × 33,5 cm
32.	FORD GYÁRI RÉSZLET	1940.	rézkarc,	20 × 15 cm

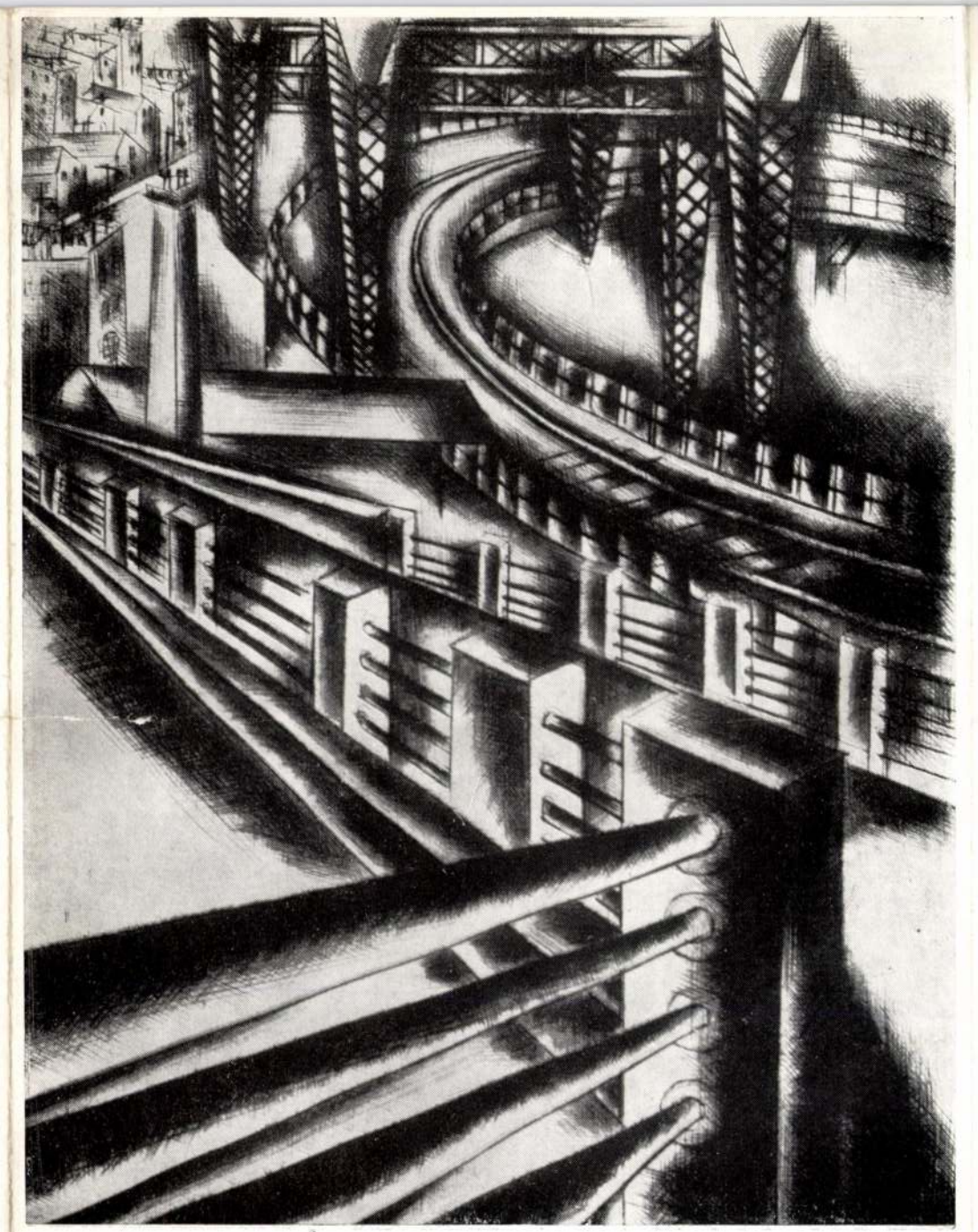

33.	KOLDUS	1940.	rézkarc,	17,5 × 12 cm
34.	LENIN	1940.	rézkarc,	13 × 11 cm
35.	MARX	1940.	rézkarc,	13 × 11 cm
36.	GYÁREPÜLETEK II.	1940.	litográfia,	33,5 × 24,5 cm
37.	KIKÖTŐ	1940.	litográfia,	34 × 24,5 cm
38.	OLAJTARTÁLYOK	1940.	litográfia,	36 × 26,5 cm
39.	HÍDAK II.	1942.	tollrajz,	22,5 × 18 cm
40.	ÖREG HÁZAK BRATISLAVÁBAN	1942.	kréta,	29 × 21 cm
41.	HADIÜZEM	1942.	litográfia,	40,5 × 30 cm
42.	KERTRÉSZLET	1943.	ceruzarajz,	28,5 × 23 cm
43.	KILÁTÁS ABLAKOMBÓL	1943.	ceruzarajz,	26,1 × 20 cm
44.	FASIZMUS I.	1943.	litográfia,	39 × 29 cm
45.	FASIZMUS II.	1944.	litográfia,	29 × 40 cm
46.	FASIZMUS III.	1944.	litográfia,	32 × 40 cm
47.	FASIZMUS IV.	1944.	litográfia	32,5 × 25,5 cm
48.	KIKÖTŐ	1945.	ceruzarajz	41 × 37 cm
49.	SZTRÁJK	1945.	kréta,	47 × 38 cm
50.	TÖMEGLAKÁSOK II.	1945.	kréta,	46 × 37 cm
51.	UDVAR	1945.	kréta,	37 × 29,5 cm
52.	FELHŐKARCOLÓK	1946.	rézkarc,	30,5 × 25,5 cm
53.	OROSZ TEMPLOMTORTYOK	1946.	rézkarc,	23 × 19 cm
54.	KOHÓK	1949.	litográfia,	44 × 33 cm
55.	VILLANYTELEP	1950.	litográfia,	40 × 30,5 cm
56.	EDISON VILLANYTELEP	1950.	rézkarc,	20 × 15 cm
57.	NEW-YORKI TETŐK	1950.	rézkarc,	30,5 × 25,5 cm
58.	NEW-YORKI HÁZTETŐK	1950.	litográfia,	36 × 25,5 cm
59.	VASÚTI HÍDAK	1951.	rézkarc,	20 × 15 cm
60.	HÍDAK III.	1952.	rézkarc,	24 × 18 cm
61.	HÍDAK IV.	1952.	rézkarc,	22 × 18 cm
62.	ELLENŐRZÉS	1953.	litográfia,	29 × 23,5 cm
63.	GYÁRKÉMÉNYEK	1953.	litográfia,	33,5 × 23,5 cm
64.	SEBESSÉG	1954.	rézkarc,	20 × 15,5 cm
65.	IMPERIALIZMUS	1954.	litográfia,	29 × 25 cm

F. k.: Palásti Józsefné. — 60.1044.5. Egyetemi Nyomda, Budapest

GROSS BETTELHEIM

GROSS BETTELHEIM FESTŐMŰVÉSZ
GRAFIKAI KIÁLLÍTÁSA
1960. MÁRCIUS
A KULTURÁLIS KAPCSOLATOK
INTÉZETE ÉS A
MŰCSARNOK RENDEZÉSÉBEN
A KULTÚRKAPCSOLATOK INTÉZETE
KIÁLLÍTÓ TERMÉBEN

A nálunk még ismeretlen művésznő munkái férfias erőt és koncepciót, konstruktív szemléletet és alkotó módszert mutatnak. Főleg Amerikában készült rajzai és grafikái, tehát a sokszorosító eljárással készült művei nem nőies jellegűek. Lírája csak a korábbi, Európában szerzett élményekből táplálkozik, ami egyben azt is jelenti, hogy a környezet, az atmoszféra, amiben élt, milyen determináló erejű volt. A rideg amerikai technokrácia, a gép, amely nem az embert szolgálja, hanem fordítva, ez fő motívuma képeinek. Hidak és csövek, magasvasút és csaknem absztrakt szerkezetek, melyek mögött elvész, megsemmisül az ember: ezt látta Amerikából. Ezt, de mást is! Az embert felfaló gépek mögött a szervezkedő és győzelemre készülő munkásosztályt. Ez az osztály volt az a közeg, amelyben megtalálta az embert és önmagát is. Rajzaiban nyíltan politizál és a munkásmozgalmat segíti a maga eszközeivel. A „Fasizmus" című rajzában például döbbenetes röntgenképet ad. Vassisak és ordó, de az érdemrend a dollár és a font jelével ékes, ezért Amerikában a nyílt célzatosságot tompítva lehetett csak kiállítani. Pártos művész: minden munkája elmarasztaló ítélet a permanensen háborúra készülő kapitalista rendszer felett, ugyanakkor pedig félreérthetetlen állásfoglalás a munkásosztály igaza mellett.

Ehhez az igazsághoz nem volt könnyű és egyszerű eljutnia. Bár felvidéki jómódú családból származik, de a polgári életforma nem elégítette ki és szülői tiltakozás ellenére, minden anyagi támogatás nélkül elindult, hogy tanuljon és kifejezést keressen nyugtalanító gondolatainak. A vándorlások évei voltak ezek. Budapesten, a Képzőművészeti Főiskolán Edvi Illés Aladár tanítványaként kezdte, majd Berény Róbertnél folytatta művészi studiumait. Berény, nagy tehetségével és páratlan műveltségével életre szóló hatást gyakorolt a fiatal festőnövendékre. A Tanácsköztársaság bukása után Bécsben Emil Orlik, Berlinben Karl Hofer, majd Párizsban az Akadémia és a Grand Chaumier növendéke volt. Ezalatt beutazta Európát, néha vonaton, gyakran gyalog, de mindenesetre megismerkedett Ausztria, Franciaország, Németország, Olaszország és Svájc legjelentősebb múzeumaival, vagyis az európai nagy művészettel. Munkásságára azonban mégis a modern német iskola nyomta rá leginkább bélyegét, mivel a 20-as évek társadalmi mozgalmait gyorsabban és hívebben tükrözte, mint a párizsi individualista szabadosság. A német „sachlichkeit" valami másfajta absztraháló hajlammal vegyest érvényesül munkáiban. A három évtized, amit Amerikában töltött, szintén ezt az – úgy nevezhetnénk – elvont tárgyiasságot fokozta. Ha nem akart teljesen absztrakt lenni – mint ahogy nem akart, hiszen határozott világnézetét akarta közölni –, úgy olyan stílusban kellett képeit fogalmaznia, ami érthető a tömegek számára, de modern a korszerű követelmények értelmében. Hogy ezt mennyire sikerült megoldania, bizonyítja a

munkáscgyletekkel és lapokkal való szoros kapcsolata, az azoknak készített röpcédulák, címlapok stb., másrészt számos és sikeres kiállítása Amerika különböző városainak múzeumaiban.

Az amerikai periódust megelőző időből származó képei – többségükben nagyméretű pasztell- és olajfestmények – egészen más világot tükröznek. A 20-as években, a levert forradalmak után is bizalommal, mély humanizmussal átitatva éli, szemléli és ábrázolja az életet. Emberábrázolása már ekkor nyílt színvallás volt a mélyben élő elnyomottak mellett és erős karakterérzékkel formálta az ábrázolt legrejtettebb vonásait is. Ez Európa volt. Ám Amerikában, ahol egyéni sorsa tulajdonképpen jóra fordult, egy dermesztő világgal került szembe, amelyben lenyűgözte az élet lemeztelenedett, szerkezetekre redukált kerete. A felhőkarcolók nemcsak a felhőkig érnek, hanem lábuknál hangyává törpül maga az ember, aki felépítette. Mint börtön-óriások sorakoznak a félelmetes házhasábok, és áthasogatják a teret függőleges és vízszintes tagolással a gyárkémények és olajtartályok, a sínek és a hidak. Nyomasztó, geometrikus rend, melyből elvágyódik az ember abba a természetbe, ahol lágyabb formák, tisztább színek és a fel nem karmolt és kormolt ég enyhítik szemét-szívét.

Gross Bettelheim rajzai illusztrációk lehetnének Gorkij és Majakovszkij Amerikáról írott könyveihez. S ha a két nagy író inkább az okozatot figyelte, e rideg világnak az emberre gyakorolt hatását írta le lüktető, érzékletes szavakkal, úgy a képzőművész megformálta és felmutatta az okot: a fekete-fehér-szürke világ minden emberi érzelmet nélkülöző, kegyetlen ábráját. Fullasztó asszociációkat ébresztenek e rajzok: börtönrácsot, rabbilincset idéznek. A művész szándékosan mutatta meg ezt a „rendet" azoknak, akikhez szólni kívánt, a munkásoknak. De

Gross - Bettelheim Jolán

danz and Herczog, came up with the suggestion to make up for the lack of any solemn squares in Budapest of the kind of which had been planned during the Baroque and neo-classic periods in many parts of Europe, by establishing a Millennial Memorial in the square. The proposal was adopted and carried out in the form of a 30 metre high column in the central axis of the road, with a twofold, gently arched colonnade behind it, with the statues of 14 kings, the seven chiefs involved in the Magyar conquest and allegorical compositions, by György Zala, and in the centre of the square a Hungarian War Memorial. In 1906, the construction of the Museum of Fine Arts gave the square its final touch. A neo-classic complex, it has become one of the most harmonious squares in the city, providing a fitting conclusion to the splendid set of buildings along Sugár út.

SÁNDOR LÁNCZ

THREE GENRES

John Halas, Jolán Gross-Bettelheim and Attila Kovács

John Halas (born Halász, János), whose "Halas and Batchelor Studio" he established with his wife in London, is a great name among animators. In his profession he is as much a "grand old man" as other Hungarian-born artists such as Sándor Trauner in film-set design or György Kepes in visual education. These examples are not accidental; all three belong to the generation who, at the turn of the 1920s–1930s opposed themselves to official conservatism and tried to connect with the work of the best of their European contemporaries, especially to the ideas and practice of the Bauhaus. At the time, the only opportunity to do so in Hungary was within Kassák's Work Circle and the Budapest Workshop under Sándor Bortnyik. The followers of these schools and groups, many of whom later dispersed to different parts of the world, have generally preserved the original constructivist inspiration throughout their careers. This was not primarily a stylistic characteristic but the founding of their work on art and its related technical environment, and their belief in their power to shape society. This faith is the impulse behind Vasarely's compositions and Schöffer's mobiles, and the same faith drives Halas in his unwearying research into the possibilities of animation and electronics.

Logo of the John Halas, Félix Kassowitz and Gyula Macskássy Studio

When Halas learned the basics of film-making with the help of another world-famous artist, George Pal, he continued his studies in Bortnyik's Workshop and opened an advertising film studio with two young draughtsmen (Lajos Vajda, one of the great figures in Hungarian twentieth-century art, worked there as a phase drawer); under the pressure of the constrained circumstances in Hungary he moved to England in 1936. As a creator of advertising and publicity films he had the opportunity to evolve various drawing styles and techniques, so, after the

The New Hungarian Quarterly
1988/112

Second World War when he had finally the chance to present himself to the public with autonomous works he had mastered all the tricks of the trade. Since his first success, "Animal Farm" (1963) based on Orwell's novel, his star has been continuously on the rise and shows remarkable parallels to the current changes in animation styles. The pictorial world of his early films in a somewhat American taste that recalls Walt Disney has gradually become acerbic and ironic; in *The Hoffnung Symphony Orchestra,* lines inspired by intellectual humour which had characterized the animated cartoons of the 1960s played a dominant role; later the thematic and stylistic demands of rock, introduced in animation only in the 1970s, appeared also in his works. (*Autobahn,* 1979.)

Hence we cannot speak of a definable "Halas-style" because Mr. Animated Cartoon (the complimentary nickname he is known by) has the same intimate knowledge of all spheres of animation. His extraordinarily Protean capacity has enabled him to bring to life on celluloid the worlds of such radically different artists as Wilhelm Busch, Toulouse-Lautrec, Leonardo and Botticelli. He instantly sensed the possibilities inherent in computers: his *Dilemma* (1981) shows up the positive and negative sides of a civilization easily turning self-destructive. Halas fears for humanity but trusts art, and he is convinced that animation, combining the intelligence of the human hand and the computer, can create a visual idiom understood and "spoken" by everybody which can offer much help in solving the basic dilemmas of our age.

* * *

One of the most successful exhibitions in Budapest in the spring of 1988 presented a selection from the works of an artist whose name had been almost unknown both to the public and to the narrow circle of professionals. True, in the 1960s Jolán Gross-Bettelheim (1900–1972) had presented herself in Hungary in several individual and group exhibitions but those works were not yet her best and her earlier works had remained unknown. So it is the merit of the collector Ákos Vörösváry who discovered her legacy that he sensed the topicality of her paintings and drawings. He perceived that the world of the 1920s and 1930s known today only from tattered picture strips, their shudderingly desolate and at the same time pitifully amusing milieu can be exciting today when our attitudes to development and technical progress are so ambivalent.

Gross-Bettelheim's success and importance do not reside primarily in the quality and originality of her works. She was a good minor master but her works were effective not so much in themselves but through the epoch which they represented. They are interesting specimens of Hungarian art from another viewpoint too: we have few artists who combined European training with the particularities of American art between the two world wars.

Jolán Gross-Bettelheim commenced her studies at the Academy of Fine Arts in Budapest; after a short stay in Vienna she travelled to Berlin in 1920 and became a pupil of the cautiously expressionistic Carl Hofer. Her best paintings were made during her relatively short period in Berlin; these compositions of interiors, and hazy or stormy waterside landscapes built on powerful blue-white-black colour contrasts recall the softer trend of German expressionism hallmarked by the names of Kandinsky, Jawlensky and Werefkin. Strangely, the then unfolding *Neue Sachlichkeit* as yet had no influence her art; it would appear in her paintings and drawings only after 1925, when she settled in the United States.

Her dynamic, richly coloured paintings gradually grew colder, they became dryer and more narrative. The style of her portraits marked by the decorative-grotesque attitude of her master Róbert Berény had changed too; they became more graphic and caricaturistic. With the exhaustion of her painterly

inspiration, her interest turned more and more to graphics: its mobility seemed to suit her leftist political activity which increased in the 1930s; she made numerous agitprop and anti-fascist drawings. Moreover, she was most at home in satire: the thumbnail sketches of coffee-drinking and gossiping society ladies and other figures of American society between the two world wars occur again and again in her drawings. The heroines of these croquis were pitifully—or rather ridiculously—stupid, the drawings revealed their intellectual emptiness and their physical defects, yet we must not think of the savage social criticism of a George Grosz in her drawings, *Neue Sachlichkeit* appeared in a lighter form: her up-turning S-shaped curving lines evoke the more fashionable world of art-deco. The wry and gentle nostalgia for the years of peace between the two wars, which seem so beautiful from the distance, is also an explanation for the great success of these gently humorous waxworks.

But on the other side of this cloudless social palette, smoking furnaces, bars, pipes and steel structures between tenement houses rose to the sky. The other large group of Gross-Bettelheim's drawings reports accurately and alarmingly on this other world (as if the gallery of high-life ladies and the bleak steel world had not been drawn by the same hand). In keeping with the nature of their theme, these drawings are built on the monumental dynamics of the arc and structures that penetrate each other, the triumphant industrial landscape of the constructivists shows its less pleasant face in them. With regard to their relationship with technology, these works reflect an intermediate state: the confidence that it can help to build a cloudless and healthy future has disappeared, but technology is not yet synonymous with Evil, destroying all humanity. The bridges, fly-overs and cables in their jungle-like density occur in their bleak, matter-of-fact objectiveness as the impersonal symbols of industrial civilization as they do in the works of her American contemporary, Joseph Stella. They suggest the experience of the machine-like faceless crowds in metropolises, the ominous fascination of a world of machines without man or with humans as their slaves; the artist's compulsory left-wing optimism does not much allay these ominous forebodings. This has rendered them topical a half century after their creation in disillusioned age polluted by industrial waste.

* * *

Attila Kovács built the catafalque of this crumbling-rusting traditional industrial civilastion in his exhibition in the Óbuda Zichy Castle Gallery. Born in 1951, he studied at the Technical University of Budapest; then as a member of the Pécs Group and thus linked to the organic architectural school, he designed his first completed building.

In working on an experimental film on the Holy Grail cycle, he was haunted by the evocation of transcendency. From 1979 he has worked as a set-designer; his work for the cinema and the theatre contains a sinister element of the cultic. Thus in Pál Sándor's *Daniel Takes a Train*, he designed an oppressively monumental and tasteless hotel interior which is also a temple of absolute power; the set he made for Ferenc Kardos's *Heavenly Host* evokes both a historical castle and the sepulchre of a culture based on fear and cunning. He concerned himself with the theme earlier in his work as an architect and set-designer: the world of bleak factory chimneys, ungainly and monumental industrial crypts. Born and bred in Central Europe, he perceives the common roots of the depressing social-realist "power architecture" with its pseudo-classicistic pomp and the clumsy, filthy and drab factory buildings so much removed from Western brilliant functionalism as that despotic centralized will which, behind the slogan of "man, the supreme value" has erected menacingly majestic office buildings and health-destroying megalomaniac industrial zones.

Now, wandering among the ruins of the concept of the "country of iron and steel", one obviously associates the myth of Dracula also based in East-Central Europe, his ominous castle with its bats circling around with the sight of abandoned trucks and bent iron bars as they emerge in his grey pictures onto heavy iron plates. The other protagonist of these bleak "iron pictures" is the muscular, naked workman-figure, the lonely successor of the obligatory optimistic worker iconography of the 1950s wandering forlornly and purposelessly among the wastes of the system which created him and continues to refer to him but is in reality absolutely indifferent. The title of the exhibition shown first in Pécs, then in Budapest, is Necropolis: in addition it contains the sculptures (installations, sepulchral monuments) built of welded iron plates in basic geometrical forms. If possible, they express the sadness emanating from this failure of "progress" even more decisively and finally.

GÁBOR PATAKI

INDOMITABLE MOVEMENT

ELZA KÖVESHÁZI KALMÁR (1876–1956)

The King Stephen Museum of Székesfehérvár has again concerned itself with art that seemed doomed to slow oblivion, in this case the surprisingly manysided work of Elza Kövesházi Kalmár. The show, in March 1988, was presented in a beautifully arranged, intimate exhibition. As it has frequently done in the past, the museum urged experts and visitors alike to look back; once again a half-forgotten name has regained some of its lustre.

The first object which impressed me at the beginning of my acquaintance with the works of Elza Kövesházi Kalmár was a photograph of the artist. A beautiful head with a closed face and clever eyes reflecting determination, discipline and self-assurance. A head carved out of a single block, to express herself in her's, the sculptor's, idiom.

Elza Kövesházi Kalmár was a child of the Austro-Hungarian Empire, exalted and then crushed by our complicated century.

She was born in Vienna, spending her childhood there and in Pola and Trieste (her father was a rear-admiral in the Austro-Hungarian Navy). She spoke German, Italian, English, French and Hungarian, and studied in Vienna, Munich and Dachau. In 1900 she went to Paris, from there to Florence for six months, then to Budapest for six months. She was an incessant wanderer but from wherever she happened to be in the world she sent her works to Hungarian exhibitions; she wanted the evaluation of the Hungarian public and critics. Despite her internationalism, her Hungarianness seemed unbreakable: she participated also in the competition for the sepulchral monument of Lajos Kossuth. In 1902 she moved to Florence where she spent two years, then to Vienna where she spent another two years; after giving birth to a daughter in Munich in 1905 out of wedlock, her family disowned her. She returned with the child to Florence for another four years, and spent the next three in Vienna. Between 1912 and 1914 she lived in Paris and exhibited in the Salon d'Automne and in the Salon des Indépendants. It was in these years that she started wood-carving.

After the outbreak of the First World War she spent 28 months on the fronts as a nurse.

Gross - Bettelheim Jolán életmű - kiáll.
Bp. Budapest Galéria, 1988. ism.
J. Á. [Józsa Ágos] = Kritika, 88, 7. 47.

45 - | M

3. kép. Möller István feljegyzései az apátsági tem

lett a küllős ablak oszlopaihoz írt megjegyzés: „*ezen* 13. századra tehető téglafal említésére kell felfigyeln gító két 13. századi ikerablak belső félköríves teherhá

A tornyok

A déli torony emeleti boltozott helyiségének kelet só toronyszintre felvezető lépcső alsó szakasza be vo lása be volt falazva. A lépcső felső szakasza feltehető a boltozott toronyszint fölé. „*...déli torony emeletére a be van töltve ez kibontandó, hova nyílik lent? az I em. föl helve schuttal, az lebontandó [..] déli torony repedései a ben a legnagyobb – azután az ész. kel. sarkon*".

A két torony két-két szintjének összesen tizennégy ik lopfő és lábazat volt. Ezek közül néhányat a restaurálá

GROSS-BETTELHEIM Jolán

Gábor Pataki: Three Genres.
John Halas, Jolán Gross-Bettelheim
and Attila Kovács. = NHQ, 1988,
112. 171 - 174. ill.

Bettelheim (?) 1988, tavasz
Kovács Attila, Óbudai
Zichy Galéria, 1988 (?)
Halasról semmi
A Halas filmes, a Jolán
1920-as évek, Kovács mai...

Egy / Ö ? ~~45 n~~ / Ö ?

nem akarunk?

(Ami a tartozását illeti, azt kívánságához képest tartom evidenciában.)

Üdvözlöm sokszor

hive

A ,,Hét"-be írt cikkeit[15] figyelemmel kísérem, a Szalonról írt cikke n meg tetszésemet, részben a miatt, hogy némi személyeskedéseket véltem hetni, részbe pedig, mert Rippl Rónai túl vala dicsőítve, Mednyánszky pe hagyva, sokan kíméletlenül lerántva. – Kellemesen hatott rám az architel hisz a többi lap tele volt dicsőítésével, holott nem ér az architektúra semmi raság – stiltalanságok tanyája az egész.

Ferenczy lerántása nagyrészt helyes volt, mégpedig tán nem is annyira gébb dolgai miatt, mint kíméletlen és szépség nélküli művészi politikája

Gross-Bettelheim Jolán, fistömüvész B.) Folytatás
Lázka Lajos: Expressionista festmények, art decós rajzok.

„New York", kréta, papír, 20 × 14.8 cm, (repr.)

Művészet, 1988, aug., 42-old.

Fk.: Zsigmond Attila, főigazgató

J. Gross-Bettelheim

A Budapest Galéria
tisztelettel meghívja Önt

GROSS BETTELHEIM JOLÁN

(1900–1972)
retrospektív kiállításának
megnyitójára,
1988. március 11-én,
pénteken 17 órára
a Budapest Kiállítóterembe
(V., Szabadsajtó út 5.)

A kiállítást megnyitja:
Németh Lajos művészettörténész.
18 órától levetítjük
Fritz Lang Metropolis című,
1926-ban készült filmjét.
A kiállítást rendezi:
Vörösváry Ákos

A kiállítás megtekinthető
április 10-ig, hétfő kivételével
naponta 10–18 óráig

GROSS BETTELHEIM Jolán

grafikája

HAULISCH Lenke: Az 1980-85 közötti uj szerzemények kiállítása Kiscellben. = TBM XXIV. Bp., 1991 236.p.

dnesného Slovenska

ov slovenskych bádatelov
A. Petrová–Pleskotová)
loly
tató Csoport

GROSS Bettelheim Jalan

A VESZPRÉM MEGYEI MÚZEUMI IGAZGATÓSÁG
és az
ELSŐ MAGYAR LÁTVÁNYTÁR ALAPÍTVÁNY

tisztelettel meghívja
a

TIHANYI MÚZEUMBA
1992. június 5-én 16 órára
az

A·B·S·O·L·U·T

(TÜKRÖK ÉS DOBOZOK)
c. kiállítás megnyitására

Megnyitót mond:
JANKOVICS MARCELL

* * *

A kiállítás nyitva október 31-ig,
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.

Az A·B·S·O·L·U·T

c. kiállításon az alábbi szerzők munkái mellett XIX. és XX. századi népi és polgári tükrök, "tükrösök" is szerepelnek.

Albert Katalin
Ganczaugh Miklós
Gross Bettelheim Jolán
Katona Klára
Kováts Albert
Nagy Bálint
Olajos György
Orosz István
Prutkay Péter
Szemadám György
SI LA GI
Swierkiewicz Róbert
Ujházi Péter
Vörösváry Ákos
Andrej Wagin
Zoltán Sándor
Zsuffa András

Gross-Bettelheim Jolán

festő

Gross-Bettelheim-emléktárlat

A Budapest Galéria Szabadsajtó úti Kiállítótermében ma nyitják meg *Gross-Bettelheim Jolán* festőművész gyűjteményes emlékkiállítását. Az 1900—1972 között élt művésznő nevét több oknál fogva is kevesen ismerik szülőhazájában. 1919-től — több pályatársához hasonlóan — külföldre ment. Bécsben, Berlinben, Párizsban majd 1956-os hazatéréséig az Egyesült Államokban élt és alkotott. Haláláig csendben, visszavonultan élt, mindössze egy kiállítása volt 1960-ban a Kulturális Kapcsolatok Intézetében. Tavalyi kecskeméti tárlata után ezúttal a budapestiek ismerkedhetnek meg alkotásaival. Témavilága a nagyvárosi ember érzéseit, benyomásait fejezi ki.

A kiállítás április 10-ig hétfő kivételével naponta 10—18 óráig látogatható. HAAS JÁNOS

Népszabadság, 1988. márc. 11.

Kedves Tagtárs!

Az elmúlt évekhez hasonlóan a MTESZ 1989-es zsebnaptárt, valamint leporellós naptárt készittet.

A zsebnaptár ára	kb 35.- Ft
a leporellós naptár ára	kb 26.- Ft

Amennyiben azt kivánja, hogy a naptárt vagy leporellót december hó folyamán kézhez kapja, a postaköltséggel együtt /a megrendelő lap visszaküldése és az általunk majd kiküldendő csekken/ 35, illetve 26.- Ft-ot befizetni szíveskedjék.

Megrendelését legkésőbb szeptember 30-ig fogadjuk el, amit kérünk a Társulat Titkárságára beküldeni.

========== Itt vágja le! ==========

GROSS-BETTELHEIM Jolán

91 6.23

Új Müvészet

Gross-Bettelheim Tolán

Kiállítás Keszkeméten

M. Kenyset
1987. IV. 14.

Gross-Bettelheim Jolán

Az 1972-ben elhunyt Gross-Bettelheim Jolán grafikáiból nyílt meg kiállítás szombaton a kecskeméti galériában. A művésznek, aki több évtizedig tartó távollét után élete utolsó szakaszában települt haza Amerikából, kilencven műve került közönség elé. Többségük az amerikai polgári élet visszásságait karikírozza ki.

Magyar Nemzet 1987. VIII. 31.

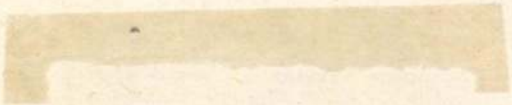

is mondhatjuk, hiszen itt magyar fiatalok ugyanolyan örömmel járják a szerb, horvát, albán, görög, bolgár, román, szlovák, cseh, lengyel, ukrán, orosz, német, zsidó táncokat, mint a magukét. Amúgy is egyforma a viszonyuk mindegyikhez: már felnőttkorukban tanulták.) Létrejön a csoda, megvalósul az utópista kultúrapostolok nagy álma: a legmagasabb rendű művészet válik hozzáférhetővé a hétköznapi (nem szakmabeli) emberek számára.

Ugyanazt tapasztaltam tehát most is, mint húsz éve. Valami mégis zavar, nem elégít ki, sőt szorongással tölt el, pedig a részt vevő hivatalos notabilitások (Csoóri Sándor, Andrásfalvy Bertalan) csupa győzelemről beszéltek ünnepi pohárköszöntőikben. Nem az zavar, hogy nyilatkozataiknak politikai üzenete is van, mint amiképpen a régi pártállami vezetők dicsekedtek sikereikkel. (Úgy tesznek, mintha a táncházak szépsége és ereje csakis a jelen kormányzó pártok, mindenekelőtt az MDF érdeme lenne. Maga Csoóri írta meg korábban, hogy az MDF bölcsője a táncházakban ringott.) Ezen csak mosolygok: a bölcsőt én ugyanúgy ringattam, és ha most nem szerepelek az ünnepi szónokok között, hanem csak a hátsó ajtón setten-

nőtt. Gyarapodott a zenekarok, a táncházak, a zenészek és a résztvevő táncolók száma; fejlődött a színvonaluk. Ha akkor a növekedés pályáját gondolatban meghosszabbítottuk (és miért ne tettük volna), már abban reménykedhettünk, hogy a mozgalom nemsokára kiterjed az egész ifjúságra, sőt általuk az egész társadalomra. A valóság azonban másképp alakult: a növekedés egyszerre elakadt. És vele együtt elmúlt a hőskor, elmúlt a példátlan lelkesedés, a hit, a mozgalomban addig eleven világmegváltó akarat. Helyette a józanság és a szakszerűség jutott érvényre. A résztvevők összlétszáma ugyanannyi.

Sorra odajönnek a régiek: a mozgalom alapítói és legjobbjai, zenészek és táncosok. Régi barátaim, évtizedes közös harc kötött össze. Egymás szemébe nézünk. Mi hát az eredmény, mit ünnepeljünk? — kérdezzük egymástól. A legnagyobb eredmény — mondják — hogy fennmaradtunk. — Vegetálunk — mondja egyikük, a mozgalom büszkesége. — Ami nem szégyen (teszi hozzá), mivel vegetálni annyi, mint élni.

Igen —, mondom én is —, nagyon nagy dolog megőrizni a tüzet meg a zászlót. Az értelmiség

elfogadott értékek kapcsolják össze. Az ethnosz még civilizáció előtti, a démosz viszont a civilizációban született, benne teljesedik ki, és végső soron a társadalommal, a societasszal lesz azonos. A démosz akaratának kifejezése a demokrácia. A népdémosz népi kultúrájának eszménye a mindenki számára elérhető *demokratikus kultúra*.

(Árnyaltabb elemzéshez más népfogalmakat is hozzávehetnénk még. Mindenekelőtt a vulgust, a pejoratív értelemben használt „tömeget", az autonómia nélküli sokaságot. Már Horatius is megvetésre méltónak ítélte: Odi profanum vulgus et arceo. — Folytatva a szociologizálást: a vulgus is másodfokú halmaza (nem közössége) az embereknek. Akik az ethnosz közösségét már elvesztették, de a démoszét még nem nyerték meg. A legújabb kor kultúrkritikája — elég Ortega y Gassetre vagy Herbert Marcuse-ra hivatkoznunk — a vulgus kulturális helyzetére és igényeire vonatkozik.)

Mindebből következik, hogy az ethnosz és a démosz nem egymást kizáró közösségeszmények. A társadalom harmóniájához mindkettő szükséges, de nem mindegy, hogy milyen

formában merült fel a *nemzeti kultúra* ügye. Herder még úgy látta, hogy a történelem színpadán sorra fellépő népek a maguk nemzeti kultúrájával teszik le névjegyüket, és azt a néphagyományból merítik. Ez azonban csak Nyugat-Európában (a gazdasági fejlődés „centrumában") mehetett klasszikus módon végbe. Később új népek jöttek, amelyek a periférián-félperiférián maradtak, és csak most jutottak abba a helyzetbe, hogy beiratkozzanak a polgári civilizáció exkluzív klubjába. Ők kívül egy kész magaskultúrát találtak (nyugati eredetűt), amitől azonban az ő népművészetük idegen maradt, ám ugyanakkor már sorvadásnak is indult. Ha ezek a népek úgy akartak csatlakozni a fejlődés fővonalához, hogy közben megőrizhessék identitásukat, akkor most már *tudatosan* kellett a népművészethez fordulniuk.

Volt azonban egy másik, a nemzeti problematikával egyenrangú *társadalmi-szociológiai* momentum is, amely Bartókék fellépését meghatározta. Az új népek már akkor kapcsolódtak be, amikor a modern világ („centrum") is elérkezett első nagy válságához. Most vált világ-

nak a helyzetnek a felismeréséből fakadt, és mindkettőben égett a vágy a *mindenki* számára való kultúra megteremtésére.

Bartók forradalma azért világjelentőségű, mert megfelelt mindkét kihívásnak, az ethnosz és a démosz eszményének. Művészete új, modern nemzetfelfogást képvisel és szolgál, amelyben a nép maga teszi magát nemzetté, a szerves közösségek maguk formálják magukat társadalommá. Felszabadítja az etnikumot, de egyenlő szabadságot ad mindegyiknek. Egyenlőnek ismer el minden népet, és nem tűr semmiféle kirekesztést. Ez nem a vulgus, nem is elsősorban az ethnosz, hanem a démosz népisége. Nagyszerűen fogalmazta ezt meg (1937-ben) Molnár Antal: „Bartók hisz a testvériség jövőjében, de a testvériség nem valami gondtalan utópiát jelent néki, hanem a zord valósággal szembenéző nyíltszívűség szolidaritását." Ezzel felel a szociális kihívásra: mert amikor egységbe foglalja a néphagyományt, a klasszikus magasművészetet és az avantgárdot, olyan művészetet akar teremteni, amely ismét az egész nép, az egész társadalom közös művelődésének alapja lehet.

GROSS-BETTELHEIM Dr.

New York titkai

Húsvétkor Budapesten szerepeltek a New York-i Filharmonikusok és a Fővárosi Önkormányzat arra kérte *Vörösváry Ákost* (Első Magyar Látványtár Alapítvány), hogy ebből az alkalomból rendezzen kiállítást az alapítvány New York-i tárgyú műveiből. A tárlat létrejött, méghozzá a fellépés helyszínén, az Operaházban. A választás *Gross-Bettelheim Jolán* (1900-1972) és *Kungl György* (1955) munkáira esett.

Azt korábban is tudtuk, hogy a Látványtár tekintélyes anyagot birtokol Gross-Bettelheim hagyatékából. Most kőrajzokat és rézkarcokat láthattunk a művész amerikai éveiből (1927-1956). Egy második természet a témája az életmű csaknem egészének: emberalkotta táj elemei, tárgyai. De ritkán olyan összefüggésben, ahogyan a szemünk elé kerül; a művész harmadik természetet konstruált a látvány elemeiből.

Gross-Bettelheim emigrációja kezdetén egy ideig a húszas évek Berlinjében élt. A város ekkor az avantgárd központja: itt ütközik meg a dadaizmus az expresszionizmussal és veszít csatát, és ide tör be főként az 1922-es orosz kiállítással a konstruktivizmus. Közismert ez utóbbinak a technika iránti vonzalma. Az emberibb jövő, a haladás jelképe sokaknál a gép, a mozdony, a fogaskerék. E jövő-fantázia járuléka az avantgárd metropolisrajongása is, az amerikai felhőkarcoló abszurddá növelt víziója. Ez a baloldali és emigráns Berlinből ismerős formavilág és a képalkotás konstruktív szemlélete egy életre meghatározta a művész pályáját. A két irányzat dinamikus, expresszív hevületű konstruktív rendben egyesült művészetében. A világváros témája pedig Amerikában testközelben kínálta magát; az avantgárd iskolázottság szerencsésen kapcsolódott össze az újvilág metropolis-élményével.

A művész jellegzetesnek érzett nagyvárosi motívumokat gyűjtött és azokból építkezett. Jelen vannak itt az egykori külváros attribútumai is. A sürgönydrótokat hordozó póznák, a századelő díszes lámpavasai ugyanúgy a motívumkincs részei, mint a magasfeszültségű vezetékek traverzei, gyárkémények, csőkígyók, a magasvasút sínjei és vázszerkezetei, korlátok, acélsodronyok és pillérek. Mindezekből egy XX. századi amerikai világváros, akár New York összképe rajzolódik elő, ha nem is az obligát felhőkarcolók megidézésével, de valami mélyebben rejtező tartalom, a nyers külvárosi, ipari rendezetlenség és a féktelenül burjánzó technika humanizálása, műalkotásba-rendezése segítségével.

Gross-Bettelheim avantgárdizmusa sohasem volt doktriner.

Képelemei nem váltak puszta jellé, mindig megőriznek valamit a modell egyediségéből; egyidejűleg valóság- és képrészek. Ez a vonása teszi oly közvetlen hatásúvá műveiben a látványt, ez melegíti föl a téma ridegségét. A művész intenzíven élte meg a nagyváros élményét, s finom kidolgozású grafikai lapjain rejtelmeket képes felszabadítani.

Kungl György kiállított porcelán- és fajanszszobrai közül a *New York-New York* című érdemes a legtöbb figyelemre. Plasztikai témának szokatlan az övé: a város látképe a Brooklyn-híd felől. Ez a téma persze csak egy nézetből érvényesülhet; ám innen nézve New York mint valamely büszt megkoronázása tárul elénk. Ezt a hatást az aranyszínű máz csak nyomatékosítja. Mindemellett a mű többi nézete is érdekes: kíváncsiságunkat felébresztő, játékos nonfiguratív plasztika benyomását kelti. A téma, de a kompozíció is popos hangulatú, ami sajátosan szembesül a merőben hagyományos, a közép-európai szecessziót idéző anyaghasználattal.

da: Mintha a jogot azért találták volna ki az emberek, hogy elkerüljék a bosszúk öngerjesztő láncolatát. Szemet szemért — ennél éppenséggel van ugyan magasztosabb jogelv, de azt aztán biztosan senki se mondta, hogy a pörös felek nyomják ki egymás szemét igazságszolgáltatás fejében. Másfelől pedig: talán az elkövetők bűntársaitól kellene megtámadhatatlan szigorúságú ítéletet várnunk?

Nem a vádlottat sajnálja ilyenkor az ítélkezésre képtelen, lágyszívű értelmiségi, hanem az igazságszolgáltatást magát.

„Ökölbe szorul az ember keze" mondta a mellettem ülő hölgy, hallgatva a szerbek bűnlajstromát. Igaza volt, természetesen. Persze nem ő ítélkezett, hanem valaki más, akinek szintén ökölbe szorult a keze. De hát nem azt szeretnénk, hogy az igazságszolgáltatás, ha irgalmas nem lehet is, legalább olyan tiszta legyen, mint amilyennek jámbor, régi szerzők a valószínűleg soha nem létezett, ősi tisztaságú Rómában képzelték?

Vissza kellene állítania az erkölcs rendjét (ezért találták ki nekünk), és tessék, közben maga-magát keveri mindenféle gyanúkba. Merthogy ökölbe szorított kézzel kicsit nehéz azt a bizonyos mérleget rendeltetésszerűen tartani.

Remélem, nem ment el az eszem teljesen, és nem akarom egy televíziós jegyzet ürügyén megoldani az utóbbi ötven év és az utóbbi háromezer év alapvető jogelméleti problémáit. Meg aztán ha valaki akár elárulná is nekünk a tökéletes megoldást! Majd akkor tudnánk, hogy miként működik?

„Még elrettentő példaként sincs jogunk senkit sem megölni, hacsak életben maradása nem közveszélyes... Érzem azonban, hogy szívem háborog és visszatartja tollam: hagyjuk ezeknek a kérdéseknek a vitatását olyan emberre, aki még sohasem vétett és sohasem szorult kegyelemre." Azt a lágyszívű értelmiségit, akitől ezek az emberséges gondolatok származnak, *Jean-Jacques Rousseau*-nak hívták. Harminc évvel azután, hogy ezeket a mondatokat leírta, szép szorgalmasan dolgozott a quillotine. Az ő eszméi nyomán.

GROSS - BETTELHEIM
FOLAN

94

95 • MÁRFFY ÖDÖN (1878–1959)

Nyergesi lány, 1906 körül

88,5 x 62 cm
Olaj, karton
Jelezve jobbra fent: Márffy

Kikiáltási ár: 10 000 000 Ft

PROVENIENCIA

Egykor Márffy Ödönné tulajdona;

Amerikai magángyűjtemény

REPRODUKÁLVA

Passuth Krisztina: *Márffy Ödön.* Budapest, 1978. (1.kép)

IRODALOM

Zolnay László: *Márffy.* Budapest, 1966

Passuth Krisztina: *A nyolcak festészete.* Budapest, 1967

Passuth Krisztina: *Márffy Ödön.* Budapest, 1978

Márffy Ödön és Gulácsy Lajos képeinek kiállítása. Uránia Műkereskedés, 1907
Katalógus Márkus László bevezetőjével.

Bölöni György: *A magyar negyedből.* In.: Magyarország, 1906. július 29.

KIÁLLÍTVA

A Nyolcak és Aktivisták köre. Székesfehérvár, István Király Múzeum, 1965

Wystava Osmy a Aktivistu Madarské Revolucni Umeni 1909-1926.
Prága-Bratislava, 1976

L'art en Hongrie 1905-1930. Art et révolution. Saint-Etienne-Musée d'art et d'industrie, 1980

The Hungarian Avantgarde. The Eight and the Activists. London – Hayward Gallery; Róma – Palazzo Barberini; Genova – Teatro del Falcone; Párizs – Musée d'Art Moderne de la Ville, 1980

Nyolcak és Aktivisták. A Magyar Nemzeti Galéria és a Janus Pannonius Múzeum kiállítása, 1981

Márffy Ödön kiállítás. Vigadó Galéria, 1984

Márffy Ödön emlékkiállítása. Szekszárdi Művészetek Háza és Hevesi Sándor Művelődési Központ-Nagykanizsa, 1985

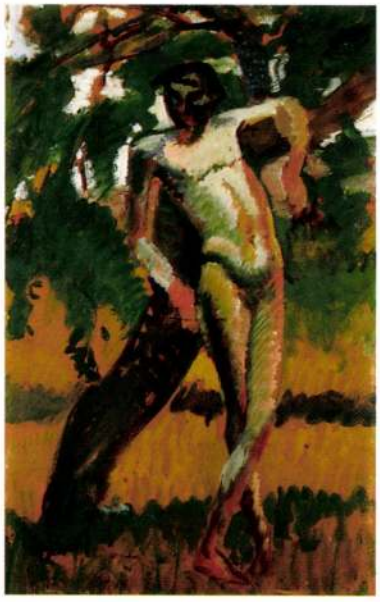

Kernstok Károly:
Fához Támaszkodó fiúakt, 1911
66 x 44 cm, olaj, karton
Magyar Nemzeti Galéria

Henri Matisse:
Algériai nő, 1909
80 x 65 cm, olaj, vászon
Musée National d'Art Moderne, Párizs

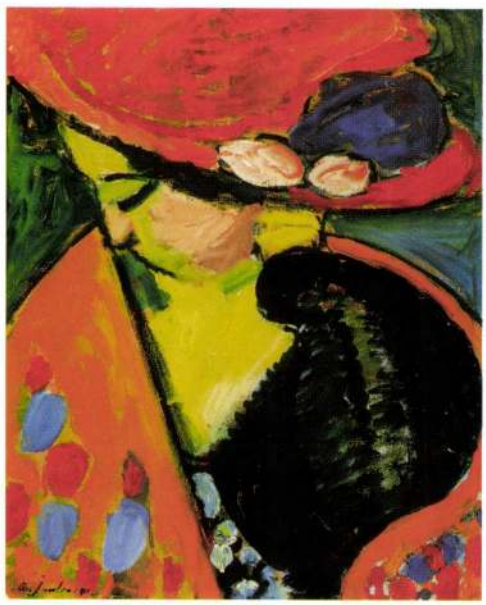

Alexej von Jawlensky:
Női fej, 1909
64,5 x 53,5 cm, olaj, karton
magántulajdon

Faludy Judit: A gyu^jtô hangja (2001/4)
2004. 05. 04. 13:55:31 | Utolsó módosítás: 2004. 05. 04. 13:55:31

Faludy Judit interjúja Vörösváry Ákos mu^gyu^jtôvel, az Elsô Magyar Látványtár Alapítványalapítójával

FALUDY JUDIT: Mit és hogyan gyu^jtesz?
VÖRÖSVÁRY ÁKOS: Csak olyasmit vásárolok, amivel késôbb dolgozni is tudok: azaz egy bizonyos gondolat mentén elrendezni a mu^tárgyakat és azokat a közönségnek bemutatni. Úgy veszek tárgyakat, mint mások könyvet vagy hanglemezt. Elmegyek a mu^termekbe: nézelôdöm, válogatok.
FJ: Kit tartasz igazán gyu^jtônek? Hogyan értelmeznéd magát a fogalmat?
VÁ: A gyu^jtô olyasvalaki, akinek hiányzik a saját szókincse ahhoz, hogy kifejezze önmagát. Ezért idézetek után kutat, amelyeket X., Y., vagy Z. mu^veiben találja meg. Ezeket maga köré gyu^jti és idôrôl idôre fel- és bemutatja. Idézetekben beszél. Ebben találja meg a „saját" hangját. A kvalitása abban nyilvánul meg, hogy mikor, kitôl, hol és mit idéz. Ha valaki csak a sztárok idézeteit fújja, hiteltelenné válik. Miért nem kutat olyan területeken, ahol felfedezhetné az új mesterek idézeteit? Itt mutatkozik meg az igazi választóvonal befektetés és felfedezés között. Mindig található felfedezésre váró mu^vész. Közismert idézetekben beszélni modorosságot, közhelyességet jelent. A friss dolgok felfedezése mindenki számára egyformán megadatik, csak nyitottnak, elôítéletektôl mentesnek kell lenni hozzá, és a trendek majmolása helyett vállalni - ha van - a saját ízlést. Gyu^jteményeink többsége nem tükröz egyéni szellemiséget, csupán a megfelelés görcsös igyekezetét. Túl fiatalon kezdtem el gyu^jteni ahhoz, hogy bárminek is meg kívántam volna felelni. Ez az attitu^d elônyömre vált. A mu^vészektôl elvárják az önálló szellemi világot, sajnos a gyu^jtôtôl ugyanezt nem követelik meg.
FJ: Ismersz kollégát, aki csak egy mu^vésztôl gyu^jt? Lehet-e ez a gyu^jtés rendezôelve?
VÁ: Sokan csak a nagy nevekre mennek. A Látványtárban is „nagy neveket" láthatsz, mert mára nagy nevekké váltak. Amikor - 20-30 évvel ezelôtt - bekerültek a gyu^jteménybe, még nem álltak a figyelem központjában. Idôközben váltak azzá. Természetesen Moholy-Nagy és Gulácsy nagysága köztudott volt, jóllehet a piacon szerényen jegyezték a rajzaikat. Éppen ezért kerülhettek hozzám. A grafika máig „mostoha mu^fajnak" számít - amit szerencsétlenségnek tartok.
FJ: Milyen szempontok alapján válsz meg a gyu^jteményed egyes darabjaitól? Azért, hogy az árukból újabb mu^tárgyakat vásárolhass, vagy már nem kedvesek neked? Milyen a forgás?
VÁ: Nem hiszem, hogy létezik olyan magángyu^jtemény, amelybôl ne kerülnének ki mu^vek. Mint már említettem, szinte gyerekfejjel kezdtem gyu^jteni. Ennek folyományaként bizonyos mu^veket „kinôttem". Aki éretten, felnôttkorban kezd gyu^jteni,

az hideg fejjel mérlegel, számolgat, az eszével felülbírálja felébredô vonzalmait.
Az ember bármit tesz, tanul belôle. Ki gyorsabban, ki lassabban. Ebbôl az következik, hogy ha „megtanultál" egy tárgyat, egy képet, azt már eladhatod, elajándékozhatod, úgyis a tiéd marad. Benned van. Persze az ember gyarló és ragaszkodik hozzájuk. S mint mondják: „Az ismétlés a tudás anyja." Kis túlzással állíthatom, hogy olyan mélységekig tanultam meg a Látványtár darabjait, hogy akár el is „dobhatnám" az egészet, akkor is az enyém maradna. Ez gyakorlatilag meg is történt, hiszen az EMLA (Elsô Magyar Látványtár Alapítvány) önálló jogi személy. Ami a miénk volt, az most már az „övé". A gyu^jteménnyel való munkálkodás viszont rám maradt. A kiállítások rendezése, azaz a képes beszéd. Beérem azzal, hogy egy-egy kiállításra kölcsönkérem a szükséges mu^vet, illetve mu^veket. A Látványtár saját tulajdona vagy vissza kell adni a kiállítás után: egyre megy. Kihunyt belôlem a szerzési és a birtoklási vágy. Ez nem jelenti azt, hogy a mások által egy képért kifizetett több tízmillióból ne lenne kedvem több százmilliót érô gyu^jteményt alapítani.
FJ: Milyen tendenciák jellemzik egy-egy kiállítás kezdetét?
VÁ: Inkább hadd meséljem el két kedves tervemet. Egészen a mai napig érdekelnek az olyan elhasználódott - másoknak talán szemétbe való - tárgyak, amelyeket tulajdonosuk bizonyos segédeszközökkel, módszerekkel, javításokkal újra használhatóvá tett. Ezek polgári vagy paraszti kultúrából származhattak, mint például egy olló, egy fu^rész, egy tányér vagy egy kaszakô. Mindezeket bársonyra fektetve állítanám ki, hogy ugyanazt a megbecsülést kapják a kiállításon, mint amit tulajdonosuk az évtizedek során rájuk ruházott. A másik régi tervem egy Piros-fehér-zöld (PFZ) címu^ kiállítás, amihez bô tizenhét éve gyu^jtöm az anyagot. Ennek a képei és tárgyai e három színt, illetve ezek együtteséhez kötôdô asszociációinkat idézik majd fel. Az ötlet teljesen véletlenül jutott az eszembe, mikor egy sümegi autószerelôvel e három színre festettem be az autómat. Hihetetlen hatást váltottam ki vele az utakon. A rendszerváltással megjelentek a kisebb-nagyobb zászlók, matricák, feliratok, s igen gyorsan és sokféle formában elterjedtek.
FJ: Az egyik legutóbbi kiállításodon Gross-Bettelheim Jolán fotóit és grafikáit láthattuk.1
VÁ: Gross-Bettelheim Jolán2 mu^vészeti hagyatékának majdnem egésze a Látványtár gyu^jteményében található. Az itt kiállított grafikáit úgy készítette, hogy elôtte lefényképezte azokat a témákat, amelyek érdekelték. Vázlatfüzet helyett fotómasinával járta a várost. Ezek a fotók önmagukban is izgalmasak, és nagyon sajátos látásmódról tanúskodnak. Így kerülhetett a tárlat a Magyar Fotográfusok Háza Mai Manó Házába. Egymás mellett mutattuk be a fotókat és az azok alapján készült, sokszor különbözô technikával készült grafikákat.
FJ: Mi vonz Gross-Bettelheim Jolánhoz?
VÁ: Csodálom és csodálkozom, ha a munkáit nézem. Felfedezés? Igen, ez esetben valóban ez történt. Fiatal szem kellett hozzá, valamint a spekulációnál nagyobb lelkesedés. Amikor felkínálták

megvételre a hagyatékot, még a legelismertebb gyu^jtôket sem lehetett rábírni, hogy társuljanak velem a horribilis összeg összeadásához. Nem érdeklôdtek iránta, pusztán azért, mert addig nem jelölték ki Gross-Bettelheim Jolán helyét a mu^vészettörténetben, hiszen a mu^vész csak 1956-tól élt Magyarországon. Lassanként - 10 év alatt - sikerült megvásárolni a hagyatékot.

FJ: Kialakul-e dialógus a már halott mu^vész és felfedezôje között?

VÁ: A magányossága ragadott meg. Vadidegen környezetbe érkezett Magyarországra - maga is idegenként. Amerikában a hozzá írott levelekben Mr.-nek szólították. Olyannyira kivonult az úgynevezett mu^vészeti közéletbôl, hogy azt sem tudták férfi-e vagy nô. A mu^vek keménysége miatt gondolták férfinak. Tudatos döntésként nem írta ki képeire teljes nevét. Tiltakozott a nemi megkülönböztetés ellen a mu^vészetben.

FJ: Voltál-e már mecénása egy-egy mu^alkotásnak?

VÁ: Gyakran rendeltem képet, egyszerre több mu^vésztôl is. Kereteket adtam és ebbe készítették el a munkáikat. Ezekre az alkotásokra azután elôvételi jogot kötöttem ki. Megtörtént, hogy két hónap alatt megszületett egy mu^, más két évig gondolkozott rajta. Swierkiewicz Róbertnek egy alkalommal vittem harminc-egynehány, tenyérnyinél kisebb elefántcsont lemezkét. Évek teltek el, már régen el is feledkeztem az egészrôl, amikor Robi felhívott, hogy készen van a mu^, amely a Harmincegy kis szeráf címet kapta.

FJ: Vallási téma irányította-e gyu^jtésed tematikáját?

VÁ: Nem. A gyu^jteményben található zsidó témájú mu^, például Váli Dezsô temetôrészletei vagy Swierkiewicz Róbert héber szövegmontázsokra rajzolt grafikái. A Zsidó Múzeumban rendezett Diaszpóra (és) mu^vészet címu^ kiállításra3 Gross-Bettelheim-, Moholy-Nagy- és Schnitzler János-képeket adtunk kölcsön.
A második világháború elôtti, mára már klasszikussá vált mu^vészek közül sok zsidó. Ma a Látványtárban sok kép van Anna Margittól, Farkas Istvántól, Moholy-Nagy Lászlótól, Barta Máriától, Barta Istvántól, Trôster Verától vagy Schnitzler Jánostól - akinek munkái ma alig fellelhetôek. A kortársak közül Fehér László munkáit említeném ebben a korántsem teljes felsorolásban. Sokszor eltöprengtem azon, hogy mennyi zsidó származású mu^vész élt Magyarországon.

FJ: Hogyan kerültetek Diszelbe?

VÁ: Új életre vágytam. A Csobáncra kerültem elôször, a szôlôhegyre, éppen húsz évvel ezelôtt. Diszel a Csobánc lábánál fekszik. A hegyszomszédaink diszeliek voltak, így kezdtem el odajárni. A faluban találtam egy eladó, romos vízimalmot. Nem tudtuk, hogy miért vesszük meg. Valamire majd egyszer jó lesz. Két évvel késôbb született meg az Elsô Magyar Látványtár Alapítvány, és magától értetôdött, hogy a romot kiállítóházzá alakítsuk.
Hosszú beszélgetések elôzték meg az építkezést Mújdricza Péterrel, aki úgy tervezte meg az épületet, hogy megfeleljen a kiállításoknak. Bizonyos kiállításokat nem érdemes odavinni, másokat viszont csak ott lehet bemutatni a speciális térkialakítás s a „hely szelleme" miatt.

JEGYZETEK

1 J. Gross-Bettelheim mu^helytitkai. Mai Manó Ház, Budapest. 2001.december 6-2002.január 31.
2 Gross-Bettelheim Jolán 1900-ban, Nyitrán született. 1919-1926 között Bécsben, Berlinben és Párizsban tanult. 1927-ben költözött az Amerikai Egyesült Államokba, Clevelandbe, majd 1937 és 1956 között New Yorkban élt. 1956-ban telepedett le Budapesten, de itt is, mint mindig életében, teljes félrevonultságban élt.
3 Magyar Zsidó Múzeum, Budapest. 1997. március-1998. március

Gross-Bettelheim Jolán

Gross-Bettelheim Jolán, festőművész 1.) Folytatás

Láska Lajos;

Expresszionista festmények, art decós rajzok

Gross-Bettelheim Jolán retrospektív tárlata

Művészet, 1988. aug., 41-old.

Gross-Bettelheim Jolán: Dinamikus kompozíció, karton, pasztell, 66,5 × 51 cm

,8 cm

ilágítótorony

kal körülzárt formái, a merészen futó, majd hirtelen megszakadó, dinamikus fekete vonalak, a felfokozott ellentétek, a mozgalmasság mind-mind a kifejezésmód expresszivitásáról tanúskodik.

Színeiben harmonikus, formailag jól megoldott a *Dinamikus kompozíció,* ám erősen emlékeztet *Kandinszkij*nak a 10-es évek elején készült, nonfiguratív, de a látvány elemeit még sejtető alkotásaira.

A két háború közötti időszak kávéházainak, mulatóinak világát villantják fel karikaturisztikus, újságrajzok stílusában készült női fejei, jelenetei: például a kürtőskalács formájú loknikba bodorított hajú dívát és a monoklis, ingmelles, kis, fölfelé pödrött bajszú gavallért ábrázoló rajza. E munkák a napjainkra divatba jött 30-as évek szellemét idézik, ugyanúgy, mint *Farkas Ist-*

letett *Hajnali háztetők* című film.

Ha így, a két háború közötti időszak iránt érdeklődve nézzük a tárlatot, megállapíthatjuk, hogy alapos, a

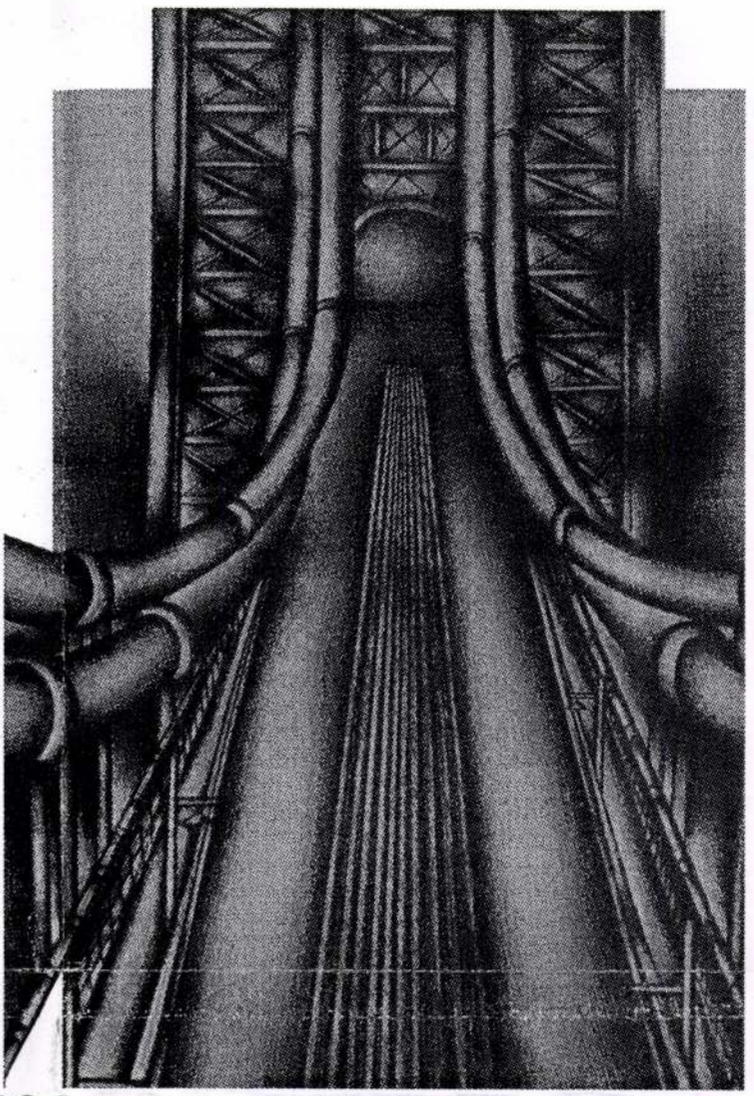

100
éve született

J. Gross Bettelheim

/1900-1972/

Szeretettel várjuk emlékkiállítására
a **FÉSZEK GALÉRIÁBA.** /Budapest, VII., Kertész u. 36./
Megnyitó 2000. október 31. napján 18 órakor
A kiállítás szombat és vasárnap kivételével
november 24-ig látogatható 14 és 19 óra között.
A művek kölcsönzéséért köszönetet mondunk az
Első Magyar Látványtárnak és a névtelenséget választó gyűjtőknek.
A kiállítást megnyitja Frank Tibor egyetemi tanár
Rendezte: Vörösváry Ákos

Támogatók: Nemzeti Kulturális Alapprogram
Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottsága

J. GROSS BETTELHEIM

Olvasóink véleménye

Csak demonstrációval megy?

A MAZSIHISZ legutóbbi közgyűlésén megszavazták, hogy létesüljön Budapesten egy Zsidó Ifjúsági Ház, amely otthont adna a jelenleg más zsidó intézmények helyiségeiben és magánlakásokon működő magyarországi zsidó ifjúsági szervezeteknek.

A Zsidó Ifjúsági Ház létesítésével egyetértek, a baj csak az, hogy vannak ennél sokkal fontosabb beruházási igények, amelyek azonban a közgyűlésen szóba sem kerültek, holott a vezetőség és a küldöttek előtt nyilván ismeretesek.

Az egyik ilyen igény az újpesti szeretetotthon mellett létesítendő épületszárny a zsidó értelmi fogyatékosok számára. Ezt már évek óta ígérgeti a vezetőség, az építés azonban évről évre húzódik, az anyagi források hiányára hivatkozva. Most a jelek szerint lenne pénz, de a vezetőség és a közgyűlés nem ezt, hanem az Ifjúsági Házat választja.

A másik, szintén régóta húzódó probléma: férőhelyek biztosítása a szeretetotthoni elhelyezésre váró zsidó öregeknek Már most kb. 50 zsidó időskorú vár elhelyezésre az újpesti szeretetotthonban, és számuk 2-3 éven belül 100-150-re emelkedhet. A várakozási idő az újpesti szeretetotthonnál már most több év, később pedig – fejlesztés nélkül – szinte reménytelenné válhat a bejutás.

Ha a közgyűlés figyelembe vette volna, hogy az értelmi fogyatékosoknak és a magukat ellátni nem tudó öregeknek létkérdés, hogy mielőtt otthonhoz jussanak, míg a szerencsére ép és egészséges fiataljaink még néhány évig kicsit kényelmetlenebbül bár, de sikeresen működhetnének más zsidó szervezetek helyiségeiben, akkor nem lett volna vitás, hogy a mérleg nyelve melyik oldal

szächi élelmiszer: pászka, dara, olaj, margarin, grape juice, cukor, só több mint kétmillió forint összértékben, amiért hálás köszönettel tartozunk a Magyarországi Ortodox Hitközség elnökének, Fixler Herman úrnak, aki minden évben gondoskodik rólunk. Az ajándék küldeményt a Magyar Máltai Szeretetszolgálat saját gépjárművével szállította Munkácsra. Fixler Herman elnök úr Szukkotra etrogokat és lulovokat, egész évben kóser margarint küld a közösség kóser konyhája részére Munkácson és Ungváron. Egyúttal szeretném megköszönni Kardos Péter főszerkesztő úrnak, hogy évek óta díjtalanul küldi számunkra az Új Élet újságot, amit mindig figyelemmel és szeretettel olvasunk, és kézről kézre adjuk tovább.

A két szederestét több mint száz résztvevővel a Csillag Szálló nagytermében rendeztük. A munkácsi születésű, most New York-i vállalkozó, Roth Alex úr jóvoltából.

Tisztelettel: A. Lebovics, a Munkácsi Zsidó Ortodox Hitközség elnöke

Franciaországban is...

Május 10. Ezt olvasom a „Libération" egy rövid cikkében: „Georges Mathis-t, a Réverbére (Kandeláber) című újság hajdani igazgatóját (aki immár 68 éves) 3 hónap börtönre és 30 000 frank pénzbüntetésre ítélte a párizsi bíróság antiszemita írásokért.

Az antiszemita kijelentések a fent említett újság 1997. szeptember 19-ei számának „Ki kormányoz minket?" című cikkében jelentek meg, s a zsidókon túl a szabadkőműveseket célozták meg. „Európában nem találni a zsidók és szabadkőművesek között egyetlen munkanélkülit, hajléktalant vagy nincstelent."

Hadd jegyezzem meg: Franciaországban is.

Gabbay Naomi Monika (Marseille)

Önvédelem vagy önfélelem?

A napokban eszembe jutott egy tavalyi esemény. Tavaly a Scheiber-iskola közelében megpofoztak egy fiatal zsidó gyereket, mert zsidó. Akkor írtam egy levelet, mely megjelent az Új Életben, és bátorkodtam javasolni, hogy kapjanak a gyerekek az iskolában önvédelmi képzést is. Erre két külföldön élő olvasó egyetértő megnyilatkozásán kívül semmilyen érdemi reakció nem érkezett.

A fentiek apropója a következő eset:

Az egyik zsinagógában a péntek esti istentisztelet után tartott kis ünneplés vége felé izgatottan bejelentették, hogy bezárták a zsinagóga ajtaját, senki ne menjen ki, mert két fiatalember késsel megtámadta a kapuban álló biztonsági őrt. A rendőrséget értesítették, és amíg meg nem érkeznek, senki ne lépjen ki még az előkertbe se. Kinézvén az ablakon konstatáltam, hogy az épület előtt nincs senki (akkor éppen még járókelő sem), és indítványoztam, hogy mégiscsak ki lehetne menni. Erre azt a választ kaptam, hogy a „késesek" csak távolabb mentek és azt ígérték(!), visszajönnek. Az eset idején kb. 25-en voltunk férfiak a zsinagógában, 12-15 fiatalabb (50 körüli vagy az alatti) és talán 6-7 remek kondícióban lévő igazán fiatal ember, közülük is többen még scheiberes diákok. Távozásunkkor (a rendőrök érkezése után, mert őket feltétlen meg kellett várni) feleségemmel elsőként hagytuk el a helyszínt, s nem láttunk senkit, akit támadónak lehetett volna tekinteni.

Pár sorommal csak azt szeretném

Judaikák a Gross család gyűjteményéből

„Utazás nem a világ végéig – Judaikák a Gross család gyűjteményéből, Tel-Aviv" – ezt a címet viseli a Bécsi Zsidó Múzeum új kiállítása. A *Compress* jelentése szerint a négy hónapon át nyitva tartó tárlat kultúrhistória a diaszpórából, hiszen a híres gyűjtő, William L. Gross munkásságával éppen a zsidó vallás és hagyomány elvi egységét, de egyben sokféleségét kívánta bizonyítani.

A bécsi utazás „nem a világ végére" időben és térben egyaránt figyelemre méltó. 130 értékes judaikát vonultat fel harminchárom zsidó közösség életéből Bécstől a szíriai Aleppóig. Frankfurttól a tunéziai Djerbáig, Vilnától az indiai Cochinig. (Itt, Kerala állam székhelyén található az ázsiai kontinens legrégebbi zsinagógája.) Külön tanulmányt képezhetne a chanukka-gyertyatartók összehasonlítása, van amelyik a 17. századbeli Itáliából, a 19. századbeli Bécsből, vagy az 1920-as esztendőkben Fezből (Marokkó), illetve Bagdadból került ki.

Előkészületben van egy másik kiállítás is, amely július elejétől novemberig várja majd az érdeklődőket. Ez első ízben közöl hiteles dokumentum-összeállítást a vészkorszak egyik – talán kevéssé ismert – mozzanatáról. A történet 1939 őszén kezdődött, amikor 800, különböző korú bécsi zsidó nagy nehezen engedélyt kapott rá, hogy kivándoroljon Palesztinába. Egy hajón indultak lefelé a Dunán, de a jugoszláviai Kladovónál, nem messze a Vaskaputól, jórészt máig ismeretlen okokból leállították a gőzöst, és utasait a szárazföldre kényszerítették. Szerettek volna továbbmenni, de a hatóságok ezt megakadályozták. Amikor 1941 kora tavaszán a náci Németország megszállta Jugoszláviát, a közben érkezett német és lengyel menekültekkel együtt már 1051-en vártak sorsukra. Nemzetközi erőfeszítések révén, az utolsó pillanatban megérkezett kétszáz személy előzetes beutazási engedélye Palesztinába, ők többnyire a fiatal nemzedékből kerültek ki, s végül kalandos úton elérhették a célt. Azzal a 850 zsidó menekülttel, akik maradtak, egytől egyig végeztek a nácik. A férfiakat még 1941 októberében a nácik agyonlőtték, a nőket és gyermekeket 1942 tavaszán Belgrád közelébe hurcolták, ahol mozgó gázkamrában, olyan teherautókban, amelyeknek belsejébe bevezették a gázt, meggyilkolták őket. Az életben maradt, s Palesztinába jutott fiatalok egyik kísérőjeként Ehud Nahir a túlélők között lehetett, és sikerült több száz fényképet magával vinnie, amelyek az utat, valamint a kladovói napokat dokumentálták. A Bécsi Zsidó Múzeum most első ízben mutatja be, éppen a csoport kiindulási helyén, ezt az összeállítást.

A Sabbathsong együttes bemutatkozása

A budapesti Rózsavölgyi Zeneműbolt különtermében tartották a közelmúltban debütált *Sabbathsong* együttes első CD-jének és kazettájának ünnepélyes sajtóbemutatóját. A

Raj Tamás főrabbi, és dallamvilágot tükrözi. Az együttes tagjai jó nevű, elismert zenészek, akiket a bibliai és hagyományos zsidó dallamok és tanítások iránti szeretetük hozott össze a művek magas szintű, mindenki számára élvezetes

Gross-család (gyűjtő)

Elnémult az aranyhang

Búcsú Kelen Tibortól z.l.

Villámcsapásként hatott a hír, hogy Kelen Tibor főkántor-operaénekes New Yorkban 63 éves korában elhunyt.

Nem volt titok senki előtt, hisz az operai-zenei élet számos jelentős egyénisége (Tito Schipa, Nádasdy Kálmán, Ferencsik János stb.) megállapította róla, hogy korának egyik legcsodálatosabb tenorhangjával rendelkezett. Magyarországról való távozása után több évtizeddel Mikó András őt hozta fel példaként a fiatal énekesek számára, amikor a Lammermoori Lucia tenorfőszerepéről esett szó.

Anyai ágon a nagy Stern kántordinasztia leszármazottja, az éneket, muzsikát az anyatejjel szívta magába. Már gyerekként büszkesége, reménysége a pesti zsidóságnak, mindenütt ismerik a gyönyörű hangú Klein Tibit. Énektanulmányait a felejthetetlen Feleki Rezső irányítása alatt kezdi és alig 21 éves, amikor az Operaház ösztöndíjasként szerződteti. A számos kisebb szerepet hamarosan követi az első főszerep: a már említett Lammermoori Lucia új szereposztásába áll be Ágay Karolával 1962-ben, és a közönség tombolva ünnepli a két hangfenoményt. Nem várat magára sokáig a második főszerep, a Rigoletto Mantuai hercege, majd a következő, az operairodalom egyik legnehezebb és legigényesebb tenorszerepe, a Tell Vilmos Arnoldja. Szerepről szerepre érik, csiszolódik mint énekes és mint színész. A végzet hatalma, a Szerelmi bájital és a Márta főszerepei kiemelkedő sikereket hoznak számára. A hatvanas évek derekán külföldre szerződik. Asztvolt az övé. Csodálatos hajlékonysága mellett megvolt a hősi színezete, drámai ereje. A lírai tenorhang minden lágysága mellett nagy vivőerő és mindenekfelett mesteri énektudás jellemezte. Énekesként és kántorként is mélyről fakadó kifejezőerővel, sok érzéssel adott elő, pillanatok alatt el tudta varázsolni közönségét. Több koncerten énekeltem vele, mindegyiket szakmai és emberi élményként tartom számon. A legemlékezetesebb számomra a Dohány utcai zsinagógában 1998 szeptemberében adott közös hangversenyünk, amely a Zsidó Nyári Fesztivál zárókoncertje volt, Tóth Emil kollégánk közreműködésével. Tibor (akkor 60 évesen) fiatalos kiállásával és lendületével, harmincéves korának hangbeli frissességével, közvetlen egyéniségével ismét meghódította a közönséget. Elbűvölve hallgattam „Lödaur Vodaur"-ját, amit szült róla, de távozása óta még nem volt bátorságom újra megnézni. Földrajzilag elég távol éltünk egymástól; ez a személyes találkozások számát ugyan megritkította, de telefonon nagyon gyakran beszéltünk. A családról, a szakmáról, a kollégákról. Testvéreiről, akiket szíve minden melegével szeretett: Ervinről, Tomiról, Iványról, akiknek kántori működése örömmel töltötte el. Péter operai sikereiről, melyekre oly büszke volt... és a többiekről, meg a gyermekeiről: Dianáról, Eddiről és Marciról. És Gabikáról, a közel negyven éven át rajongva szeretett és szerető feleségről, társról... Hangja átforrósodott, amikor az „unokám" szót kiejtette, nála büszkébb nagyapa nem volt a földön.

Májusra koncertre hívtam a templomomba, de előzetes New York-i elkötelezettsége miatt nem vállalhatta. Jövő évre terveztünk közös fellépést az én gyülekezetemben és az övében is. A már évekkel ezelőtt együtt énekelt „Sevillai borbély"-kettőst akartuk ismét elénekelni... Miért nem adatott ez meg nekünk?

A Peszách előtti napokban beszéltem vele, szokásunkhoz híven rengeteget vicceltünk, nevettünk. Ismét emlegettük a családot, és jó ünnepet kívántunk egymásnak. Napokkal később vette kezdetét a vég, és soha többé nem hallom jól ismert, mindig vidám hangját, szívből jövő jókívánságait, önfeledt nevetését. És elnémult a huszadik század második felének egyik legcsodálatosabb énekhangja, melyet a modern tech-

H. H. DONIN

Zsidónak lenni

Az otthoni szertartás és a kidus

A szombati étkezés ünnepi legyen. Azt az ételt tegyük az asztalra, amit a család legjobban szeret. Persze gondoljuk arra, hogy az ételt előre el kell készíteni, tehát ne tálaljunk frissensültet, grillsütött húst.

Szokás az étkezés szüneteiben zmirotot – rituális dalokat – énekelni az asztalnál. Ezek többnyire a középkor folyamán született versek, amelyek a szombati pihenést és a szombat dicsőségét éneklik meg. Mindegyiküknek többféle dallama is van. Nem kötelező, hogy éppen ezeket a dalokat énekeljük: lehet más vallásos vagy egyéb szellemi témájú éneket is.

Kötelező köszönetet mondani Istennek étkezés után, hogy teljesítsük a Tóra előírását: „És enni fogsz, és jól fogsz lakni, és áldani fogod az Örökkévalót..." (5Mózes 8:10.) Az étkezés utáni áldás – a birkát hámázon – a vacsora csúcspontja. A hét többi napján többnyire sietünk, s dallam nélkül, hadarva mondjuk ezt az áldást, szombaton viszont nyugodtan el kell énekelni: így még az óvodáskorú gyerekek is könnyen meg tudják tanulni.

Dicséretes dolog szombaton lélekgyönyörködtető, kellemes és örömteli dolgokkal foglalkozni, de olyasmit nem szabad csinálni, amivel megszegjük a szombatot. Sem a szellemi, sem a fizikai szombatszegés nem igazolható azzal, hogy „örömöt okoz", „kellemes" vagy „élvezetes". Ezek az ürügyek csak a szombat szellemének elsorvadását segítik elő: „pihenőnappá" világiasítják a szombatot.

Az „örömöt okozó" szombati tevékenységek csakis olyasmik lehetnek, amik megfelelnek a szombat szellemi céljainak, a nap különleges szentségének. Nem szabad áthágniuk a Tóra vagy a rabbinikus előírások tilalmait. A Tóra halachikus fegyelmének figyelmen kívül hagyása elkerülhetetlenül a különleges szombati örömnek és a szombat szellemének eltűnéséhez vezet.

„Szabadidős tevékenységek" szombaton

A Tóra-tanulás egyike azoknak a tevékenységeknek, amelyeket szabad szombaton folytatni. A Tóra-tanulás és a szombat kapcsolata az ősi időkig nyúlik vissza. A Midrás Tánhumá felteszi a kérdést: miért van az, hogy a vájákhél szó – „És összegyűjtötte Mózes Izrael fiainak egész gyülekezetét..." – csak a szombat megtartásával foglalkozó szakaszban (2Mózes 35:1.) fordul elő a Tórában, másutt sehol? A bölcsek a következő választ adják: „Azért, mert Isten így szólt Mózeshoz: „Menj, és minden szombaton gyűjtsd össze a gyülekezetet, és tanítsd nekik a Tórát!" Azt is mondják a bölcsek: „Izrael azért kapta a szombatot és az ünnepeket, hogy Tórát tanulhasson." A legtöbb ember egész héten dolgozik, nem érnek rá belemélyedni a tanulásba. De szombaton és az ünnepeken van rá idejük: mindenki annyit tanulhat, amennyit csak bír.

Bár a szombat reggeli istentiszteleten a Tóra-tekercsből való nyilvános olvasással formálisan eleget teszünk az előírásnak – hiszen pontosan ezért olvasunk Tórát szombaton a zsinagógában –, fontos, hogy mindenki maga is állandóan fejlessze tudását. A szombat ideális megoldást ad, hogy minden héten zavartalan órán át magunkban vagy társaságban tanuljunk. Szombaton nem hivatkozhatunk arra, hogy „nincs időnk".

[illegible] Tóra-szakaszok magyarázatainak irodal-

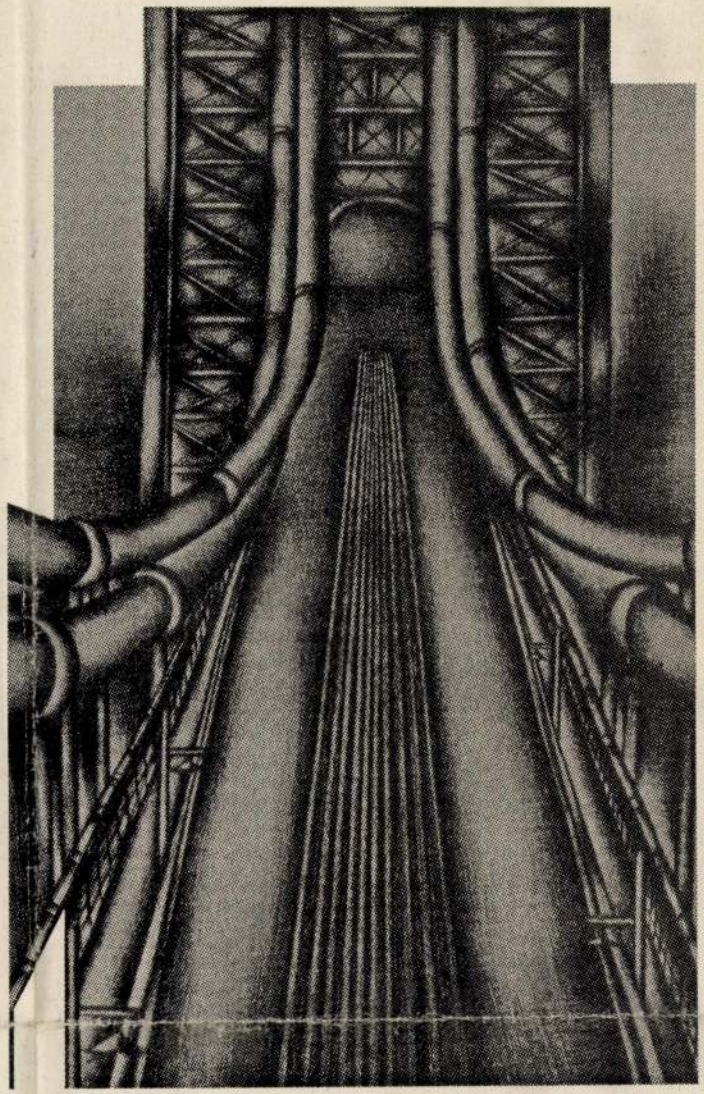

J. GROSS

100
éve született

J. Gross Bettelheim

/1900-1972/

Szeretettel várjuk emlékkiállítására
a **FÉSZEK GALÉRIÁBA.** /Budapest, VII., Kertész u. 36./
Megnyitó 2000. október 31. napján 18 órakor
A kiállítás szombat és vasárnap kivételével
november 24-ig látogatható 14 és 19 óra között.
A művek kölcsönzéséért köszönetet mondunk az
ELSŐ MAGYAR LÁTVÁNYTÁRNAK és a névtelenséget választó gyűjtőknek.
A kiállítást megnyitja Frank Tibor egyetemi tanár
Rendezte: Vörösváry Ákos

Támogatók: Nemzeti Kulturális Alapprogram
Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottsága

Gross-Bettelheim Julián, festő

Meghalt.
A farkasréti temetőben
temették el.

— : Halálozás

11.

Népszabadság, B[illegible].1972.aug. 4.

8

Gross Frigyes

Virágos kocsi

repr.

Nádailakásb

72. tábla

Gross E. /és Tsa./

MDK

Az Erzsébet-híd építésénél a helyszini szerelés és állványozás munkáját Strauch Emil vezette. Kurcler Ármin, Seltsam János a hidosztályban működött. Az alépitményi munkákat Gross E. és Tsa. , Fischer Henrik és Zsigmondy Béla vállalkozók végezték.

44-45.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960.

GROSS, Edith festő (1929 -)

MYSS, Walter: Kunst in Siebenbürgen.
Innsbruck : Wort und Welt Verl., 1991
268. életrajz

Gross Gottfried

Arch. Ért. 1889. 276. l. — *W. S.:* Heimische Künstler. *Korrespondenzblatt.* 1884. VII. 77. l. — *Wenrich:* Künstlernamen aus siebenbürgisch-sächsischer Vergangenheit. *Archiv* des Vereines für sieb. Landeskunde. XXII. 1889. 71. l.

Gross Gottfried, festő. 1642-ben Nagyszebenben élt.

D Gross, G. de

III. Ferdinánd:

Mellig, hétnyolczad balra, négyszögletes alapon tojásdad medaillonban. Középütt elválasztott haja hosszú s bajusza s kecskeszakála kicsiny. Ingének lehajtott gallérja széles és csipke szegésű, köntöse felett balvállától jobb csipőjé felé szalag halad s az aranygyapjas rend jelvényét lánczon viseli. Felirata a kép alatt két sorban:

„Ferdinandus III^ius Universitatis Carolinae &
Ferdinandeae indossolubilis Unio."

s alól jobbra: „G. De Groos fecit."

Rézkarcz, méretei (12.2 : 9.7 (a rézlapé 13.9 : 10) c/m.

Ltfz. ~~749~~ 7500.

47/93 N°7 0.30

Gross Hedvig

Textiltervvel szerepelt.

Bútor és lakásművészeti
kiállítás. Bp. 1956.

Gross Hugó

festő

szül. 1894. Bpesten,

Prágában, és Münchenben és Dresdában tanult. Impresszionista

Nemesvám 48. l.

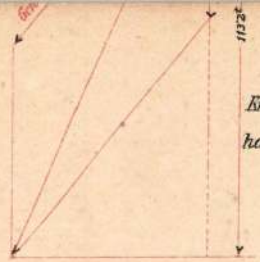

Fig. 13

Kräfteplan für die halbe Belastung ($\frac{1}{2}v$)

Planmaßstab 1:100

10 dm 5 0 1 2 3m

Kräftemaßstab für die Widerlager

1 cm = 20t

10t 5 0 10 20 30 40 50 60 70t

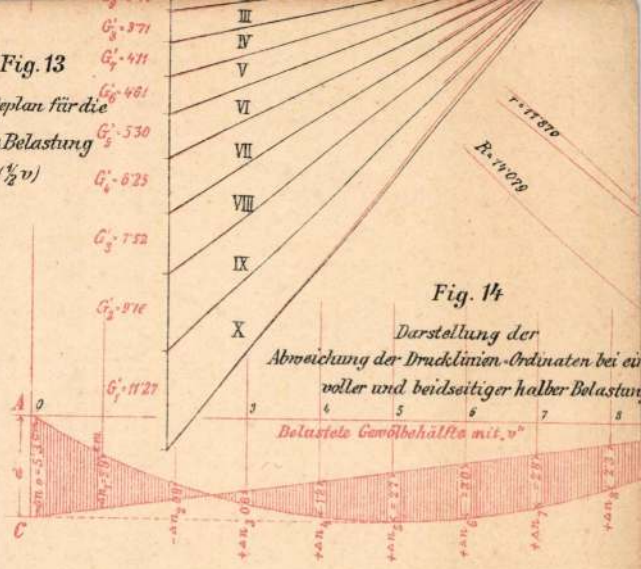

Fig. 14

Darstellung der Abweichung der Drucklinien-Ordinaten bei ei voller und beidseitiger halber Belastun

R.v. Waldheim'art. Anst. Wien.

- 113 -

M. D. K.

Gross Hugó, festő, 1894.

Trencsénbe működött, portrékat, zsánor képeket és városrészleteket festett.

Marian Váross: Slovenské výtvarné umenie 1918-1945.

85. old.

1960.

Gross Imre

1929/30

Ferkèpzomfoisk`vk

87.1.

GROSS JÁNOS, nyomdász

1909-ben Szombathelyen nyomdászsztrájk a Vasvármegyei Nyomdánál. 23 nyomdász neve ezzel kapcsolatban a heti bér és a hivatalos közegek szerinti bérveszteség feltüntetésével. A kézirásos feljegyzésből kiderül, ki meddig szrájkolt. - Gross János heti bére: 27 kor. Vesztesége: 108.00 kor. 103.old

KUNTÁR LAJOS: Nyomdászmozgalmak Szombathelyen / 1892-1914 / 89.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 1.szám, Szombathely

Gross János (Hans)

"

l. Gruss J.

L.

Szudrey-Szentiványi

606 l.

Esztergom.

Az előtért a kőfalakkal és
lalja el, hová az innenső két
lovas alak távozik; a háttérbe
közelében ?árkány köti le figy
szalagon, mely fölött mértani

GRAN

fölül jobbra: 138
alól középütt: xxx
a lap hátán pedig a Sechste Au

Rm., mér. a rl. 17.5

131-91-62

Gross J./Johan/,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegé-
nyek jegyzéke származási hely szerint:"Danzig:
Gross J." 121.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.
században - Adatok Győr város asztalosmüvességé-
nek történetéhez 93.old

Arrabona,9.- Xantus János Múz.Győr,1967.- A Győri
Múz. Évkönyve

GROSS, Johann Karl, pozsonyi asztalosmester

K.G.,Tischler, saját házában lakik,
48 éves felesége megh. [1767, 43.szám,
4 l.]

J.G.,bürgerl.Tischlermeister, saját házában
lakik, 6 éves fia megh. [1778, 102.szám,
8 l.]

J.K.G.,bürgerl.Tischlermeister,
† 63 éves korában, Pozsony, saját házban
1781 szept.1. [1781, 75.szám,
8 l.]

Pr.Z.

GROSS, Johann Michael, pozsonyi asztalosmester

J.M.Groh,bürgerl.Tischlermeister,

3 gyermeke megh. 1790, 539 l.
1797, 392 "
1797, 479 "

J.M.G.,bürgerl.Tischlermeister,
† 56 éves korában, Pozsony,
1801 febr.10. 1801, 177 l.

Pr.Z.

Gross J á n o s (Hans), ötvös, l. *Gruss J.*

Gross K e r e s z t é l y, ötvös, l. *Kattner K.*

Joachim Gross

1688-ban született a Breitenbrunn-i harangöntő.

Allgemeine Landestopographie des Burgenlandes, Eisenstadt, 1963.

II/a kötet

352 f

M.D.K.

Gross József, ötvös, ékszerész

Mihalik szerint 1765-66-ban „mutatható ki." Azonban 1807-ben halt meg, 87 éves korában. Özvegye (aki talán folytatta az üzletet) 1817-ben halt meg, 74 éves korában.

Csatkai Endre: Pozsonyi képzőművészek és iparművészek 1750-1850 között

Művészettörténeti Értesitő, Bp.1963. XII.évf. 1. sz. 27. old.

M.D.K.

Grosz Károly ötvös

jun. 30-án meghalt

Halálozás

Magyar Nemzet 1966. julius 1. 6.1.

. . .

Gross Károly

MDK

Kőbányában

Mücsarnok 1943.nov-dec.
Téli kiállitás

tordai Gross Károly

MDK

Kőbányában

Műcsarnok 1943 Téli kiállítás

Gross Károly, festőművész

Főleg akvarelleket csinált és olajképeket. Festett a két világháború közötti Erdély kis magyar és román templomaiba szenteket, de rákényszerült arra is, hogy reklámképeket készítsen fodrászüzleteknek. Egyszóval kipróbálta a szakma minden ágát. Talán az akvarell volt a legerősebb oldala. — Ő volt fiának Gross Arnoldnak az első mestere. Felfigyelt fia készségére hajlamára s ha kiment a szabadba rajzolni, festéni, magával vitte, ott elleshette, mit hogyan csinál, így szótlanul is serkentette, buzdította.

Nádor Tamás: Látogatás Gross Arnold műhelyében.
Magyar Ifjúság, 1980. máj. 30.

M D K

Gross Keresztély /Christianus/ ötv.

Kőmagyötvj. 172. sz.

A Bitor 1937. 9-10 sz.

Gross Leopold

geb. in Pressburg

19. Jahre alt.

1822-23.

Bécsi akadémia
Ujházy

~~Bronz tokos véső IX. 51.~~

Gross Leopold

mit. Pozsony, 19 évés

1827

Bècsi akadèmia
Ujhèzy

Kanál, brouzbót V. 17 z

Gross József

l.

Yankó Ötvös-apródok

15. l.

16. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Gross József

Győr 1734-1740

l.

Yankó Ötvös-apródok

8. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Viseárádi-utca 36.

Gross Mihály
ötvös Magyszeben
Körnagyötvi
263 l.

1472

MG Michaël Gross, M 1767, e. —1778. (B : V,14. Gy : 131.)
Műve nem ismeretes. — *Arbeit nicht bekannt.*

29

...r. első felében. Működött 1493 – 1539 közt.

...ő, ~~az~~ tizenegy apostol~~ok~~ ~~közül többen~~
...í fehér lepellel leboritott ágyon
... mellett vi~~gyék~~ a ~~csúcsiven~~, sirbolt-
...rfi nézi az elhelyezést, balról pedig,
...bra áll, mely fölött ~~N. jel~~ van. Feli- ~~L~~ monogramm
... CIVERCIVS F~~E~~CIT. és ettől jobbra, a

... részből, méretei 352:400 cm.
...n L. Resiminitől 7000 lirán. (3139
627 8/1
...I. 17-én. (279/94.)
... a 12620/95. és a 22919/95 min. számot.
... és Lotz K. a vételhez hozzájárultak.

Gross Mihály

ötvös

L.

Szendrey – Szentiványi

606. l.

T. 3744.

és köröndökkel megerősitett vár fog-
hegy között út[xxxxx, a melyen egy [halad
ben pedig a Dunán át vezető hajóhid
figyelmünket. Felirata a lebegő
nértani ábra szemlélhető:

7.5 : 11.1 cm.

Grosselliháty

ötv.

l.

Kőmagyötvj

1772. n.

Gross Mihály, ötvös. 1767-ben lépett a nagyszebeni ötvös czéhbe.

Gyárfás Tihamér: A nagyszebeni ötvösök mesterjegytáblája. *Arch. Ért.* 1910. 416. l. (Mesterjegye közölve a 412. lapon.)

Gross Lukács, ötvös. A brassai ötvös czéh 1622-ben avatta mesterré.

Resch, Adolf: Die Kronstädter Gold- und Silberarbeiter. *Korrespondenzblatt.* 1884. 21. l.

Gross Lukács

ötvös

L.

Szendrey - Szentiványi

606. l.

Esztergom.

A háttérben balra látjuk
melyet a szent Tamás hegyről á
lyel szemben Gockern ég, az el
vében török és keresztény csap

WAHRE CONTRAFACTVR DER BELEGER
DARBEI GESCHEHEN DEN 3. AV

magyarázó szövegének pedig kez
és befejezése ő Der Carls
der Christen Schiltwacht.

Rm., mér. a vk. 16: 26.3

Gross Márton, ötvöslegény. 1675—1679-ig Henek János (l. o.) brassai mesternél tanult.

Gyárfás Tihamér: A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 52. l.

Gross Márton

ötvös legény

L.

Szendrey - Szentiványi

606. l.

T. 3842.

l, bástyákkal és köröndökkel megerősi-
nek épületei fölött tornyok uralkod-
z folyik, a háttért pedig a környék-
a fölül:

ezdete: 1. Fortezza, befejezése: 5.

6.1 : 10.5 cm.

4.

Gross Pál

stiljében készült faragott díszítésű ottkapos portál alatta főoltár az alsómatlya sóci rk. templomban

XVII. sz

Div Felsőm

77. l.

Szőnek fából fenti stiljében u. ott.

Az őstörténet-régészeti osztály szaporodása 7818 leltári számot tesz ki; az osztály a jelentési évben is végzett sikeres ásatásokat. A történet-régészeti és néprajzi osztály szaporodásáról a jelentés nem készített statisztikát, e helyett részletesen fölsorolja és méltatja az új tárgyakat, melyek túlnyomó része természetesen cseh történeti vonatkozású.

Az állattani gyüjtemény 356, a növénytani 3873, a föld- és őslénytani pedig 2040 darabbal szaporodott. Az ásványtani osztályról nem találtunk a jelentésben összegző adatokat.

A múzeum gyüjteményeit 312 nyitási napon (109 napon belépő díj nélkül, 203 napon belépődíjjal) 97.115 nem fizető és 21.453 fizető, összesen 118.568 egyén látogatta. Belépő-díjakból és a ruhatárból 8792·70 K-t szedtek be, míg 600 cseh és 400 német nyelvű kalauzt a jelentéstől meg nem említett értékben adtak el. A könyvtár olvasótermében 17.726 olvasó 45.185 könyvet, kéziratot, metszetet, illetve hangjegyet használt; otthoni használatra 5882 kötet könyvet adtak ki.

A múzeum bevételei az 1909. évben 182.419, kiadásai 139.105 koronára rugtak, amiből a személyi kiadások 117.338 koronát tettek ki. *G—ch.*

Gros Pál

Nepesszombati Lépfarago

XVIII. Nárad.

Lásd

Művészet 1907. 209. l.

Gross Pál

szobrász

L.

Szmodics - Szentiványi

606. l.

Világos.

A hegyes háttérben bal
Görgey és táborkara adja át f
az előtérben pedig a kétségbe
ket. Felirata

balra: Görgey leadta 35000
Generalis Rüdiger e
jobbra: Görgey streckt mit
vor dem k. [redacted]
August 1849
alól balra:. Mit Vorbehalt ge
jobbra: Dr. u. Verl. u.

Kny., alányomással,

Gross Pál, szobrász. A XVII. század második felében Szepesszombatban élt. Egy 1668-ban szülői emlékére készített epitaphiuma a szepesszombati róm. kath. templomban máig fennmaradt. Myskovszky leírása szerint a díszes renaissance stílű rámával keretelt kép tábláján egy feszület alatt a család tagjai, kezeiket imára összetéve térdelnek és pedig az ily epitaphiumokon szokásos rendben, t. i. jobboldalán a család férfi, a baloldalon pedig a női tagjai és pedig kor szerint sorakoznak olyformán, hogy az előtérben a család fenntartója és feje nejével együtt, ezek után pedig gyermekei következnek. A kép alatt lévő és gyümölcsfüzéreket tartó két angyal által szegélyezett s azonfelül díszes renaissance stílű ornamentatióval körülfogott táblán e következő aranyozott felirat olvasható:

Anno 1668. die 17 Decembris.

Dieses Epitaphium hat der ehrhafte und Kunstreiche Paulus Grosz Bildhauer allhier seinem nun mehr in Gott ruhenden Herrn Vater Paulo Grosz, seiner Frau Mutter Marina, welche noch beim Leben ist, und der gantzen Familie zu immerwährenden Gedächtniss aufgerichtet.

Alighanem G. faragta a szepesszombati templom szószékén levő négy evangelistának domborművű polychrom alakjait is s valószínűen ő volt a mestere I. Rákóczy Ferencz epitaphiumának, mely Kassán a premontreiek templomában van.

Divald Kornél: Szepesvármegye művészeti emlékei. Első rész. Építészeti emlékek. Budapest, 1905. 56. l. — *U. az:* Harmadik rész: Iparművészeti emlékek. Budapest, 1907. 53, 54. l. — *Gerecze Péter dr.:* A műemlékek helyrajzi jegyzéke és irodalma. Budapest, 1906. 834. h. — *Kemény Lajos:* Felsőmagyarországi képfaragókról. *Arch. Ért.* 1902. 336. l. — *Magyar Iparművészet.* 1907. 157. l. — *Művészet.* 1905. 346. l. — 1907. 209. l. — *Myskovszky Viktor:* Bártfa középkori műemlékei. A városház s a város erődítményeinek műrégészeti leírása. Budapest, 1880. 37. l. — *U. az:* A szepes-szombati plébánia templom. *Arch. Ért.* 1886. 121—122. l.

Gross Mihály

ónöntő

Sopron

1585. márc. polg.

esků

Hází

Nyergesújfalui lelet IX. 54

Gross Mihály

épitész

l.

Liber Bpszobrai

431. l.

Gross Mór festő.

Mücsarnok 1898.21.sz.195-198 l.

MDK

Gross Mór

Interieur, of.

Nagybányai festőiek. kiáll. 1898. 8. l.

Gross, Mynneges

otvöslegény 1575

Nagyneben

Korrespondenzblatt

1913. 33. R.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Gross Pál ifj.

a szepesszombati Gross epitáfiumon (1688) szeles naturalisztikus indékat faragott, s köztük virágdíszelet helyezett el.

foto a 377. oldalon

Magyarországi reneszánsz és barokk
Akadémiai Kiadó Bp.1975.

371. old.

GROSS Pál szobrász

A Szlovák Nemzeti Galéria gazdag szoborgyűjteményében különösen nagy számú és színvonalas a 17. századi anyag. Új szerzeményezés, illetve új felismerések eredményeképpen a kora barokk szobrászat „hazaibb" vonulatát alkotó fafaragó hagyományt két fontos egyénisége képviseli: a szepesszombati *Gross Pál* (az ifjabbik, műhelye által) és a nagyszombati jezsuita főoltár szobrásza, *Veit Stadeler* a zólyomi várkápolnából való, szignált Fájdalmas Mária-oltárral (185—186., ill. 249—254. kat. szám).

Művtört.Ért. 1989 1-4 174.p.

tion can be acquired from:

e Library

chaeological Museum

Wodna 27

781 Poznań

land

MDK

Gross P/-ál/
festő

Repr.: "Epitáfium". Szepesszombat r.K.templom

Magy.Müv. Tört. I. /szerkeszti Dercsényi/
343.o. 264. kép.

MDK

Gross Pál, festő

Epitafium, Szepesszombat, r.k. templom

/foto/

A magyarországi művészet története. I. 387.l.
Bpest, 1961. II. kiadás.

3

MDK

Gross Pál, festő

a szepesszombati epitáfium készitője.

A magyarországi művészet története. I.
Budapest, 1961. II. kiadás. 405. l.

MDK

Gros Pál, szepes-szombati képfaragómester

Epitáfium a szepesszombati Szt.György-tpl-ban, 1688.

Müvészet, 19o7. 2o9 l.

M.D.K.

id. Gross, Paul, szobrász

műve a lőcsei Szt. Jakab templombau lévő, 1672-ből való Gerschner-epitafium. Valószínű, hogy a Szepességben (Szepesszombaton) működő Gross Pál, szintén szobrász fiával együtt, a XVI. sz. második felében Boroszlóban élt Friedrich Grossnak, illetve ugyancsak szobrász fiainak lezármarokja volt.

Aggházy Mária: Pásztorok imádása. Újabb adatok a barokk motivum vándorláshoz. Bulletin du Musée Hongrois des Beaux-Arts. 1956. No. 8. 105. old. Kép: 14. old. 26. ábra

Gross, Paul, breslaui szárma-
zásu szobrász

M.D.K.

készítette 1672-ben a lőcsei Gerschner sírcmléklap relief-ábrázolásait egy tacreni Sadeler. metszet kompozíciója nyomán. Szerző egy Szepesszombati rács-részletét körli, és az ifj Gross által készített Szepesszombati sírtáblát emliti (1690 körül)

Aggházy Mária: Barockplastik in Ungarn.
Übers. Barbara Faragó

Bp. 1959. 29 l. 185 t.

7-8. old.

22. á.

id. GROSS Pál

a szomszédos cseh meg keletrémet, szilíziai művészetben kapcsolódik Gross P. tól a Gerschner epitáfium Löcsén 1672.

Aggházy Mária: Magyarország barokk művészete Budapest 1960., TIT József A. szabadegyetemének előadásai 4.2.

M. D. K.

GROSS Pál, ~~ifj.~~ id. szobrász

Talán a boroszlói Friedrich Gross (+ 1589.) szobrászcsalád leszármazottja a XVII. század közepén a Szepességen.

Valószínűleg tőle: szentélykorlát (Repr.), Szepesszombat, kórus rács és orgonaház

Szepesbéla, orgonaház

1672. Lőcse; Szt. Jakab-templom, Gerschner-epitáfiuma és talán már az 1664-és Zabeler-epitáfium is

Agghásy. Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 31., 43., 45., 202. l.

II. 143., 163., 272. l. % XVI. t!

Kisszalók R.k. templom. Fulbtárán Szent Mihály. dombormű, XVII. századi epitabium töredéke ?

H. D. K

GROSS Pál, ifj. szobrász

id. Gross Pál szobrász fia

1688. Szepesszombat, r. k. templom, családi epitáfium (Repr.)

ho-, szószék dombormüvei neki tulajdonitva, továbbá

Kassán, premontrei templom, I. Rákóczi Ferenc epitáfiuma

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 43, 45, 202. l.

II. 272. l. xxx. t.

Gross Pál
festő

MDK

szepesszombati epitáfiuma.

Magy.Müv. Tört. I. /szerk. Dercsényi/ 359.o.

Gross Pál

szobrász

epitafiuma 1688.

orgonaháza (Jentitól?)

a szepesszombati rk.

pléb. templomban.

Div Felsőm.

344, 345. l.

caesalpinia brasiliensis

brazilka võrösfa

Gross Pál, faszobrász

Művészet, IV., 1905. 346.

Adatok művészetünk történetéhez

M. D. K

GROSS, Martin szobrász

Lőcsén

1702. Lőcse, volt ev. fatemplom, oltár osz-
lopokkal és aranyozott faragásokkal
311,28 forintos költségéből meghat 70,-
(bírodalmi) forintot
1703. Lőcse, ugyanannak leszereléséért
1,80 forintot kap

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.
I. 44., 202. l.
II. 156. l.

Gross Péter

ónöntő

Sopron

1556. okt. 8. polg-

eskü

Házi

Nagyszalók h. n. IX. 56.

GROSS, Rita festő (1916-Szeged -)

MYSS, Walter: Kunst in Siebenbürgen.
Innsbruck : Wort und Welt Verl., 1991
268.p. ill. életrajz

MDK

Grossauer R.: Kaszáló férfi. bronz

Árverési Közlöny 1940. dec.7.rk.sz. 96.aukció

MDK

Iparművészeti Isk.személyzete 1934-35-1936-35.

Grossauer Rudolf bronzöntő mühely

Iparmüv.Isk.Évk. 1934-36. Bp. 1936.

MDK

Grossauer Rudolf

a bronzöntöde müvezetője

Ipm. Isk. személyzete 1936-37-1940-47. Iparm. Isk. Évk. 1880-1942. Bp. 1942. 27-30. l.

MOK

Ipm. Isk. szomélyzete 1936-37-1940-41. Iporm. Isk.
Mvk. 1880-1941. Bp. 1942. 27-30. 1.

MDK.

Grossauer Rudolf
művezető 1938-39-től

Iparműv. Isk. Évk. 1880-1941. Bp. 1942.
1936-37, 1940-41. tanévek tört.
1.

Ø Grossauer Rudolf

1925-től a bronz-
öntés műveretője

1930.

Érinisk 78. l.

Grossauer Rudolf

bronzöntő

l. Iparm. Isk. Évk.
1930-34. 44. l

Grossbauer Fülöp

kalligrafus

l.

Csatkaisoprházak

87. l.

R GYULA

ÁRSAK:

; UHL SÁNDOR

ÖTÖDIK SZÁM.

EST

MŰVÉSZETI TÁRSULAT

9

MDK

Grosser Ármin,ép.
Szül.Budapest, 1875-ben

Oklev.kelte: 1900
" száma: 2062

A m.kir.József Müegyetemen okl.-t,absolut.-t vagy okl. honositást nyert épitészek névjegyzéke.1873-1928-ig.
KI-KM. 17.1. 1931 jan.15.

D Grosser Simon

szül. 1875. Brest.

Brest műegy. okl. 1900

Kismarty Lechner Jenő
Kőr.

1953. nov. 23

M. D. K.

Grosser János

Diadalkapu rajza. 1799.

Túlgazdag copf alakítású 2–2 oszlopos középrész, 1 tengelyes ablakos szárny.

Pesti piarista levéltár.

Mojzer Miklós: Architectura civilis.

Művért. 1957. VI. é. f. 2–3. sz.

116. l.

M.D.K.

Dr. Grosser Jenőné

"Kerámiák" cimmel hozza a lap a művész kisplasztikáinak repr.-ját-Körmendi Frim Jenő ajánlásával,-amelyeket a "Tehetségavatás" cimmel megjelen felhivásra küldött be.

Szinházi Élet. Bp. 1932. szept. 25.-okt. 1.
XXII. évf. 4o. sz. 91. lap.

Grossig József MDK
gácsi kályhásmester

T alán ő készitette 1764-ben a Ráday-kastély könyvtártermében levő szoborformáju fehér kályhát.

Zsindely Endre: A péceli Ráday-kastély
Bp. 1959. 18.o.

Repr. u.o. 10.kép

M.D.K.

Grossing József
kályhás

A győri kályhásmester készítette a pécsi kas-
tély kályháját 1764-ben.

Dercsényi Dezső: A pécsi Ráday kastély 151.

GROSSIG JÓZSEF/

gácsi fazekasmester, 1764-ben kályhákat nállított a péceli Ráday-kastély számára, a környéken található díszes kályhák feltehetően az ő alkotása

Zsindely Emdre: A péceli Ráday-kastély. Bp., 1957. /Klny. Müvészettörténeti Értesitő 1956.évf./253-76.l.

264

Grossig József , kályhásmester MDK

1764-ben Ráday ludányi és péceli házába egy gácsi kályhásmestertől rendelt kályhákat, aki "Grossig József gátschi kályhás" nak irja magát.
Lehet hogy a könyvtárban ma is álló diszes kályha gácsi eredetű.
264.o.

Zsindely Ferenc: A péceli Ráday-kastély.
Műv. Ért. 1956. V. Évf. 4. sz. 253- 276.o.

GROSSINGER ANDRAS, varga

1863-ban a német nyelvterületről való Grossinger András varga házasságra lép egy helybeli leannyal és családot alapit. 285.old

MOESS ALFRÉD: Velem népessége 1711-1895,I.rész 277.old

VASI SZEMLE, XXVI.évf. 1972. 2.szám, Szombathely

Grosslobmingi
sodronyromancos
kehely XV. z.
l.

Arch. Ert 1887

130. l.

M. D. K.

GROSSMANN építés vezető

A pápai pl. t. építés vezetője

XVIII. sz. vége

Esclány 97. l.

MDK

Grossmann

Fellner Jakab tanitványa és utóda, Fellner tervei alapján fejezte be a tatai népparki kastély épitését.

Kralovánszky Alán: A legnagyobb barokk épitészetünk emlékét idézzük.
Komárommegyei Dolgozók Lapja, 1957. jul. 31.

M.O.K.

Grossmann

Az egri székesegyházhoz készült terveiben Pilgram és Fellner homlokzati és toronymegoldását veszik alapul.

/Magyar Müvészet Lexikona/

Mojzer Miklós: A váci barokk rezidencia.
Müv. Ért. 1960. 4. sz. 283. old.

So.

M.O.K.

Grossmann

1. ábra: A pápai plébánia templom főoltára 1782-85.

Az aláírások között szerepelnek: Prokop, Maurer, Pellegrini, Khern, C. Adami, G. Adami

/Magyar Művészet Lexikona/

Voit Pál: Tervek, mesterek és a mű.
Müv. Ért. 1960. 4. sz. 265. old.

So.

M.O.K.

Grossmann épitész

Az egri székesegyház tervein szerepelnek -Eszterházy kivánságára- a Piazza Navona tornyai, melyet az egri püspök Pápán megvalósit.
/Zillack- Grossmann közös terve/

/Magyar Müvészet lexikona/

Voit Pál: Tervek, mesterek és a mü
Müv. Ért. 1960. 4. sz. 278. old.

So.

X GROSSMANN /Krozma / ALAJOS, asztalosmester

Pesti asztalos kontár volt 1828-ban.-Lipótvárosi lakos.-Helyrajzi szám: 412.-Összeirási szám: 821.- 47.old.

BATÁRI FERENC: Pest-budai asztalosok 1828-ban 39.old.

Az Iparműv. Múz. Hopp Ferenc Múz. évkönyve. XIII. 1970. Bp. 1971.

MDK

Grossmann Ferenc építész

Magánép. eng. Bp. Vállalk. Közl. 1906. aug. 29.

5. l.

Georg Grossmann

Úrmutatója az egri ferences rendházban. 1845.
Pest. Reprodukció.

Voit Pál stb.: Heresmegye műemlékei II.
Magyarország műemlékei topográfiája VIII.
Budapest 1972.

3711

M.D.K.

Grossmann György, tatai építész

1784-90 között némileg megváltoztatja a pápai plébánia templom tornyainak piramis-sisakjait, s helyettük – a váci terotől eltérően, de ugyancsak Pilgram terveiből átvéve – a bécsi és pozsonyi Erzsébet-apácak templomainak jellegzetes tokonyisak jait alkalmazza

Heves Megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

205 old.

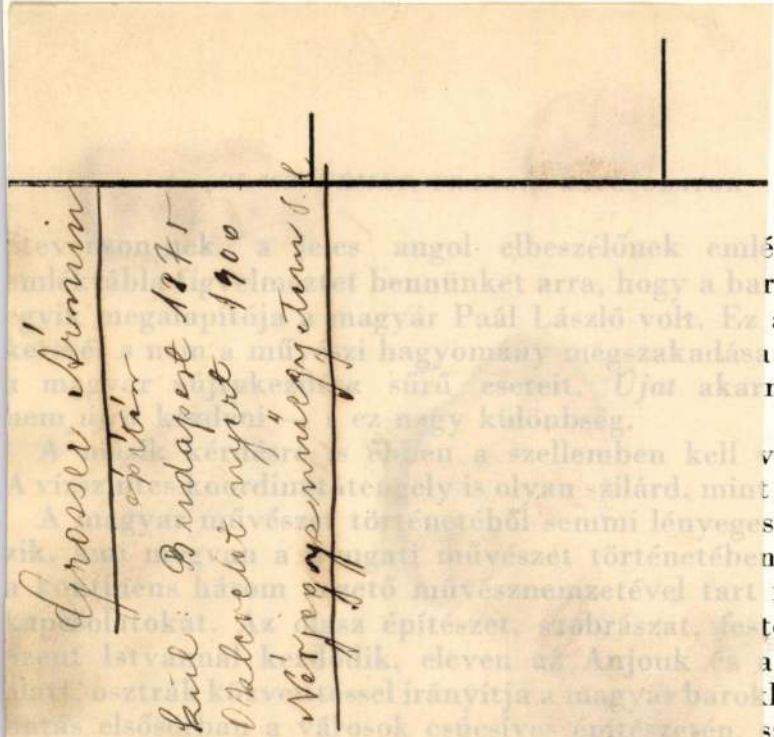

ékét is őrzi.
rbizoni iskola
az újdonság-
magyarázza
nak kezdeni.

válaszolnunk.
a függőleges.
s nem hiány-
n. Különösen
fenn állandó
tészet hatása
a Hunyadiak
kot. A német
szobrászatán,
ce-on, újkori
ancia román-

Művészszoba

Howard Williams magyar évei

Howard *Williams* angol karmestert néhány közös koncert sikere nyomán 1989-ben szerződtette vezető karmesteréül a Pécsi szimfonikus zenekar.

– A négyéves megbízatás lejártakor menetrendszerűen távoztál?

– Úgy éreztem, mindent megtettem, amit tudtam. Három év múltán visszahívtak, s akkor olyan feltételeket szabhattam, amilyeneket az első szerződésem idején még nem. Bolondság visszamenni egy korábbi állásba. Így azonban olyan célok elérését tűzhettem ki, amelyek merőben mássá tették lehetőségeimet a zenekar fejlesztésében. Feltételeim között szerepelt hangversenyterem létesítése Pécsett – ez immár a megvalósulás útján van.

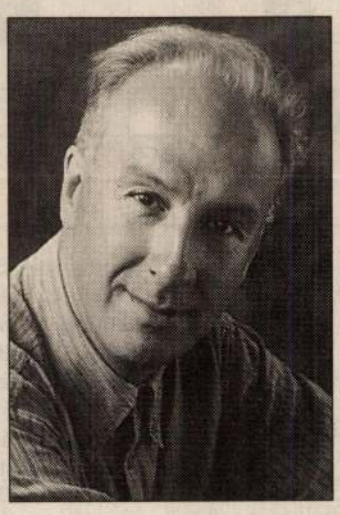

– Milyennek találtad a pécsi zenekart 1989-ben?

– Idegesnek és szemérmesnek. Megadóan várták, hogy mondjam, hogyan játsszanak. Hiányzott nekik a beléjük vetett bizalom. Fél évvel ideérkezésem után egy próba előtt szinte zajongott a zenekar. Felismertem: jól kezdték érezni magukat, társalgásba fogtak egymással, amit korábban nem tettek. S ezután az addigi legeredményesebb próbát tarthattuk meg! Kiengedtek, és közösségnek kezdték érezni magukat. Érdekes, hogy Magyarországon a vidéki zenekarok szinte kizárólag saját városukból verbuválják tagjaikat. Szerencsére Pécs tele van jó muzsikusokkal, így nagy apparátusú műveknél sem okoz gondot kisegítőket szerezni. Csupán vonósokban szenvedünk nagy hiányt. Ma világszerte akadozik a vonós utánpótlás, s elnőiesedett ez a hangszercsoport.

– Zenei szempontból különbözött hajdan a pécsi zenekar egy angoltól?

– Nem volt akkora a repertoárjuk, és nem adtak annyi hangversenyt, mint angol társaik. Megkíséreltem felgyorsítani a próbákat, de „a leopárd nem tudja megváltoztatni foltjait" – Pánikot keltettem, amikor öt helyett két nap alatt akartam egy koncert próbáit megtartani. Alulértékelik önmagukat, hiszen képesek volnának erre. Persze, tudomásul kell vennem, hogy a kevésbé erősek tempójában haladhatok csak a próbákkal.

– Mivel foglalkoztál a két pécsi időszak között?

– Az *Angol Bach Fesztivál* elnevezésű barokk operatársaságnál dolgoztam. Főleg Monteverdit és Purcellt játszottunk a Covent Gardenben és más helyeken, továbbá Spanyol- és Görögországban. Éppen akkor kerestek meg másodszor Pécsről, amikor a társulat csődbe jutott.

– Május 9-én a Művészszobában Szkladányi Péter azt idézte föl, hogy a Hunyadi László-nyitányt először vezényelvén miként hántottad le a hazai előadói hagyomány manírjait a darabról. Milyen a kapcsolatod a magyar zenével, a történetivel és a kortárssal?

– A Bánk bánt már többször láttam előzőleg, a Hunyadi azonban más, kevésbé magyar. Korai *Verdinek* éreztem, mert nem magyar, hanem európai szemmel tekintettem rá. Ma már egészen másképp vezényelném. Ami pedig a magyar zenével való kapcsolatomat illeti, az messzebbre nyúlik az időbe. Diákkoromban egy oxfordi kórussal a debreceni kórusfesztiválon *Ferencsikkel* a Psalmust énekeltem. Nagyon megragadott a magyar nyelv hangzása.

– Mi változtatta meg látásmódodat „európaiból" „magyarrá", a zene vagy a környezet?

– A nyelv és a történelem. a közelebbi ismeretek *Kodályról* és a magyar zene kevésbé fontos alakjairól. Hajdan, még Londonban, korrepetáltam *Bartók* Kékszakállúját. Belülről ismertem hát a darabot, mégis itt, Pécsett nyílt meg előttem. Szimbolizmusa nem fordítható le igazán angolra. Ma is tanulom Magyarország történetét. Zenekarom *Balassa* Sándorral való együttműködése is gazdagítja képemet, akár *Kőrösi Csomáról*, akár a 301-es parcelláról írt művét adjuk elő.

Hollós Máté

A muzsika ünnepe Debrecenben

Bartók Béla nemzetközi kórusverseny

Bartók Béla nemzetközi kórusverseny lesz amatőr kórusok részére június 29. és július 4. között Debrecenben. A kórusmuzsikának az idén tizennyolcadik alkalommal megrendezett ünnepén Ausztráliától Svédországig, Japántól Dél-Afrikán át Portugáliáig több mint egy tucatnyi országból vesznek részt kórusok. A legtöbben természetesen a hazaiak lesznek: tizennégy magyar kórust állítanak versenybe. A rendezvényt a Művelődési és Közoktatási Minisztériumon kívül még húsz különböző szerv támogatja anyagilag. Így a különböző kategóriák (gyermek, ifjúsági, egyenemű és vegyes karok, ének- és kamaraegyüttesek) első három helyezettjein kívül nagydíjat és számos különdíjat is adnak ki. A zsűri elnöke, *Petrovics* Emil zeneszerző lesz.

Az ide látogató zenerajongók az Aranybika Szállodában lévő Bartók teremben hallgathatják meg a kórusok vetélkedőjét, amelyen *egy kötelező és több szabadon választott kórusművet* adnak elő az együttesek.

A megnyitóünnepséget június 29-én, hétfőn a szabadban, a Nagytemplom előtti Kossuth téren tartják, de a megnyitó díszhangverseny már a vetélkedő színhelyén lesz.

A hét további napján tartják meg az elődöntőket és a döntőket, majd pénteken azokat a műveket mutatják be, amelyeket a kórusverseny rendezőinek felkérésére írtak több nemzetbeli zeneszerzők. Ezen a napon lesz a *nagydíjért folyó verseny* is, amelyre a legjobb kórusok jutnak el. A közönség ezúttal is szép élményt kap a záró hangversenyen, amelynek alkalmából a debreceni Hódos Imre sportcsarnokban a *fesztivál egyesített kórusának* hatalmas erejű hangzásában gyönyörködhetnek a nézők. **(gőz)**

„A nyírség

Születés

Közhely, ezért igaz: ha valakit a televízió képernyőjén kéthetente, havonta látnak felismerik az utcán, a metróban, az áruházban. Ha szerepe szerint szimpatikus alakot kelt életre, még rá is köszönnek, mint például *Pregitzer* Fruzsinára a fővárosban. Ő a Szomszédok című teleregény fodrásza Oli úr, azaz *Bajor* Imre távozása óta. Innen a népszerűség; pedig hát mennyi klasszikus és modern szerep megformálója amúgy a színpadon. Igaz, néhány éve elsősorban a nyíregyházi publikum tapsol neki a széksorokból.

Fruzsi valójában Zsuzsinak született – felnőttként változtatott utónevet –, itt, Budapesten, harminckilenc éve, június 18-án. Ez alkalomból, mint mondta, hazajött szüleihez, hogy felköszöntse őket. Elsősorban az édesanyját, aki nékül aligha ünnepelhetnék őt. E jeles napokra nagyon kedves szokást talált ki, ő visz virágot az anyunak.

Eredetileg balett-táncosnak készült, sokszor járt az Operában, megkedvelte a daljátékot. Az egész család zenerajongó, édesapja hegedült, anyai nagyanyja

A KÖZPO

az 1998. július 28.–augu

Az 1998. július 28.–augusztus 6-ig terjedő időszak

A megyei (fővárosi) kárrendezési irodák 1998. július 28.–aug
nyeit az 1995. évi LXIII. törvény 1. §-ával módosított 1991. é
alábbiakban tesszük közzé:

Tájékoztató az árverések fontosabb szabályairól

1. Az ingatlanok tehermentesen kerülnek árverésre, kivéve rozott AK-értékben ki nem fejezett értéknövekedésének telezettségét.
2. Az ingatlanok adatai és térképe az ingatlan fekvése szé nél, valamint az árverés helyszínén megtekinthetők.
3. Az ingatlanok AK-értékben kerülnek árverezésre. Amen 1000 Ft/AK-értékben kerül átszámításra, az egyezség t re, egy AK-érték az 1991. évi XXV. törvény 22. § (1) bel
4. Az árverésen a vételre szánt kárpótlási jegyet (banki le előleg, amely a vételárba beszámít, vagy visszaadásra
5. Az árverésen az 1995. évi LXIII. törvény 1. §-ának – a l kárpótlási jegyekkel és/vagy banki letéti igazolással az a a) akinek az állandó lakhelye 1991. június 1-jén az éri lentett lakhellyel, vagy b) a kárpótlás alapjául szolgáló termőtőketulajdona a te ni kívánó jogosultak egyrészt személyi igazolványukka ti illetékességüket, másrészt a megyei kárrendezési hi jául szolgáló termőföld az adott település közigazgatás sét a földhivatal, illetve a megyei kárrendezési iroda is

Meghatalmazással árverező személy esetében a fenti iga szintén be kell mutatni.

Az árverésen mezőgazdasági vállalkozást támogató utalvá
Az árverésen való részvétel jogosultságát igazolni kell; a jo vételből ki kell zárni.

Figyelmeztetés!

Árverezni a 104/1991. (VIII. 3.) Korm. sz. rendelet 28., 29 – több kárpótlásra jogosult esetén – együttesen lehet. A me ratba kell foglalni.

A 104/1991. (VIII. 3.) Korm. sz. rendelet 33. § (5) bekezdés árverezőt, aki az ajánlat lezárását követően nem él vételi j tett árverési előleg az államot illeti meg.

A vételi jogot csak az a jogosult gyakorolhatja, aki kötelezett mentes és gyommentes állapotban tartására), és arra, hogy ja ki. Amennyiben vállalt kötelezettségét a tulajdonszerzéstől lami tulajdonba kerül, és árverés útján lesz értékesítve.

A kárpótlásra jogosult tanyatulajdonost a tanyája körüli termő

A vételi jog alapján szerzett termőföldnek a tulajdonszerzést bevételnek termőföldre fordított értéknövelő beruházási kiad ben kell a tulajdonosnak a személyi jövedelemadó alapjául s kiszabás alapjául szolgáló forgalmi értéket kell tekinteni.

Az árverésen bármely okból meg nem jelenő kárpótlásra jo vényesíthet; ebből az okból az árverés eredménye nem vá

Árverési kifogást nyújthat be az árverésen részt vevő árve követő három napon belül a Központi Kárrendezési Irodáh

A kárpótlásra jogosult az általa megvásárolt termőföld AK-é és az amortizálódott hányaddal csökkentett összegű megté

A termőföld hasznosítását és védelmét szolgáló és/vagy a te zások esetében a beruházási költségeknek az állami támog földet kiadó részére megtéríteni. A gazdálkodó szervezet ált

A vételi jog gyakorlásával tulajdonba kerülő termőföld új tu megtéríteni az új gazdasági évet előkészítő, szükséges fő értékeknek (pl. 3 évnél nem idősebb takarmányvetés) a ga két. A térítés mértékében és módjában az új tulajdonos és a

A vételi jog gyakorlásával tulajdonba kerülő földeket az anr

A gazdálkodó szervezet hozzájárulásával a földhivatal birtc telei fennállanak, de a jogosult az elismert tartozását nem

Felhívjuk a tisztelt árverezni szándékozók figyelmét, hogy a

Figyelmeztetés az összes termőföld-árverési hirdetménnyel

Somogy Megye:

A Központi Kárrendezési Iroda Orci községben a Kapc földterületből a Magyar Állam által kijelölt földrészletre

ÁRVEF

1. Az árverés helye: Orci, Kultúrház
2. Az árverést a Fővárosi Kárrendezési Iroda közreműködé
3. Az árverés ideje: 1998. augusztus 4., 10 óra.
4. Az árverésre kerülő földrészletek: Település: Orci

Helyrajzi szám	Terület	Művelési ág
068/1	3171 m²	gyep

Az 1998. július 28.–augusztus 6-ig terjedő időszak

A megyei (fővárosi) kárrendezési irodák 1998. július 28.–a
nyeit az 1998. évi XXXIII. törvény 7. § (2) bekezdés a) pon
területből településenként a 20 hektárt meg nem haladó fő

Tájékoztató az árverések fontosabb szabályairól

Az 1–3. pontok szövege megegyezik az II/1. földalapnál ír

4. Az árverésen a vételre szánt kárpótlási jegyet (banki l előleg, amely a vételárba beszámít, vagy visszaadásr
5. Az árverésen az 1998. évi XXXIII. törvény 7. § (2) beke banki letéti igazolással az a jogosult vehet részt, akin és aki jelenleg is ott rendelkezik állandó lakóhellyel.

Az árverésen részt venni kívánó jogosultak személyi igazo
Meghatalmazással árverező személy esetében a fenti iga szintén be kell mutatni.
Az árverésen mezőgazdasági vállalkozást támogató utalv
Az árverésen való részvétel jogosultságát igazolni kell. A vételből ki kell zárni.

Figyelmeztetés! A ***Figyelmeztetés*** szövege megegyezik

Baranya Megye:

A Központi Kárrendezési Iroda Szigetvár városban a mőföldterületből a Magyar Állam által kijelölt földrész

ÁRVE

1. Az árverés helye: Baranya és Somogy Megyei Kárrend
2. Az árverést a Csongrád Megyei Kárrendezési Iroda kö
3. Az árverés ideje: 1998. július 28., 10 óra.
4. Az árverésre kerülő földrészletek: Település: Szigetvár

Helyi adottság

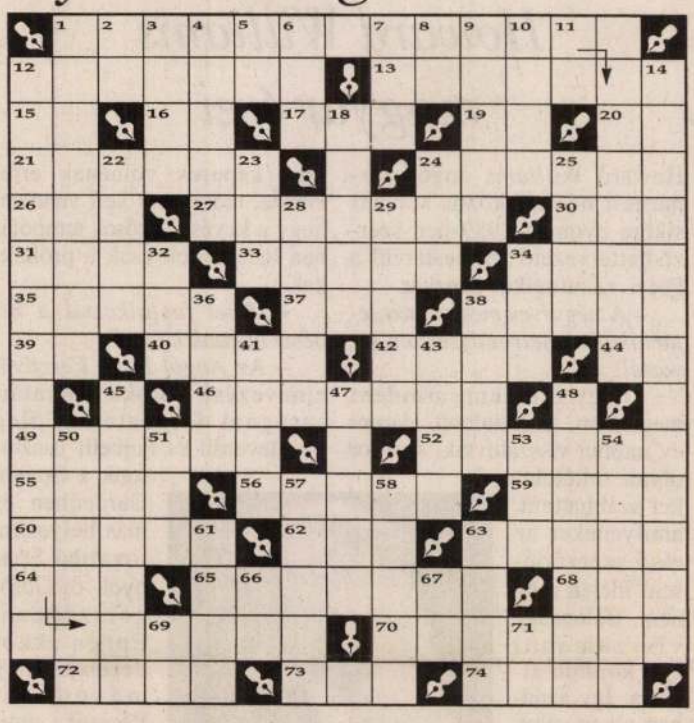

Vízszintesek: 1. Realitás a környező világról (Zárt betűk: Z, S.) 12. Férfinév. 13. Lopják. 15. Szög vége(!). 16. Állóvíz. 17. ...mail (légiposta). 19. Lásd ott. 20. Germánium. 21. Deponáló. 24. Villon megverselt, kövér kedvese. 26. Tán betűi. 27. Ókori germán nép. 30. Ehelyt. 31. Tttt! 33. Adott körülmények között reakcióba nem lépő anyag. 34. Angol szerelem. 35. Esik. 37. Leráz belül (!). 38. Déligyümölcs. 39. Zrínyi Miklós. 40. Költemény. 42. Csupán. 44. Üres a rév (!). 46. Ő legyen az esőben. 49. Szepes megyei vár jelzője. 52. Névelős boglya. 55. Ószövetségi állam. 56. Újság állandó része. 59. Menekülés lehetősége. 60. Tüzelést elrendel. 62. Hímnemű német névelő. 63. Tegező viszony. 64. ... Szófia (Isztambuli templom). 65. Becézett női név. 68. Elektromosan feltöltött részecske. 70. Orosz város, tenger névadója. 72. Enyhe figyelmeztetés. 73. Lazít. 74. Lásss, ne csak... (Illés együttes).

Függőleges: 1. Ezüst. 2. Utcára. 3. Képző, valamely eszme hívét jelöli. 4. Konty alá való. 5. Japán játék. 6. Tóth Á. verse. 7. Linea. 8. Cipész szerszáma. 9. Vitatott fennsík a Közel-Keleten. 10. Régi férfinevünk. 11. Kígyóhang. **12. A vízsz. 1. sz. sor folytatása.** (Zárt betűk: Ö, F.) 14. Te meg én vettünk részt az ügyben (két szó). 18. Tudja ki vagyok. 22. ...-Végh István (kultúrtörténész v.) 23. Kis Olivér. 24. Manitu egyneműi. 25. Jugoszláviai magyar író (Nándor). 28. Győr-Sopron m.-i község. 29. Balaton környéki község. 32. ÉAV. 34. Házikó. 36. Nemesprém. 38. Pénzintézet. 41. Tetejére jegyez. 43. Spanyol autómárka. 45. Arra a helyre passzol. 48. Izisz testvére és férje. 50. Odújából kibújik. 51. Ez a közelebbi. 53. Skandináv férfinév. 54. Óvatosan ...(vigyázva vezess). 57. Germán uralkodók neve volt. 58. Pest közeli község. 61. A gyorsírás állítólagos feltalálója. 63. Dél-amerikai földműves. 66. Ford. poszt. 67. Kálium és hidrogén. 69. A szélén délen (!). 71. Fél tévé(!). **(LéL)**

A megfejtéseket a következő címre kérjük: **Magyar Nemzet szerkesztősége: Szombati Magazin. Játék. 1554. Budapest. Pf.: 59.**
Határidő: július 4.
A június 13-i keresztrejtvény helyes megfejtése: Az éltető levegővel – a halált szívod magadba.
Féléves előfizetést nyertek a Magyar Nemzetre:
Budapestről: Kiss Ferencné 1147, Orosz Péterné 1133.
Vidékről: Albert Kornél, Jánossomorja, Balogh Árpád, Sajószentpéter.

MŰKINCSEK – ÁRVERÉSEK – GALÉRIÁK

Magyar ezüst Bécsben

A Dorotheum „fehér" nemesfémre specializált legutóbbi aukcióján tucatnyi patinás magyar ötvösmű, illetve teljes garnitúra is szerepelt a 282 tétel között. A muzeális értékű régiségek közül elsőként kell említeni azt a (részben aranyozott) ezüstfedeles serleget, amelyet a XVII. század második felében készített Erdélyben egy „B" mesterjegyű ötvös barokkos minta- és formagazdagsággal. A kupa tetején ráadásul szoborfigurát helyezett el alkotója, így a rendkívül dekoratív darabot simán értékesítették 30 000 schillinges kikiáltási árán. Egy pesti biedermeier levesmerő kanál ifj. Joseph *Trautzl* monogramjával (1831) és magyar fémjellel ehhez képest „potom" háromezerért kelt el, az előzetesen elvárt négy–hatezer helyett. Áron alul adták tovább azt a két (kávés- és mokkás-) kannát is, amelyeket *Groszmann* György készített füllel és fedőgombyúval. A késő biedermeier stílusban készült elegáns párost 20–26 000 schillingre saccolták a katalógusban, de a licitáláson lejjebbről indítva, 16 000-nél szólalt meg a csengő. Érdekes ritkaság volt *Hercz* József aradi ötvösmester hét fedeles dobozból álló készlete – belevésett tulajdonosi monogrammal – 1830 tájáról, szintén a biedermeier jegyében. Összesen 1751 grammos súlyban valamivel előzetes becsértéke alatt, 34 000-ért lelt új tulajdonosra. Visszamaradt a jó nevű *Prantner* Jánostól származó háromlábú serpenyő, Pestről, 1833-ból. A fekete fanyéllel ellátott, biedermeier edényt 7-10 000 közötti áron kínálták – mindhiába... Újabb kori ezüstneműink közül egy Diana-fej védjegyes, 1872-es budapesti füles kancsó (29 cm. magas, 633 gr.) K. A. mesterjellel hatezerről kereken hétezerre ment fe. **(wagner)**

Gondolkodószék, porciósüvegek

A csehovi dramaturgia szerint ha egy puska a színdarab első képében a dráma színhelyéül szolgáló szoba falán lóg, akkor annak a harmadik felvonás végére el kell dördülnie. Az aukciós katalógusokat ezek szerint szintén a fenti dramaturgia szerint szerkesztik, hiszen a borítóra kerülő képek többnyire olyan műtárgyakat ábrázolnak, amelyek „nagy durranásnak" ígérkeznek. Hogy ez mennyire így van, azt mi sem bizonyítja jobban, mint a Bizományi Kereskedőház és Záloghitel Rt. májusi *néprajzi aukcióját* hirdető katalógus hátsó borítója. A négy reprodukált tárgy mindegyike szép sikert hozott: az 1800–1820 körüli felvidéki fajansztálak ára megkétszereződött, a XVIII. század végi holicsi fajansz füleskosáré megháromszorozódott, a XVIII. századi erdélyi szász bokályé pedig 15 ezer forintról 150 ezerre, azaz éppen *tízszeresére* emelkedett. A katalógus szerkesztői ennek képét helyezték az oldal középpontjába, magát a tárgyat pedig legutolsónak árverezték, hogy valóban csattanós legyen a befejezés. A lövés eldördült, a függöny legördült. Minden jó, ha jó a vége, mondhatnánk, ha vígjátékról lenne szó, de miről is van szó valójában? Hogyan szerepelt a többi tárgy a BÁV aukcióján, s egyáltalán hogyan is állunk a néprajzi tárgyak aukcionálásával?

A hatvanas–hetvenes évek fordulója táján elemi erővel jelent meg a népművészeti tárgyak, és egyáltalán a néprajz, folklór iránti érdeklődés, mintegy a hivatalos ideológia részéről korábban visszaszorított nemzeti identitástudat kifejezéseként. Az érdeklődésből divat lett, egy időben sikk volt néprajzi tárgyakkal bútorozni konyhát, nappalit, nyaralót. Azok viszont, akik a kilencvenes évekre is megőrizték érdeklődésüket a néprajz, népművészet iránt, immár nem divatot követnek, hanem *valódi érdeklődésüktől vezettetve vásárolnak, gyűjtenek.* J

Mindez persze egyáltalán nem az érdeklődés hiányát jelenti. Máskülönben a BÁV aligha rendezett volna másodszor is néprajzi aukciót, s a Nagyházi Galéria sem gyűjtene össze időről időre egy-egy árverésre való anyagot. Igaz, Nagyháziék legutóbbi műtárgyárverésének csak kisebb része állt néprajzi tárgyakból, de, ahogyan a BÁV-nál, itt is számos izgalmas mű szerepelt. A BÁV aukcióján majd félezer tárgy került kalapács alá, kimagasló értéket képviselt a *székelyföldi, illetve alvinci bokályokból álló kollekció és a felvidéki ónmázas fajansztálak együttese.* Hogy nem csak milliós festmény tetszhet sokaknak, azt például egy parádi pohár (5–32 ezer), mezőtúri gyertyamártó fazék (30–75 ezer), szaruból készült, spanyolozott díszítésén csárdajelenetet ábrázoló sótartó (9–48 ezer) vagy néhány porciósüveg (3–18 ezer) iránti vetélkedés intenzitása igazolta.

Hogy a szép múlt századi hartai sváb ruhásszekrény (150 ezer) iránt nem volt érdeklődés, annak talán az az oka, hogy 1930 körül átfestették. Hasonló okok miatt maradhatott vissza egy másik hartai szekrény Nagyházinál, hiszen a harmadik, eredeti, igen szép, 1888-as díszítését, feliratát őrző szekrény ára a licit során több mint kétszeresére, 160-ról 320 ezerre emelkedett, míg egy hasonló korú, díszítésben talán kevésbé kiemelkedő darab indulási árán, 140 ezer forintért talált gazdára. Jó néhány más izgalmas tárgy szerepelt a Nagyházi Galéria mintegy hetven darabos néprajzi kollekciójában is, *Nepomuki Szent János* XIX. századi mázas cserépből készült szobrától a nyomodúcával együtt kínált címeres kalotaszegi kályhacsempén át a Veszprém megyei kerékgyártók 1863-as évszámmal ellátott, kereket tartó oroszlánokkal díszített céhkancsójáig. Letisztult forma- és színvilágú, vonzó szellemiséget képviselő szép tárgyak sora. Aligha kellene sokáig ülni a tótkomlósi gondolkodószékben, hogy biztos jövőt jósoljunk a fentiekhez hasonló tárgyakat kínáló néprajzi aukcióknak. Ezt a széket is érdemes volt nézegetni egyébként, míg csak izgalmas licit után (40–220 ezer) magával nem vitte új tulajdonosa.

P. Szabó Ernő

135. **Fedeles serleg,** ezüstbordás és hólyagos dísszel, tetején a színészet múzsájának szobrocskája, „Egressy Gábornak Emlékül Tisztelői Budapest 1841" felirattal, fenekén pedig „készíté Goszmann György Ezüstmüves". Magassága 31 cm.

Petőfi-ház.

139. **Fedeles talpas serleg,** ezüst, trébelt neorokoko-dísszel. „Egressy Gábornak — a tisztelet és méltánylás jeléül — a művészet Budapesti barátai. Télutó 8-kán 1845" felirattal. Pesti munka, GG mesterjegygyel. Magassága 32 cm.

Történeti osztály.

a 100 évi

Höllr Nemz. Színház kiáll

leíró lapsto 1937

25, 26. l.

eretben palmettadisszel. Spanyol. — Aubusson, auf schwar-
g Palmettendekor. Spanisch. 240×200 cm.

mafülkével. XIX. sz. — Anatolischer Gebetteppich, mit
100 cm.

ülkével, zöld boltmezővel. XVIII. sz. — Ladik Gebetteppich
Bogenfeld. XVIII. Jh. 198×95 cm.

te alapon nyolc medaillon. XIX. sz. — Shirasteppich, auf
XIX. Jh. 220×156 cm.

tükrében hosszu kék medaillon. XIX. sz. — Hamedan-
s, blaues Medaillon. XIX. Jh. 210×120 cm.

egysoros medaillon. XIX. sz. — Afganischer Teppich, mit
. Jh. 225×110 cm.

szinezéssel. XIX. sz. — Bocharateppich, in braun-blauer

XIX. sz. — Shirasteppich, mit gestreiftem Spiegel. XIX. Jh.

e alapon hármas kék medaillon. XIX. sz. — Shirasteppich,
faches Medaillon in Blau. XIX. Jh. 192×135 cm.

Groszmann Görgy

pesti ötvös

Szelence 1857

gr Hunyady Imre
tulajd Pedrata

Iml

Födeles tálka aljjal
1841.
átm 20 cm
gr Batthyány Iván
tulajd. Nagyvárány

Iml

~~Radisics Jenő V. 197.~~

[illegible] a németiárfalvai úrmutatóval való azonos hitelesítő-

37. TISZADERZS. (Jász-Nagykun-Szolnok vm.). *Úrvacsora serleg.* Ezüst. Trébelt éles bordákkal hat karélyra osztott. Hullámos szegélyű köridomú talppal, vastag és nagy váza alakú nódusszal és virágkehely idomú felső résszel.

Mihalik Sándor

34.t

Kupáján ötsoros vésett felirat:
Roffi Borbély Antal a T. Derzsihh Egyháznak 1850
Magassága 19·5 cm.
Talpán a pesti ötvöscéh 1850-es évszámú hitelesítőbélyegével és GG monogrammos mesterjeggyel van ellátva.
Pest, 1850. Goszmann György műve.

Református egyházaink sohasem törekedtek öncélú ötvösművészeti formák, vagy sajátságos technikák kialakítására. A csonkamagyarországi református szentedényeket szemlélve mégis azt látjuk, hogy a pesti ötvösökön kívül még két ötvöscéh mesterei iparkodtak tudatosan, pregnánsan kifejlett, sajátságos s ötvösművészetünkben különálló stílust jelentő formában tervezni és megvalósítani az egyes hazai református templomok számára készített műveiket.

Ezért tapasztaljuk azt, hogy a dunántúli vidékek református egyházaiban a Győr—komáromi szövetkezett ötvöscéh kebelébe tartozó mesterek ilyenirányú tevékenységei révén a XVII. századi műveken az ellenreformáció egyházi ötvösművészeti áramlatai jutnak döntő szóhoz. A XVIII. századi debreceni ötvösök pedig a példaadó német mesterektől elszakadva, — 1740 táján — az egykori világi harangvirág serlegformából kialakítják azt a kehelytípust, mely azután egy félszázadon át a tiszántúli református egyházak végleges kehelyformája marad.[8])

A Győr—komáromi és a debreceni ötvösökön kívül a pesti ötvöscéhbe kebelezett mesterektől származnak a magyarországi református

Grossmann György

pesti ötvös

l.

a bpi

Schoenterézvárosi

rk plébs bpl
1938

15. l.
16

Térkép.

A FEKETE TENGER vidékét
balra ERDÉLY egy részét nyerjük
alól jobbra: Nyomt. Frank

Kny., mér. a vk. 26.7: 48.

Grossmann György

pesti ötvös

l.

Schoenterézvárosi

16. l.

2016. A. Böecklin.

Sz. Baselben 1827 Oktober 16-án

Centaur a falu kovácsánál

Az előtérben, a kovács műhely t
hajú és hosszúszakállú Centaur. Bal
a tuskóra tett első sérült jobb láb
ki jobb kezét bőrkötényébe dugta és
néz. Balról a csodájára szaladt fal
gyermekkel karján, azután egy f
hátul egy suhancz vigyorog. A há
egy fiú ingben szalad a műhely felé.
zése jobbról a karika felett: ABC.

Fa, mér. 78.5:100 cm.
Vétetett az 1901: V. 21-én
kiadott 36325 sz. leirat alapján Sc
koronán. (240/901) Elszámoltatott 1
Az elszámolást elfogadta
(554/901.)
Az 1902: I. 3-iki levél a
1902: I. 22-én a 4630 sz. leiratta
(57/902), mely elszámoltatott 1902
Az elszámolást elfogadta
(592/902.)

904: IV. 29
36325-901

Groszmann György

pesti ötvös

l.

a pesti

Schoen Dezsőtől 20. Sep 1939

10 l.

2638 Lucien Simon.
Sz. Párisban 1861 julius 18-án

Anya gyermekeivel.

A szoba közepén kissé balra gyermeke közül a legkisebbel, a nevető szőke kis leányt áll zsebredugott kezekkel. Balról a diszes karosszékben helyezkedett ~~a kötve~~. A szoba hátterében az asz kép lóg, ~~egy~~ tálczán két üvegedény e ható, jobbról pedig nehéz függöny l

Vászon, mér. 171.5:193.5 cm.

Elszámoltatott 1905:VII. 2-án tatott 1905:XI.30-án a 21515 szvsz.

Vétetett 1905:IV.29-én a 36450

A fiatal virágokk kalapos, a kik empire-

Vét. 36450-905

600 D. — Sz. n. 1597-905

„Zwiebelmuster"-diszitéssel. Jegye HH. M. 8.8 cm. Holics XVIII. sz.

384. CSÉSZE ALJJAL, keményczserép, hengeres, szögletes füllel. Szürke, képzelt tájképes diszitéssel. Jegye *Hollitsch* benyomva. M. 6 cm. Holics XIX. sz. *Illusztr.* L. táb.

386. TALPAS CSÉSZE, félgömbös alak, orsós talppal, kék stilizált virágos diszitéssel. Ritka alak. Jegye belül HF. M. 8.5 cm. Holics, XVIII. sz. *Illusztr.* XLIX. táb.

387. CUKORTARTÓ, fehér szőlőlevélből formált alacsony csészeidom. Jegye HF. H. 10.5 cm. Holics, XVIII. sz. m. f.

388. CUKORTARTÓ, fedővel, ovális dobozalak, rajta zöld rokokókeretekben ibolyaszinü kis képzelt tájképek. Jegye HF. Hossz. 13. Holics XVIII. sz. *Illusztr.* XLIX. táb.

389. KÖRTEIDOMU DOBOZ fedővel, keményczserép, szines levelekkel. H. 12.5 cm. Holics, XIX. sz. *Illusztr.* LVI. táb.

390. SZŐLLŐFÜRT-IDOMU DOBOZ fedővel, levélen nyugszik, leveles ággal, kék, zöld és sárga szinezéssel. H. 13 cm. Holics, XIX. sz. e. *Illusztr.* u. o.

Groszmann György?

ötvös

Ernst Muzeum aukcioi

II

FAJÁNSZ ÉS

360. CSÉSZE, aljjal, keménycserép, téglavörös mázzal. A csésze hengeres, szögletes füllel. Diszitése fehér levélkoszoru. Jegye „Batiz" benyomva. M. 6 cm. Batiz, 1845—58.

361. LÁBAS, fedővel, keménycserép, fekete mázzal. Három kihajló lábon áll, esztergályos tagozásu nyéllel és boltozatos fedővel. Jegye „Batiz" benyomva. M. 12.5 cm. Batiz, 1845—58.

362. KORSÓ, keménycserép, ezüst fedővel, hatszögü körteidomu teste kihajló talpon áll. Felületén szürke alapon domboru sárgás fehér ismétlődő diszités: szőlőindák közt madarak. Ezüst födelén pesti bélyeg (1854) és GG mesterjegy, M. 28.5 cm. Budapest, XIX. sz. közepe.

154.

Groszmann György ?

ötvös

600/n. KORSÓ, teste rózsaszinü, öl
ezüstfedővel. Az ezüstön pes
M. 24 cm. Cseh, 1850 k.

600/7. POHÁR, kihajl
utolsó vacsorája.
M. 13 cm. Cseh,

Ernst Muzeum aukcioi

II – V.

(686-tól 1128-ig)

Goszmann György

pesti ötvös

1495. GYERTYATARTÓ. Ezüst, Egy pár. 530 gr. Pest, Goszmann György. 1845 . . . . . 85.—

Árverési Katalógus

1937. okt. 11.

Árverési Közlöny 1937. 2. sz.

IV. ARANY, EZÜST, ÉKSZERTÁRGYAK

(1112-től 1436-ig.)

Igen szép!

		Kikiáltási ár pengőben
1112.	SZAMOVÁR. Ezüst, domború díszítéssel. Pest, Goszmann György, 1846. 2630 gr . . . . . *(Illusztrálva a XII. táblán.)*	530.—
1113.	GYERTYATARTÓ. Ezüst. Egy pár, 530 gr. Pest, 1845 . . . . . *(Illusztrálva a XII. táblán.)*	100.—
1114.	POHÁR. Ezüst, domborított díszítéssel. Boroszló, XVIII. sz. eleje	90.—
1115.	NAGY CIGÁNYSERLEG. Ezüst, domborított díszítéssel. 990 gr. Kolozsvár, 1847 . . . . *(Illusztrálva a XV. táblán.)*	400.—
1116.	GYŰRŰ. Platina, egy brilliánssal	550.—
1117.	KAROS GYERTYATARTÓ. Ezüst, 477 gr. Bécs, 1857. (Hibás.)	70.—
1118.	SZAMOVÁR. Ezüst, 2435 gr	220.—
1119.	SÓSZÓRÓ. Ezüst. Barokk-stílus. Angol . . .	22.—
1120.	KARKÖTŐ. Lávakőből faragott gemmákból, aranyfoglalatban	25.—
1121.	SÓSZÓRÓ. Ezüst, barokk-stílus. Angol . . .	22.—
1122.	KARKÖTŐ. 16 karátos arany, gyémántokkal. 52 gr	300.—
1123.	NYAKLÁNC ÉS KERESZT. Korál	6.50
1124.	KANNA. Ezüst, trébelt díszítéssel. 540 gr. Bécs, 1807. A fedél gombja hiányzik	270.—
1125.	HAJTŰ. Aranyozott ezüst, türkizekkel kirakva	10.—
1126.	SÜTEMÉNYKOSÁR. Ezüst, domború és vésett díszítéssel. 725 gr.	80.—
1127.	NYAKLÁNC. Aranyozott ezüst, kígyó alakjában. XIX. sz. második fele	12.—
1128.	BONBONTARTÓ. Ezüst filigrán	10.—
1128/a.	TEJSZINLÁBAS FEDŐVEL. Ezüst, 268 gr. Bécs, 1836. (A nyele hiányzik.)	40.—
1129.	MELLTŰ. 18 karátos arany, korállal díszítve. 1850 körül	16.—

		Kikiáltási ár pengőben
1130.	KÉTRÉSZES KOSÁR. Ezüst filigrán. 345 gr. (Hibás.)	32.—
1131.	NŐI KARÓRA. Platina, gyémántokkal	118.—
1132.	NAGY BURNOTSZELENCE. Teknőc, ezüst foglalatban. XVIII. sz. (?)	25.—
1133.	TÁNYÉRKA. Ezüst, gerezdésen trébelt peremmel. Bécs, 1840	22.—
1134.	PECSÉTNYOMÓFÜGGELÉK. Füsttopázban kiköszörült görögfej. Tűzben aranyozott rézfoglalatban	12.—
1135.	KOSÁR. Ezüst, áttört díszítéssel. 630 gr.	70.—
1136.	KARKÖTŐ. Karneolokból, ezüst csattal. (Kissé hibás.)	9.—
1137.	MELLTŰ. Lávakőből faragott gemma, aranyfoglalatban	12.—
1138.	KANNA. Ezüst, 400 gr.	44.—
1139.	FÜLBEVALÓ. Lávakőből faragott gemmából, arany-foglalatban	8.—
1140.	CUKORTARTÓ. Ezüst, 330 gr.	36.—
1141.	GYÖNGYSOR. Arany csattal	30.—
1142.	OVÁLIS TÁLCA. Ezüst, 1655 gr.	160.—
1143.	GYÖNGYSOR. Arany csattal	25.—
1144.	KARPEREC. Zománcozott ezüst, apró gyöngyökkel díszítve. XIX. sz. közepe	8.—
1145.	GYŰRŰ. Fehérarany, három brilliánssal	420.—
1146.	NAGY VÁZA. Kékkel átvont üveg, kiköszörült díszítéssel, ezüst peremmel	80.—
1147.	FÜGGELÉK. Ezüst, gránátokkal ékítve. XIX. sz. második fele	6.—
1148.	GYŰRŰ. Fehérarany, brilliánsokkal	70.—
1149.	ÁLLÓ VILLANYLÁMPA. Ezüst, festett pergament ernyővel	55.—
1150.	NAGY GYÜMÖLCSÁLLVÁNY. Ezüst, alakos díszítéssel. 7400 gr.	650.—
1151.	GYŰRŰ. Arany, szürkés-zöld kővel. Perzsa	40.—
1152.	FOGVÁJÓTARTÓ. Ezüst, alakos kivitel	10.—
1153.	CSOKORTARTÓ. Ezüst filigrán	8.—
1154.	MELLTŰ. Arany, brilliánsokkal	70.—
1155.	GYERTYATARTÓ. Ezüst, alakos díszítéssel. Egy pár. (Vasbetéttel.)	40.—
1156.	TEÁSKANNA. Ezüst. 567 gr.	60.—
1157.	GYERTYATARTÓ. Ezüst, 64 gr. Bécs, 1846.	24.—
1158.	GYÖNGYNYAKÉK. Arany csattal, 7 sor	250.—
1159.	GYŰRŰ. Arany, brilliánsokkal	75.—
1160.	TALPASPOHÁR. Csiszolt üveg, maratott díszítéssel. Talpa ezüst	10.—
1161.	GYŰRŰ. Arany, aquamarinnal és gyémántokkal	45.—

Groszmann György

Goszmann György készítménye két újbarokk gyertya-

— 10 —

Árverési Közlöny
1937. 4. sk. 14.

tartó 1845-ből; nem nagyigényű, de szolid ötvösmunka, kitűnően illenék valamely hasonló stílusú interieurbe (1157).

1157. GYERTYATARTÓ. Ezüst. Egy pár 530 gr. Pest, G. G. 1845. . . . . 90.—

(Illusztrálva a XII. táblán.)

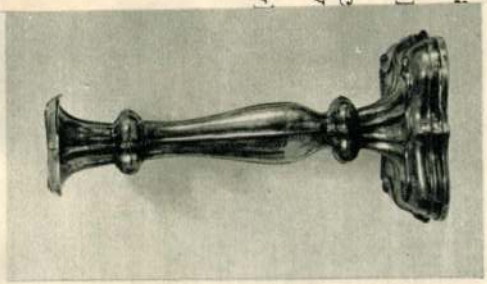

1157

	Kikiáltási ár pengőben
1767. SURC. Mezőkövesd	29.—
1768. ASZTALTERÍTŐ. Batiszt, szálhúzással és kézirece szegéllyel	10.—
1769. ASZTALTERÍTŐ. Batiszt, szálhúzással és kézirece betéttel	10.—
1770. FARMADZAG. Köténydísz. Mezőkövesd . .	4.—
1771. ASZTALTERÍTŐ. Batiszt, szálhúzással és kézirece szegéllyel	10.—
1772. ASZTALTERITŐ. Batiszt, szálhúzással és kézirece szegéllyel	10.—
1773. FARMADZAG. Köténydísz, Mezőkövesd . .	4.50
1774. SELYEMKENDŐ, rojtokkal	20.—
1775. HORGOLT BETÉT. Kézi rece	15.—
1776. FARMADZAG. Köténydísz. Mezőkövesd . .	4.50
1777. KREDENCTERÍTŐ. Horgolt rece	25.—
1778. FARMADZAG. Köténydísz. Mezőkövesd . .	4.50
1779. ASZTALTERÍTŐ. Brokát, gobelinbetéttel és fémszálas csipkeszegéllyel	25.—
1780. SELYEMKENDŐ. Rojtos	11.—
1781. ASZTALTERÍTŐ. Horgolt rece	45.—
1782. KEREK ASZTALTERÍTŐ. Horgolt rece . .	6.—
1783. SELYEMKENDŐ ROJTOKKAL	22.—
1784. CSIPKEGALLÉR	12.—

Goszmann György
pesti ötvös

915. ASZTALI CSENGŐ. Ezüst. Pest, Goszmann, 1842 26.—

Goszmann György csinos asztali csengője 1842-ben készült.

Árverési Károly
1937. 7. vk. 74.

ÁRVERÉ

„	„	7	201—250	—	571—600	
„	„	9	251—300	—	601—630	1
„	„	10	301—350	—	631—670	1
„	„	11	351—400	487—573	—	1
„	„	13	401—450	—	671—730	1
„	„	14	451—486	—	731—828	

—1020	1341—1370	1770	2581—2580	1851—1850	—	—
1021—1050	1371—1410	1771—1810	2581—2650	1851—1890	—	—
1051—1090	1411—1460	—	2651—2730	1891—1921	—	—
1091—1110	1461—1490	—	2731—2800	—	1922—1964	—
11—1155	1491—1560	—	2801—2870	—	—	—
—	1561—1625	—	2871—2948	—	—	—

régiség- és
műkereskedő

Budapest, IV.,
Váci-utca 27-29
Piarista-palota
Telefon: 1-862-28

		Kikiáltási ár pengőben
277.	HÁROMRÉSZES TÜKÖR. Ezüst keretben, felső lapján Herkules-fürdő gyöngyházzal berakott látképével. (A tükör törött.)	50.—
278.	KANCSÓ. Napoleon alakjával. Ezüst, 965 gr. .	110.—
279.	NAPOLEON MELLSZOBRA, kalapjánál felnyitható. Ezüst, 310 gr	35.—
280.	CHANUKA-FÜSTÖLŐ. Ezüst-filigrán. (Hiányos.)	20.—
281.	FÉNYKÉPKERET. Ezüst. Benne Ferenc Ferdinánd főherceg arcképe	20.—
282.	FIÚ ÉS LEÁNYKA. Két ezüst szobrocska, fatalapzaton	10.—
283.	CIGARETTASZELENCE. Ezüst, zománc díszítéssel	12.—
284.	ÉKSZERTÁLKA. Ezüst, vésett díszítéssel, belül aranyozva	18.—
285.	GYUFATARTÓ. Ezüstfiligrán	5.—
286.	KEHELY. Ezüst, domború és vésett díszítéssel. 132 gr.	15.—
287.	CIGARETTASZELENCE. Ezüstfiligrán . . .	15.—
288.	ÉKSZERLÁDIKA. Ezüstfiligrán, színes ékkövekkel díszítve. Ó-Buda, 1820.	20.—
289.	HAMUTARTÓ, hal alakban. Ezüst	25.—
290.	BONBONTARTÓ FEDŐVEL. Ezüst, belül aranyozva, bevésett címerrel	4.—
291.	ÉKSZERDOBOZ, négy lábon álló. Ezüst, fedele arannyal berakott teknőc. Angol	25.—
292.	CIGARETTATARTÓ, kis asztalalakban. Ezüst, berakottdíszű teknőcclappal. (Törött.)	10.—
293.	FÜLESKOSÁR. Ezüstfiligrán. (Hibás.) . . .	15.—
294.	ÉKSZERTÁLKA. Ezüst, belül aranyozva . .	15.—
295.	BONBONTARTÓ. Ezüst, trébelt díszítéssel. 324 gr.	35.—
296.	BONBONSZELENCE. Aranyozott ezüst, trébelt díszítéssel	20.—
297.	KOSÁRKA. Ezüst, domború és áttört díszítéssel. Angol	18.—
298.	BONBONTARTÓ, cipőalakban. Ezüst, domború dísszel	20.—
299.	FÜLESKOSÁR. Ezüstfiligrán. (Csekély hibával.) XIX. sz. első fele	25.—
300.	HAMUTÁLKA. Ezüst, trébelt peremmel. Bécs, 1840.	8.—
301.	TÁLKA. Ezüst, áttört peremmel. Angol . . .	8.—
302.	POHÁR. Csiszolt üveg, fedele ezüst, trébelt díszítéssel. Pest, 1853. Georg Goszmann	15.—
303.	MERITŐKANÁL. Ezüst, 127 gr.	10.—
304.	TORTAKÉS. Aranyozott ezüst. 133 gr. . . .	12.—

Árverési Közlöny 1938. 1. sz.
77.

SCHWARTZ JÓZSEF

MŰÓRÁS, ÉKSZERÉSZ

BUDAPEST, V., BÁLVÁNY-UTCA 21.

ARANY JÁNOS-UTCA SAROK

TELEFONSZÁM: 114—138.

SPECIALISTA

antik- és zenélőórákban, azok javításában és restaurálásában.

Nagy raktár modern és antik ékszerekben.

E hirdetésre hivatkozók **10%** **engedményben** részesülnek.

		Kikiáltási ár pengőben
262.	ÚTI GYÓGYSZERTÁR. Krokodilbőrtokban. A felszerelése ezüst. (Hiányos.)	60.—
263.	ÉKSZERÁLLVÁNY. Ezüst, alakos díszítéssel. Bécs, 1857.	20.—
264.	KÉZITÜKÖR. Ezüst. Bécs, 1840 körül . . .	12.—
265.	LEGYEZŐ. Teknőc és toll, gyémántokkal kirakott koronával és monogrammal díszítve . .	35.—
266.	ASZTALI ÓRA. Doxa. Díszes ezüstveretű vörös bőrtokban	20.—
267.	SZENT MÁTÉ EVANGELISTA. Aranyhimzésű kép, ezüsttel borított keretben. Az ezüst Pest, 1854.	20.—
268.	KÉZITÁSKA. Fekete antilopbőr, ezüsttel és zománcképecskével díszítve	3.—
269.	SPÁRGAÁLLVÁNY. Ezüst, vésett és áttört díszítéssel. 760 gr. Klinkosch	50.—
270.	MENYASSZONYPOHÁR. Ezüst, trébelt díszítéssel. A XVI. sz. modorában	80.—
271.	FÜLES KOSÁRKA. Ezüst, filigrán peremmel (Hibás.)	8.—
272.	JEGYZŐKÖNYVECSKE, CERUZÁVAL. Ezüst. Angol	8.—
273.	JEGYZŐKÖNYVECSKE, CERUZÁVAL. Ezüst	5.—
274.	VIRÁGVÁZA. Ezüst, talpa kitöltve. Angol . .	30.—
275.	VIRÁGVÁZA. Ezüst, talpa kitöltve. Angol . .	30.—
276.	KAROS GYERTYATARTÓ. Ezüst. Louis, XVI. ízlésben. Bécs, 1853. Egy pár. 5280 gr. . . .	600.—

		Kikiáltási ár pengőben
933.	FESZÜLET. Ezüst, 300 gr. Brassó (?) XIX. század közepe	100.—
	(Illusztrálva a XI. táblán.)	
934.	SÓTARTÓ. Ezüst, két hattyú által emelt tartályokkal. 170 gr. Altenburg (?), XIX. század első fele	60.—
	(Illusztrálva a XII. táblán.)	
935.	KANÁL. Ezüst, díszes öntött nyéllel, bevésett címerrel. XVII. század első fele. Későbbi bevésett névbetűvel	32.—
	(Illusztrálva a XII. táblán.)	
936.	CUKORSZÓRÓ. Ezüst, 132 gr. Bécs, 1827. . .	30.—
	(Illusztrálva a XII. táblán.)	
937.	SÓTARTÓ. Kecskelábakon álló, ezüst. Egy pár. Debrecen, XVIII. század vége	65.—
	(Illusztrálva a XII. táblán.)	
938.	HÁROMLÁBÚ SÓTARTÓ. Ezüst, angyalfejes lábakkal. XIX. sz. eleje. Valószínűleg magyar	30.—
	(Illusztrálva a XII. táblán.)	
939.	KARLÁNC. 18 karátos aranyból, két összetartozó darab, egyikben Ferenc császárt ábrázoló carneol intaglió, Luigi Pichler jelzésével, a másikban Lipót császárt ábrázoló korall kamea, valószínűleg ugyanazon mestertől. Eredeti tokokban. 188 gr. A Ferenc császárt ábrázoló vésett kő a mester legkiválóbb és méretre is legjelentékenyebb munkája	2000.—
940.	SÓTARTÓ. Ezüst. Egy pár. Pest, Goszmann György, 1860.	22.—
941.	KOSÁRKA. Ezüst, áttört és vert díszítéssel. 234 gr.	40.—
942.	CUKORFOGÓ. Ezüst. Bécs, XIX. század . .	6.—
943.	KOSÁRKA. Ezüst, áttört és vert díszítéssel. 222 gr.	40.—
944.	TEJMERŐ KANÁL. Ezüst, 56 gr. Troppau, 1810.	10.—
945.	KANÁL. Ezüst, vésett dísszel. XVIII. század	13.—
946.	CUKORFOGÓ. Ezüst	8.—
947.	SÓTARTÓ. Ezüst, sajtolt díszítéssel. Bécs, 1850 körül	8.—
948.	Cigarettaszelence. Ezüst, 124 gr.	20.—
949.	SÓTARTÓ. Ezüst, sajtolt díszítéssel. Bécs, 1850 körül	8.—
950.	SÓTARTÓ. Ezüst, vésett díszítéssel. 2 darab .	10.—
951.	KAPOCSFELE. Arany, karneollal. 5 gr. XIX. század eleje	12.—
952.	PIPEREKÉSZLET. Gazdagon csiszolt üveg, domborított díszű ezüst fedőkkel és keretekkel. 10 drb. 2700 gr.	360.—

Árverési Katalógus 1938. 6 rk 2

IV. ARANY, EZÜST, ÉKSZERTÁRGYAK.

921-től 1155-ig.)

		Kikiáltási ár pengőben
921.	I. FERENC JÓZSEF KIRÁLY OLVASÓJA. ARANYOZOTT EZÜSTKERETBEN. Hozzácsatolva Erzsébet Mária főhercegnő igazolólevele	2000.—
922.	SÓTARTÓ. Ezüst, gerezdesen vert tálacskával. 246 gr. Bécs, 1834. Egy pár . . . . . *(Illusztrálva a XII. táblán.)*	50.—
923.	GYERTYATARTÓ. EZÜST. Egy pár. 650 gr. Empire. Bécs, 1816. . . . . *(Illusztrálva a XI. táblán.)*	76.—
924.	GYÜMÖLCSÁLLVÁNY. Ezüst, vésett és áttört díszítéssel. 1525 gr. Lemberg, 1805. . . . . *(Illusztrálva a XIV. táblán.)*	300.—
925.	HÁROMLÁBÚ SÓTARTÓ. Ezüst. 142 gr. Orosz, XIX. század első negyede . . . . . *(Illusztrálva a XII. táblán.)*	30.—
926.	PORCUKORKANÁL. Ezüst. Bécs, 1807. . . *(Illusztrálva a XII. táblán.)*	12.—
927.	GYERTYATARTÓ. Ezüst, egy pár. 562 gr. Bécs, 1810 körül . . . . . *(Illusztrálva a XI. táblán.)*	100.—
928.	NYELESLÁBAS. Ezüst, 862 gr. Bécs, 1798. . *(Illusztrálva a XIV. táblán.)*	215.—
929.	KUPA. Aranyozott ezüst, érmekkel és vésett díszítéssel. 787 gr. Boroszló, XVIII. század . . *(Illusztrálva a XIV. táblán.)*	480.—
930.	KEHELY. Ezüst, trébelt díszítéssel. 437 gr. Turin, XVIII. század vége . . . . . *(Illusztrálva a XI. táblán.)*	190.—
931.	KÁVÉSKANNA. Ezüst, 595 gr. Augsburg, Johann Phil. Heckenauer, 1755—57. . . . . *(Illusztrálva a XI. táblán.)*	270.—
932.	KÁVÉSKANNA. Ezüst, vert bordákkal, virágdísszel. 682 gr. Bécs, 1838. . . . . *(Illusztrálva a XI. táblán.)*	190.—

EGYSZERŰ
világos módszerek

Szókincs, nyelvtani olvasmányok. Levelezési és gyorsírási függelék

Dezséri Bacho László:

Gyakorlati
Olasz

Groszmann György
pesti ötvös

Jelenlegi aukciónkon a hazai ezüsttárgyak majdnem mind *pesti* készítmények. A még egészen empire-szabású edényke egyszerű, de jó kivitelű munka. *Groszmann György*, a maga korának legkeresettebb pesti ötvöse 1845-ben készült zömök gyertyatartóval (1113), a következő évből pedig nagyméretű, igen díszes

— 10 —

szamovárral van képviselve (1112). A gerezdesen vert szépidomú edényt dús újbarokk virágdísz borítja; alak és ötvösmunka egyaránt a mester kiválóságáról tanuskodik.

Árverési Közlöny
1937. 2. k. 4. 10. l.

128. NAGY CUKORSZÓRÓ, ezüst, baluszteres, gerezdes alak. Magyar (Pozsony?), 1851. 275 gr. 120.—

129. CUKORTARTÓ, ezüst, neobarok díszítéssel, fedelén lóalak. Bécs, 1846. 425 gr. 350.—

130. KENYÉRKOSÁR, ezüst, gerezdes, két füllel. (Gosszmann György). Pest, 1845. 500 gr. 300.—

131. NAGY KUPA FEDŐVEL, ezüst, részben aranyozva, három levelesdíszű gömbös lábon áll, födelén vésett díszítés és áttört rozettán virágalakú gomb. Szentpétervár, 1729. 5000.—

132. KUPA FEDŐVEL, részben aranyozott ezüst, vésett díszítéssel. Három gömbös lábon áll. Hamburg, XVII. század k. 1000.—

133. NAGY DÍSZKUPA, részben aranyozott ezüst, gazdag trébelt díszítéssel: oldalán bika, tengeri ló és puttók, födelén virágok. SM mesterjegy. Augsburg, XVII. század. 8000.—

134. KIS TÁLCA, ezüst, hullámos peremmel. Magyar, 1860 k. 190 gr. 100.—

135. OVÁLIS TÁLCA, ezüst, pereme áttört, két csigás füllel. Bécs, 1832. 1290 gr. 900.—

136. TALPAS CUKORTARTÓ, fedővel, ezüst, empire alak. Bécs, 1830. 340 gr. 300.—

PORCELLÁN.

217—329.

217. MOKKACSÉSZE ALJJAL, porcellán, fekete alap, kínai virágos díszítéssel. Herend, 1780 körül. 30.—

218. CSÉSZE ALJJAL, keménycserép. Herendi mintára. XIX. század. 30.—

219. ÁLLÓ LOVAG (flakon), színes porcellán, cseh mintára. Herend, 1865 körül. 50.—

220. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, domború színes alakokkal. Capo di Monte mintájára. Herend, 1847. 60.—

221. EGYSZEMÉLYES TEÁSKÉSZLET, porcellán, színes kínai díszítéssel: virágokkal és alakokkal. Herend, 1860—65. 100.—

222. TINTATARTÓ, színes porcellán, ovális tálcával, két kínai alakkal. Herend, 1865 körül. 140.—

223. KIS CSÉSZE ALJJAL, porcellán, színes kínai jelenettel. Herend, 1860 körül. 30.—

224. NYOLCSZÖGŰ TÁNYÉR, porcellán, kínai madarakkal és virágokkal. Herend, 1858. 50.—

225. NYOLCSZÖGŰ TÁNYÉR, porcellán, színes kínai jelenettel

158. TALPAS CUKORTARTÓ, ezüst, neobarok alak. (Groszmann György) Pest, 1851. 150 gr. 100.–

Almásy-Teleki VII. 1941

Groszmann György
ötvös Pest

tartozó előadások száma. A Tanulmányi Bizottság a Nyári Egyetem kiváló előadói sorába felkért azonban olyan szakférfiakat is, akik más irányú előadásokkal gazdagították a Nyári Egyetem tanrendjét. A különböző foglalkozási körbe tartozó előadók és az eltérő tárgykörből merített előadások ezidén is színt és élénkséget vittek be Nyári Egyetemünk tanrendjébe.

1940. évi Nyári Egyetemünkkel kapcsolatosan, úgy, amint az két évvel ezelőtt 1938-ban történt, külön erdőmérnöki továbbképző tanfolyamot is terveztünk. Az említett tanfolyam részletes tanrendje a Nyári Egyetem tanrendjével egyidejüleg már el is készült. Az ország legkiválóbb szakemberei vállalkoztak a tanfolyamon előadások tartására. Sajnos azonban a július hó folyamán váratlanul bekövetkezett bonyolult külpolitikai helyzet folytán az erdőmérnöki továbbképző tanfolyamnak úgy az előadói, mint a már részvételre jelentkezett hallgatói legnagyobbrészt akadályozva voltak a tanfolyamon való részvételben. Mindezek következtében az említett továbbképző tan-

171. SZAMOVÁR, ezüst, gerezdes alak. (Goszmann György). Pest, 1862. 1360 gr. 900.–

Almásy–Telcki VII. 1941

Goszmann György
ötvös Pest.

Mindezek érdekében a kormányzat egész erejével, anyagi és erkölcsi támogatásával a magyar gazda segítségére siet és agrárpolitikai célkitűzéseit a magyar gazdatársadalom munkájára, szívós szorgalmára és erejére támaszkodva, annak érdekében keresztülvinni törekszik.

Ahhoz, hogy ezeket az agrárpolitikai célkitűzéseket elérjük, képzett közgazdákra van szükségünk és ezek képzésében elsőrendű szereppel bír a Soproni Nyári Egyetem most megnyíló előadássorozata. Az államigazgatás mai komplikált feladatai, a fejlődöttebb élet követelményei, a társadalom fokozott szükségletei, a technika haladása, a közgazdasági élet bonyolultsága, az állam igazgatásával együttjáró teendőket elvégezni hivatottaktól nagyobb szaktudást és általánosabb műveltséget kívánnak meg. Köztudomású, hogy nem irányíthat eredményesen az, aki a részletkérdések szűk korlátai közül nem tud kiemelkedni és akinek nincs meg a közgazdasági élet egyéb területére kiterjedő látóköre.

A mezőgazdasággal foglalkozó népesség a közigazgatás

Goszmann György

pesti ötvös

1276. CUKORSZÓRÓ. Ezüst, 115 gramm. Pest, Georg Goszmann. 1851 . . . . . 20.—

A pesti *Goszmann* György jelét urnaalakú cukorhintő viseli; évszáma 1851 (1276).

Művészeti Közlöny

1938. 4. évf. 4.

III.

ARANY·EZÜST·ÉS ÉKSZERTÁRGYAK

Grosszmann György

Árverési Körlony 1939. 3. rk. 27.

		Kikiáltási ár pengőben
1006.	FÜLBEVALÓ. Arany, smaragdokkal, brilliánsokkal és gyémántokkal. Egy pár	1450.—
1007.	KOMPOTOSKANÁL. Ezüst, 6 drb, 184 gr . .	18.—
1008.	KANÁL. Ezüst, a XVII. század stílusában . .	12.—
1009.	PORCUKORKANÁL. Ezüst	10.—
1010.	KOSÁR. Ezüst, gerezdesen vert peremmel. 357 gr	43.—
1011.	GYŰRŰ. 18 karátos arany, gyémántokkal. 5 gr	60.—
1012.	CUKORSZÓRÓ. Ezüst, 116 gr. Pest, Goszmann György, 1851.	22.—
1013.	MELLKERESZT LÁNCCAL. Fehérarany, brilliánsokkal	170.—
1014.	TALPAS GYÜMÖLCSTÁL. Ezüst, domború gyümölcs peremmel. 350 gr	50.—
1015.	MELLTŰ. Arany, aquamarinnal és gyémántokkal	400.—
1016.	SERLEG FEDŐVEL. Ezüst, vésett díszítéssel. 430 gr	30.—
1017.	KÉZELŐGOMB. Arany. Egy pár. 8 gr . . .	38.—
1018.	FEDELES CUKORTARTÓ. Ezüst, 450 gr. (Horpadt.)	40.—
1019.	KARLÁNC. Arany, zománcozott díszítéssel és gyémántokkal. 28 gr	400.—
1020.	KÉZITÁSKA. Ezüst, zománcozott dísszel. 210 gr	23.—

		Kikiáltási ar pengőben
976.	ÖSSZECSUKHATÓ CIGARETTATARTÓ. Ezüst, véséssel. 480 gr	45.—
977.	MELLKERESZT. Fehérarany, brilliánsokkal .	260.—
978.	KIS SERLEG. Ezüst, 97 gr	11.—
979.	CIGARETTATARTÓ. Ezüst, 410 gr	42.—
980.	GYŰRŰ. Fehérarany, brilliánsokkal és szmaragddal	250.—
981.	KIS SERLEG. Ezüst, 85 gr	8.—
982.	NAGY SZIVARDOBOZ. Ezüst, véséssel. Fabetéttel együtt 1410 gr	100.—
983.	FÜLBEVALÓ. Fehérarany, brilliánssal. Egy pár. (Tokban.)	250.—
984.	POHÁR. Ezüst, 87 gr	9.—
985.	SERLEG FEDŐVEL. Lilára festett üveg, kiköszörült díszítéssel, ezüst talppal	22.—
986.	GYŰRŰ. Arany, zafírral és brilliánsokkal . .	160.—
987.	TIZENKÉTSZEMÉLYES EVŐESZKÖZ. Ezüst, súlya a késnyelekkel együtt 4087 gr (97 darab)	360.—
988.	MELLTŰ. Arany, zománcozott díszítéssel, 3 gyémánttal. 10 gr	130.—
989.	KENYÉRKOSÁR. Ezüst, bordásan vert peremmel. 370 gr	45.—
990.	GYŰRŰ. Arany, gyémántokkal. 9 gr . . .	90.—
991.	KENYÉRKOSÁR. Ezüst, bordásan vert perem-	

Goszmann György

pesti ötvös

A nem nagyszámú régibb ezüsttárgyak sorából legelőbb is a magyar készítésűeket emeljük ki. A *pesti Goszmann* Györgytől csinos, bár egyszerű cukorhintőt mutatunk be 1851-ből (1012).

Árverési Közlöny

1939. 3. rk. 2

egy Tell-puska 6.5) . . . . . 560.—

2236. HÁROM PISZTOLY. (Bayard—Pieper, Bookins & Allen, és Bär—Pistol.) 2 bőrtáskával . . 170.—

2237. FORGÓPISZTOLY. 5 lövetű. 32 cal. Colt rendszer. B'oury. Gyöngyház aggyal . . . . 80.—

2238. FORGÓPISZTOLY. 5 lövetű, 32 cal. Greener, London . . . . . 36.—

2239. CÉLLÖVŐ PISZTOLY. Spezial Modell. Centrum. 22-cal . . . . . 110.—

2240. MAUSER ISMÉTLŐ PISZTOLY fatokban, egy amerikai forgópisztoly, Colt rendszer és tíz céllövő pisztoly (összesen 12 darab.) Vászonnal átvont fatokban . . . . . 630.—

2241. VADÁSZFEGYVER. Dupla Express 8 m/m. Kirner-gyártmány. . . . . 450.—

2242. VADÁSZFEGYVER. Egycsövű, golyós, 8 m/m. ismétlő, Mannlicher. Hensoldt, Solar, 3× távcsővel . . . . . 270.—

2243. VADÁSZFEGYVER. Kétcsövű, golyós, kakasnélküli, ejectoros, 370 cal., Lebeau. Zeiss, Zielsechs távcsővel. 2 bőrtok . . . . . 1.080.—

		Kikiáltási ár pengőben
58567.	OVÁLIS TÁLCA. Ezüst, domború díszítéssel. A XVII. század stílusában. 3710 gramm . .	500.—
58571.	OVÁLIS TÁLCA. Ezüst, domborított díszítéssel. 1570 gramm. Régieskedő stílusban . .	250.—
58572.	CUKORTARTÓ. Ezüst, domború díszítéssel, csiszolt üvegbetéttel	20.—
58573.	GYERTYATARTÓ. Ezüst. Egy pár. 530 gr. Pest, Goszmann György, 1845	70.—
58574.	GYERTYATARTÓ. Ezüst. Egy pár, 665 gr.	70.—
58575.	ZSEBÓRA. 18 karátos arany, XIX. század közepe. (Hibás.)	60.—
58577.	FÜGGELÉK. Arany, gyémánttal. 1850 körül. (Tokban.)	28.—
58579.	KANÁL. Ezüst, 1737. bevésett évszámmal . .	12.—
58580.	MAGYAR DÍSZKARD. Ezüst markolattal és veretekkel. Bécs, 1806	36.—
58582.	KEKSZDOBOZ. Ezüst fedővel, csiszolt, zöld üveg	54.—
58583.	TÁL. Zöld csiszolt üveg, ezüst talppal . . .	44.—
58584.	VÁZA. Vörössel átvont, köszörült üveg, ezüst talppal	40.—
58585.	VÁZA. Köszörült üveg, ezüst talppal . . .	55.—
58586.	GOMBOLYAGTARTÓ. Ezüst filigrán. XIX. század eleje	4.—
58587.	BURNÓTSZELENCE. Ezüst, domborított és vésett, rokokó díszítéssel. (Rongált.) . . .	5.—
58588.	BURNÓTSZELENCE. Aranyozott ezüst, fedelén Tizian egyik képének apró másolata .	50.—
58589.	FÜLBEVALÓ. Arany, brilliánsokkal. Egy pár	350.—
58590.	PIPEREKÉSZLET. Gazdagon csiszolt üveg, domborított díszű ezüst fedőkkel és keretekkel. 10 darab. 2700 gramm	450.—
58591.	ASZTALI CSENGŐ. Csiszolt üveg, ezüst fogantyúval	14.—
58593.	ORSÓS ZSEBÓRA. 2-ős arany, naptárral, számlapján festett miniatűr. Készítette: Johann Holzmann in Wien, 1799. Tokban . .	60.—
58594.	GYERTYATARTÓ. Ezüst. Egy pár, 360 gr. Pest, 1862	40.—
58595.	DÍSZCSÁKÁNY. Ezüst, alakos és domború díszítéssel. XIX. század első fele	32.—
58599.	GYERTYATARTÓ. Ezüst. Egy pár. 490 gr. Bécs, 1851	48.—
58600.	KOSÁR. Ezüst, áttört díszítéssel. 200 gramm.	32.—
58601.	ÁLLVÁNY. Ezüst, 804 gramm. Csiszolt üvegtállal	80.—

Árverési Közlöny 1938. 3. rk.

		Kikiáltási ár pengőben
58602.	NAGY TÁLCA. Ezüst, trébelt gyümölcsdíszszel. 1357 gramm	135.—
58603.	GYÜMÖLCSÁLLVÁNY. Ezüst, csiszolt üvegbetéttel, 420 gramm	45.—
58604.	GYÜMÖLCSÁLLVÁNY. Ezüst, csiszolt üvegbetéttel, 420 gramm	45.—
58605.	ÁLLVÁNY. Ezüst, oszlopokkal, áttört és domború díszítéssel, 725 gramm	70.—
58606.	GYERTYATARTÓ. Ezüst, férfi- és nőalakkal díszítve. Egy pár, 837 gramm	85.—
58607.	PÁLINKÁSPALACK DUGÓVAL. Üveg, ezüst kupakkal, 2 darab	18.—
58608.	GYÜMÖLCSÁLLVÁNY. Ezüst, alakos díszítéssel, csiszolt üvegtállal, 337 gramm . . .	30.—
58609.	CUKORTARTÓ. Ezüst, szívalakú díszítéssel domborítva. Napp and Webb, London. 138 gr.	27.—
58610.	ORSÓS ZSEBÓRA. Ezüst tokban. Készítette: Ageron á Páris. A tokban KÁPLÁN PESTEN jelzés	10.—
58612.	SERLEG, FEDELÉN LÓ ALAKJÁVAL. Ezüst, 248 gramm	34.—
58613.	VÁZÁCSKA. Ezüst állványban csiszolt üveg	14.—
58614.	GOMBOLYAGTARTÓ KOSÁR. Ezüst, XIX. század közepe	12.—
58615.	GYŰRŰ. Platina, brilliánsokkal	290.—
58617.	DOHÁNYSZELENCE. Tulaezüst. 92 gramm .	10.—
58618.	GYÜMÖLCSTÁL. Ezüst, alakos díszítéssel. 1735 gramm	170.—
58619.	GOMBOLYAGTARTÓ. Aranyozott ezüst. Bécs, 1827	18.—
58620.	HOSSZÚ LÁNC. Platina, aranyba foglalt gyémántokkal és rubinokkal. 46 gramm . . .	650.—
58621.	KAROS GYERTYATARTÓ. Ezüst, domború díszítéssel. Egy pár, 1387 gramm. Bécs, 1856.	200.—
58622.	HOSSZÚ TÁLCA. Ezüst, 785 gramm . . .	78.—
58623.	GYERTYATARTÓ. Ezüst. Egy pár. Bécs, 1852	50.—
58624.	GYERTYATARTÓ. Ezüst. Egy pár. Bécs, 1852	50.—
58625.	GYERTYATARTÓ. Ezüst. Egy pár. Bécs, 1852	50.—
58626.	GYERTYATARTÓ. Ezüst. Egy pár. Bécs, 1852.	50.—
58627.	GYERTYATARTÓ. Ezüst. Egy pár. Bécs, 1852	50.—
58628.	GYERTYATARTÓ. Ezüst. Egy pár. Bécs, 1852	50.—

Nagytekintetü

Van szerencsé
matban levő ásatások uj
tek hova tartozásának m
ujból a helyszinén járt
Örömmel jelen
taki Vidor tanárok az e
remben muzeálisan gyüjt
férhetően és villamosla
ség részére is szemlélh
Egyben jelent
1.000 pengőt Pálodi dr.

Groszmann Größer

egy bár ezüst gyértyatartó. Pest 1856.
Iparm. Muz. uj nerzemeyek kiáll.
1948. nov

22. 3.
1930 jan. 16.

Grossmann György

ötvös

l.

Magy NM Cent

36-l-

BUDAPEST

OKT. 6-8

Bd 62 Bd

135. sz. Egressy Gábor ezüstserlege 1841-ből.

Petőfi-ház.

Készítette Groszmann György otvos

Höbler Neuz. Kinh. kiáll.

Grosszmann György

pesti ötvös

Groszmann György

1807 - 1860
pesti ötvös

l.

Mihalik: Szentpéteri

13, 26. l.

dále
ovlet vr.
mimoli

1954

Grossmann Gyula

festő

l. Tornai Gy.

L.

Szendrey – Szentiványi

606. l.

Eger.

A középtért a kőfalakka
tett város foglalja el, mely
nak. Az előtérben az Egerwit
beli hegyek képezik. Felirat

AGRIA

oldalt jobbra: 93.
magyarázó szövegének pedig k
la Casa del Consiglio.

Rm., mér. a vk.

99-92-

Grossmann Gyula, festő, l. *Tornai Gy.*

Grossmann Hedvig, festőnő, l. *Mechle-Grossmann H.*

Grossmann Hedvig
festőnő

l. Mechle - Grossmann H.

L.
Szendrey - Szentiványi

606. l.

Esztergom.

Az előtért a kőfalakkal
lalja el, hová az innenső két
lovas alak távozik; a háttér
közelében ~~~ Párkány köti l
mondatszalagon, mely fölött

GRAN

fölül jobbra: 86.

Rm., mér. a rl. l

Groszmann György

1807 - 1860
pesti ötvös

l.

Mihalik: Szentpéteri

13, 26. l.

dále
ovlet vr.
mimli

1954

Grossmann Gyula

festő

l. Tornai Gy.

L.

Szendrey – Szentiványi

606. l.

Eger.

Irás és

A középtért a kőfalakka
tett város foglalja el, mely
nak. Az előtérben az Egerwit
beli hegyek képezik. Felirat

AGRIA

oldalt jobbra: 93.
magyarázó szövegének pedig k
la Casa del Consiglio.

Rm., mér. a vk.

99-92-

Grossmann Gyula, festő, l. *Tornai Gy.*

Grossmann Hedvig, festőnő, l. *Mechle-Grossmann H.*

Grossmann Hedvig
festőnő

l. Mechle - Grossmann H.

L.
Szendrey - Szentiványi

606. l.

Esztergom.

Az előtért a kőfalakkal
lalja el, hová az innenső két
lovas alak távozik; a háttér
közelében ~~~ Párkány köti le
mondatszalagon, mely fölött

GRAN

fölül jobbra: 86.

Rm., mér. a rl. l

Grossmann Hedvig,festő

1919-ben Sopronban mellékkeretként festegetett.Mechlenek a felesége. 103.xxx old

Csatkai Endre: Sopron képzőművészeti élete a Tanácsköztársaság idején. 103.old

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.XIII.1959.Sopron

Grossmann Hedvig,festő

Soproni művész,Hauser Karoly soproni festő képét festette. 48.old

Pósfai Vilmos: Hauser Károly soproni festőművész 1841-1911. 345.old

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.XIII.1959.Sopron

Þóðrá Vilmos: Hamar Károly sorozat festőművész
1841-1911. 345.old

Sorozat Szemle, Helytört. Folyóirat. XIII. 1959. Sorozat

M.Grossmann Hedvig

Ének óra

Bukarest /repr./

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története

Sopron 1962. Képmelléklet.

Grossmann Hedvig /Mechle Józsefné/
Görlitz 1857-1928.

Boroszlóban és Berlinben tanult, majd Párisban dolgozott.
Sopronba ment férjhez.
Külföldi és budapesti tárlatokon szerepel.
Arcképeken kivül főleg életképeket fest.
Képzőmüv. Társulat millennáris kiállitásán szerepelt
Falusi énekóra c. olajfestményét a román király vásárolta meg,
Liszt Ferenc Muzeumban kitünő tanulmány-fejei vannak.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
1962 Sopron 16.1.

Grossmann Hedvig.

Művészet.

VI. kaf., 1907.

69-70.

Ø Grossmann Henrik

festő

Vül. Závodon (Pozsony m)

1868 júl. 26.

dásd Fleischer Bécs 47. l.

Grosszmann Henrik

festő

1930–34

Iparm.Isk Évk.

1930–34.45 l.

Jézus születése (113. kép)

Vászon, olaj, 73×57 cm.

Restaurálta Endrődi Sebestyén, 1915.

Maszlaghy II., 550. szám. (Tiepolo modorában.) — Gerevich: Az Újság, 1916., júl. 20, 3. lap. (Ricci.) — Gerevich: A prímási képtár külföldi mesterei. Vasárnapi Újság, 1916., 825. l. (Képe 826. l.) (Ricci.) — Gerevich PA, 240. l. (Képe 242. l.) (Ricci.) — Décsei: Könyvismertetés. MM, V., 1929., 173. l. — Pellicioli (szóbelileg): Gaspare Diziani.

ROMAGNAI ISKOLA, XIV. század

Krisztus és Mária a trónon, alattuk Szent Mihály, Ker. Szent János, Szent Péter, Szent Pál és Szent János ev.

Csúcsos felső záródással. Fa, tempera, 36·5×18·5 cm.

Restaurálta Endrődi Sebestyén, 1915.

Maszlaghy II., 78. szám. (Giottino.) — Berti Toesca, 957. l. (Riminii festő, XIV. sz. közepe.)

ROMAGNAI ISKOLA, XIV. század

A háromkirályok imádása

Fa, tempera, 38×24 cm.

Gerevich PA, 230. l. (Romagnai predellatöredék, XIV. sz.)

ROSITI, GIOVANNI BATTISTA (forlii festő, működött 1470—1507 közt)

MDK

Grossmann Jakab építész

magánépitési eng.

Épitő Ipar-Épitő Müvészet, 1922. okt. 15. 152 l.

GROSSMANN János szobrai

Szeles fehérvári szeles egyben szentfelentő torlulyánd hasonmását csinálta az ercsi és tatai plébánia-templomban.

AH 1996 225.

…ő állomány összetétele

…smódi igények alatulása

…gyvtárak közötti együttműködési
…ek alatulása

Lettönél külső környezet
…l jelenlegi helyzet, belső

…: Hol tartunk, merre
…l haladni, hogyan?

Grossmann Jenő

építész

szül. 1879. Pest

Pesti műegy. okl. 1905.

Kismarty Lechner Jenő

kört.

1955. nov. 23.

Grossmann Jenő

építész

Kül: Budapest 1879

Okleveletnyert 1905

Nérjegyzmüegyetem P. C

3950 – P. – ből 6% –

Abban a reménylen

vágyunk

GROSSMANN építész

Rosnyó, Püspöki palota

Erdélyi Géza: Gömör klasszicista építészete.
=Új Mindenes Gyűjtemény 2. (1983) 106-107 p.

MDK

Grossmann Jenő építész

Magánép. eng. Bp. Vállalk. Közl. 1906. máj. 9. 8. l.

MDK

Grossmann Jenö, ép.
Szül. Budapest, 1879-ben

Okl.lev.kelte: 1905
" száma: 3864

A m.kir. József Müegyetemen okl.-t, absolut.-t vagy okl. honositást nyert épitészek névjegyzéke. 1873-1928-ig.
III-III. 17.1. 1931 jan.15.

Grossmann József, építész M.D.K.

az 1780-ban elhunyt Fellner Jakab egykori hitűnő segédje majd utóda, terverte a tatai plébánia-templom kapujának asztalos munkáját 1784. táján, melynek tervét szerző, még az első világháború folyamán, véletlenül találta meg Hajnáczky Dénes asztalos mesternél. [Ma a tatai Múzeumban van.]

Dr. Dornyai Béla: F. Fellner Jakab tatai műépítészről.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1930. 64. köt. Havi Füzetek, VII. évf. 3-6. sz., 35. old. 3-4. a.

M.D.K.

Grossmann József x), kőfaragó

Stayer Jánossal és Rupler Andrással együk szerződésen megbízást kap Telekessy egri püspöktől a Lebontott régi Szt. Király templom helyén építendő új templom kőfaragó munkáira. A templom alapkövét 1713. márc. 24-én tekér a. x) [A Heves megye kötetben nem szerepel]

Müvászettörténeti Értesitő, 1968. XVII.évf. 3-4.sz.

Szabó Erzsébet: Joannes Battista Carlone.

215. old.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

M.D.K.

Grossmann József, építőmester

Eszterházy püspöktől 1781. julius 3.-án helt leveleben részletes utasítást kap s ennek értelmében el is küldi a demjéni szt. Antal templom főoltárának tervvázlatait.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, old.

595.
+ 596. "

M.D.K.

Grosszmann József, építés

kapott megbízást Esterházy püspöktől terepfelvételi rajz készítésére – egy (egyi) szérescsehár építésének előkészítése céljából, de a püspök körben meghalt. A rajzon a regi templom még rajta van.

Müvészettörténeti Értesitő, 1968. XVII.évf. 3-4.sz.

Szabó Erszébet: Joannes Battista Carlone.

216. old.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

M. D. L.

GROSSMANN József épületei

Keghaet 1785. április 25.

Építészforduló

Magyar Építőművészet 1960. 2. sz. 64. l.

MDK

Grossmann József

müvét a pápai Eszerházy kastélyt renoválják.

Esti Hirlap 103 sz. 1958. máj. 4 7 old.

GROSSMANN József uradalmi építész

Csákvár, E.-kastely – 1783-ban ő vizsgálja felül a tatai cserépfedő munkáját

Sisa – M.Ét. 1997/1-2. 5,24.[17]

Júni 16.: $\frac{1}{2}$ 9
államvizsga

Május 26
szigalat

- Szabó
- Sebestyén
- Fehérvary

$\frac{1}{2}$ 9

M.D.K.

Joseph Grossmann Baumeister

17.1784."Bau Riss zur neuen Kirchen von Erlau".Szines kéziratos térkép.A Liceum és a lebontott Szent Mihály székesegyház környéke. 6.5+51 cm.Egri Áll. Levéltár. 134.o.

Sugár István: Eger város térképei / XIII.sz.-1950 / 125.o.

Az Egri Múz.Évkönyve. Heves Megyei Múzeumok Közleményei. 1967.Eger, 1967

GROSSMANN József

Tata, plébániatemplom, főoltár

Katolikus templomok Magyarországon. Szerk. Dercsényi Balázs. Irta: Török József, Marosi Ernő. Bp. : Hegyi és Tsa., 1991 L-III

MDK

Grossmann József, építész

klasszicista szellemben tervezte a pápai templom főoltárát 1785-ben.

A magyarországi művészet története I.
Bpest, 1961. II. kiadás. 448.l.

MTK

Grossmann József

halála után 1785 szept 13-én Grossmann Lipot /Grossmann Péter fiúére/ kéri az egri püspököt, hogy épitkezéseit /pápai kastély ,egri lyceum, pápai templom/ hagyja özvegye kezén. Eszterházy Károly egri püspök az ajánlatot nem fogadta el.

Bonisné, Vallon Emma: Conrath János György építőmester.
Művészettörténeti Tanulmányok. Bp. 1961.65-85.l.

75-76. l.

mdk.

Grossmann József építész

tervezte az Öreglemplom főoltárát (vörös marvány). Tabernakuluma urali malachitból készült.

Horvátt Elek: Pápa város multja és jelene
1933, 8. l.

mdk.

Grossmann József

épitette a várkastélyt (18. sz) Eszterházy Károly megbizásából. Egyemeletes patkoalakú barokk kastély. Értékes könyv és levéltár.

Horváth Elek: Papa város multja és jelene
1933; 8. l.

M.O.K.

Grossmann József kőművesmester.

A kőművesmesteri rangot csak olyan áron tudja elérni, hogy két hónappal gazdája halála után feleségül veszi Fellner Jakab özvegyét. Grossmann halála után 1785-ben "ügyes rajzolóját" ajánlják Eszterházy Károlynak, aki Gött Antal, Grossmann özvegyének harmadik férje.

/Magyar Művészet Lexikona/

Voit Pál: Tervek, mesterek és a mü.
Müv. Ért. 196 0. 4. sz. 268. old.

So.

MDK

GROSSMANN JÓZSEF

épitész meghalt Tatán 1785-benó

Gerő László:Eger. Budapest 1954.p.53.

Képzőmüvészeti Alap kiadása.

MDK;

GROSSMANN JOSEPH

Az egri székesegyházhoz tervet készitett.

Gerő László:Eger. Budapest 1954.p.53.

Képzőművészeti Alap kiadása.

MDK

GROSSMANN JOSEPH

Az uj egri székesegyház tervének reprodukciója.

Gerő László: Eger. Budapest 1954. p. 53.

Képzőművészeti Alap kiadása.

MDK.

GROSSZMANN JÓZSEF

építész, Fellner halála után az egri építkezések vezetője.

Gerő László: Eger. Budapest 1954. p. 48.

Képzőművészeti Alap kiadása.

M.D.K.

Grossmann József, épitész

Esterházy Károly 1782-ben uj székesegyház épitését határozta el és 12 pontban foglalta össze az épitkezés programmját. Grossmann tervei - 1784-es évszámmal, megvannak az érseki gazdasági levéltárban. Azonban 1785-ben Grossmann is meghal Tatán, ahol Fellner utódja lett, mint uradalmi épitész, s az egri székesegyházhoz Georg Karl Zillack készit uj terveket.

Gerő László, Eger, Bp. 1957. /Magyar Müemlékek/ 50.old.

M. D. K

GROSSMANN József építész –

Pápa Szabadságtér 1. v. Esterházy

kastély 1783-84.

Gerő László: Magyar építészet holadó

nagyonmányai Rk. 1951. 37. l.

M.O.K.

Grossmann József tatai épitőmester

1781 nyarán elkésziti a pápai főoltár rajzát, melynek nyomán Schmidt Ferenc egri asztalos előállitja a modellt. 1872. május 16.-án Grossmann József mint vállalkozó szerződést köt Carlo és Giacomo Adami süttői márványfaragókkal a főoltár márványozási munkálataira.

/Magyar Müvészet Lexikona/

Voit Pál: Tervek, mesterek és a mü.
Müv. Ért. 1960. 4. sz. 270. old.

So.

M.D.K.

Grossmann József építőmester

Fellner Jakab Bécsből hozatja őt segédjéül és tanitványául Egerbe, ahol Fellnernek 1780-ban bekövetkezett halála után ő fejezi be az Érseki Liceum épitkezését, és a tatai Eszterházyak uradalmi épitészi állásában is ő lett utóda.

Gerő László: Eger, Bp. 1957. /Magyar Müemlékek/ 46.old.

Grossmann József építész. 1784. †1785.

Archaeológiai Értesítő

XL., 1927., 156–169.

Szmrecsányi Miklós: Esterházy Károly egri székesegyháztervei.

Grossmann József építész,

Tatán dolgozott.

Archaeologiai Értesítő

XLIV., 1930., 266.

Dornyay Béla: Fellner Jakab

építőművészete.

M.D.K.

Grossmann József ejtén.

Tatabánya – felsőgallai r. k. tplom
1783

Genth. Mülml. 1959 I. 390.

M.O.K.

Grossmann József lakatos (?)
szobrán

Tata, r.k. templom, egyhorn zár és
kilincs
A főoltár egyik mestere
az oltáron Krisztus corpus 1786

Genth. Müeml. 1959 I. 384

M.O.K.

Grossmann József, építén

Fejezte be a tatai templom építését 1787-ben.

Tata – park, kertilak stukkós meny nyezete 1784

Genth. Mülml. 1959 I. 385–387

M.D.K.

Grossmann József, tatai építész

Fellner Jakab 1780. márc. 10. én kelt levele értelmében - melyben Fellner betegségére és családi bajaira hivatkozva - öt ajánlja maga helyett a püspök szolgálatába. 1780-1785 között irányítja a Gerl tervén későbbi időben tett változtatásokat.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

197. old.
+ 333. "

341. á. Grossmann József, az egri szeresagyházhoz készített alaprajza 1784.

-2-

M.D.K.

Grossmann József, építőmester

nevét emlitik:

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Sørk.: Dercsányi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

208. old.
+333. "

342. á. (334. old.) szérescgház-
terv, 1784.

M.D.K.

Grossmann József, építőmester

nevét szerző Kraczer ner a pápai főoltárhoz készített várlatával kapcsolatban emliti, mely „úgy látszik Grossmann J. terveben valósult meg"

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bü. 1969. Akadémiai Kiadó,

217. old.
218. old.

236. á. a 229. oldalon: a demjéni r.k. templom főoltára. 1781.

M.D.K.

Grossmann József, építőmester

nevét ismét említik a szerző az egri Papnövelde keleti szárnyának kiépítésével, és Fellner 1772-évi terveinek másolatával kapcsolatban. A Fellner féle 1772 évi építtetés a tető beomlásának abbamaradt. Az épületen még 1795-ben is dolgoztak, amikor a kivitelező Grauer József, Grossmann terveit is módosította.

=

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

240 old.

254., 255. a.

M.D.K.

Grossmann József, építőmester

nevét ismét említi a szerző az 1780 körül épült noszvaji Szepessy kastéllyal kapcsolatban, de azzal a megjegyzéssel, hogy ő már ekkor sokkal jobban eltávolodott a barokk hagyomá nyoktól, semmint hogy őt tarthatnánk az ízig-vérig barokk kastély tervezőjének [Szerző ezt Povolni János oeuvre-jelc utalja].

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

247. old.

M.D.K.

Grossmann József, építőmester

nevét itt említik:

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 278. old.
282.-283. "

M.D.K.

-,1-

Grossmann [Jozsef], építőmester

Fellner tatai irodájának, ahol tervezők és rajzolók „egész Akadémiáját" foglalkoztatta, legkitűnőbb, bécsi iskolázottságu tagja. Fellner halála után feleségül vette örvegyét és átvette az iroda irányítását is. Tehetségével messze kiválik, és a rokokó

./.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadméiai Kiadó,

231-232. old.

M.D.K.

Grossmann [József].

... utáni stilusfordulat idején mély befolyást gyarorolt környezetére - Az ő, valamint Sött Antal hatása az Adamiar, Sartory és Pellegrini preklasszicista stílusára, még további kutatásra vár. Nevét még többször emliti:

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

232. old.

238.o.

Grossmann József

az egri püspöki líceum épületének
építése. 46. p. reprodukció.

Voit Pál: A barokk Magyarországon,
Budapest, 1970.

970

Grossmann József

építette a Tatai Eszterházyak angol-parkjának kertilakját. 53. p. reprodukció.

Voit Pál: A barokk a Magyarországon, Budapest, 1970.

971

Josef Grossmann

tervei szerint épitik fel a pápai templom főoltárának architektúráját.

Voit Pál: A barokk Magyarországon, Budapest, 1970.

801

Grossmann József

Tartalmazza Gött Antal és Carlo, Giovanni és Giacomo Adami.

Voit Pál: A barokk Magyarországon, Budapest, 1970.

801

Grassmann József

volt Tatán a Esterházy grófok udvari kőműves mestere.

Voit Pál: A barokk Magyarország,

Budapest, 1974

6.51

1

Grossmann József

bécsi építőmester vezi át Fellner

Jakab halála után annak cégét.

Voit Pál: A barokk Magyarországon,

Budapest, 1970.

61 l

Grossmann József

robusztus kapuzattal díszítette Franz Anton Pilgram rédei Esterházy kastélyát.

Voit Pál: A barokk Magyarországon, Budapest, 1970.

6/p

Grossmann József

a rédei Esterházy kastély kapuzatá-
nál Isidore Canevale kissé darabos
klasszicizmussát követte.

Voit Pál: A barokk Magyarországon,
Budapest, 1970.

61 l

Grassmann József

fejezte be a Fellner Jakab által tervezett pápai plébániatemplomot. (1785).

Voit Pál: A barokk Magyarország, Budapest, 1970.

611

4

Grossmann József

utóda Tatán 1785-ben – otthonában és cégében – Gött Antal lett. Zillach (Csillag) Györggyel az egri székesegyházhoz tervet készített.

Voit Pál: A borokk Magyarországon, Budapest, 1970.

611

Grossmann József

Lovtai építőmester fejezte be a lovtai

plébániatemplom építkezését.

Voit Pál: A borokk Magyarországon,

Budapest, 1970.

571

Grossmann József

tatai kőműcsmester képitett tervet az egri trinitarius konvent déli kereszt pár-nyának kiépitésére.

Dercsényi Dezső, Gólya József, Entz Géza:
Magyar műemlékvédelem II (1959-60)
Budapest, 1964

2291

Grossmann József

az épitkezést tatai pallérjának Veber Jánosnak a vezetésével 1784-ben megkezdte.

Deresényi Dezső, Gólya József, Entz Géza: Magyar műemlékvédelem, II. (1959-60) Budapest, 1964. 229 l.

Grossmann József

A pápai templom főoltárát tervezte
/ 1785 /

A magyarországi műv. tört. I. 300.
Corvina 1970.

Grossmann József

Tatai építész feleségül vette Fellner Jakab özvegyét: övette át a Fellner építőmesteri iroda vezetését 1780-ban.

Dercsényi Dezső, Gólya József, Entz Géza: Magyar műemlékvédelem II (1959-1960) Budapest, 1964. 259 l.

Grossmann József

épitette nyilvánvalóan a csákvári Eszterházy kastélyt 1781-körül.

Deresényi Dezső, Gólya József, Entz

Géza: Magyar Müemlékvédelem II. (1959-60) Budapest, 1964.

2591.

M.D.K.

Grossmann József építőmester

Veretta tovább az egri Líceum 1765-ben kezdődött és 1785-ig tartó munkálatait Fellner Jakab 1780-ban bekövetkezett halála után.

Pethő Tibor: Budapest - Eger - Szilvásvárad
Bp. /1959/, Panoráma, /Magyarország írásban és képben 4.köt./ 50 old.

Grossmann József építész M.O.K.

Pápa, r.k. templom tervrajzának építészeti része. 1781.
A négy mellékoltár építészeti része.

Genth. Müeml. 1959 I. 242.

Grossmann József épitém M.D.K.

tatai.

Pápa, Esterházy-kastély 1783-84.

" Kocsiszín, Szabadság főtér 1.

Genth. Müeml. 1959 I. 243

M. D. K.

GROSSMANN József

Tatabánya. Felsőgallai rk. templom
létesítése, 1783.

Magyar építészet. Bp. 1954. 87. l.

MTA K

Grossmann Jó zsef /Megh. 1785/
építész

A pápai plébániatemplom főoltárát tervezte
/1785/

Magy.Müv.Tört. I. /szerk. Dercsényi/ 404.o.

M. D. K.

GROSSMANN József építész

Fellner utóda.

Tata. Kerti-lak. (Ma Sportolók háza)

1784. Repr.)

Gerő: Tata ... Bp. 1954. 36. l.. 37. 38. l.

R. D. K.

GROSSMANN József

Tata rk. plébánia t. főoltára Schweiger Antallal és Gött Antallal XVIII. 37. v.

Gerő: Tata ... Bp. 1954. 32. l.

M. D. A.

GROSSMANN József építész

Tata, R. k. templom, épült 1751 és 1784 között:

Főoltár architektura gött atutal-

lal

Agghazy: Barokk szobrászat ... Bp. 1959.
II. 282. l.

GROSSMANN JÓZSEF /+ 1785/

az Esterházy család tatai épitésze, Fellner Jakab utód

utóda.

A pápai Esterházy kastély épitője 1783-84.

a pápai plébániatempl m épitője Fellner Jakabbal

1774- 1786 között

Gerő László- Sedlmayr János, Pápa, 166. l 167.1

1959

MDK

Grossmann József

Bevilaqua Borsody B.: A magyar Athén barokk csodái. Nemzeti Újság 1928. jul. 29. 43.l.

Grossmann József

tatai madalmi építész

1783-84-ben épült a Lésö barokk

pápai Esterházy kastély az ö tervei szerint

Kelényi György: Kastélyok, Zuriál, villát

1974 Corvina Bp. 114. old

Grossmann József, építész

Nagy szerepe van Pápa történetében.

Somfai Balázs: Pápa 750 éve 2451-2458.

Élet és Tudomány, bp. 1975. dec. 26. XXX/52.

Grossmann József, építész

Fellner Jakab utód. Bécsi tanulságú
építész.

Dr. Voit Pál: A barokk és Magyarország
692-700.

Élet és Tudomány, Bp. 1992. IV. 14. XXVII/15.

Strassmann József

1785-ben bekövetkezett halálával utódja

Gött Antal lett.

Voit Pál ptk.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

460

Grossmann József

bécsi építész került Fellner Jakab helyére.
Ő készítette el az egri szabadság tér 2. sz. a.
liceum kémiai konyhájának modelljét. 1781

Voit Pál ptb.: Heves megye műemlékei II.
Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

4591

Grossmann

"A tatai építőmester irodájában működő Grossmann, aztán Gött Antal Fellner irányának ... folytatói"

Mojzer Miklós recenziója: Voit Pál: A barokk Magyarországon. - Művtört.Ért. 1972.1.sz.90-92.l.

Grossmann József

tatai építész az egri liceum befejező munkálatainak vezetője tervet készített a szemináriumi átépítésére.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II. köt.
Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

Grossmann József

tervei alapján 1784-ben megindult. Építkezés közben a tervet módosították.

Voit Pál dr.: Heves megye műemlékei II. köt.
Magyarországi műemléki topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

2891

Grossmann József

tatai épitőmester felmérte a pozsonyi és nagyszombati székesegyházak alaprajzait.
1782.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.
Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

4131

Grossmann József

1784-ben térrajzot képzit az egri
Szt. Mihály székesegyházról.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.
Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

4138

Grossmann József

kassai építőmester 1785-ben hunyt el.

Voit Pál ptb.: Heves megye műemlékei II.
Magyarországi műemlékek topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

Grossmann József

rendezési terve az egri Foglár u. 6. sz. szemináriumról. 1784. Reprodukció.

Voit Pál stb.: Hevesmegye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII.

Budapest 1972.

2891

Grossmann József

műve: az egri Foglár u. 6. sz. a. szemináriumkápolnájának belső tere az orgonakorzattal 1784.
Reprodukció.

Voit Pál stb.: Hevesmegye műemlékei II.
Magyarország műemlékei topográfiája VIII.
Budapest 1972.

2961

Grossmann József

neve említve

Művészettörténeti Értesitő 1972

92. old.

Grossmann József

Tervei az egri székesegyházról. 1784. Reprodukció.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemléki topográfiája. VIII.

Budapest 1972.

4110.

GROSZMANN József tatai épitész. Egerben 1780 után készíti el --+ Francz József kőmüvesmesterrel együtt az egri papnevelde bővitésének terveit /Tervj.19./. 1781-ben a liceum kémiai konyhájának berendezéséhez modellt csinál, majd ugyenezen évben az pápai főoltár aranyozási és márványozási munkáj céljára elkésziti a főoltár modelljét. 1784 körül beszerzi a nagyszombati templom rajzát, illetve azt Eszterházy számára lerajzolja.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

Groszmann J. 2.

1784-ből fennmaradt az egri székesegyházról készitett lo szelvényből álló tervsorozata. /Tervj.1./

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

Grossmann József

1782-ben tervet képzit a Fedémes-i rk. templom építésére.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemléki topográfiája VIII.

Budapest 1972.

JIII

Ifj Gerl Károly

Fell Grossmann József

Esterházy 1762 junius 29. tartotta meg szerfoglaló bevonulását s már okt. 1. meghivására Egerbe érkezett ifj Gerl Károly bécsi építész az egri Universitás (ma liceum) tervének megbeszélése végett. Gerl a következő évben a tervet bemutatta, de az csak vázlat lehetett. Mert az építkezést kezdettől, 1765 óta egészen megváltoztatott és kibővített program alapján az Esterházyaknak tatai építésze Fellenthali Fellner Jakab vezette halálaig (1780-ig) s a levelezésből kétségtelen, hogy a kivitelt tervek és részletrajzok tőle származnak. Feladatát tatai utóda és volt segédje, Grossmann József (+ 1785) vette át, de neki már csak a csillagvizsfordit

gálóval és a szinhaz berende-
zésével volt dolga, mertaz
épület akkor már készen állott.
Főmüvei: mindenekfölött Egerben
a liceum, és Pápán az Esterházy
hitbizomanyi szekhelyén a mo-
numentális templom; valamit
Veszprémben a bájos püspöki palota,
mely kisebb méretekben a liceum-
mal feltünő rokonságban áll, az
ő müveszi egyenségéről, formanyel-
vének sajátos jellegéről teljes fo-
galmat nyujtanak. A egri épit-
kezésen, magán a liceumon, melyen
tizenöt éven át dolgozott, követni le-
het stilusának változatait, a kor
ízlésének megfelelően a klasszicizt
mus szigorubb rendszere felé, és míg
bidetben a XV. Lajos korát jellemző
rokokó ékitmeyek hajlékonyan jat-
szó formáiban remekelt, utóbb át-
tert a XVI. Lajosról nevezett szabályo-
sabb, az architekturának alá rendeltebb
spörgéd fürérekre és medaillonokra,
a sajátt müveszi felfogása szerint

Szeger 18. l. Cátivo

Groszmann József

épitész. XVIII. sz.

+ 1785 apr. 24 Tata.

lásd bő életrajzi adatokkal

Az egri székesegyház nak általa készített tervét részletesen ismerteti.

Szmrecsányi Miklós: Gróf Esterházy Károly egri püspök székesegyház-tervei. Arch. Ért. 1927. 157 és köv. ll.

Ez a terv nem valósult meg.

Grossmann József

1747 - 1785 ap. 24.

tatai építőmester

eredeti tervrajza a tatai

plébánia templom kapu-

jához. Jelzése: Jos.

Grossmann, Baumeister.

Méretei 45 × 31 cm.

Magyary Zoltán dr.

A tatai piarista

rendház és múzeuma.

Bpest, 1938. 27. l.

8

9

H. D. K.

GROSSMANN József építész

Fellner Jakab építész tanítványa és munkájának folytatója, az egri líceum befejezése (1780–1785)

Genthon István: Az egri líceum 16. l.
34. l.

M. D. K.

GROSSMAN József építész

Talai építész

Eger székesegyház terve (1784.)

(Nem épült fel)

Eger patakkal vízi művek építéséről ír Esterházy Károlynak 1780, 1781.

Breznay Imre: Eger multjából. Eger 1926.

24. 39. l. 44.

M D K

Grossmann József épitész

L.K.: Mivészeti irodalom. Magyar Mivészet. 1926. 540. l.

Grossmann József

épitesz

Arad

Agrisciapats. 88 l.

Emlitva papai plé-
bánia templom
fooltára fenstől
1781

41. vzoba.

Grossman Josef

Eger XVIII st.

wid

Arch. Ert. 1923-26.

266. l.

Dypplum – czédulár ?

Grossman József

épitész XVIII. z

vód

Breznay Imre: Eger a XVIII. században. I. k. Eger. 1933. 104. l.

Grossmann J.

egri épitész

l.

Barleger

17. l.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
395/1914 szám
1914 év május hó 27 n.

Grossmann József

épitész

vód

Csát Géza:

Tata nevezetesebb barokk épitészeti alkotása. Technika 1939. 326 l.

képpel ~~és~~ alaprajzzal és műszaki rajzokkal

Gott Antal

~~Grossmann Józef~~

építész

XVIII sz

l –

Csát Géza = A

barokk építészet

emlékei Tatán

Bp. 1939. 1. l.

8. l

Grossmann József

épitész

+1785

tervei szerint 1783-4 ben épült az egyemeletes barok stilü pápai Esterházy-kastély.

1927

Dor Bakony

381, 385. l.

Képekkel.

munkódése a pápai templom épitésénél

u.o. 385. l.

Grossmann József

tatai épitész

l.

Dornyay Béla dr.

Fellenthali Fellner Jakab tatai épitő-
~~művesztől~~ Bp. 1930.

6. l. – 7. l.

10. l.

13. l.

15. l.

24. l.

25. l.

Szorány, tpl

2

Grossmann Józef

épitem

+ 1785

vid

z

Dornyay Béla dr:

Tata műemlékei

Rados és Szőnyi

könyvében.

Tata 1934. 18. l.

GROSSMANN ~~József~~, építész a XVIII. században, † Tata 1785 ápr. 24. Fellner Jakab tervei alapján G. építette a pápai plébániatemplomot. U. o. a főoltár terve 1781-ből is tőle származik. G. részt vett az egri székesegyház munkálataiban és Tatán is dol-

gozott.

K-gy. I. 420.

meghalt 1332-ben)

nyilas előtt álló szent püspök nek
vefzi körül, infulát visel es piros pa-
erdőben az a négy férfi látható, kiket
ttól, hogy a farkasok séttépjék. F
félkörü, méretei az egyenes oldalaknak

rt. 49 kr.

300*)

Grossmann József

építész

l.

Garas Kracker

48. I.

Grossmann József
épitész

Gentrmüeml.
278, 311, 312, 313,
486, 487 (Többsz) l.

2 db mell.

Grossmann József
építész

l.
Gerő L.: Tata település és műemlékei Bp. 1954. 32. l.
36. l.

Grossmann József

tatai épitész XVIII. s.
működése a pápai pléb-
templomban, a fővl-
wod tár terve
fentitől

Horváth Pápa

57. l. 62. l.
68, 69. l.

Fenti épitette a pápai
Esterházy kastélyt

u. o. 68. l. 69. l.

mintákat, hirdet
külön posta csom
az Ön címére.
Megrend
vagyunk

2 drb. jegyzék.

Grossmann József

tatai építész

l.

Kaposy jegyzetek

205, 208, 282, 283. l.
284, 285, 286, 287. l.
312. l. 315. l. 316,
324. l.

Grossmann József

épitész

l.

Luveszpr püspvár

211, 213, 216, 220 l.

226

Grossmann József

MAGYAR MUVÉSZET

1926. 540 (L.K.: Muv. viod.)
1928. 646–647 (Az AÉ.)
1931. 308. XLI. kötete

Grossmann József

épitéz

l.

Mihályi Jalucsykun

33. l.

Buda.

Az előtért az ostromló
törő mozsaraik foglalják el, a
banás történt és a falakat laj
ben PEST városa és a környékbe
fölül két sorban:

Die Haubt stadt Offen in
Wie solche von der Christl: Ar

magyarázó szövegének kezdete:
és befejezése: X. Brechen,

Rm., mér. a vk. 19.4: 3

Grosszmann Józef

Ejtett

X VIII. w

Lajd

Pápai Ünnepi Hét

1948. aug. 28 —

sept. 9

Pápa 1948. 13. l.

21924. — K. M

MI NYOMDA
OLTJA
JOS-UTCA 18
LAPÍTÁSI ÉV 1577
K: 37.473 ÉS 57.124.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA BUDAPEST

BÉLYEGMENTES
(11856/1879. P. M. sz. rendelet megállapított személyes illetékmentesség folytán.)

mlékek Országos
Bizottsága

Budapest

CSAK JELEN ELEMBE	EGYSÉGÁR		ÖSSZES ÁR		ÖSSZES ÁR	
	AP	f.	AP	f.	AP	f.
16.--					24.--	

Grossmann József

építőmester

Fellner Jakab építész tervei alapján ő építette a pápai plébánia templomot. A főoltár terve (1781-ből) tőle származik. Tatán is dolgozott.

Pigler. 6-l. 10. l.

63, 64.

Sixtus, II-X, para III. 156.

Grossmann Józef

l.

Radoskastely II.

25,56. l.

rocska, az „Ausrufer" sorozatból. Bécs, 1760 k. — Der gur, aus der „Ausruferserie". Wien, um 1760.
Illusztr. XXXIV. tábl.

lak, szines porcellánszobrocska álló helyzetben, karján intája. Bécs, 1780 k. — Alte Frau, volkstümliche, far-. Modell Grassi. Wien, um 1780. Illusztr. XXXIV. tábl.

:obrocska, lépő helyzetben, négyzetes zöld talapzaton. ır, farbiges Porzellan, schreitend. Wien, um 1750.

ellán szobrocska, az arcot félig elfedő fekete fátyollal, n. Bécs, 1750 k. — Tanzende Türkin, farbige Porzellan-50.
Illusztr. XXXV. tábl.

AVALLÉRRAL, az olasz komédiából, szines porcellán-köpenyes férfi szakállát fogja. Wien, Du Paquier-kor-Cavalier, aus der italienischen Komödie. Wien, Periode
Illusztr. XXXIV. tábl.

rocska, határkövön ülő férfialak, rajta „Markstein" fel-1744—49. — Mann mit Sense, farbige Porzellanfigur, 744—49.
Illusztr. XXXIII. tábl.

efarany peremdisszel, közepén szinesen festett jelenet, kal. A bécsi Max Strauss-gyüjteményből. Bécs, 1798. Reliefdekor in Gold, im Mittel farbige Szene: schlum-t aus der Wiener Max Strauss-Sammlung. Wien, 1798.
Illusztr. XXXV. tábl.

Grosszmann József

építész

irod

Szmrecsányi Miklós: Esterházy és a művészet. Galanthai gróf Esterházy Károly egri püspök emlékének ünneplése. Eger 1926.

14. l. 23. l. 27. l. 30. l.
46. l.

~~Szh. 1763~~
~~Bm., mér.~~
~~Teck, a.H. Kupfferstecher~~

terében lévo vár egyik kapujan
be, mig a masikon a törökök
a a Lothringeni herczeg elott,
ek körül, a török küldöttség
raktarak kulcsait adja at. Fel-
szalagon:

arfen Ao. 1737 d. 28 July
kische Stadt und Vestung
SSA

no 1737 den 28 Julii von dem [illegible] Erb-
n den Kayserl Waffen per Accord glück-

tung NISSA.
eg alatt lévo nyolcz strófas verset
tt: Augspurg, zu finden bey Elias

G R O S S M A N N J O Z S E F

A XVIII. századi tatai müvészkörbe tarozik Grossmann József /I747-I785/ épitőmester is, aki mint Fellner taniványa tett nagy hirre szert. Mesterének nem egy alkotását ő fejezte be. Müvészi oeurejének legszebb tatai emléke az angol kerti kis kastély. Az épület klasszicista tisztaságában még érezni lehet Fellner könnyed szerkezeti felépitésenek hatását.

Révhelyi Elemér dr : Tata a müvészetben. A tatai piarista rendház és muzeuma. Budapest, I938.I8.1.

Grossmann József

építőmester

NYOMTATVÁNY.

Nagymélóságú
Mélóságos
Nagyságos

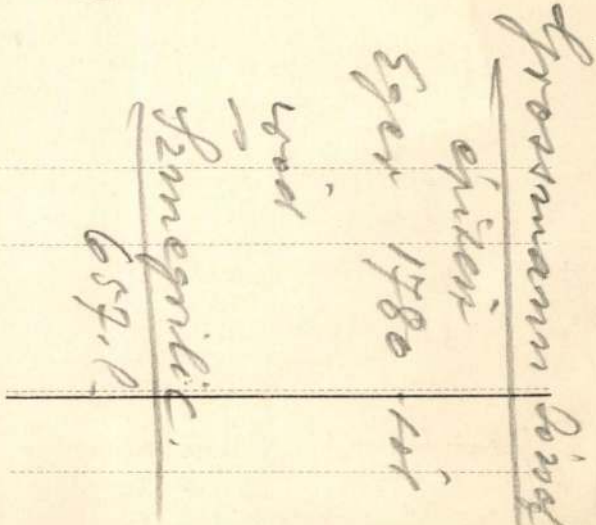

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Grossmann József

építész

I.

Említések:

12, 108, 115, 117, 119, 129, 136, 145, 148–152.

május hó 11-én
az elnökség nevében :
Malatinszky Ferenc sk.
a felsőház tagja, társelnök.

h i v ó ,

937.évi május hó 26-án déli 12 órakor,
eti nagytermében tartandó közgyülésére.

ysorozat :

i elnökök választása.
kiegészitése.
szövetség multévi müködéséről.
szövetség multévi számadásairól és
öltségvetés megállapitása.
bizottság választása.

május hó 11-én
az elnökség nevében :
Malatinszky Ferenc sk.
a felsőház tagja, társelnök.

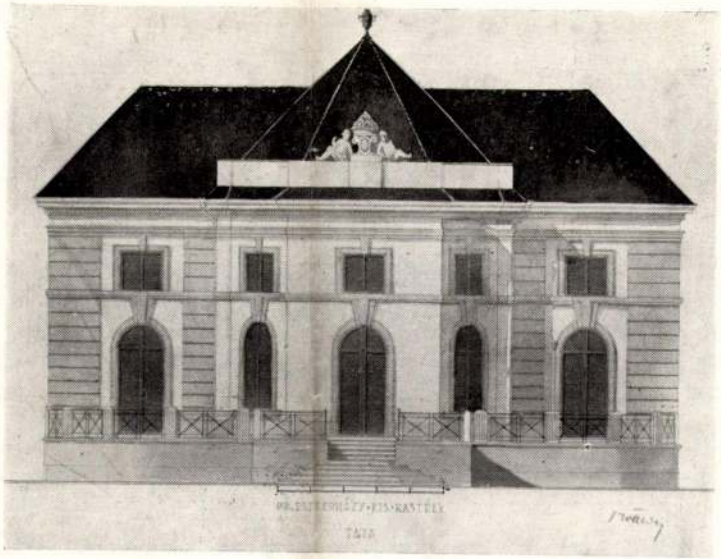

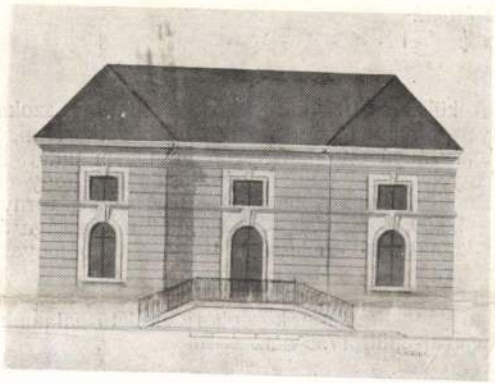

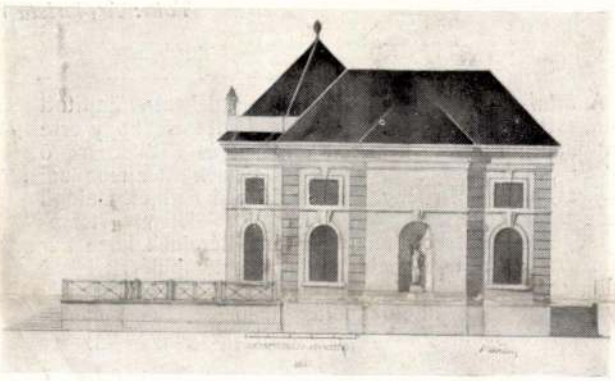

Tata: Eszterházy-kis-kastély.

1765-ben építi a *piarista rendházat*, amely többszöri restaurálason ment át. Igen finom alakítású a tatai vörös mészkőből készült kápolnabejáró, a kerti kapu, valamint a refektorium tölgyfaajtaja.

A várral szemben lévő hídon *Nepomuki Szt. János szobra*, igen finom rokoko ráccsal. Az újabb időben létesített védő tető nem hat zavarólag, de a kétoldalt elhelyezett lámpák vásári tucamunkájukkal zavarják az összhatást, olyannyira, hogy sürgősen kellene gondoskodni eltávolításukról. Fellner tatai munkái közül ez a legbájosabb, igazi ékszere a városnak. Épült 1700-ben.

Százados fák között, eszményi környezetben áll a Grossmann által 1784-ben épített *kiskastély*, a klasszicizmus stílusában. Ez Grossmann legjelentősebb alkotása. Az arányok finomsága és az egész építmény nemes összhangja a nagy mester méltó tanítványának mutatják alkotóját.

A városka régi polgár-házainak stílusára ezek az építmények nagy hatással voltak. Az a nemes, derüs nyugalom, amely Fellner alkotásaira jellemző és jellemzője tanítványai épületeinek is, a polgár-házak egyszerű és szerény homlokzatain — mint tó vizén a felhők tükröződése — a kedves, olykor naiv elrajzolás ellenére is, érdekesen jelentkezik. Ez természetes is, miután a polgárházakat azok a kis mesterek készítették, akik a nagy mester keze alatt dolgoztak. Ennek nemes ízlése plántálódott át tanítványaiba. Még a mult század negyvenes és ötvenes éveiben épült polgár-házak arányai és részletei Fellner hatását jelzik. Érdekes megfigyelni — sajnos helyszűke miatt a képek nem közölhetők — a parasztházakat. A módosabb gazda házát valószínűleg ottani uradalmi mester építette. A paraszthház a maga ősi alaprajzával, románosarányaival, reprezentatív utcai homlokzatán barokk arányokat, oszlopos tornácán és profilképzésében barokkos vonásokat vesz fel. A barokk építészeti stílus derüs, komolyan kedélyes lelkiségével közel férkőzött népünkhöz, amely szeretettel befogadta, mert közel állt hozzá, majd átalakította a maga szükségletei szerint, vagyis provincializálta. Így nevelte, iskolázta egy-egy nagy építészegyéniség — sokszor egy századon át — egy vidék közízlését és ezen keresztül nemesítette a lakóházépítést. E hatás révén az illető helység egységes, nyugodt, harmónikus képet nyert. Mit látunk ma? A céhek hanyatlásával a közízlés leromlott. Rossz, idegen, népi zamat nélküli építmények keletkeznek, ízléstelen, meg nem értett mintalapok és divatok alapján, csak a benne lakók időjárás elleni védelmét szolgáló, a magyar lelkiséget vissza nem tükröző házak. A helység arculata megváltozott, nyugalma, derüje eltűnt. Igaz és őszintén magyaros arc helyét nyugtalan és idegen lelkiségű, ezért ellenszenves proletár arc foglalta el.

A közölt rajzokat az 1937. évben a Műegyetem építészhallgatói készítették, helyszíni felmérések alapján Wälder Gyula műegyetemi ny. r. tanár vezetése és irányítása alatt.

Felelős kiadó: Eöri Fintor Zoltán.

Nyomatott az „Élet" Irod. és Nyomda Rt.-nál Bpest, XI., Horthy Miklós-út 15. — Ig.: Laiszky Jenő.

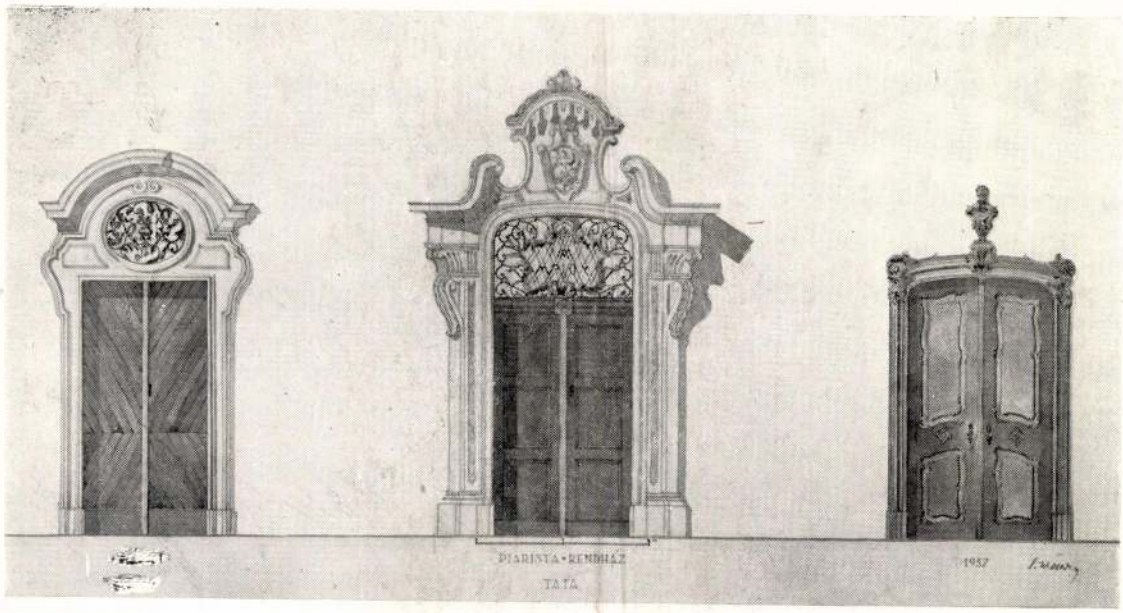

Tata: A piarista rendház kapui.

A *tatai nagytemplom* egyhajós, érdekesen hajlított homlokzattal, amit sokan annak tulajdonítanak, hogy erre a templomra Pilgram készített terveket és Fellner az ő munkája alapján folytatta az építést. Ennek ellentmondani látszik azonban az a tény, hogy 1750-ben Fellner, Balogh Ferenc tatai jószágkormányzóval együtt jelöli ki a templom helyét. A boltozott templom támpilléreinek köze kápolnasorrá alakult, a határfalaknak a támpillérek külső síkjába való helyezése által. Érdekes az oldalbejárók kis négyzetes terének függőkupolás kiképzése. Belső monumentális hatását még fokozza a szinte szegényes egyszerűség. A külső és belső részletek Fellnernél szokatlan, kissé nyers elnagyoltsága arra enged következtetni, hogy ezekre másirányú elfoglaltsága folytán nem tudott kellőkép felügyelni, vagy ami még valószínűbb, hogy ezeket munkatársaira bízta. A templom szélessége a tornyokon át mérve 26,50, hossza 55.—, a tornyok magassága 58.—, a belső legnagyobb szélessége 19.—, a hajó magassága 20,50 méter.

Igen kedves alkotás a *kálvária kápolna*, mely a leégett Szt. János-kápolna középkori eredetű falainak felhasználásával épült 1755-ben.

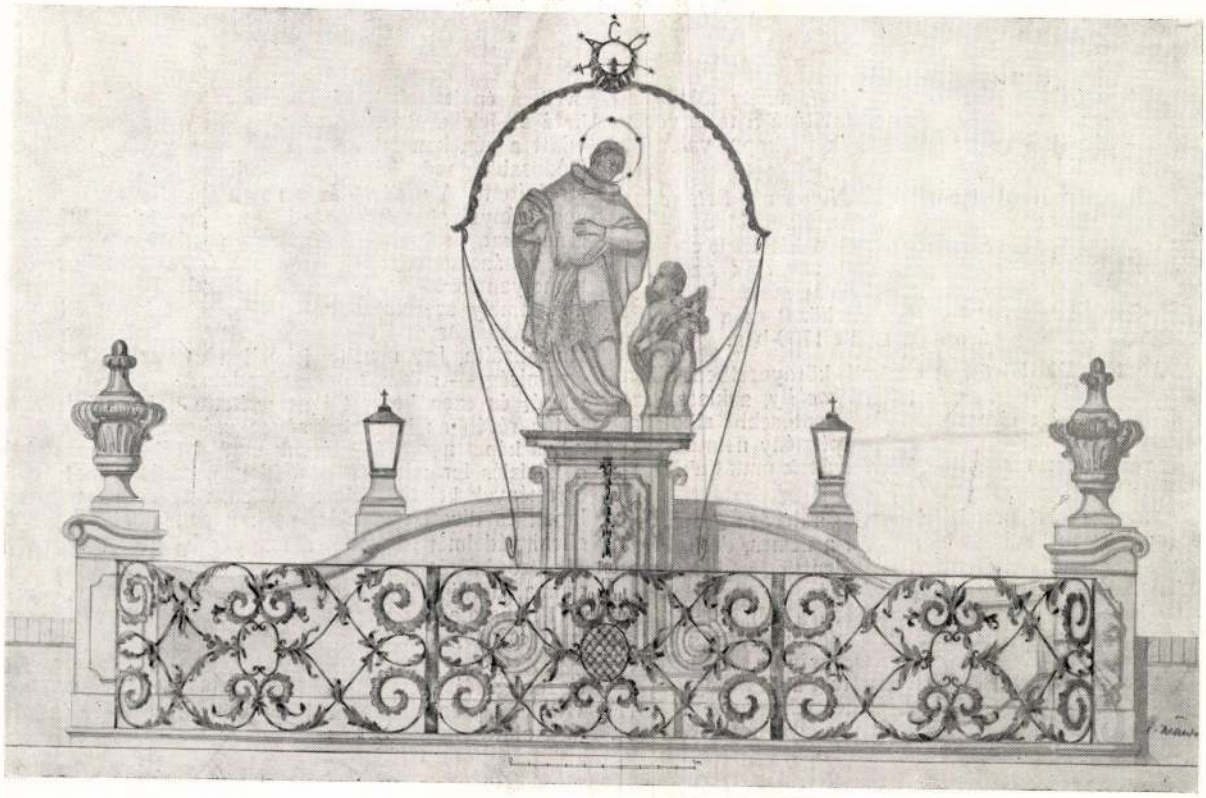

Tata: Nepomuki Szent János szobra.

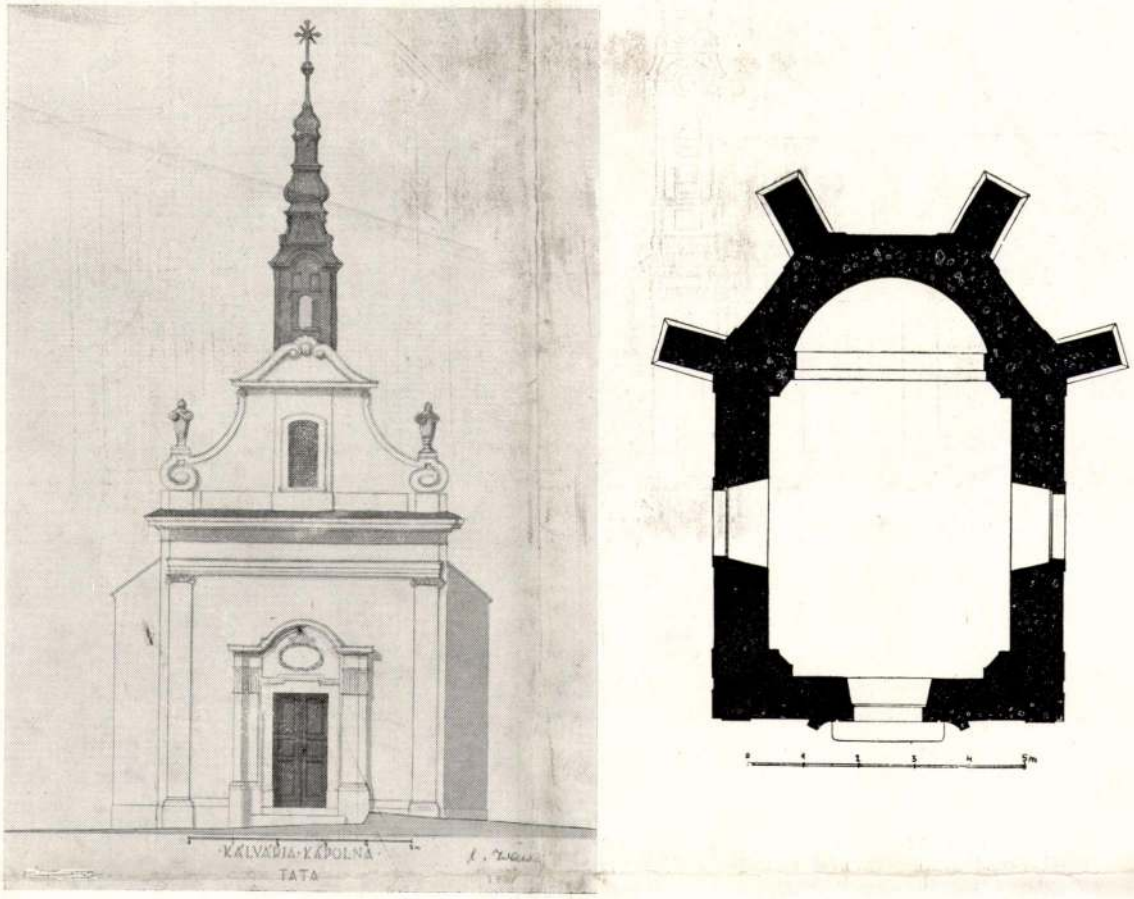

Tata: A kálvária kápolna.

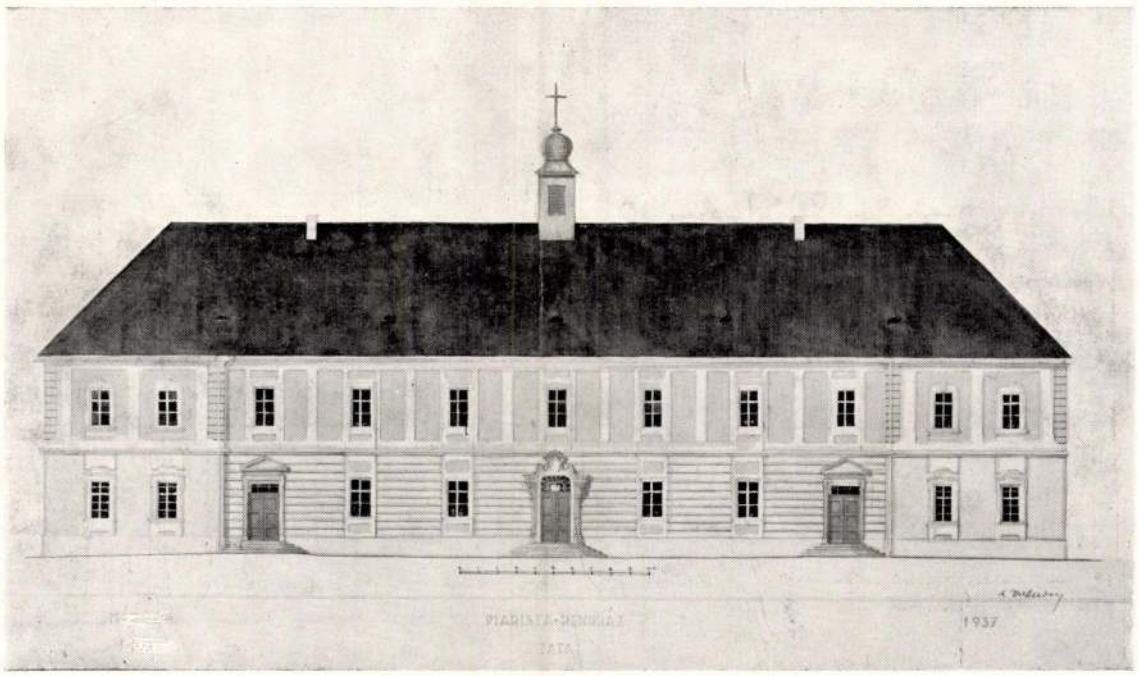

Tata: A piarista rendház.

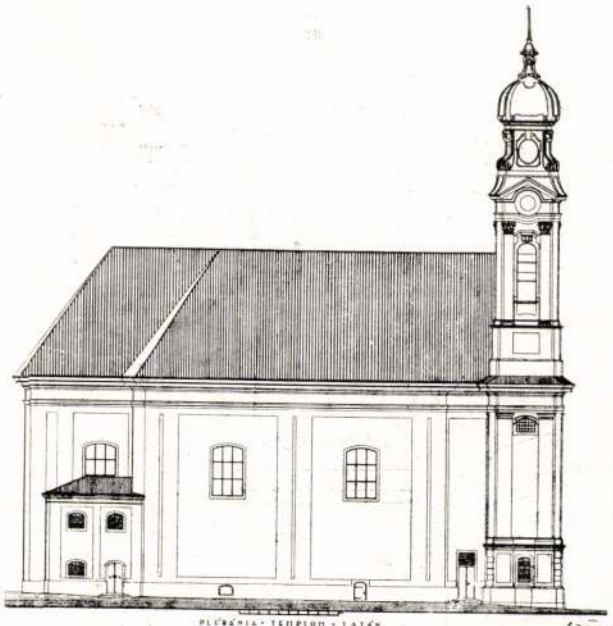

PLÉBÁNIA · TEMPLOM · TATÁN
OLDALHOMLOKZAT
1937

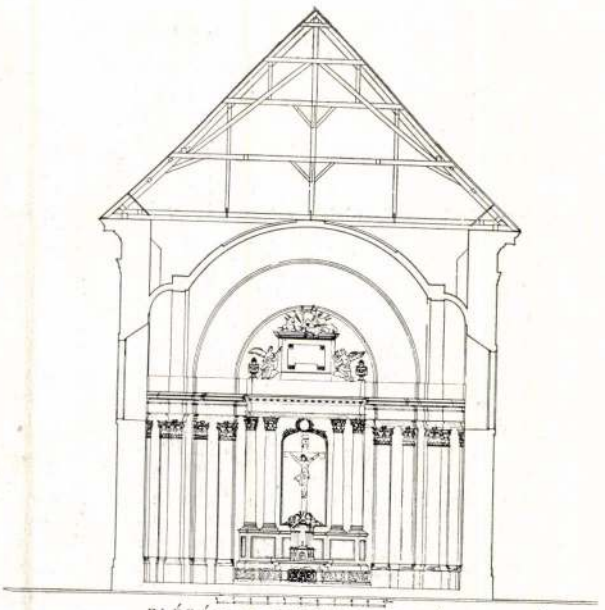

PLÉBÁNIA · TEMPLOM · TATÁN
METSZET
1937

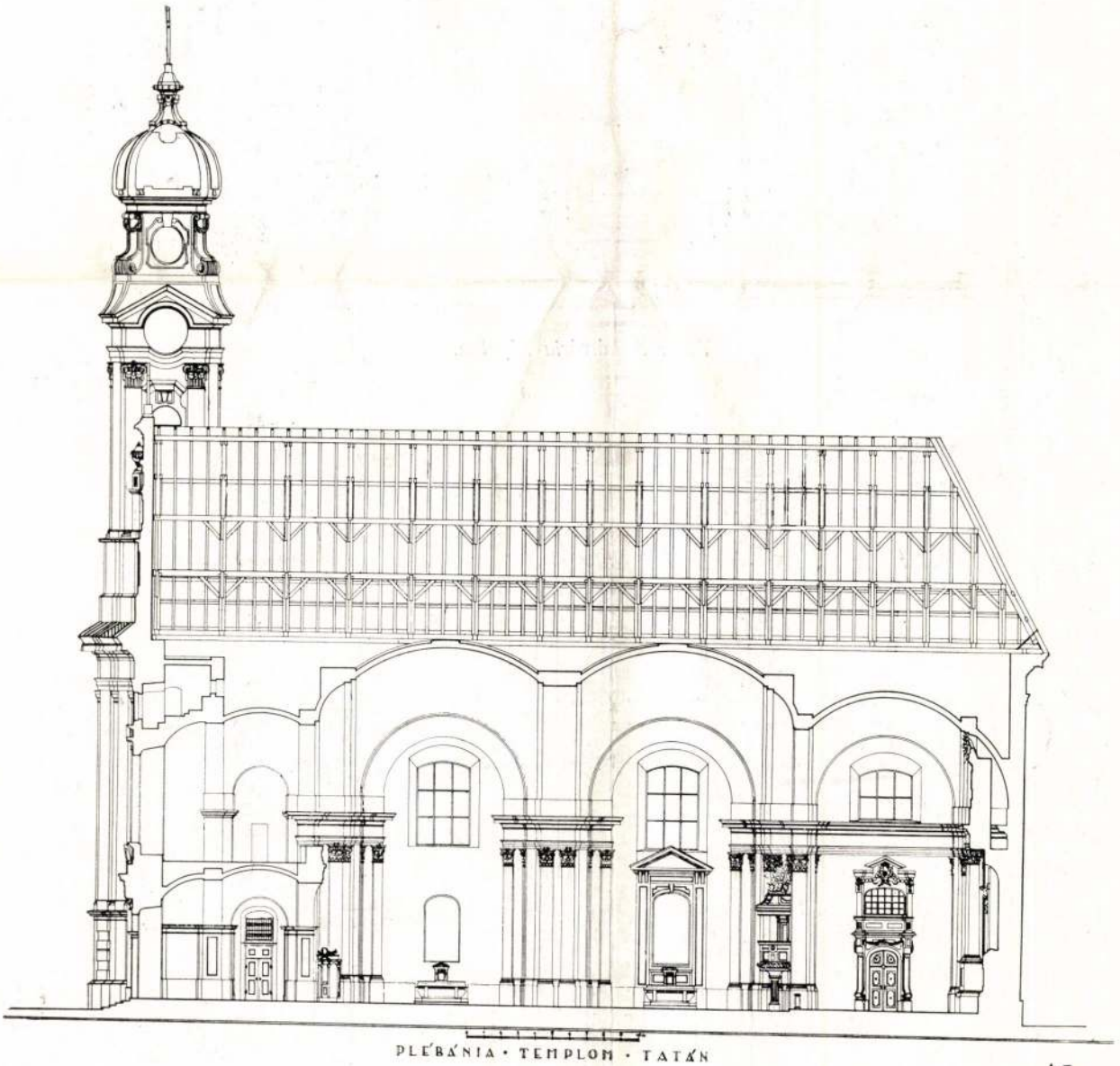

PLÉBÁNIA · TEMPLOM · TATÁN
HOSSZMETSZET
1937

Csát Géza: A barokk építészet emlékei Tatán. Bpest 1939.

Das alte Königsschloss Tata und die dazugehörige Domäne wurden nach der Türkenherrschaft von der gräflichen Familie Esterházy erworben und neu belebt. Die jeweiligen Gutsbaumeister bauten Kirchen, Schlösser, Stifte etc. die aber in erster Linie den Geschmack und Sinn des Gutsherrn ausprägten, der ihnen die Richtlinien gab. Der Bauherr der abgebildeten Gebäude war Graf Nikolaus Esterházy, längere Zeit Gesandter in Paris. Er liess seine Meister wahrscheinlich nach französischen Musterblättern arbeiten, denn der starke französische Zug lässt sich nur so erklären. Die Abbildungen zeigen die Pfarrkirche, die Sankt Johannes-Kapelle das Stift der Piaristen, das kleine Gartenschloss, das Nepomucenusdenkmal. Die Zeichnungen wurden nach Ferienaufnahmen unter Leitung des Professors der Technischen Hochschule *Gy. Wälder* angefertigt.

Az építőművészet kifejlődéséhez elengedhetetlen volt és lesz a béke. A hosszú béke kedvez a művészeteknek és így a művészetek királyának, az építészetnek is, mert a tartós nyugalom elősegíti a vagyonosodást, az anyagi jóléttel együtt nőnek az igények és a kulturális igények sorában jelentkezik a szép szeretete, a művészetek utáni vágy. Művész és mecénás egymást kiegészíti; — az egyik nélkül nincs művészet, a másik nélkül nincs lehetőség.

Fellenthali Fellner Jakab, az Esterházyak nagy építőművésze és mint ilyen a magyarországi barok egyik legnagyobb mestere, 1722. július 25-én született Nikolsburgban, Morvaországban, hol atyja valószínűleg kőművesmester volt. Mint vándorlegény került hazánkba. Elhúnyt 1780. december 12-én Tatán. Először a ráckevei és bélyei uradalomban dolgozott, majd Komáromban és Komárom vármegye szolgálatában találkozunk nevével, ahol mint kőművespallér működött. A mindennapi élet munkáit végezte, tatarozott polgárházakat, malmokat, korcsmákat, várbástyákat, olykor épített is ilyeneket. Egyszóval olyan munkákat végzett, amelyek biztosították a mindennapi kenyeret, de távol álltak a művészettől.

Komáromból elkerült Tatára, ami döntő hatással volt egész életére, mert itteni munkái révén került összeköttetésbe gróf Esterházy Károly egri püspökkel, aki a megbízások hosszú sorával és ízlésbeli irányításával segítette művészi egyéniségének kifejlődését. Tatán 1746-ban elveszi Rimholcz József uradalmi pallér özvegyét; annak kezével a férj stallumát is örökli. Élete során még kétszer nősült. 1748-ban kőművesmesteri vizsgát tesz. Ezidőben jut összeköttetésbe galánthai Balogh Ferenc uradalmi jószágkormányzóval, ki tehetségét felismerve élete folyamán mindig jóakaratú támogatója volt. Balogh ajánlására figyel fel reá gróf Esterházy Károly egri püspök, kivel oly nagyszerű alkotásokat létesített, mint a tatai és pápai nagytemplom, egri líceum, püspöki palota, tatai kastély, tatai piarista rendház stb. Bár ekkor még Komárom vármegye szolgálatában állt, Balogh Ferenc megbízásából az uradalomnak terveket készít. Ekkor készíti a tatai plébániatemplom terveit. Az építő munkát 1751-ben kezdik, de 1752-ben ez abbamarad és csak 1754-ben folytatják. A befejező munkákat és a belső kiképzést halála után valószínüleg Fellner tervei szerint, tanítványa és segéde, Grossmann József, majd ennek halála után Gött Antal végzi. Grossmann Fellner özvegyét vette el és így jutott Fellner tervei és hivatala birtokába. A templom főkapujának rajza (1782-ből) Grossmann munkája, a főoltár Grossmann, majd Gött irányításával készült. Gött tervei szerint készült 1789-ben a templom szószéke. A veszprémi püspöki templomnak a romanizáló átépítésnek címzett szétdúlása előtti szószéke, — különösen alsó részében párja a tatai szószéknek, — miután a veszprémi még Fellner életében készült, Gött valószínüleg Fellner rajzai vagy vázlatkönyve alapján dolgozott. Fellner munkáinak szemlélése azt a gondolatot ébreszti bennünk, hogy francia mintalapokat vett alapul. Munkáiban a kései francia barokk jellemzői, — a szigorú klasszikus arányok, a díszítések mérsékelt használata, a vonalvezetés határozottsága — franciás szellemre utalnak. Miután sohasem járt Bécsen túl, valószínű, hogy gróf Esterházy Miklós révén, ki mint diplomata Párisban élt, kaphatott francia mintalapokat vagy mintakönyvet. Bár sem Fellner, sem Grossmann hagyatéki leltárában nincs nyomuk, ily minták létezését, tanítványa és utóda munkáit szemlélve is,

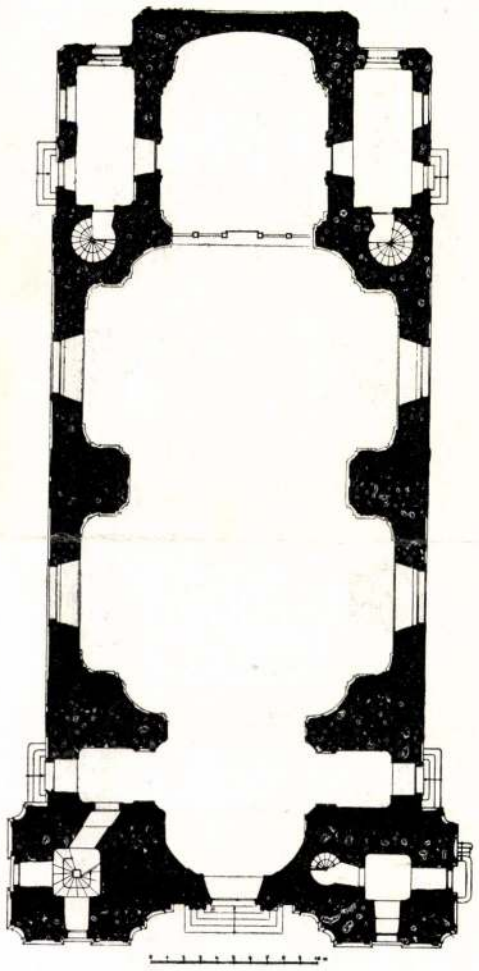

PLÉBÁNIA • TEMPLOM • TATÁN
ALAPRAJZ
1937

valószínűnek tartom. A tatai és pápai templom toronysisakja a nálunk és Németországban található barokk sisakokhoz nem hasonlít, azonban a francia barokk sisakokkal sok rokonvonást mutat. Az úgynevezett Fellner-ív is gyakorta előfordul francia emlékeken. Nagyon valószínű, hogy a mintalapokon felül gróf Esterházy Miklós franciás ízlése is ebbe az irányba lendítette Fellnert. E közlemény keretében nem szerepel a tatai kastély, miután annak felmérését nem engedélyezték, bár ennek kialakításán a franciás szellem és annak Fellner művészetében jelentkezése ellentétben a Hildebrandt-féle barokkal szembetűnő. Mindezek azonban nem csökkentik Fellner művészi értékét, mert alkotásain a mindenkori építtető szellemén felül rajta van a fellneri bélyeg, a nagy egyéniség bélyege, mely még a laikus számára is mindenkor felismerhetővé teszi e nagy művész alkotását.

Grossmann József

épitér

l.

Szm Egerszeg

205. 1.

208

Grosmann József

tatai építőm.

l.

Szm Egermüv

281 l.
282
283
284
285
286
287
312

Grossmann József

l.

Szm Egerszeg

316. l.

324. l.

Vasárnap **13** Kat. Pád. Ant.	
Hétfő **14** Kat. N. Vazul	
Kedd **15** Kat. Jolán	Első negyed 20 óra 3 p.
Szerda **16** Kat. R. Fer.	
Csütörtök **17** Kat. Rainer	
Péntek **18** Kat. Efrém ea	
Szombat **19** Kat. Gyárfás	Izr. 10 S. Khukat. 5. P.

Grossmann József

épitész

l.

Dorfellner

6. 10, 11. 15. 24.

25. l.

Grossmann József építész rajzt vezet az egyi székesegyház munkálatai ban.

Dr Szreczányi Miklós. Eltesházy és a művészet. Eger 1926.
Ism. Arch. Ért. 1923-26. 266. l.

Jolsvai Ffj. Egyesület népkvt.

VII. 289

Groszmann József

Eger XVIII. sz.

cród

Magyar Minerva

1928. 646 l. 647 l.

Arch. Ert. XLI. kötetének ismertetéséből

*Fellner Jakab*nak volt az utódja, aki 1763-tól 1780. dec. 12-én bekövetkezett haláláig állott a püspök szolgálatában. Segédje és utódja, *Groszmann* még főnöke életében annak elbetegedése miatt átveszi a pápai templom építésének vezetését (1780. aug. 26-tól) s halála után, mint a püspök építésze őJép *Fellner* örökébe. A

A két tervrajz közül Groszmanné az ertékesebb, mert a régi, azóta lebontott és elpusztult emlékek és építmények helyét s alaprajzát (a régi székesegyház, „hatvani kapu", stb.) pontosan feltünteti. A tervezett templom, mely méreteiben jelentősen felülmúlta a mai székesegyház dimenzióit, külső felépítésében erősen emlékeztet a római S. Agnese templomra, melyet a tervező építészek csak lényegtelen változtatásokkal követnek, úgy látszik, a püspök szigorú feltételei értelmében. Bár Esterházy különböző gátló körülmények miatt nem valósíthatta meg a székesegyház felépítésére vonatkozó tervét, a vázlatok s az e tárgyban folytatott széleskörű levelezése a XVIII. század művészi ízlésére és tervezgetéseire nézve rendkívül becses adalékokul szolgálnak.

Kossás nő. Elefántcsont. Mag. 4'6 cm. XIII.
27.

Gött Antal
~~Grossmann József~~

épitész

Fellner Jakab halála után (1780) folytatta a tatai rk. pléb. templom épitését. Az ő terveiszerint készült a kapuzat és egyes belső részletek. A munkálatokat 1784-ben Gött Antal uradalmi épitész fejezte be.

Polgárdy Géza

Vértes hegység kalauza. Magyarországi útikalauzok 3-4. Bp. 1939. 95. l.

Diretta da TIBERIO GEREVICH e LUIGI ZAMBRA
Direzione e amministrazione:
BUDAPEST, IV., EGYETEM-UTCA 4
Telefono : 185-618

Gött Antal

~~Grossmann József~~

épitész

meghalt 1785. ápr. 5.

Tatán

Fellner Jakab özvegyének férje, és több munkájának befejezője volt.

lásd

Luveszprüspvár

276. l.

lásd még a névmutatót

Grossmann, Juraj (György)

kül. Smichově 1892 ápr. 4.

Épitész

Pozsonyi munkódése
a cseh megszállás
alatt ismertetve

Toman 167. l.

:

Könyv.

emlékek Országos
zottsága

Budapest

Rákos-u 2.

M. E. Ny.

Groszmann Lajós

kártyafestő

pesti polgár lett 1844-

l.

Kolbkártyaf.

Jaeiglenes

30 kor. szóval: Harmi
-a f. é. junius 20 án és 30 án
ra, előleg képen hiány

Mátraverebély

Groszmann Lajos

kartyafestő Pest

1844 – 1848.

lásd

Tanulmányok Bpest I

139, 140. l.

Groszmannak is

irva

Viselet.

Férfi és női ruha.

E csoportkép első alak
másodika Lehel-szürt és dolmán
negyedike fátyolos pártát és H
mentét, hatodika Hunyadi palás
dike nádor zekét, nyolczadika
zott Árpádmentét, tizedike Leh
süveget és Árpád mentét hord.

NEMZETI-DIV

alól középütt: Ny. Rohn A. Pes
legalól középütt: Melléklet a
jobbra: ✠ Közli: Jámbo

Kny., mér. 23: 48 cm.

Grossmann Leopold

másolata a Mayerhoffer budai kőművesmester által tervezett, az egri Széchenyi u. 55. sz. a. rácstemplomról. Reprodukció.

Voit Pál stb.: Heresmegye műemlékei II.

Magyarország műemléki topográfiája VIII.

Budapest 1972.

5681

Leopolt Grossmann

hiteles másolata (Bécs 1778) a Hazael Hugó 1734 körül készült térvárról. Eger, Széchenyi u. 55. sz. a. rácstemplom. Reprodukció.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemléki topográfiája VIII.

Budapest, 1972.

5631

Grossmann Lipót

Kamarai és polgári építőmester 1778, 1777, -
ben több tervet lemásolt az egri Széchenyi u.
55. sz. a. rác templom helyreállításával kap-
csolatosan

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II. kötet
Magyarország műemlékei topográfiája VIII. kötet
Budapest, 1972.

5670

Grossmann Lajos

1907/8 - 1908/9 I.

Ferkèpzomfoiskèvk

87, 1.

Grossmann Lipót

Építőmester

l.

Luveszprüspvár

226, 227. l.

Grossmann ~~Leopold~~ Lipót

cs. kir. építőmester

l.

Szm Egermüv

145. l

...lkötők helyszini szemléje tárgyában,
...ügyi miniszter leirata a balatonfeny-
...an.
...g átiratai :
...nyes távbeszélő dijszabás véglegesitté-

...községi uj postaépület emelése tárgyában.
...izottság átiratai :
...ilőhelyi orvosok tanfolyama tárgyában,
...zat ujabb gyakorlása tárgyában,
...si tanfolyam eredményei tárgyában,
...müvészeti ház tárgyában,
...Kisfaludy muzeum tárgyában,
...inos külsejü iskolák tanitóinak jutalma-

...'
...almi kérdések támogatása ügyében.
...beri országos szőlészeti,borászati és
...llitás tárgyában.

...rpádkori templom ügyében,
...épitése ügyében,
...zaltbányák kiaknázásának korlatozása és
...édelmi szempontok figyelembevétele ügyében
...övetkezeti konzervgyár ügyében,
...keszthelyi utvonal átépitése ügyében,
...szóló utlevelek korlátozása tárgyában,
...edvelők szerepeltetése a fürdőhelyeken.
...osáram-szolgáltatás kiterjesztése tárgyá-

...di Csokonai emlék felavatása,a balaton-
...Arányi Ignác emlékmüvek megrendelése

Grossmann, Maximilian von Jelsersel

„Der hohe Ofen in Hubertszirch"

Vorgestmeg 23x28,5 cm Védett.

Kikiáltási ár: 4000 ft

BÁV 42.Képaukció Budapest,1977.május

Groszmann Márton

Otvös

1701-1703

Besztercebánya

Mihalik S.

Muz. és kvt. Ért.

1918. 127 l.

Nagytekintetü

A nagyméltóságú m.
minister úr 16702/
a pannonhalmi Szen
készülő fresko köllö
ki Aba Novák Vilmo
A keremhez zinta
tanusága szerint ki
Vilmos festőművén

Grossmann Márton

festő

1891-95

Eimisk 1930. 83. l.

1934 **NOVEMBER** 30 nap

VASÁRN. **4**
K.G24. B.sz.K.
P. Károly

HÉTFŐ **5**
K. Imre herc.
Prot. Imre

KEDD **6**
K. Lénárd hv.
Prot. Lénárd

SZERDA **7**
K.Engelb.p.vt.
Prot. Rezső
Újhold 5 óra 44 p.

CSÜTÖRT. **8**
Kath. Gottfr.
Prot. Gottfr.
Izr. 1. Kiszlev Ros. Khod.

PÉNTEK **9**
Kath. Tivadar
Prot. Tivadar

SZOMBAT **10**
K. Av. András
P. Lut. Márton
Izr. 3. S. Toldoth

45. hét.

M.D.K.

Grossmann Péter, kőmüves

1765-ben a tiszapuspóki templom építésénél mint Frauer József egri építőmester pallérja dolgozik.

Heves negye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: DercsényiDezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 333 old.

Grossmann Péter

besztercebányai kamarai épitőmester
a rimaszombati templomot épitette
Rozsnyón a királyi iskolák épitésénél
dolgozott.
Az ujonnan épült osgyáni hibáinak
kijavitására költségjegyzéket állit össze.
1776-ban el is kezdi, de hogy befejezte-e munkáit nem tudjuk.

Bonisné, Wallon Emma: Conrath János György
épitőmester.
Művészettörténeti Tanulmányok. Bp. 1961.65-85.l.
75-77.l. 76/

Ø Grossmann Sándor

zobrázt

1902

Éinisk 1930. 83. l.

34. HÉT

VASÁRNAP **19** *Lajos, Huba*

HÉTFŐ **20** **Sz. István kir., István kir.*

KEDD **21** *Chant. sz. Franc., Sámuel*

SZERDA

8 Grossner József

könyvkötő

1887. évtől

Esztergomban

Körösy László dr

Esztergom. Esztergom

1887. 433. l.

Grosso, Niccolò
más neven Caparra
lásd
=

Arch. Ért
1929. 274. l.
278. l.

lásd
= Caparra
alatt is.

Érkezett nagys. ápr. 21.

332/nagys. sz. (Szombathely, nagys. ápr. 17. 11/sz.a.)

A vasvármegyei Kultúregyesület beküldi a műv. építke-
zés végleges terveit s az eddig megigért hozzájáruláson
felül még 6000 K fedezetét kér. (Válasz VII. 21. éi. 778/904)

Grosso Nicolò

detto Capairra

fabbro

Budinis

61. 157. l.

Grosso, Niccolo

Mátyás király foglalkoztatta a Palazzo Strozzi remek lámpásainak és zászlóhüvelyeinek mesterét a firenzei Niccolo Grossot, aki a király számára „isteni vasmunkákat" alkotott.

Horvkérmű

II. 605. l.

Figlio S.A.
elin /.

broché.

aini tervei:

i.

Grosso, Niccolo

Horvátyás Eori

196. l.

687

698

Grosso Niccolò

da Varallo

Thieme-Becker

V. K. 534. l.

535. l.

Hekler Bpest

34. l.

Grosso Niccolo

~~Caparra~~

más neven Niccolò Grosso

l.

Arch. Ért

1929. 274. l.

hasd. Grosso Niccolò alatt is

1904. július 28. 387

Sáros vm. alispánjának: értesítés a Divald Kornélnak adott megbízás, a bártfai múzeum segélyezése és ebből kifolyólag állami ~~felügyelői~~ alá helyezése tárgyában (585/1904.)

Grosso, Nicolò detto

Caparra

XV. n., fabbro.

Lavorò per Mattia Corvino.

Dice il Vasari che fece

"ferramenti divini." Non

si sa se andò in Unghe-

ria -

irod

61. l.

Budinis 157. l.

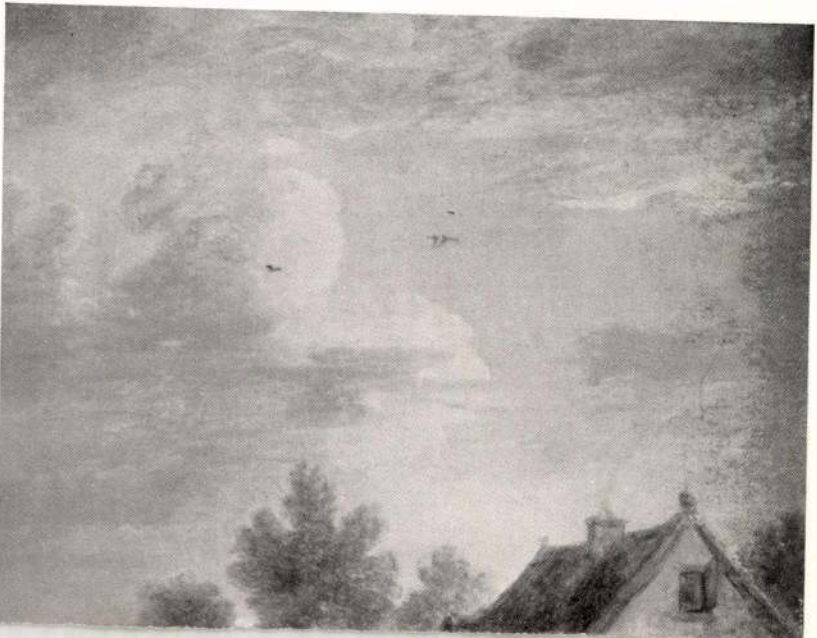

Grosso Nicolò detto

Caprara

XV. n.

Fabbro

Lavorò per Mattia Corvino. Dice il Vasari che fece "ferramenti divini". Non si sa se andò in Ungheria.

Budinus

157. l.

A másolat h

Gyalo

igazga

MOK

Grosso, Nicolo

a Palazzo Strozzi bronz-
müves mestere

Mátyás király tőle rendel vasmun-
zákat.

Dékány: Magy-ren.

Radnanić: Ragyogó müveséret...

20

Jegyzet Grossova-Galamb Erzsébet képeihez

Kannás Csendélet

„. . . kicsit könnyelműnek találom megtisztelő kijelentését, hogy szívesen foglalkoznék Grossovával. Mert mi történik, ha meglátja képeimet és nem tetszenek? Hogy lehet majd visszakoznia, ha Grossova szaván akarná fogni? Szerencsére ez utóbbi nem következhet be, mert még soha nem kezdeményeztem semmilyen nyilvános szereplést, ellenkezőleg, inkább megpróbáltam kibújni az ilyesmi alól. Külön gyönyörűségemre szolgált mindig a piktúrának az a becses oldala is többek között, hogy nincs összekötve a személyes szerepléssel, sőt, még a nyilvános szerepléssel sincs okvetlenül összekötve. Akkor is folytatható, ha a kutyának se kell . . ." – írta válaszul a festő levelünkre néhány hónap előtt. És ez a pár mondat azért kerülhetett ide, mert póztalanul igaz, feltár és jellemez. Az 1922-ben Kassán szüle-

Fiú

tett és nevelkedett művésznő furcsa nevével előbb találkozhattunk, mint a képeivel: jónéhány párizsi katalógusban, kint élő barát érdeklődő levelében szerepelt. Első és egyetlen budapesti kiállítása 1965 februárjában, a Kulturális Kapcsolatok Intézetében volt: meghitt és halkszavú, belső fénnyel derengő képeket elemzett a néhány ismertetés. Joggal és ráhangoltan így, hiszen a Prágában iskolázott, közel húsz esztendőn át Párizsban élő festőnek valóban bensőségesek és törékenyen, csiszoltan asszonyosak a képekből lefordítható élményei. Olyanról értesít, amit csak lefesteni lehet: egy törékeny rajzolatú és színességű virág, az asztalnak mindig más sarkába települt teáskanna, egy békés és az elcsorgó délutáni fényekben merengő enteriőr, egy kedves kutyusra emlékeztető kisfiú a sarokba állított széken, barátok és hozzátartozók gyöngéd nemességgel megfestett portréi, néhány önarckép, néhány rajzokban őrzött, majd ezekből képpé ábrándozott táj – és ki is merült az a festői világ, amely Grossova oeuvre-jében fellelhető. A képek szinte félénken megragadó hangulata egyrészt ebben a magányra épülő intimitásban van, a kiérlelt és sokszor megfontolt kompozíciók tartalmaiban, másrészt abban a tünékeny színességű lírában, amely csendes őszi délutánokat juttat az eszünkbe, akárha Szindbád (a Krúdyé) mesélné lebegőre álmodott felvidéki élményeit.

1932–51 között Galamb Erzsébet Párizsban élt. A figyelmes szemlélő művével itthon először az Európai Iskola francia–magyar grafikai tárlatán (1947) találkozhatott. Picasso, Braque, Léger, Gromaire, Lhote mellett Pór Bertalan, Csáky, Brassai, Beöthy, Kolozsváry, Hajdú és mások voltak a társai, megannyi párizsi magyar. Grossova tagja a vele egyidőben vagy korábban kiérkezett magyar művésznemzedéknek, képeit többek között a Salon des Surindépendants-ban állította ki, a Salon de Mai tárlataira Étienne Hajdú ajánlásával került. Művészete az École de Paris oldottabb, költőibb és elfutóbb-tünékenyebb ágához kapcsolódik, képeit sajátos és egyedi melegség, belülről derengő hangulatiság hatja át. Az ott készült művek jórésze párizsi tulajdonokban maradt, Grossova művészetét értő rokonszenvvel köszöntötték a francia újságok és folyóiratok. Pontosan látják és elemzik mindazt, ami a festőnek azóta is sajátja maradt: szűkszavú közlés és finoman feminin miliők, oldott formák és lehalkult színvilág a jellemzője ma is.

Itthon a művésznő elébb különféle hivatalokban dolgozott, a piktúra szinte legbelsőbb, otthoni ügye lett. Néhány esztendeje ismét csak a festészetben él, és akárha az athoszhegyiek: szent hivatástudat, misztikus hit loboghat benne a képalkotás iránt.

Az itt reprodukált művek a festőt igéző egykori és mai környezet átszellemült, lágy konstrukcióval képlátvánnyá komponált megjelenítései. Forma- és színharmóniáik akár a vonósnégyeseké: csendesek és hajlékonyak, ugyanakkor határozottak és nehezen közelíthetők. A mindig friss vonal- és foltharmóniák valahol a Dufy körüli piktúra felfedezéseiben eredhetnek, a színek csendes derűje egy nőies világlátás hírnöke lehet. Ahogy a tartalmi világ is az: vonzódás az apró emberkék, a kedves növények és megszokott tárgyak, a meleg szobabelsők békéje iránt. A bennük és festőjükben rejlő titkokat aligha lehetne megfejteni: ebből a világból jobbára csak palackposta érkezik: Kaffka Margit, Lesznai Anna, Nelly Sachs és mások lírájában, Gráber Margit, Szántó Piroska, Sonia Delaunay, Grossova-Galamb Erzsébet és mások rajzain, táblaképein. Érdemes lenne a most bemutatottat további tárlatokon megközelíteni. Az újabb képek is megannyi gyöngéd híradás.

BODRI FERENC

Grossova

Grosso Niccolo olasz művész,

XV. szd., Mátyás király számára dolgozott.

Archaeologiai Értesítő

XLIII., 1929., 278.

Balogh Jolán: Firenze és Magyarország kulturális kapcsolatai.

Grossova.

Magyar Nemzet.
1947. IV. 22.; III. évf. 90. x.
4. old.
(: Bezámolás :)

Grossova Erzsi festő

Francia, spanyol köztársasági és
ugyar műrészek kiáhitása

Szabad Nép 1948 aug. 18.-4.-

GALAMB ERZSÉBET

Grassova

1

Elnagyolt, szinte vázlatszerű a festése, szubtilis ecsetvonásai suhanóak, szerkeszt, de a konstrukciót visszaparancsolja a puha színfoltok mögé. Nemcsak, hogy remekül rajzol ez a par excellence festő: fölényesen is. Figuráinak fölvetése nemcsak árulkodik anatómiai tudásáról, a szakmai ismeretek birtoka elsődleges tulajdonsága. Érzékeny művész, és nemcsak technikai fogása – például –, hogy az olajfestéket annyira higítja, mintha akvarellezne; éppen ezzel az utolérhetetlen könnyedségével éri el az utolsó szó –, vagyis a kész festmény – jogán a telitalálatot. Vagyis a néző maradéktalanul azt a tartalmat kapja meg a kép előtt, amit a művész adni akart.

Prágában folytatta tanulmányait, aztán két évtizedig Párizsban élt. A kiállítása ezért is érdekes, mert nálunk ritka az úgynevezett franciás festő. Mai szemmel nézve – tudom – nem újdonság ez a retrospektív anyag, de az ilyen oeuvre, mint a Galamb Erzsébeté, voltaképpen hiányzó láncszeme a magyar művészettörténetnek, ezért érdemes figyelni rá, sőt tanulni tőle.

„Mit mond" – Csák Gyulát idézem – „Valójában szinte semmi olyant, amit az ecseten kívül más eszközzel is közölni lehetne . . ." Bár Galamb Erzsébet keveset beszél, az ő szövegében soha sincs mellébeszélés, sohasem maszatol, kevesen tudnak ilyen tisztán festeni, világosan fogalmazni, mint ő. Ebben a festészetben az a jó, hogy a néző, a műitész nem tudja egyáltalán hova tenni ezt a festőt; egyes darabjairól el lehetne velem hitetni, hogy egy – általam nem ismert – klasszikus francia mester alkotása.

A lényeg Galamb Erzsébet főműveiben: süt belőlük a tehetség.

FRANK JÁNOS

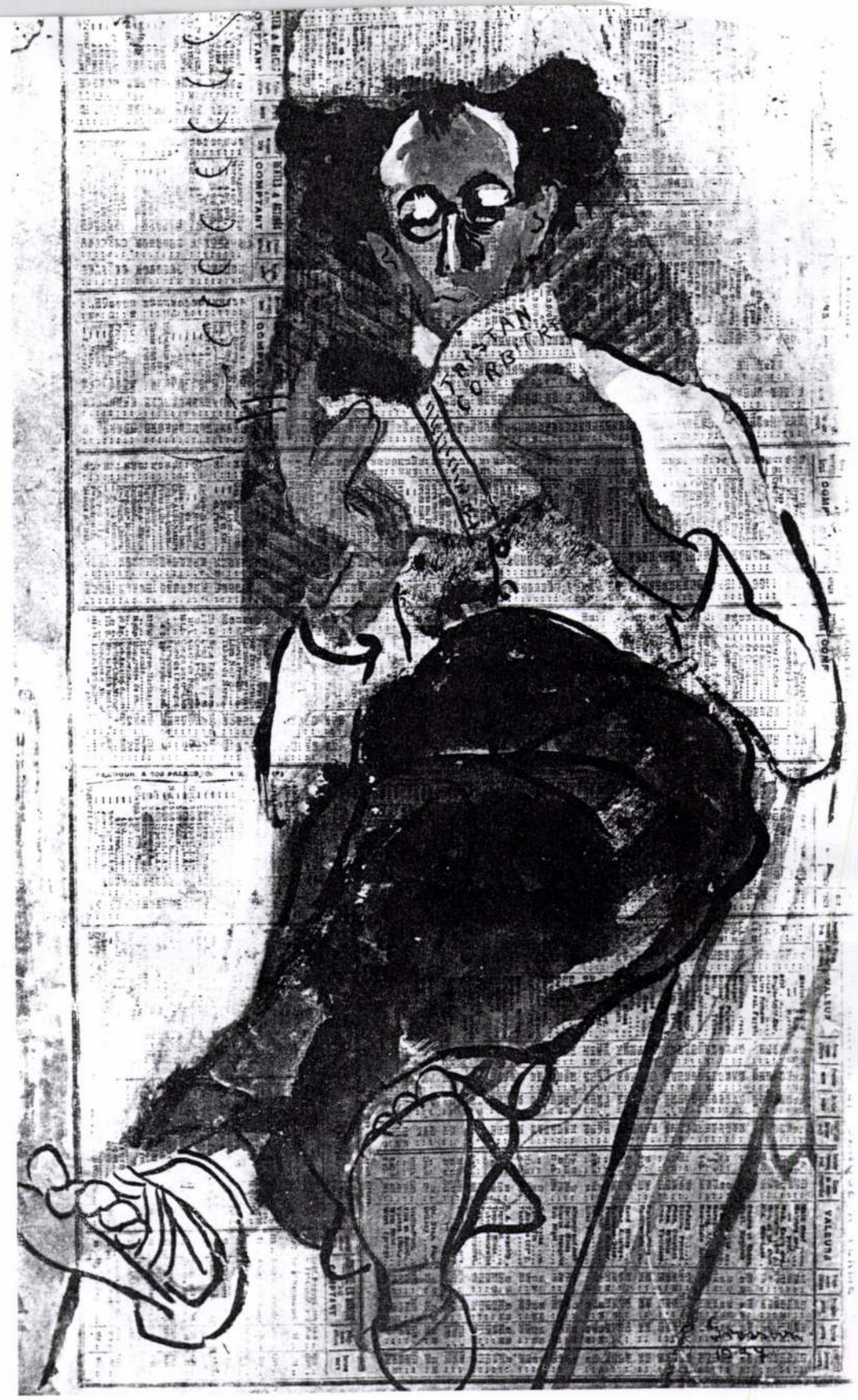

1

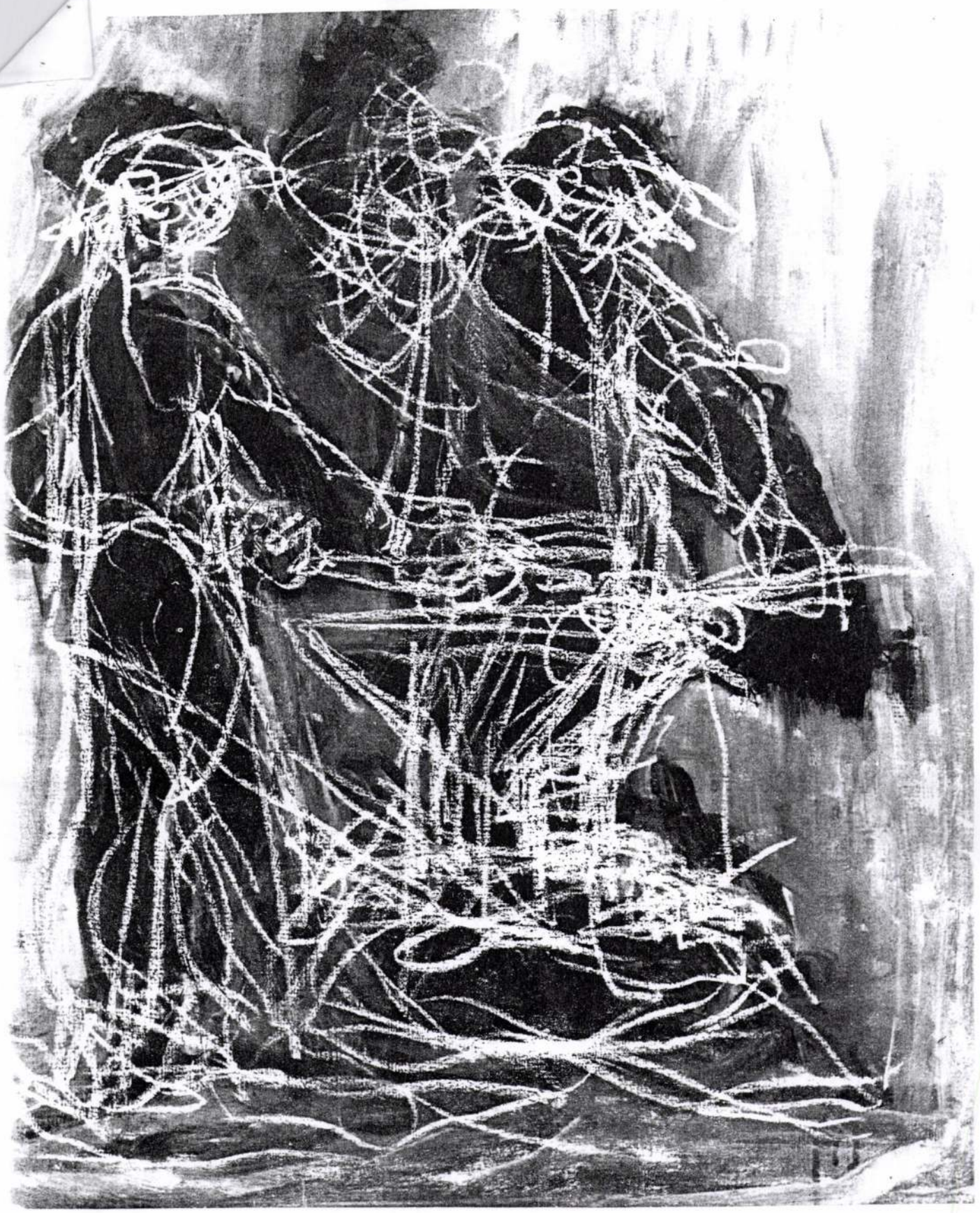

11 12

50 19

1912-ben Kassán születtem. Prágában jártam a Képzőművészeti Akadémiára, ahol Obrovsky mester tanítványa voltam. Prágából Párizsba mentem, ott 19 évig éltem. 1952-ben Budapestre költöztem.

Kiállításaim:

1932 Prága, Képzőművészeti Akadémia
Kassa, Kelet-szlovákiai Múzeum.
– önálló kiállítás.

1936 Párizs, Csehszlovák Kolónia rue Bonaparte-i terme – önálló kiállítás. (Ekkor megkaptam az ösztöndíjas csehszlovák festők párizsi műtermének használati jogát egy évre).
Kassa, Kelet-szlovákiai Múzeum
– önálló kiállítás.

1937 Párizs, Galerie Jeanne Bucher.

1940 Párizs, Galerie Beaux-Arts.

1945 Párizs, Galerie Beaux-Arts.
Amsterdam, Rijksmuseum (ezen a kiállításon a „Művészet a Szabadságért" című érmet kaptam).

1947 Párizs, Musée d' Art Moderne,
Párizs, Galerie de Bussy,
(ettől az évtől kezdve a Salon des Surindé pedants kiállításain minden évben részt vettem).

1948 Budapest, Nemzeti Szalon.

1949 Párizs, Magyarház.

1950 A Salon de Mai meghívott kiállítója lettem ettől az évtől kezdve.

1951 Párizs, Galerie Saint-Germain,
– önálló kiállítás.

1952 Budapest, Pécs, Demokratikus Nők Szövetsége, Angyalföldi Művészek kiállításai.

1957 Budapest, Nemzeti Szalon.
Budapest, Műcsarnok.

1959 Budapest, Műcsarnok.

1965 Budapest, Kulturális Kapcsolatok Intézetének Kiállítóterme,
– önálló kiállítás.

GALAMB ERZSÉBET

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA
Műcsarnok, Budapest
1978. június 23—július 16

A kiállítást rendezte: Herczeg Ibolya
A katalógust tervezte: Várnai László
A fotókat készítette: Szabó Mihály és Wahr János
Címlapkép: Mimóza
Felelős kiadó: a Kiállítási Intézmények igazgatója
Magyar Hirdető – Nyomda Zalaegerszeg 78 2394

1. OLVASÓ FÉRFI, 1937.
gouache, papír, 29x46 cm
2. A BÜFÉ, 1945.
olaj, vászon, 50x61 cm
3. CSENDÉLET POHÁRRAL, 1945.
gouache, papír, 23x31 cm
4. EGY FRANCIA HÖLGY, 1946.
gouache, papír, 38x31 cm
5. KERAMIKUSNŐ, 1946.
olaj, vászon, 90x70 cm
6. KASTÉLY, 1947.
olaj, vászon, 50x61 cm
7. MIMÓZA, 1948.
olaj, vászonra préselt papír, 86x115 cm
8. FEHÉR SZÉKEK, 1949.
gouache, papír, 23x31 cm
9. FEKETE KANNA, 1949.
olaj, papír, 22x30 cm
10. A RIZSÖR, 1952.
olaj, vászon, 55x45 cm
11. KOVÁCSOK I., 1952.
olaj, vászon. 80x60 cm
12. KOVÁCSOK II., 1952.
olaj, farostlemez, 55x46 cm
13. KOVÁCSOK III., 1952.
olaj, vászon, 60x50 cm
14. BRIGÁDGYŰLÉS, 1952.
olaj, farostlemez, 70x90 cm
15. KUKORICATÖRŐ I., 1952.
olaj, papír, 26x11 cm
16. KUKORICATÖRŐ II., 1952.
olaj, papír, 28x11 cm
17. KUKORICATÖRŐ III., 1952.
olaj, papír, 21x29 cm
18. CSÉPLÉS, 1952.
olaj, fa, 45x83 cm
19. BARANYAI ANYA, 1953.
olaj, papír, 25x18 cm
20. HÁROM NÁRCISZ, 1954.
olaj, vászonra préselt papír, 70x88 cm
21. KATA, 1956.
olaj, vászon, 70x100 cm
22. EMLÉKEZÉS, 1953.
olaj, farostlemez, 80x100 cm
23. KARBATETT KÉZZEL, 1958.
olaj, vászon, 60x50 cm
24. TERASZON, 1960.
olaj, papír, 24x31 cm
25. GALAMBOK, 1962.
olaj, papír, 26,5x37 cm
26. FEHÉR ASZTAL, 1964.
olaj, papír, 40x32 cm
27. FEHÉR ENTERIŐR, 1964.
olaj, vászonra préselt papír, 80x65 cm
28. FRANCOIS, 1966.
olaj, vászon, 92x71 cm
29. DUNA, 1967.
olaj, vászon, 40x50 cm
30. DUNAPART, 1967.
olaj, farost, 54x65 cm
31. ENTERIŐR I., 1967.
olaj, vászon, 50x60 cm
32. ENTERIŐR II., 1967.
olaj, vászon, 50x60 cm
33. FIÚ PORTRÉ I., 1967.
olaj, vászon, 48x40 cm
34. FIÚ PORTRÉ II., 1967.
olaj, vászon, 65x55 cm
35. ÍRÓGÉPNÉL, 1967.
olaj, farostlemez, 25x34 cm
36. ÜLŐ FIÚ I., 1968.
olaj, farostlemez, 80x75 cm
37. FÉRJEM, 1971.
olaj, vászon, 120x90 cm
38. CSENDÉLET ABLAK ELŐTT, 1973.
olaj, vászon, 46x55 cm
39. HOSSZÚKÁS ASZTAL, 1973.
olaj, vászon 72x92 cm
40. KÉK ASZTAL, 1973.
olaj, farostlemez, 41x33 cm
41. KÉK—FEKETE, 1973.
olaj, farostlemez, 30x24 cm
42. PIPACS, 1973.
olaj, farostlemez, 73x92 cm
43. SÁRGA—VÖRÖS, 1973.
olaj, vászon, 60x55 cm
44. ÜLŐ FIÚ II., 1973.
olaj, farostlemez, 100x80 cm
45. GABRIELLA, 1974.
olaj, vászon, 60x50 cm
46. ABLAK, 1976.
olaj, vászon, 50x60 cm
47. BÚZAVIRÁG, 1976.
olaj, farost, 70x60 cm
48. INTEGETŐ, 1976.
olaj, vászon, 100x66 cm
49. KÉK ENTERIŐR, 1976.
olaj, vászon, 66x100 cm
50. FA, 1977.
olaj, vászon, 60x50 cm
51. SÁRGA OVÁLIS ASZTAL, 1977.
olaj, vászon, 60x50 cm
52. FIATAL LÁNY, 1978.
olaj, vászon, 120x90 cm
53. FURULYÁZÓ FIÚ, 1978.
olaj, vászon, 115x95 cm

Grossova Erzsi

Napraforgók

Tálaló

Erdőszél

Francia, spanyol köztársasági és magyar művészek
kiáll. K.Csal. 1948. aug.

MDK

Borda J. Imre J. Sor T. ipa rm. kiáll. Fényes A. terem, 1960.

Grossova, Elisabeth

állítolag magyar festő

Párisban él-

Csendélete repr.

Major Máté

Találkozás magyar

képzőművészekkel

Párisban. Új Építészet

1947. 1. n. 12 l

„TÖRTÉNETÍRÁS"
Szerkesztősége és kiadóhivatala:
BUDAPEST, I., MÁRVÁNY-UTCA 23.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Műemlékek Országos Bizottsága

úrnak — úrhölgynek

Tek. Igazgatóságának.

Grossova Erzsi

magyar festő Párizsban (?)

Nemzeti Szalon

1948. aug - szept kiáll

Pécsi Magyar Népkönyvtár – Egyesület

VI. 225

Grossova (Schöngütné) Erzsébet

1912 okt 4 Kassa

Prágai (Obrovské) akad. Páris 1933

Salon des Surindépendant óta 1951-ig

a de mai

~~portré kompozicio~~

osedélet

Galamb Erzsébet

1955 óta

Tavasi Tárlat

Balon

Pozsoji út 33/B

MDK

Grossova

Európai Isk. Francia-Magyar kiáll.

Pán I: Az Európai Iskola. Index, 21-24. 1947.

GROSZ ERZSÉBET

1932-ben Ivanov Imával és ~~Gross~~ Feld Lajossal közös kiállítása volt Kassán.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 51.

MDK

Grossova Erzsi

Sós E.: Francia, spanyol közt. és párizsi magyar müv.kiáll. a N.Szalonban. Népszava 1948. aug. 18.

MDK

Grossovic Erzsi

Párisi magyar hirek
Magyar Nemzet 1946.dec.12.

M D K

Grossowa Elisabeth festő, felvidéki származásu

Gereblyés László: Magyar képzőművészek Franciaországban. Uj Epitészet 1947. 1.sz. 13,14, 1. arcképpel.

Grosz Erzsébet
Jestő

1.
Forum 1932. 249. l.

Grosz Erzsébet

Kassai festő

kall. Eiall.

erod 1936.

Lidové Noviny.

1936. okt. 9.

(dj: Z košických výstav.)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36

Grosz Erzsébet

keletszlovákiai festő

koll. kiáll. a Kassai

muzeumban.

Prager Presse

1932, szept. ~~II~~.21.

(Das Ostslovakische

Museum in Košice.)

Magyar Képírók

Kiállítása

Nemzeti Salon

1933. jan.

Főv. képt.

Grossova Erzsi

Napraforgók

Tálaló

Erdőszél

Francia, spanyol köztársasági és magyar művészek kiállitása. Nemzeti Szalon, 1948. augusztus, 21 l.

Grosz Erzsébet
Kassai festő
Koll. kiáll. a
Kassai muzeum-
ban 1936.

erőd
2

Fényes Andor dr:
G. E. képkiállítása.
Kassai Ujság
1936. okt. 7.
Prágában, Budapesten
és Párisban tanult.
Jakoby Gyula kassai
festő archepe. Ede.
anyja archepe. Plakatok.
Reklamkepek. Egy párisi
hangszer gyár plakátja.

KIÁLLÍTÁSOK

1932. Prágai Képzőművészeti Akadémia Csoportkiállítása Kassa, Keletszlovákiai Múzeum: Három fiatal művész kiállítása (Feld, Gross, Oravecz)
1936. Párizs: Önálló kiállítás a párizsi Csehszlovák Kolónia rue Bonaparte-i termében
Kassa, Keletszlovákiai Múzeum: önálló kiállítás
(Elnyeri az ösztöndíjas csehszlovák festők párizsi műtermének egyéves használati jogát.)
1937. Párizs, Galerie Jeanne Bucher: A spanyol gyerekek javára rendezett tárlat. Csoportos bemutató: Arp, Braque, Chagall, Dufy, Matisse, stb. társaságában
1940. Párizs, Galerie des Beaux-Arts 140, Fb. Saint Honoré: „A csehszlovák művészet Párizsban" c. kiállítás
1945. Párizs: A Franciaországi Magyarok Demokratikus Egyesülete Képzőművész Csoportjának kiállítása
Amsterdam Rijksmuseum: Művészet a szabadságért
1947. Párizs: „Exposition Internationale d'Art Moderne".
Budapest: „Az Európai Iskola Francia–Magyar kiállítása"
1947 -től évente kiállít a „Salon des Surindépendants" bemutatóin
1948. Budapest, Nemzeti Szalon: „Francia, köztársasági spanyol, és magyar művészek kiállítása"
1949. Párizs: az „Ecole de Paris" francia és magyar művészeinek gouache és rajz kiállítása
1950. A Salon de Mai meghívott kiállítója
1951. Párizs, önálló kiállítás
1952. Budapest, Pécs, Demokratikus Nők Szövetsége által rendezett kiállítás
Angyalföldi művészek
1957. Budapest Nemzeti Szalon „A XX. sz. Magyar Művészete – Konstruktivista törekvések".
1958. Budapest, Téli ill, Tavaszi Tárlat
1960. Budapest, Téli ill, Tavaszi Tárlat
1959. Budapest Ernst Múzeum: „Magyar Képzőművészek II. Kiállítása a Nemzetközi Nőnap alkalmából"
1965. Budapest, Kulturális Kapcsolatok Intézetének Kiállítóterme, önálló kiállítás
1978. Budapest, Műcsarnok – önálló kiállítás
1980. Budapest, A HNF Budapesti Bizottságának Joliot-Curie ifjúsági klubja

EXHIBITIONS

1932 Group Exhibition of the Prague Academy of Fine Arts.
Kassa, Museum of Eastern Slovakia: Exhibition of Three Young Artists (Feld, Gross, Oravecz).
1936 Paris: Individual exhibition in the Hall of the Czechoslovak Colony at Paris in the Rue Bonaparte.
Kassa, Museum of Eastern Slovakia: individual exhibition.
1937 Paris, Galery Jeanne Bucher.
1940 Paris, Galerie des Beaux-Arts 140 Fb. Saint Honoré: Exhibition under the title: "The Czechoslovak Art at Paris."
1945 Paris: Exhibition of the Fine Artists Group of the Democratic Society of Hungarians in France
Amsterdam, Rijksmuseum: "Art for Liberty."
1947 Paris: "Exposition Internationale d'Art Moderne."
Budapest: "Exposition Franco–Hungarian of the European School."
from 1947 on She was exhibiting yearly in the presentation of the "Salon des Surindépendants."
1948 Budapest, Saloon National: "Exhibition of French, republican Spanish and Hungarian Artists."
1949 Paris: Exhibition of gouaches and drawings from the French and Hungarian Artists of the "École de Paris".
1950 Paris, individual exhibition.
1952 Budapest, Pécs, exhibition organized by the Democratic Women's Association.
Artists of Angyalföld (Angels' Field).
1957 Budapest National Saloon "The Hungarian Art of the XXth Century – Constructivist aspirations".
1958 Budapest, Winter resp. Spring Show.
1960 Budapest, Winter resp. Spring Show.
1959 Budapest Ernst Museum: "IInd Exhibition of Hungarian Fine Artists on the occasion of the International Women's Day".
1965 Budapest, Exhibition Hall of the Institute for Cultural Contacts, individual exhibition.
1978 Budapest, Hall of the Arts – individual exhibition.
1980 Budapest, youth club "Joliot-Curie" of the Budapest Committee of the Patriotic People's Front.

Galamb Erzsébet

Szombathely 1987

28.

„Elizabeth Grossova egy feltűnően jó csendéletet komponált."

Maurice Croizard, Libertes N°146.

„A figyelmes szemlélő művével itthon először az Európai Iskola francia–magyar grafikai tárlatán találkozhatott. Picasso, Braque, Léger, Gromaire, Lhote, mellette Pór Bertalan, Csáky, Brassai, Beöthy, Kolozsváry, Hajdú és mások voltak a társai . . .
Képeit sajátos és egyedi melegség, belülről derengő hangulatiság hatja át."

Bodri Ferenc: Jegyzet Grossova-Galamb Erzsébet képeihez, Műgyűjtő, 1973/1. 10. 1.

„Galamb Erzsébet dolgaira hanyagság volt oda nem figyelni. Könnyen lehet persze Galamb Erzsébet festészetéhez őst találni a Párizsi Iskola nagymestereiben, s legfőképpen Matisse-ban, a képeket széjjelbontó mikrofilológiának azonban nincs sok értelme. Nem a szókincse a fontos . . . , hanem amit segítségével megformál objektív emberiességű képeinek sora, festészete."

Horváth György: Galamb Erzsébet képei a Műcsarnokban, Magyar Nemzet, 1978. júl. 11.

"Grossova presents us with her beautiful and a bit dark still lives . . . and interesting experiments of light."

Jacques Lassaigne, La Bataille, 3. 11. 1948.

"On that side where Picasso van Fernandez is a bad imitator, Grossova is the creator of a beautiful still life."

Jean José Marchand, Combat 16. 10. 1947.

"Elisabeth Grossova composed a strikingly good still life."

Maurice Croizard, Libertes N°146

"The attentive spectator at home would have met for the first time with her work in the graphical French-Hungarian exhibition of the European School. Beside of Picasso, Braque, Léger, Gromaine, Lhote; Bertalan Pór, Csáky, Brassai, Beöthy, Kolozsváry, Hajdú and others were her associates . . .
Her paintings are imbued with a peculiar and individual warmth, a looming dawning from the essence."

Ferenc Bodri: A note to the paintings of Grossova–Galamb, Műgyűjtő, 1973/1. 10. 1.

"It was a negligence not to watch on to the works of Elisabeth Galamb . . . Of course there is easy to find an ancestor to the painture of Elisabeth Galamb between the grandmasters of the Paris School and mostly in Matisse, but there is no much reason in the microphilology to analyze the paintings. Not her vocabulary is important . . . but what are creating with its aid the number of her objective humanitarian paintings, her painture."

Georg Horváth: The paintings of Elisabeth Galamb in the Art Hall, Hungarian Nation, 11. 7. 1978.

Kimio Karoly

ELŐSZÓ HELYETT – KORTÁRS KRITIKÁK

„Grosz Erzsike . . . egy tapasztalatlan gyermek bájos elfogódottságával jelentkezik. Szerény és finom lényének minden igézete ott vibrál képein."

Dr. Fényes Andor: Fiatal művészek képkiállítása a Múzeumban, Kassai Újság, 1932. szept. 23.

„A vidéki élet lankasztó atmoszférájából kiszabadult fiatal leány lelkes érdeklődéssel szívta magába Prága, Budapest, majd Párizs nyújtotta friss élményeket és e metropolisok koncentrált művészeti kultúráját."

Dr. Fényes Andor: Grosz Erzsébet képkiállítása, Kassai Újság, 1936.

„A fiatal művésznő évek óta Párizsban él és azok közé tartozik, akik az ábrázolásnak és kifejezésnek az utóbbi évtizedekben kifejlődött módját termékeny erővel alkalmazzák."

Palotai Boris: Egy a sok közül elmondja véleményét Grosz Erzsébet képeiről, 1936. Kassa

„Az imresszionizmus egy sajátos alakját kezdi kiformálni egy szubjektív posztimpresszionizmust, amelynek expresszív ereje lírai és romantikus sugárzást áraszt magából."

Prágai Magyar Hírlap, 1936. okt. 16.

„Grossova . . . emlékszik Braque legújabb tanításaira."

Guy Dornand: Spectateur 1947. okt. 14.

„Grossova szép és kissé sötét csendéleteivel, . . . érdekes fénykísérletekkel ajándékoz meg.

Jacques Lassaigne, La Bataille 1948. nov. 3.

„Azon az oldalon, ahol Picasso van, Fernandez vacak utánzó, Grossova egy szép csendélet alkotója."

Jean Jose Marchand Combat 1947. okt. 16.

INSTEAD OF AN INTRODUCTION – CONTEMPORARY REVIEWS

"Bessy Grosz . . . is presenting herself with the charming embarrassment of an unexperienced child. All the fascination of her modest and fine being is vibrating on her paintings."

Dr. Andor Fényes: Picture exhibition of young artists in the Museum, Kassa News, 23. 9. 1932.

"The young girl, liberated from the drooping athmosphere of the country life, breathed in herself with enthusiastic interest the fresh impressions given by Prague, Budapest, then Paris and the concentrated artistic culture of these metropols."

Dr. Andor Fényes: Painting exhibition of Elisabeth Grosz, Kassa News, 1936.

"The young artist is living from years on in Paris and belongs to those who are applying with a creative power the way of the illustration and expression, developed in the last decades."

Boris Palotai: One from the many says her opinion about the paintings of Elisabeth Grosz, 1936. Kassa.

"She is beginning to form out a peculiar character of impressionism, a subjective postimpressionism, whose expressive power sends forth a lyric and romantic radiation from itself."

Prague Hungarian Daily News, 16. 10. 1936.

"Grossova . . . is remembering at the newest teachings of Braque."

Guy Dornand: Spectateur 14. 10. 1947.

102

1968.VI.23.Kossuth 18.30
Esti Magazin

- Festő portré kiállitásról. A riporter a Mücsarnokban Szatmári Ilona.

- Galamb Erzsébet festőművésznő akinek alkotásaibólma délután nyilt kiállitás a Mücsarnok jobboldali két termében, festményeit mindig kettős névvel irja alá. Groszova Galamb Erzsébet.. Nos honnét ez a Groszova név, melyik az igazi művésznév?

- Én Kassán születtem, Prágába jártam Képzőművészeti Főiskolára, ott tanultam festészetet, onnanmentem aztán Párizsba, ahol két évtizedet töltöttem, és ilyen néven állitottam ki, ilyen néven vettem részt a művészeti életbe. Én 1952-be jöttem haza, és itt-

Groszova Galamb Erzsébet festőművész

- S amire különösen büszke vagyok, hogy meghivot tagja voltam a Salon de M-nek, ahova nem is lehetett másként bejutni, mint meghivottnak. Budapesten ez a második önálló kiállitásom. Ez végeredményben ugy tekinthető, mint egy válogatás egy életmüből.

Kuun Géza és Kuun Kocsárd grófok szobrainak leleplezése Szászvárosban, október 31-ikén

az asszony, nagy izgatottságában, újra meg újra fölfrissülő szenvedéllyel törülte a leánya orrocskáját, amely a sírástól meg a bántástól oly piros volt már, mint a pipacs. Am a parasztasszony lassankint meghiggadt egészen és tört magánbeszédben a tanítónőt szidta:

— Bolond ez a mi tanítónénk! bolond ez . . . Hogy még én a testemet adjam oda, amiért te megtanuljad azokat a szép és magas hegyeket!

A parasztasszony — csak úgy menés közben — elpirult. Nem mintha nagyon bántotta volna az erkölcs, hanem mert hő, piros vére és igen finom bőre volt. Azért nem is igen nézett férfiakra — ismerte magát — nem is kezelt velük. Elfogadta, ha szóltak hozzá és igen goromba volt velük minden igaz ok nélkül is. Most is, hogy ringó termetére, sok szoknyájára egy-egy fuvaros, vagy mesterember futó megjegyzéseket tett, szaporán osztogatta a kemény viszonválaszokat. Csak mikor egy nagyablaku, hosszu, földszintes ház elé értek, amely előtt egy vastagbajuszu úr csibukozott, ott fogta meg a száját és nem felelt a tolakodásra se jót, se roszszat. Sőt ahogy elhaladtak a ház előtt, kontyát fejkendője alatt megigazította, a felső szoknyáját hátul meghúzta és hátratekintett. Amire az úr pár lépést ment utána a pallón és halkan szólott:

— No, hogy leszünk, Emerencia?

— Úgy!

— Hová viszed a leányod?

— Ki az iskolából, aratni, hogy az is egyen meg minden férfit. A nadrágost is, a gatyást is.

— Haragszol az uradra is?

— Arra haragszom csak!

— Az nekem jó!

Az asszony eddig vissza nem fordulva felelgetett. De könyökutcához értek és itt egyszerre az úr felé kellett fordulnia. Meg is tette, ugyancsak hetykén, élesen, hangosan szólott:

— Megvan-e az a nagy papirospénze, amit nekem . . .

— Meg az. Rád vár!

— Hát adja ide!

— Gyere el érte.

— Az a'. Hogyne. Hajnalban, amikor a teheneket kihajtjuk. Ott leszek! — mondá gúnyosan.

De ott volt komolyan és amikor az ura, úgy hajnaltájt, kinyújtotta az egyik karját, hogy a felesége fejét a melléhez szorítsa és a száját erősen megcsókolja, — mivel reggel már úgyis erős munkába, aratni mennek, — nem találta a hűs arcot, a forró szájat. A paraszt megfordult és félálomban a teheneket átkozta és amikorra másikat fordult volna, az asszony besuhant az ajtón, úgy, hogy mire kinyitotta a szemét, látta, hogy Emerencia felöltözve ül az ágya szélén és egy nagy bankópénzt nyújtogat eléje:

— A tejből spóroltam, az esett bornyúért árultam. Galambokkal kereskedtem. Megcsaltam a zsidót! — szólt mulatozva, dicsekedve, meg nevetve is.

A 14 éves Grünwald Klára, Magyarország legifjabb festőművésznője, aki nemrég kiállított a Nemzeti Szalónban.

Uj Idők 1910-11. XVII. 7-8.

Streliszky fényképe

Gombaszögi Frida, aki nagy sikert ért el Kóbor Tamás „Egy test, egy lélek" című drámájában

— Adsza! — szólt a férfi és elvette a pénzt.

— Kendnek adom. De ez azért van, csak akkor adom, ha Mencát nem visszük markot szedni, bent hagyjuk az iskolában, az igehatárt, meg a magas hegyeket — szegény — hadd tanulja meg. Ennyi pénzt úgyse keresett volna se pénzbe, se búzába!

— Ennyit bizony nem! — szólt a férfi és félálomban megállapította, hogy még csak negyedfél óra. Ezentúl úgyis sötétben kell kelni. Külön is hálnak, asztag mögött, szérün, három hétig. Megölelte az asszonyt, aki egy kicsit húzódzkodott; talán sohasem tette még. A férfi fölült az ágyban, végignézett az asszonyán, erősen megölelte, azután, előbbi magaviseletéért, még erősebben megverte. Fölkelt és amíg az asszony csöndesen sirdogált az ágyban, a szájából megmosakodott, majd föllocsolta a kis Mencát, aki a padkán aludt, együtt a macskával és a kendőbe kötött két iskoláskönyvével. A kis leány talpra ugrott, hasonlóképpen megmosakodott, mint az apja. Összekészülődtek, komolyan, szorgosan, de nem izgatottan. Csak az asszony sírt és békétlenkedett még most is és amikor az ura kézenfogta a leányukat, hogy azzal előre meginduljanak, megfogta a leány szoknyáját és ráncigálta:

— Ez pedig nem megy. Neki még iskola kell. Adtam kendnek pénzt . . . amit . . .

Megfogta a száját, de egy keveset elkésett. Az ura újra lebontotta a kontyát és a hajánál fogva néhányszor megsergette a levegőben. Az asszony sikoltott egyet-kettőt, de csakhamar megbékéltek és csöndes lépésekkel, szótlanul indultak kifelé a határba . . .

Hármas lépésük hangját félálmában mintha hallotta volna a tanító-kisasszony, akinek ablaka alatt vitt el az országút pallója.

— Ahá, mennek a Mencáék! — álmodozott a szabadszellemü nőcske, aki egy szál batiszt-ingben és egy fehér piké-szoknyában jött ide, hogy műveltséget terjesszen a nép között! Gyerekkezét kemény mellére szorítván, most is arról álmodozik, hogy nekifekszik az ellenkező áramlatnak, amely végre is megtör az ő szüzi magas, gömbölyü vállain. De nagy elbizakodottságában álmodozása egyszerre elmélyült és elszomorodott: azt képzelte, hogy egy nagy búzatáblán, sürű kalászokon át akar törni, de nem bír; kövér lábacskáiról a cipő lemarad, a kalászok a szemébe szúrnak, majd a búza kipereg belőlük és elönti, elborítja, egész testét befödi, elevenen eltemeti a búza, a Búza!

Fölriad, felöltözik, az egy, az egyetlenegy pikéruhába. Bemegy az iskolába, hogy megnyugodjék. Hát az éjjel felére fogytak le a tanítványai és a legjobb, a legokosabb, a legtisztább Menca nincs sehol. Még egy könnyet küld utána . . .

Am az nem találja többé Mencát. A kis leány már messze van, apjával és anyjával ott halad a búzaföldek között. Ott, ahol nekik a részük van. Az iskolásleány megtapogatja a kalászt és repesve mondja: „Milyen kövér!" és nem emlékszik többé az iskolára, meg a magas indiai hegyekre. A paraszt inni ad az asszonynak és szel neki a szalonnából. Letelepednek a bürkös árok partjára, onnan szemlélik a részt és ott szíván magukba búza illatát, a szivük boldogsággal telik el és csak homályos sejtésük van a háznak nevezett vályog kalitkáról, a műveltségnek nevezett fontoskodásról és az erkölcsnek nevezett formalitásokról, amelyet elhagytak.

Piros, csiga-szájából a kis Menca fehéret köp a kaszakőre; az anyja föltüzi a szoknyáját és a télen kifehéredett lábát megmutogatja a napnak, hogy csókolja ismét bronzszínüre. Ah, hogy nekifekszik az öreg nap, milyen mohón, mennyi imádattal, hogy csókolja.

Orvosok

Mostanában nálunk kissé nagyon reájár a rúd az orvosokra. Már mint a testületre, az orvosi kar reputációjára, emberi és hivatási tekintélyének biztositékaira és ezzel együtt reájuk magukra. Egyfelől — a Magyar Színház darabjában — Shaw Bernát támadja oldalba őket, egy gamin csúfondárosságával és az elsőrendü dialektikus csillogó biztonságával, merészen és a felelőtlenség jogán vegyítve az igazat a hamissal, az elmés kritikát a kómikus reáfogással, babonának bélyegezve az orvosi tudásba vetett hitet és ostobaságnak tüntetve föl a gyógyítást kalauzoló elméleteket és amit Shaw Bernát, aki nem annyira az orvosokat, mint inkább az orvosi tudományt cégérezi ki, meghagy a tisztességből, arra lecsap másfelől — egy rendelő-orvosnak bizonyos receptekkel való visszaélése kapcsán — a nyomtatott közvélemény, oly tükörképpé szélesítve az esetet, melyben mindenki gyanusnak látszik és egyetemes gyakorlatnak mondva az izolált példát, a hasonló helyzetek lehetőségének cimén csalással vádolva jóformán az orvosok egész egyetemét. Egyfelől tehát szédelgés a tudományuk, másfelől pedig szédelgő az üzelem is, melyet folytatnak. Szinte érthetetlen, hogy akik igy beszélnek és akik e beszédnek hitelt adnak,

Grossscheuren Benedek
ötvös Nagyszeben
Kőmagyötvj-
235. l.

1300 **Benedictus (Benedick) von Grossscheuren,** M 1553, e. —1573. (A: I,10. Gy: 11.) Műve nem ismeretes. — *Arbeit nicht bekannt.*

Grossscheuren,

Benedictus von

Ötv.

l.

Kőmagyötvj.

1300. n.

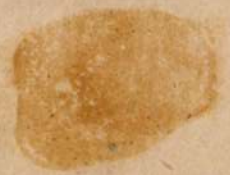

Grosschmidt Antal

festő

Máramarosmegyéről, 1802-

ben 20 éves † 1782

lásd Fleischer Béla 47. l.

században, amikor Buda visszafoglalása után a bécsi kormány remélhette, hogy a magyarok felhagynak szabadságtörekvéseikkel s beleolvadnak a központosító monarchiába, osztrák építészek, szobrászok, festők árasztják el az országot. Bécsen keresztül szűrődik ide az északolasz barokk. Nagy művészek dolgoznak magyar főpapi és főúri udvarokban s legtöbbjük épen Magyarországon alkotja legszebb műveit; amellett mind *magyaros* szeretne lenni s e tekintetben túltesz a magyarnak született művészeken is! Raphael Donner, a híres osztrák szobrász pozsonyi Szent Márton-szobrán huszárruhába öltözteti és magyar paripára ülteti a jótékonykodó szentet s huszárkarddal hasítja el ruháját, amelyet a legenda szerint egy koldusnak ad. Tours-i Szent Márton, akit Pannoniai Szent Mártonnak is neveznek, csakugyan Magyarország területén élt, *de a magyarok bejövetele előtt* és így

Grosschmidt

magyar festő

l.

Kazinczy Ferenc

levelezése

VIII. k. 93, 204, 225–

627. l.

Sopron h. n. IX. 163.

templom a' Tabánban 200,000 frtnál több kárt vallott . . . Most pedig fáradhatatlan bölts rendelésekkel gondoskodik a' Felséges Nádor Ispány a' Szegények tartásáról és a' kárvallásoknak helyrehozásáról 's a' szenvedők jövendőbéli boldogításokról.» — V. ö. az 1838. számú levéllel.

1835. 86. lap fölül 1. sor: «*Kovachich* az elmúlt holnapban Ujhelyben vala.» Kovachich Márton György körútazást tett ekkor az országban, hogy a M. N. Múzeum számára kéziratokat gyűjtsön. Igy járt Zemplénmegyében is. Ez utazásról a Hazai és Külf. Tudósítások 1811. évf. 11-ik (febr. 6-iki) száma a következőkép emlékezik meg: «Örömmel jelenthetjük, hogy a' Haza köz jovára, az Ország Archivumának és a' Magyar Museumnak gyarapíttására kiküldetett Tek. és Tudós *Kovachich Márton György* Ur, a' mint az ő figyelmetes szemességétől, 's a' Haza köz állapotját illető tárgyakban való jártosságától várni lehetett, Juniustól fogva 11 Ns. Vármegyéket megjárván, mint a' rakott méh, úgy érkezett vissza ez előtt két héttel; mivel több darab eredeti régi Diplomákat, és 4000-nél több részszerént Copiákat, vagy afféle Jegyzéseket hozott magával, mellyekből a' Jus Publicum és a' Magyar Országi Historia jeles világosságot nyerhetnek. Méltó, hogy illy igyekezetet kiki gyámolíttson.»

1837. Vida a 90. lapon b. Prónaynak Kazinczyhoz intézett levelére hivatkozik. V. ö. az *I. k.* 134. számú levelével s az erre vonatkozó jegyzettel.

1838. 93. lap fölül 13. sor: «Eggy *Grosschmidt* nevű Ur.» Erről a festőről a *P. E.* 213. és 327. lapjain is emlékezik Kazinczy a következőkép: «Kedvem jöve lemásoltatni egy madonnát Carlo Dolcétől, mely a Belvederbe csak a Terézia halála után mene be, addig a császárné szobájában függe, s director Roza Grosschmied urat ajánlá, mármarosi prefectusunk testvérét, azt vetvén szavaihoz, hogy őt fogná (t. i. ajánlani), ha hazámfia nem volna is. Magyarúl szólítottam meg, s magyar nyelven felelt s teljesítette, a mit igért; a szép kép oly hűséggel van adva, mint midőn a gipszöntők egy modellbe öntenek két büsztöt. Most Tarczalon lakik, Tokaj mellett, s még mindig a festésben leli gyönyörűségeit.»

Kazinczy Ferenc levelezése VIII. k.

1843. 110 lap: Kazinczy a Daru Horatius-fordításáról tesz említést. *Daru Péter Antal Noel Bruno* gróf franczia államférfiú, költő, műfordító s történetíró, szül. Montpellierben 1767. jan. 12-kén, s meghalt Becheville birtokán 1829. szept. 5-kén. A katonai pályára lépett s hadügyi biztos volt, midőn a forradalom kitört; azután fogságot szenvedett s mikor szabadságát visszanyerte, a hadügyministeriumban osztályfőnök lett, majd a dunai hadsereg főintendansa. Híres fordítása 1800-ban jelent meg: «Traduction en vers des poésies d'Horace», Paris; 6-ik kiadás 1823-ban. Napoleon grófi rangra emelte s a pozsonyi, tilsiti és bécsi alkudozásoknál mint meghatalmazott követet alkalmazta. Később XVIII. Lajos pairré tette, s mint ilyen a mérsékelt párthoz csatlakozott. Legismertebb műve a «Histoire de la république de Venise», Paris, 1819. 7 köt.

1844. 111. lap kikezdés 4. sor: «Szinte elszégyenlettem magamat egykori ítéletem miatt,» L. az *V. k.* 1186. 1205. sz. leveleit s mind azokat, a melyek az úgy nevezett «Arkadiai pör»-re vonatkoznak; V. ö. az 1848. számú levéllel.

1845. 113. lap fölül 1. sor: «Kassán Filep Urat kérd rá, hogy szerezze meg Fragmenta Historiae Ungaricae.» Fülep János kassai tanácsos neve már az *I.* és *II. k.*-ben is előfordúlt. A munka, a melyet Virág tőle kiván kéretni, nem bizonyos, melyik, mert ilyen munka több jelent meg a XVIII. század folyamán Kassán. Valószínű mégis, hogy vagy a Wesselényi-féle szövetkezésről vagy a Thököly Imre-féle mozgalomról szóló munkát érti Virág; amannak címe: Fragmenta ungaricae historiae ad annum Christi 1667. et sequ. Wesselinianam conjurationem, conjuratorum supplicia, conjurationis instaurationem et religionis incrementa complectentis, Cassoviae, 1741; — emennek címe: Fragmenta ungaricae historiae ad annum Christi 1678. et sequ. Prosecutionem belli civilis auspiciis Emerici Tökölii et alias res gestas complexa, Cassoviae, 1743.

1846. Cserey Farkas Szekér Alajos emlékével kapcsolatban *Fekete Ferenczről* emlékezik. Fricsi Fekete Ferencz a mult század utolsó s a jelen század két első évtizedében «egyike volt Erdély legeszesebb embereinek», nagy szerepet játszott az 1790. és 1794. országgyűléseken mint királyi hivatalos, amott már az unio

Grosschmidt

l.

LykaMagyműI800-50

119.179.431.l.

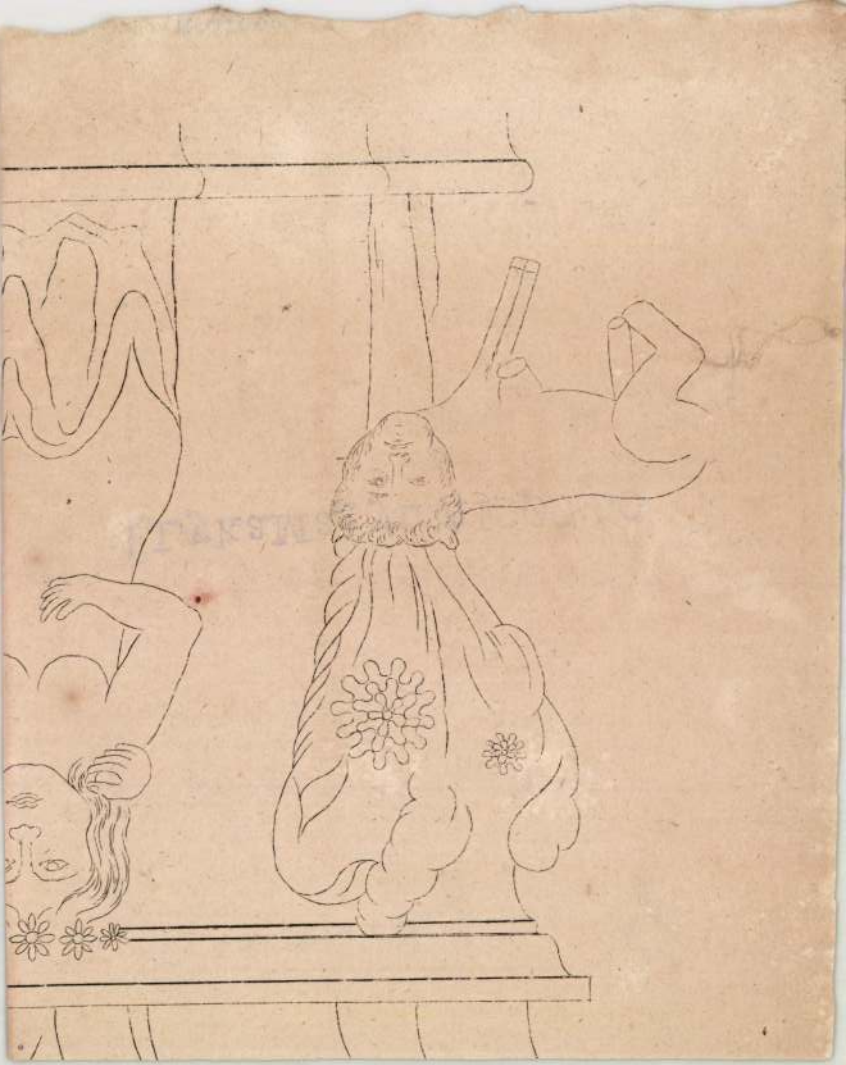

Grosschmidt Rosa

Antal

festő 1810

l

Szabómagyfest.

153. l –

Grosschmidt Róza Antal

festő

L.

Szinnyei - Szentiványi

606. l.

Eger.

A székesegyház körül, me
LUSTRI EXSTRUCTA MDCCCXXXVI é
ható, járókelőket, beszélgető
szekeret látunk.

Kny., alányomással, mely

57-94-42

Grosschmidt Róza Antal, festő. 1803 körül úgylátszik Bécsben, az akadémián tanult festeni. Utóbb hazajött, Tarczalon élt, s mint jómódú ember csak a maga szórakozására festegetett. Legjelesebb műveinek egyike Kazinczy Ferencz nejének arczképe (1811).

Kazinczy Ferencz: Pályám emlékezete. 213, 327. l. — *Művészet.* 1904. 207—208. l.

Gere Lajos, agyagfalvi
1786-1843
Gere Lajos, ifj. 1865-1904
Góth Móric, sz. 1873
Göröncsér-Gundel János, 1888-1904
Greguss György, 1860-1908
Greguss Imre, 1856-1910
Greguss János, 1837-1892
Grimm Rezső, 1833-1885
Groh István, sz. 1867
Gross Béla, sz. 1835
Grosschmidt-Rezs Antal, 19. sz.

Bénezit, E.: Dictionnaire des
peintres, sculpteurs, dessinateurs
et graveurs. IV.k. Paris, 1951.

MDK

Grosschmid Antal festő

Kazinczy Ferenc levelezése IX. k. Bp. 1899.
340 l.

Festészet, táblakép
Rhédey Lajosné arcképe, ism. festő
müvét átdolgozta Grossschmidt Róza An-
tal

Művészet, III., 1904. 207-208.

Adatok művészetünk történetéhez.

Festészet, táblakép
Kazinczy Ferencné arcképe, Grosschmidt Róza Antal

Művészet, III., 1904. 207-208.

Adatok művészetünk történetéhez.

Festészet, táblakép
Madonna Carlo Dolci után Grossschmidt
Róza, Antal

Müvészet, III., 19o4. 2o7-2o8.

Adatok müvészetünk történetéhez.

Grossthayss Márton, ötvös. Brassóban 1680 körül lett mesterré. 1691-ben ő is alá-írta azt az oklevelet, melyben az összes brassai mesterek eskü alatt fogadják, hogy Oláh-országba nem mennek dolgozni. Művei közül egy ezüsttányér ismeretes.

Gyárfás Tihamér: A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 125, 321. l. (Mesterjegye közölve.)

Grossthayss Márton

ötvös

L.

Szendrey-Szentiványi

606. l.

Eger.

A középtért az ostromlott
mecsetek válnak ki; az előtérb
jobbra a férj fogadja érkező f
nyékbeli hegyek látszanak. Fel

Erla durch hunger b

Rm., mér. a rl. 16.

145-92-10

MDK

Grosz

A Festi Mügylet 1841-ben a redouto-épületé-
ben rendezett kiállitásán szerepelt.

Ujházy Ferenc: Föv.művészeti ellapotai a
malt század közepén.

Nyugat, 1922.márc.16. 377.1.

MDK

Grosz

Széchenyi István arcképe , of., Einsle után

Allgem.Handlungszeitschrift, 1835,nov.7. 346 l.

Grosz Ágnes a Bét Cioné Amerikában

Grosz Ágnes a guás festményekre specializálta magát. Művészete az utóbbi években érdekes átalakuláson ment keresztül: a sötét mostani kiállításán a legtöbb festmény szellős, hangulatos és szívet derítő. Jobbára impresszionista megoldású, nyugodt képek

GROSZ ÁGNES: VIRÁGCSENDÉLET

háttér és a zsúfolt kompozíciók eltüntek s helyüket szellősebb kompozició és derusebb színek váltották fel.

Ennek köszönhető, hogy ezek s főleg a piros tónusú virágcsendéletek meghatóan szépek. Chámszinos tájképei is sikerültek. Az esős tájak kevésbé. **m. g.**

éstelen szót, ami csak szembe jutott és hasonló módon kerekítettem hozzá melódiát. A ritmus, az úgye bár adva van. A mű, amely lek ilyen nagy sikere volt

rit Kveitner, Tel-Aviv, Gus háláv-u. 11., egyike a sok nő-ek, akik a „perform"-ot ki-róbálták. El van ragadtatva ttől a „csodaszer"-től és azt mondja: „. . . ma hét napja, ogy a hajamat „perform"-mal erakták és a frizurám ma ép-pen olyan szép, mint az első na-pon". A „per-form" selymes - puhán tartja a hajat és megőr-zi annak termé-szetes fényét. —

Talpiot Ltd., — Párdesz-Cháná. -

Rendelések: Tel-Aviv. tel. 57468.

perform

SZÁLLO

כשר

a tengerparton, az ú
USISSKIN-U. 42. TEI

Minden szobában össz

Elfogad rendeléseket sávuot
Közvetlen telefonkapcs

PENZIÓ ★ MÁRK

Dávid Hámelech 11. NAT

ELŐSZEZON ÁRAK J

SAVUOTRA RENDELÉS

Tavaszi és nyá

★ RUHÁK
★ BLUZOK

KABÁT — K

TAAMI Ch. Székely
Dizengoff 23

Rendk
finom
fürdő
tőlünk

MDK

Grósz Aladár diszitőszobrász

A brüsszeli müv.észeti kongresszus. M.Iparmüvészet, 1897/98 kép 394 l.

MDK

Grosz Aladár szobrász

A zalatnai Lukács Béla szobormü-bizottság...
Müvészet 1903. 335.l.

MDK

Grósz Aladár

Magyar Iparmüvészet 1897/98. 394.1.

Grosz Aladár

szobrász.

l. Gárdos A.

L.

Szuary-Szentiványi

606. l.

Eger.

A látképben feltüntete
a szövetséges csapatok lobog
haus, a Bischofs H., a Thumb
irata fölül:

ERLA
Ao. 1596 vom Türck

alól jobbra: 29.

Rm., mér. a rl. 10

126-94-

Groza Aladár

Hobrán

1892 – 1897

Címtár 1930. 83. l.

nem Sárdos?

1934 **DECEMBER** 31 nap

VASÁRN. **16** K. G3. Etelka Prot. Albin	Izr. 10. Tebeth Jer. ostr. böjt.
HÉTFŐ **17** Kath. Lázár Prot. Lázár	
KEDD **18** K. Grácián pk. Prot. Auguszta	
SZERDA **19** Kath. Pelágia Prot. Viola	Ógörög dec. 6. Miklós
CSÜTÖRT. **20** Kath. Timót Prot. Teofil	Holdtölte 21 óra 53 p.
PÉNTEK **21** Kath. Tamás Prot. Tamás	
SZOMBAT **22** Kath. Zenó Prot. Zenó	Izr. 16. S. Vajekhi

51. hét.

Grósz Aladár

díszítő szobrász

nem Gárdos?

1898-ban jó eredményeket végbizonyítván nyert.

~~150 f~~ 100 frt államsegély

~~HIRDETÉSEK~~

Értesítője, Iparművészeti Iskola —, 1897/98. Bpest 1898. 38. l.

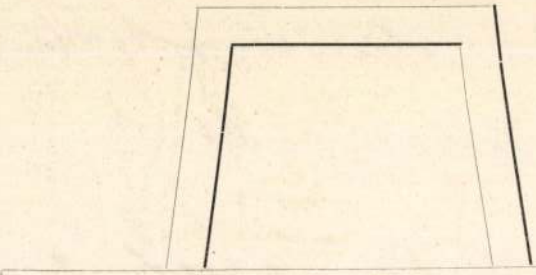

ARANYOZOTT ÁRÚK,
KÉP- ÉS TÜKÖRKERETEK RAKTÁRA

RÁCZ ARNOLD UTÓDA

KECSKEMÉTI LAJOS

BUDAPEST,

KÁROLY-KÖRÚT 9. SZ., AZ UDVARBAN.

Különlegességek aranyozott és faragott keretekben és tükrökben.
Aranyozott-fényezett baroque-lécz és keret-gyára
és raktára.

Mindennemű fantázia-keretek elkészítése. Költségvetések
készséggel szolgáltatnak. Művészeknek
30 százalék kedvezmény.

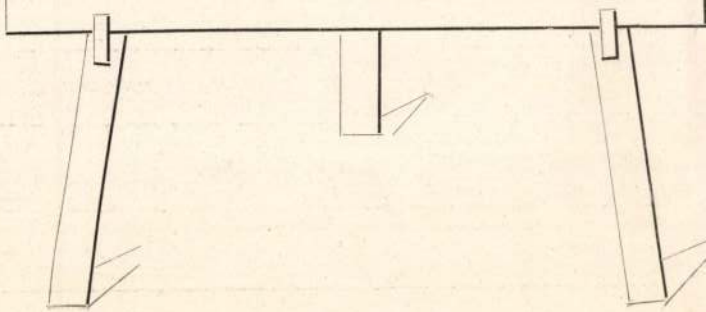

MDK

Grosz Aladár,

a kontinensen ezidötájt tán egyedülálló -1903 aug.1.-
én rendeltetésének átadott Kelenhegyi-uti müteremház
elsö lakói közé tartozik./K Társ vette a telket s a
terveket Kann Gyula müépitész készitette./

Hazai Krónika.
Müvészet. 1903. 424.1.

Ø Grósz Alfréd

műépítész, zeneszerző

l.

Lex Magy Társ

198. b. l.

MDK

Grósz Alfréd, okl. épitészmérnök

Hirdetés tagfelvételről. MMÉrKözl. 1927. jan. 30.

MDK

Grosz Alfréd és Román Miklós

a Pozsonyi Első Takpénztár intézeti házának tervpályázatán III. dijat nyertek

Művészet 1905. 56.1.

MDK

Grosz Alfréd és Román Miklós

résztvettek a pozsonyi I. takarékpénztár tervpályázatán

Müvészet 19o5. 142.l. /Magyar Pályázatok, II. 11./

M.D.K.

GRÓSZ Alfréd építész

villa (Budakeszi út 24.) átala-
kítása (1910.)

Budapest müemlékei II. p. 1962. 538. l.

Grósz Alfréd, építész

M.D.K.

és Romain Miklós kőrös terve harmadik díját nyert a Porosonyi Első Takarékpénztár intézeti házának pályán. Zalán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1904. XXV. évf.

dec. 14. sz. 8. old.

Grász Andor

Grász Andor portréja 1915-
ből való.

Salamon Nándor: Dévényi Iván műgyűjteménye,
Művészet, 1978. április - 2 lap.

Grósz Andor

Grafikusművész. 1893-ban született, 194o körül halt meg halálos baleset következtében. Déry Tibor bensőséges barátja volt. Illusztrálta A kéthangu kiáltás c. elbeszélésekötetét /J. Fischer Verlag, Wien, 1922/. Az iró Itélet nincs cimü könyvének Feltámadás Kis-Dörgicsén cimü fejezetében felidézi a művész alakját. /A szerző idéz belőle./ A G. A. ur X.-ben cimü Déry-regény főszereplőjének monogrammja minden bizonnyal Grósz Andorra utal.

Berényi Zsigmond - Tihanyi Lajos arcképe Grósz Andorról; Műgyüjtő, 1972/2, 27. l.

mdk

Grósz Andor grafikus

Addig járt a kútra, amíg szokmyára akadt.

Vizeskannát tartó sebes arcú fiatal katona-sapkás alak

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról

Berettyó ujfalu 1941.

85:L

mdk.

Grósz Andor grafikus

Ünnepi meglivás Krasznán.

V.

Szín: 120 év után a Tulvilágon. Az isteni-itélőszék előtt a litkozség elnöke áll.)

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról

Berettyóujfalu 1941.

173. l.

mdk.

Grosz Andor grafikus

— Engem nem előzhet meg senki!

Grosz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berellyóujfalu 1941. 166. l.

mdk.

Gróz Andor grafikus

— Éljen a leszerelés! Nem leszek többet gyengélkedő"...

Gróz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóújfalu 1941.

168. L

mdk

Grósz Andor grafikus

Ünnepi meglivós Krosznón.

II.

— Hagyjad Táte, nagy a foga.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóujfalu 1941.

170. l.

mdk

Grósz Andor grafikus

Ünnepi meghívás Krasznán

I.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyarától
Berettyóújfalu 1941.

169. l.

mdk.

Grósz Andor grafikus

Ünnepi meghívás Krasznán

III.

– Máme léb'n ne haragudj, hoztam egy katonál kiddisre!

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról 171. l.

Berettyó-ujfalu 1941.

mdk.

Grósz Andor grafikus

Ünnepi meglwás Krasznán.

IV.

– Engem nem tivott meg senki, pedig én nem eszem sokat!

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyarárol

Berettyó ujfalu 1941.

172. l

mdk

Grósz Andor grafikus

Szomorn vagyok, a bivalybornyn
pont az én padkámat tisztelte meg!...

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról

165. l.

mdk.

Grósz Andor grafikus

– Sakter szakáll nélkül.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóújfalu 1941.
164. l.

mdk.

Grósz Andor grafikus

— Fáf fázalék, hogy lefererlünk! Feleségem is megirta, hogy 36-42-ig mindenki leférel! ...

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóújfalu 1941

123. l

Mák.

Grósz Andor grafikus

Geiselitz: Halljak meg, ha bivalyos nem hülye!...

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról.
Berettyóújfalu 1941. 124. l.

mdk.

Grósz Andor grafikus

A karitász elnöke munkában.

(Nagykalapos lovasalak, kezében elsütött pisztoly. Előtte a földön kalap pénzzel. kis táblán „Jótékony cél" felirás.)

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóújfalu, 1941.

125. l.

mdk.

Grósz Andor grafikus

Móric, a kóseresek GH. főnöke.

(Kakasokat ostorral hajtó alak, lóna alatt liba).

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóújfalu 1941.

126. L.

mak.

Gross Andor grafikus

Ha jó a babmenázsi nem fázik
a 20-as szoba.

Gross Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berekjó ujfalu, 1941.

127. l

mdk.

Grósz Andor grafikus

Kari a légitámadások koronázatlan királya.

(Tronszékeu ülő katona.)

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról 128. l
Berettyóujfalu 1941

mdk.

Grósz Andor grafikus

Géza a retlenetes.

(Katonasapkás alak, meliefle halálfej, emberi csontok, gétszárva.)

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról. 129. L
Berettyóújfalu. 1941.

mdk

Grósz Andor grafikus

Salgó a szappanos, szappan lelyett leszerelési terveket főz.

Grósz Andor rajzkönyve, 1940 nyaráról
Berettyó újfalu, 1941.

130 l.

mdk.

Groisz Andor grafikus

Pufi, a csillagvizsgáló.

Groisz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról.

Berettyóújfalu, 1941 131. l.

mdk

Grósz Andor grafikus

— Értsék meg emberek, saját érdekükben mondom...

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyó ujfalu 1941.

132. l

mdk

Grosz Andor grafikus

– Én Karpaszományos vagyok és nem mehetek a komlóra!

Grosz Andor rajzkönyve, 1940 nyaráról
Berettyóújfalu 1941.

133. l

mák.

Grósz Andor grafikus

– A sajtos doboz nem az enyéém.
De, ha muszáj, akkor elismeréém...

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóújfalu, 1941.

134. l.

mdk.

Grósz Andor grafikus

Auspitz, az autos katona. (Jobb mint az eredeti)

Grósz Andor rajzkönyve, 1940 nyaráról
Berettyóújfalu, 1941

135. l.

mdk

Grósz Andor grafikus

Zuzsánna a fürdőben

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról

Berettyóújfalu 1941

136. l.

Gross Andor grafikus

– Oda az engedély: Umajn...
Umájn... Umájn...

Gross Andor rajzkönyve, 1940 nyaráról
Berellyújfalu, 1941. 137. l.

mdk

Gross Andor grafikus

- A kuszár.

Gross Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berlin-Nyugat 1941.

138. L

Gróz Andor grafikus

A marosmenti fenyveserdő
oljában ....

Gróz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóújfalu 1941 139. l.

mdk

Grósz Andor grafikus

– Tévedés ne essék, nem a bajuszom csusszott fel..

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról

Berettyóújfalu 1941. 142. l

mdk

Grósz Andor grafikus

A kisgazda.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóújfalu 1941. 140. l.

mdk

Gross Andor grafikus

— Kész tragédia!.... Megérlelte? Végezlem!

Gross Andor Rajzkönyve, 1940 nyaráról
Berettyóújfalu 1941.

143. l.

mdk.

Grósz Andor grafikus

A motoros.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóújfalu 1941.

141. l

mdk.

Grosz Andor grafikus

Egy turista.

Grosz Andor Rajzkönyve 1940 nyaráról

Berlin-Nyúfalu 1941.

145. l.

mdk

Grósz Andor grafikus

Telem lege dülgetek
Nyáron kövel teritek.

Grósz Andor Rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóújfalu 1941

144. 2

mdk

Gross Andor grafikus

Leicht, a Don Juan.

Gross Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóújfalu 1941

147. l.

mdk.

Grosz Andor grafikus

Nehéz gyakorlat . . .

(Fát fűrészelő egyén)

Grosz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról 146. l.
Berlin-Nyugat 1941

mak

Grósz Andor grafikus

És szóla az Ur:

— Paulus marski a paradicsomból!
(Paulus, Paulus, kellett neked nyirat-
kozni.)

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóújfalu 1941. 15.0.l

Mdk

Grósz Andor grafikus

– Menetszakasz indul! ....

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóújfalu 1941. 149. L

mdk

Grósz Andor grafikus

Kiárusitás indulás előtt.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról

Berettyóujfalu 1941.

148. l.

mdk.

Orosz Andor grafikus

Szabadiskolai egyetem.
Előadói táblán: Mai előadásom tárgya:
a logás művészetének alapvető elvei!..

Orosz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóújfalu 1941. 151.

Mdk

Grósz Andor grafikus

Főhadnagy úrnak alázattal jelentem, tiszti iskolát végzett hadaprodjelölt örvezető vagyok.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóújfalu 1941

152. l.

mdk.

Grósz Andor grafikus

– Főhadnagy úr, alázatos tisztelettel jelentem, kicsi a budi! ... (Az óvodai szállás átka.)

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyónjfalu 1941.

153. l

mdk

Grósz Andor grafikus

Vándorol a karaván, avagy Grósz Andor a II. raj – kókkal.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóújfalu 1941. 156. l

mdk.

Grósz Andor grafikus

— Hagyjatok most rossz kedvem van ...

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóújfalu 1941

155. l.

mdk.

Grósz Andor grafikus

Kártyaparti a zsákai rengetegben

I. nyul: Fussunk jön a vadász!

II. nyul: Ne féljetek csak a zsákai jegyző!

III. nyul: Akkor osszad tovább!...

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról

Berettyóujfalu 1941.

154. l.

mdk.

Grósz Andor grafikus

Karikatura

állástalan ésicskás munkát keres

Somkeréken.

Kisfalusi Templom, előtte csákányos alak.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról

Berettyóújfalu 1941

51. l

mdk

Gross Andor grafikus

Karikatura

– Tetszik tudni én jóravaló ember vagyok...

Burgonyát lámozó ülő katonasapkás alak

Gross Andor rajzkönyve 1940 nyaráról 52. l.
Berettyóújfalu 1941.

mdk

Gróse Andor grafikus

Karikatura

Pufi:

Hatalmas kövér katonasapkás alak

Gróse Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóújfalu, 1941.

37. l

mdk.

Grósz Andor grafikus

Karikatura

A nagy R. adó és az iker adó.

Nagy katona alak mellette kis civil pipával

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóújfalu 1941.

36.l.

mdk.

Gróss Andor grafikus

Karikatura

A 3. szakasz titkos pacsirtája

Katonafejü madár egy ágon

Gróss Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóujfalu 1941. 35. l

MDK

Grósz Andor grafikus

karikatura

Megérkezett Erdélyba Atyála Patyala
a nagy „amerikás" magyar

Dombos vidék kőzepette félmeztelen
pipás alak

Grósz Andor rajzkönyve, 1940 nyaráról

3 kl

MDK

Gróz Andor grafikus

karikatura

Kitallgatáson

Toprongyos nagyothalló és a kitallgató tisztt

Gróz Andor rajzkönyve. 1940 nyarázól

33.

MDK

Gross Andor grafikus

karikatúra

Weisz Benjamin kiadóra magát!

Sajkás, borostás, szemüveges alak.

Gross Andor rajzkönyve, 1910 magának

32.l

MDK

Gróz Andor grafikus

karikatúra

— Szóval azt mondjátok, hogy én nem dolgozom...

Mosolygó fiatalkatonasapkás alak vállán zsák.

Gróz Andor rajzkönyve, 1940 nyaráról

31.l

MDK.

Grósz Andor grafikus

karikatura

Bleyer az orás.

Vekker óra-tetején sapkás karakterfej.

Grósz Andor, rajzkönyve 1940 nyaráról

3 Ol

MDK

Grósz Andor grafikus

karikatura

Peerec a kibic.

Hosszú kabátos, sapkás evikkeres esibukos alak. Elmélyült nézés

Grósz Andor, rajzkönyve 1940 nyarárol

29.l

MDK

Grósz Andor grafikus

karikatura

Katzender bácsi katholizált: Felmondta a köser kosztot és térdepelve kártyázik.

Térdeplő civilkalapos kártyát tartó alak.

Grósz Andor rajzkönyve, 1940 nyaráról

27.l

MDK

Grósz Andor grafikus karikatura

– Na fiúk, elő a rőmivel

Vasvillát tartó katónasapkás alak

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról

2 sl

MDK

Gróz Andor grafikus

karikatúra

- Rend legyen fiúk ...

Szemüveges jovialis, testes, katonasapkás alak.

Gróz Andor rajzkönyve, 1940 nyaráról

26.l

MDK

Gróz Andor grafikus

karikatura

— Aszondom félre a kártyával!

Vagybajuszú marcona katonasapkás alak

Gróz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról

25.l

MDK

Grósz Andor grafikus

karikatura

— Mikor én tuszár voltam ..

Katonasapkás pulloveres testes idősebb dlak, mellette kicsinyitett tuszár lóláton.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról

24.l

MDK

Grósz Andor grafikus

karikatura

Hollender álma

Magyar ruha, pörge kalap, árvalányhaj, vas villa a kézben, rajta nőt karisnya, dobozok kis nő nadrág mellette.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyarán

23.l

mdk

Grósz Andor grafikus

Karikatura

A fekete posta. Ki kopog?

Mi kopog? Egy fekete holló?

Távrió oszloptetején emberarcú madár levéllel.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyararól

Berettyó ujfalu 1941.

22. l

mak.

Grósz Andor grafikus

karikatura

– Rágalomaz, hogy én a bort is a nőket
szeretem...

Kerítés, palánkot átölelő tisztt, sapka
nélkül, kerítés mögött nyugágyon pyzsamás alak.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról.

21 l

MDK

Grósz Andor grafikus

karikatúra

– Én szívos falat vagyok, engem nem lehet könnyen megemésztem..

Párkányt orkában félig elnyelt tiszt

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyarárol

20.2

MDK

Grósz Andor grafikus

karikatura

Golyák a vízparton

Gólyák katonafejjel nézik a homokot szitálókat, és falicskazókat, víg, domb, fa.

Grósz Andor, rajzkönyve 1940 nyaráról

19.l

MDK

Gróst Andor grafikus

karikatura

– Idefigjeljetek: Elintézem Nektek... Elintézem, hogy hólnap is követ mehettek termelni!... Mindent elintézek nektek!

Árja katona figura magyarázó kéztartás

Gróst Andor rajzkönyve, 1940 nyaráról

18.l

MDK

Grósz Andor grafikus

karikatura

ij zászlost kaptunk... (nem az... lanem árja!)

Merengő katona figura szemüveggel.

Grósz Andor rajz kompoz. 1940. nyará ról

17.L

MDK

Grósz Andor grafikus

karikatura

— Mi van itt zsinagoga?! Vagy tanács-köztársaság?!

Földön fekvő gyakorlatozó alakok, mellettük felnagyított altiszt. Az utón szekér.

Grósz Andor rajzkönyve, 1940 nyaráról

16.l.

mlk

Gróse Andor grafikus

karikatura

– Ez a Fischer tiszta mongolojid tipus.

Meditáló pocakos altiszt látratett kézzel

Gróse Andor rajzkönyve, 1940 nyarázról

15. l

MDK

Grósz Andor grafikus
karikatura

– Her czünket Herczeit!

Előtérben szolgalati övvel fiszt, szebre fett kéjjel, háttérben kezükben szivet tartó nők az egyik sep-rűvel is kövéren

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyarárol

13.l

MDK

Grósz Andor grafikus

karikatura

– Csak Verdes ladnagy in paramsára...

Kövér örmester hátterben sovány tisztt

Grósz Andor rajzkönyve, 1940 nyarárol

10.l

MDK

Grósz Andor – grafikus

karikatura

– A reformátusokat ín vezetem templomba

Kis templom tornyán csillag, mellette felnagyított tisztalakja szolgálati öv, kéztyű, lovaglóostor.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyarárol

11.l

MDK

Grósz Andor grafikus

karikatura

– Kedves embereim! Rettenetes ember vagyok, de azért jó szívű... Megértettek

Hárfázó pipázó altiszt

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyarárol

12.l

MDK

Grósz Andor grafikus

karikatura

Krasznai emlék

Talapzaton és Krasznai emlék lapon álló katona figura

Grósz Andor rajzkönyve, 1940 nyarárol.

14.l

mák

Grósz Andor grafikus

karikatura

– Kimondta azt, logy látra arc?

Tiszt és közlegény (zubbony nélkül)

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról

8. l

MDK

Grósz Andor grafikus

karikatura

– Rábajszem! Talán sorakozunk a „kószer" konyhára..

Katona előtérben látterben civilek csoportja

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról

G.L

MDK

Grósz Andor grafikus
karikaturája

Mi? Maga nem küldött fekete levelet?..

Ágaskodó ló lovassal levelbontéktest és fej

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyarázról

5. l.

MOK

Gróse Andor grafikus

karikatura

Hát persze! Maga sajtos... Hát persze...

Civil is katona

Gróse Andor rajzkönyve 1940 nyarából

G.L.

mdk

Gróse Andor grafikus
karikatura

– Emberek, én nem bánom, ha kuiennek,
de én nem fudok semmiről...

Örenefter karikatura

Gróse Andor rajzkönyve 1940 nyarázól
7 l.

mdk.

Grósz Andor grafikus

Karikatura

Munkában a dijzlomácia.

(Török követ)

Követtörö alak ülve. Védöszemüveg a homlokán.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról. 65. l

Berettyóujfalu 1941.

Gerzson Pál

Toldi

Tóth Vitéz

Linoleum metszetek

19 drb.

Bp. 1956.

mdk.

Grósz Andor grafikus

karikatura

Munkában a diplomácia

/ Török kört /

Kivetítőt ülő alak. Homlokán védő-

szemüveg.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról

Berettyóújfalu 1941. 65. L.

mdk.

Grósz Andor grafikus

Karikatura

Rebe Schwartz áldást oszt

(Görbe kása.)

Kövön ülő nagy imakendős katona-
sapkás egyén előtt, lapátos, villás kis figurák.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyó újfalu 1941.

53. l.

mdk.

Grósz Andor grafikus

karikatura

Hosszú, a csicskás egy kéz „legyintéssel" megoldja a csizma pucolás kémjes problémáját.

Parasztmenyecskét átölelő alak, csizma a kezükben, a menyecske tisztítja.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról

Berettyóújfalú 1941

54.l.

mdk.

Grósz Andor grafikus

Karikatura

Steiner egy személyben költő, cigány és enkorkaárus.

Hegedülő, nagy karimás alak.

Grósz Andor Rajzkönyve 1940 nyaráról 56. l
Berettyónyfalu 1941.

Grósz Andor grafikus

Karikatura

Pettyes, a repülő irnok.

Rugástól repülő alak.

Grósz Andor Rajzkönyve 1940 nyarárol 55 l
Berettyónyfalu 1941

mak

Grósz Andor grafikus

Karikatura

Az útkarbantartó

Útat kezben tartó alak, az úton bivaly szekér.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóujfalu 1941.

58. l

mdk.

Grósz Andor grafikus

Karikatura

A tábori macska.

Félig ember félig macska, mancsával egérre csap.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyarától

Berettyónyfalu 1941.

57 l.

mák

Grósz Andor grafikus

karikatura

Markovits a Sajó vize (Kilor ella szegény Sajóból az összes vizet. Most kint van a vízből)

Vízes kanákat forró ólom-jövő alak.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról 60.l.

mdk

Grósz Andor grafikus

Karikatura

Mozgositva a likör szakma.

Katonasapkás egyén mögött kis autóban üvegek; az anton, likör, rum felirás.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóujfalu 1941.

59. l.

mdk.

Grósz Andor grafikus

karikatura

A eséplős, aki „nem" egy ijedős alak.

Katonasapkás madárlábas egyén mögötte nagy „ulu" körvonala, láttérben kis eséplőgép.

Grósz Andor Rajzkönyve 1941 nyaráról 63. l.
Berettyónyfalu 1941.

mdk

Grósz Andor grafikus

Karikatura

A traktorosnak tanult mestersége a főzés is! Ezért van az, hogy kosztunk jó.

Baltát tartó kötényes katonasapkás alak tőkén lus, láttérben traktor.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról 62.l.

Berethyónyfalu 1941.

mdk.

Grósz Andor grafikus

Karikatura.

– Alázatosan jelentem kész az ebéd...

Fozókonalat és üsttetőt tartó egyen látterben a fövő üst.

Grósz Andor Rajzkönyve 1940 nyarától 61. l.
Berettyónyfalu 1941.

mdk

Grósz Andor grafikus

Karikatura

Este van, este van...

Előtérben katona sapkás nagy alak
Háttérben ülő, álló figurák.
Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról.
Beregújfalu 1941.

38. L

mdk

Grósz Andor grafikus

Karikatura

A protekciós Róna Béla

Követtalicskázó félmeztelen alak.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyarárol.
Berettyónyfalu, 1941.

64.l

mdk.

Grósz Andor grafikus

Karikatura

Isten: Béni hol vagy?

Feltön zakálas fej gloriával nagyító a kezében, alatta kis pipázó eivel.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról

Berettyóújfalu, 1941.

40.l

mdk

Grósz Andor grafikus

Karikatura

Geiger a népfelkelő.

Joviális köverkés katonaalak

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyará ról

Berettyóujfalu 1941.

39. l

mdk

Grósz Andor grafikus

Karikatura

– Tizedes úr, alázatosan jelentem 3. kö. kimaradt.

Kényelmesen álló katona előtt jelentkező katonasapkás egyén.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról 43. l

Berettyóújfalu 1941.

mdk

Grósz Andor grafikus

Karikatura

litépítők

csákányos alakok

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról

Berettyószfalu 1941.

44. l

mdk.

Grósz Andor grafikus

Karikatura

Kép szöveg nélkül

Katona sapkás alak vigyázz állásban

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyarától
Berettyóújfalu 1941.

42.l.

mdk

Grósz Andor grafikus

Karikatura

– Tiszteletbeli őr vigyázz-állásban.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóújfalu 1941. 41. 2

Grósz Andor grafikus

Karikatura

Pucer: Irány a Bleyer ladnagy úr lakása!

Szemüveges civil után csomagot cipelő katonák.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról

Berettyónyfalu 1941

50. l

mdk

Gróss Andor grafikus.

Karikatura

Náudi

Hátterben arany bika zálló előtte
ételt tartó nagy figura (pincér).

Gróss Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóújfalu 1941. 49. l

MK.

Grósz Andor grafikus

karikatura

Szemle a létai kemencék felett

Emberarcú koncsók előtt katona sapkás civil.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyarán ról

Berettyónyfalu 1941.

48. l

mdk.

Grósz Andor grafikus

Karikatura

Hadnagy úr kérem, nekem is van egy kikötésem, ha elájulok borral locsoljanak.

Kikötött civilsapkás fán logó egyén előtte kesztyűs hadnagy.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyará ról
Berettyó ujfalu 1941.

47. l

mdk.

Grósz Andor grafikus

Karikatura

Örmester úr „Csinos" káromkodik.

Kétsor kis rohamsisakos katona előttük katonasapkás nagyobb civil-rutás egyén.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról 46 l.

Berettyónyfalu 1941.

mák

Grosz Andor grafikus

Karikatura

Klein örmester

Ellóval a kezében

Grosz Andor rajzkönyve 1941 nyaráról
Berettyóújfalu 1941. 45. l.

mdk.

Grósz Andor grafikus

– Főhadnagy úr én készültem.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóujfalu 1941.

157. l.

mdk.

Grósz Andor grafikus

Manci századunk egyetlen „nő" tagja... (Ne tessek ránk irigykedni!)

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról.
Berettyóújfalu 1941. 158. l

Mdk.

Grósz Andor grafikus

Szroli Teljesen „nekivetközve" mosakodik.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról

159. l

mak.

Grósz Andor grafikus

A szokás hatalma. (Szerelés után otthon. Fiatal úr alázatosan jelentem ébresztő!)

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóújfalu 1941. 160. l

mdk.

Grósz Andor grafikus

Munkában a tábori borbély (az eljárás Kraszna 10/1940 Kmsz. szám alatt szabadalmazva. Civil használatra a rajzolótól megvásárolható.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóújfalu 1941. 161. l.

mdk.

Grósz Andor grafikus

A doktor megtekint egy Tyúkot
a IV.-ik szakasz felett.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóújfalu 1941.

162. l

mdk.

Grósz Andor grafikus

Gutmann, a kosheresk szemfénye.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyó újfalu 1941. 163. l

molk

Gross Endor grafikus

A lovasított lapátos.

Nyeles lapáton lovagoló alak.
Gross Endor rajzkönyve 1940 napjairól
Berettyóújfalu 1941 93.l

mdk

Grósz Andor grafikus

— Főhadnagy úr aláírásom jelentem szerelmes ember mindenre képes...

Grósz Andor Rajzkönyve 1940 nyarától
Berettyóújfalu 1941.

94. l.

mdk

Grósz Andor grafikus

– Nem adhatok senkinek, kell a belegnek...
Ne kérjetek tőlem.

Ember fejü madár asztalán sajt, galámirud stb.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyó ujfalu 1941.

104. l

mdk.

Grósz Andor grafikus

Weisz vitéz ismét a sáncárokban.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyarárol
Berettyó újfalu 1941.

102. l

mdk

Grósz Andor grafikus

– Nálunk gyomorfekélyesek nál ilyen a „diétás" koszt

Grósz Andor Rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóújfalu, 1941. 103. l.

mdk.

Gross Andor grafikus

— Feküdj!... Mit gondol Maga? Mi vagyok én paprikajancsi?...

Bíró előtt álló vékony alak

Gross Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóújfalu, 1941.

99. L

melk

Grósz Andor grafikus

— Fiúk, jó lesz vigyázni...

Civil seprűvel
Grósz Andor Rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóújfalu 1941.

100. L.

mdk

Gross Andor grafikus.

A beszélő mester.

Ásós civil futóárok előtt.
Gross Andor Rajzkönyve 1940 nyaráról
Szovjetunió, 1941. 101. l.

mdk.

Grósz Andor grafikus

— Menjik innen mert úgy hozzávágom ezt a csizmát, hogy arrul kodul !!!

Hátterben fekvő beleg előtte csizmát tartó egyén
Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról 105. l.
Berettyóújfalu 1941.

mdk

Gróz Andor grafikus

– Fiúk álljatok vigyázzba! . . .

Gróz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról

Berellyó ujfalu 1941.

109. l

mdk.

Gróz Andor grafikus

A halkszavú Mikulás és a nyáj.

Gróz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról.
Berettyóújfalu 1941

108.L.

mdk

Grósz Andor grafikus

– Noki a szépselkü költö.

Szuronyos mosolygó katona galambokkal.
Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyarárol
Berettyó újfalu 1941.

107. l

MDK.

Grósz Andor grafikus

– Fiúk, ez is kilelik a katonaidőből....

Fiatal katonasapkás. Talicska, fa.

Grósz Andor Rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóújfalu 1941. 106. L

mdk.

Grósz Andor grafikus

A „kicsikének" jól esik a rengetés

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóujfalu 1941.

110. l

mdk

Grósz Andor grafikus

Karikatura

– Adsz?
– Kérek
– Aláfekúdt! (Kártyázó)

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyarárol
Berettyóújfalu 1941.

111. l.

mdk.

Grósz Andor grafikus

– Vem értem, álmodom vagy ravatalon fekszem?

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyó szfalu 1941. 112. l

mák.

Grósz Andor grafikus

– Né sirj anyukám, visszajövünk
nemsokára ..

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Igazgyöngyfalu 1941. 113 l.

mak

Grósz Andor grafikus

– Majd én elhegedülöm a nótá-
tokat! ....

Grósz Andor Rajzkönyve 1940 nyaráról.
Berettyóújfalu 1941. 114 l.

mdk.

Gróz Andor grafikus

— Én Rapp Bertalan „egyetemi hallgató" vagyok...

Gróz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóújfalu, 1941. 115. l.

mdk

Grósz Andor grafikus

– Főhadnagy úr kérem, nős vagyok és komoly..

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóújfalu, 1941. 116 l.

mdk.

Grósz Andor grafikus

– Főhadnagy úr itt a feleségem! Csak egy negyed órát kérek...

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóújfalu, 1941

117 l.

mdk.

Gróz Andor grafikus

Az elegáns furikos:
– Igyan kérem, riadó egy vonat miatt!...

Gróz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berellyónyfalu 1941.

118. l.

mdk

Gross Andor grafikus

Gyermek vagyok, gyermek lelkem ujra ...

Gross Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berellyó ujfalu. 1941.

120. L

mdk.

Grósz Andor grafikus.

Kimenő Kraszna:
– Pont a cukrászda előtt kell az
örnek állni.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Zerkovujfalu, 1941. 119. l

mdk.

Gross Andor grafikus

Matyi csapata kivonul a Bagolyvárból.

Gross Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berlin nyitalu, 1941.

121.2

mdk.

Grósz Andor grafikus

Miki a karmester. Ha így dolgozik, 3 hónap múlva üt-(Kar)mester lesz belőle!

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról.
Berettyóújfalu, 1941.

122. l.

mdk

Grósz Andor grafikus

– Unatkozom, nincs munka!

Zsebretett kezzel álló katonasapkás egyén.

Grósz Andor Rajzkönyve 1940 nyaráról

Berettyó újfalu 1941.

82. l

mdk

Grósz Andor grafikus

Tábori orvosunk a mütőben.

Szabadban operáló latalmas orvos, müszert kutya tart távolban menekülő alak. Bicska.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról

81 l

mdk.

Grósz Andor grafikus

... Az egyesbe kettén vagyunk bezárva

Cellában két rab ül a földön kezükön lánc.
Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóújfalu 1941. 80. l

mdk.

Grósz Andor grafikus

Verdes ladu agy fogatosa vagyok

Anton ülö pörgekalaposkocsis kezében ostor
antoba fogva kis ló.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyó ujfalu 1941. 79. l.

mak

Grósz Andor grafikus

Karikatura

A szokás tatalma.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóujfalu 1941 71 l

mdk

Grósz Andor grafikus

Karikatura

A kis Tomi engedély nélküli látogatása

Vasvillára támaszkodó katonasapkás egyén, fel-
hökben Gjerneckfej.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyarától
Berettyóujfalu 1941.

72. l

mdk.

Grósz Andor grafikus

— Kedves Feleségem! Sok piszok van itt az úton és én nem állom...

Nagy utcaseprüt tartó katonasapkás alak látterben fa.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról

73 l.

mdk.

Grósz Andor grafikus

Fisch 2 heti házasság után ottlagy" az asszonyt és most a Furi-val" éli világát.
(Ne higgyünk a férfiaknak!)

Tabiskát tartó meditáló katona sapkás egyén.
Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyarán
Berettyónyfalu 1941

74 l

mdk

Grósz Andor grafikus

– Főhadnagy úr alázatosan jelentem otthagytam a disznókat és bevonultam a zsidó századhoz . . .

Fiatal katonasapkás alak körötte heverő disznók –

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról.

Berettyóújfalu 1941 76. l.

mdk

Grósz Andor grafikus

Új munkaerő a diplomáciai

karban

Kőpárnán ülő kovettörő mosolygó zemvédős pulloveres, egyén

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról

Berettyóújfalu 1941

75. l.

mdk.

Grósz Andor grafikus

A kis Spitzerek erdélyi sétán.

Katona dada Tól két bölcsőben ülő katonát. Az egyik katona bébi kezében ezout a másikában mérce.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról

Berettyó ujfalu 1941. 77 l.

mdk.

Grósz Andor grafikus

– Letalább egy tis cubátot taplatnik...

Hatalmas szörös alak ül egy üst előtt

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyarárol

Berettyó újfalu 1941

78.

mdk

Grósz Andor grafikus

– Hátha ki lelet menni a városba...

Kötalmazon cipőt tisztító katonasapkás alak.

Grosz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról

Berettyóujfalu 1941.

70. l.

mdk

Grósz Andor grafikus

– Egy kis félkövér... Egészségügyi szempontból

Törökülésés lazikabátos csibukos alak Jenyerén Zanagra figura. Hátterben ferített asztal, táncoló nők.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóújfalu 1941

69. l

mdk

Grósz Andor grafikus

Kuki, az átkéjzett esemegés.
— Paramsol más esemegét is?

Pult előtt katonasapkás alak pulton kis lapát, áró
szénavilla folúska

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóujfalu 1941

68. l.

mdk

Grósz Andor grafikus

Megy a Sájgec a szamáron

Kütelekre ...

Szamárháton ülő alak bot, mente mezitláb

Előtte Küteleket mutató fábla oszlopon 8 km.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyarar ól

Berettyó újfalu 1941.

67. l

mdk

Grósz Andor grafikus

Tábori szabó műtely

Szabadban ülő katonasapkás alak varr.
Háttérben ásóra tamaszkodó felmeztelen alak.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyararól

Berettyóujfalu 1941

66. l

mdk

Gross Andor grafikus

Kallus az úrveges.

Gross Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóújfalu 1941

91 l.

Mak

Grósz Andor grafikus

König mama: Igazán megharagszom, ha ebből nem eszel.

Grósz Andor Rajzkönyve 1940 nyarárol

90.l.

mdk.

Grósz Andor grafikus

— Hagyjatok, mégcsak egy órája szappanozok...

Katonaládán kis tükör előtte borotválkozó alak

Grósz Andor Rajzkönyve 1940 nyararól 89. l

mdk

Grósz Andor grafikus

Karikatura

— Na mondja már . . .

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyó ujfalu 1941. 88 l

mdk

Grósz Andor grafikus

Karikatura

Villás reggeli

Szena villán ülő falatozó alak.

Grosz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról

87 l

mdk.

Grósz Andor grafikus

Karikatura

– Ruha Gyuri a komisszal.

Hosszú, mosolygó alak, tona alatt szövet.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyarárol
Berettyó újfalu 1941.

86 l.

mdk

Grósz Andor grafikus

– A tej: erő, szépség! Ettől lettem a szazad szépe...

Dobogon bivaly előtt térdelő alak, dobogon „ly Romulus" felviat.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról

Berettyóiyfalu 1941 92 l.

mdk

Grósz Andor grafikus

Schiffnek a hajában lehet az ereje, mert sohasem tudja megmutatni.

Kovet szitáló, lapáttal a kezében.
Grósz Andor Rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóújfalu 1941.

98. l.

mdk.

Gróz Andor grafikus

Pillanatfelvétel (Fülöp éjjeli dolgozik)

Csókolni kartó alak.

Gróz Andor Rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóújfalu, 1941. 97. l.

mdk.

Gróz Andor grafikus

Benedeket elkapta a gépszíj! Nem elég, hogy lapátolni kell, ráadásul völegény is lett! (Hiába a baj nem jár egyedül)

Cilinderes egyén lapáttal.

Gróz Andor Rajzkönyve 1940. nyaráról
Berettyóújfalu, 1941. 96. l

mdk

Grósz Andor grafikus

– Ezé! Benedek ez a lavor az enyém!

Grósz Andor Rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóújfalu 1941. 95. l.

mdk

Grósz Andor grafikus

Jól viselkedett a Felvidéken, hát „bevonult" Erdélybe is.

Katonasapkás alak vigjázz állásban kabát ján 2 kitüntetés

Grosz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról

Berettyóújfalu 1941. 84. l.

mdk

Grósz Andor grafikus

A szittya zsidó.

Falu felett táltoson száguldó ijat feszítő alak.

Grósz Andor rajzkönyve 1940 nyarárol
Berettyóujfalu 1941.

83. l.

mdk

Gróz Andor grafikus

Két tűzről pattant konyhafőnök.

Gróz Andor rajzkönyve 1940 nyaráról
Berettyóújfalu 1941.

167. l.

MDK

Grosz Antal, fotomüvész.

Játék a homokban.	Foto.
Egy pohár csokoládé.	"
Imi.	"

Mücs.-OMKT."A gyermek a müvészetben" kiáll. 1940.II-XI
Fotográfika. kat.25.1.

Grossz, Anton, pozsonyi ötvösinas

V. 126.

Muz. és Kiz. Egy

Grosz Antal

Gróf Apponyi Albert

tervezte a Bp. VI. Szív u. 26. sz. palotáját

1907-ben

Gerle János: Elszámolás a századfordulós épületekről

Budapest 1981/11 17-21.o.

MDK

Grosz Béla

Arató leány, olaj

Szegedi Képzőműv. Egy. Tavaszi kiáll. 19ol.
16 l.

MDK

Groh Béla festő

„A tollas kalapos női tanulmányfő-t"

„Női tanulmányfő" c képeit a KT-nek vételre

ajánlja. 1879.

MDK-A-I-1/839.

MDK

Groß Béla festő

„Egy utonálló" c. képét küldi KT-kiállitásra

1881.

MDK-A-1-1/937.

Grósz Béla

"Jó tanulmányfejjel" szerepel azon a tárlaton, melyről a lap "A Nemzeti Szalon őszi kiállitása" cimmel ir, s felsorolja az ott bemutatott müveket.

Képes Családi Lapok, Bp. 1902. okt. 12.
XXIV. évf. 41. sz. 655. lap

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÚJ ÉLET
Budapest
1969 DEC 1

Grosz Béla
1021

Vasdiplomára vár az angyalföldi iskolák Margit nénije

Az arany- és gyémántdiplomának már tulajdonosa özvegy *Hoffmann Károlyné*, született *Sándor Margit*, aki több mint hat évtizedig tanított az angyalföldi, kőbányai és más fővárosi kerületi általános iskolákban. 1903. június 27-én kapta meg a győri Állami Tanítóképző Intézetben tanítónői oklevelét. Előbb négy éven keresztül egy család két elemi iskolai magántanulóját oktatta, majd megkapta első kinevezését egy fővárosi iskolába. Most, túl a nyolcvanadik éven frissen emlékezik minden kis momentumra, amely félévszázadnál hosszabb ideje tartó pályafutása alatt történt vele. Ez idő alatt többször részesült elismerésben, kitüntetésben, mégis a legnagyobb megtiszteltetését abban látja, hogy az elmúlt évben is meghívták, hogy tanítson az Abonyi utcai leányiskolában. Ennek a meghívásnak szívesen tett volna eleget, de a mai autóktól és száguldó buszoktól teli utcákon félelmetes számára a közlekedés. Fájó szívvel mondott le arról, hogy a Radnóti Miklós utcai (azelőtt Sziget utcai) lakásáról naponta tanítani menjen.

Lakásán, amely a vele együtt élő és egyetlen életben maradt testvérével közös otthonuk, a falakat képek, jórészt portrék díszítik, mind az anyai nagybátyjának, *Grosz Béla* festőművésznek alkotásai. A múlt század hatvanas-nyolcvanas éveiben, amikor Grosz Béla bécsi és párizsi tanulmányútjáról hazaérkezett, keresett portréfestő volt. Alkotásaival állandóan szerepelt a Műcsarnok kiállításain. Egyik képét, egy piros fejkendős leányportréját, a Szépművészeti Múzeumban őrzik. Festményeinek művészi értékére jellemző, hogy a közelmúltban a Bizományi Áruház 17 képet vásárolt meg hagyatékából.

Festőművész nagybácsijuknál is büszkébbek anyai nagyapjukra, *Grosz Henrikre*, aki az 1848-as honvédhadsereg öt zsidó vallású őrnagyának egyike volt. Pápai sírkövén ott díszlik a felírás: „Itt nyugszik Grosz Henrik 48-as honvéd őrnagy." Őrnagyi kinevezésének okmányát a Hadtörténelmi Intézetben őrzik.

Sándor Ignác — a most jubiláló tanítónő édesapja — Budapestre költözött és *Schmidt Miksának*, az egykori híres búgyűjtőnek lett a titkára és így lehetősége nyílt arra, hogy mind a kilenc gyerekét egyetemre és főiskolára járathassa.

A kilenc gyermek közül már csak ketten vannak életben, ápolják a családi hagyományokat, emlékeznek Margit néni tanítói múltjának eseményeire. Margit néni állítása szerint nincs rossz, legfeljebb meg nem értett gyermek. A század eleje óta tartó pedagógiai munkássága során rengeteget tanult és olvasott. Igyekezett minél szélesebb körű ismeretekre szert tenni, mert a tudást tekinti a legnagyobb értéknek és tanítványaiba is igyekezett átplántálni mindazt, amit az évtizedek során megtanult. Az egykor kis emberpalánták felnőtt korukban is elhalmozzák a szeretet jeleivel. Gyakran megtörténik, hogy az utcán megszólítják ősz hajú asszonyok és emlékeztetik arra, hogy egykor tanítványai voltak. Ez a szeretet örömmel tölti el.

Nádor Jenő

Templom!
festett üvegablakok,
ólomfoglalatú üvegezések készítése és javítása
ÜVEGESEK KTSZ
üvegfestő részlege
Budapest, VIII., Baross u. 99.
Telefon: 143—354

Varnai Zseni otthonában
Hegedüs Nándor életműve
Barát Endre, Boross Elemér, Bródy Lásztó
és György Endre írásai

A

EGYES SZÁM ÁRA:
3 FORINT

bőrének színe
t úgy gondol-
lóban nem kell
ltépni, anélkül
unkat a törté-
objektív is-

nek

iai között. Sok
unk már tőlük,
megköszönik,
ztettük őket ar-
plomra, amely-
züleikkel együtt
k elé idézik ak-
ényeiket, emlé-
gyarországra és
mártírhalált
eikre. Megható
gy-egy hazai íz,
ünnepi étrend-
, elgondolkoz-
elébred bennük
s ezzel is össze-
elszakadt szál,
asznunkra vá-
fontos külföl-
n. Csekélység,
ént

CHANUKKAI LÁNGOK

Írta: Dr. Geyer Arthúr főrabbi

Újból Chanukka ünnepét üljük, immár 2134 esztendeje változatlan örömmel és áhítattal. A templomainkból és családi hajlékainkból sugárzik az öröm, de ez nemcsak a mi örömünk, hanem az emberiségé is. Mert mi nem háborús győzelmeket ünneplünk, hanem magasztos eszmék diadalát, a kicsiny gyertyák nem a hódítás örömét hirdetik, hanem a szellem fényéről és világosságáról szólnak, olyan eszményekről, melyek megvalósítása felé az egész emberiségnek törekedni kell. Ilyen szempontból meggyőződéssel mondhatjuk, hogy Chanukkának egyetemes jellege is van.

Ekkor folyt a történelem első vallási üldözése és az elszánt meggyőződés kicsiny serege győzelmet vett az elnyomó zsarnoki hatalmon, örök példamutatásul, hogy az igazságos ügynek gyengébb ereje ellenére sem kell elbukni. Ennek a boldogító tudatnak az örömé adja ajkunkra Chanukkakor a halleluja ujjongó énekét, ez hangol és hangolt a múltban szenvedés és üldözés idején is ünnepi dalra, mikor pillantásunk a kicsiny lángokra esik és zengjük: „üdvösségem szirtje, vára, feléd szárnyal minden hála".

Antiochus Epiphánes azt kívánta, erőszak és elnyomás árán is, hogy birodalmának minden népe egységes hitet, egységes meggyőződést valljon, tehát áldozza fel ősi hagyományait. Hasztalan tanácsolta a királynak hadvezére, engedje meg, hogy a zsidóság hagyományai szellemében élhessen továbbra is, akkor nem fog lázongani. Ezért történt, hogy nagy szenvedések nagy tettekre serkentették az akkori kis zsidóságot.

A lelkiismereti szabadságért és az elnyo-

M.D.K.

Grósz Béla

"Tanulmányfő" c. müvével szerepel a Képzőmüvészeti Társulat Mütárlatán, -mint a lap "Ujdonságok" c. rovata közli.

Egyetértés és Magyar Ujság, Bp. 1875. aug.18.
IX. évf. 117. sz.

Grósz Béla

MDK

Lantos nő, olf.

Arckép, olf.

Tanulmányfej, olf.

Műcsarnok 1900/1901. téli kiáll.

MDK

Grosz Béla

Áhitat, of.

Borcsa, of.

Műcsarnok 1904/5. téli kiáll. kat. 54.l.

GROSZ BÉLA

loo. A kártyavető nő. Olajf.

1885:orsz:kiáll.kat:46:oldal

MDK

Grosz Béla

Kérdés vagy jóslat, of.

Képkiállitási kalauz. Kolozsvár, 1883.

8. l.

GROSZ BÉLA

565 Az anyax. Olajf. Eladó.
566 Öreg asszony. Olajf. Eladó

Képzőm.Társ.1903/4. téli kiáll.kat. 55.oldal

MDK

Grósz Béla

Paraszt anyóka, of.

Képzőmüv. Társ. kiáll. Arad, 1889.

8 l.

MDX

MDK

Grósz Béla

Tanulmányfő, of.

Képzőmüv. Társ. kiáll. Arad, 1889.

8 9 1.

MDK

Grosz Béla

Fürdés előtt, olaj

Szegedi Képzőműv. Egy. Tav. kiáll. 19ol.

7 l.

[illegible]

Grosz Béla

Tavasz, olaj

Szegedi Képzőműv. Egy. Tavaszi kiáll. 1901.

1.

11

MDK

Grosz Béla festő, Pest

Tanulmányfő

"

"

"

Szatmári Gy: Adatok 61 művész 28o művéről. Pesti Müegylet vásárlásai, 1853-63. Kézit at.

M.D.K.

GROSZ Béla testő

Cigányleány.

Boók. Tárgymut. Bp. 1885. 58. l.

M. D. K.

GRÓSZ Béla festő

A kártyavető nő

Book. Tárgymut. Bp. 1885. 46. l.

MDK

Grósz Béla

Drótos, of.

Képzőműv. Társ. kiáll. Arad, 1889.

1 7 1.

MDK

Grosz Béla

Magyar kiállitó művészek névsora. Műcsarnok, 1899. 22.sz. 346-348 l.

MDK

Grósz Béla

Tanulmányfő, of.

Képzőmüv. Társ. kiáll. Arad, 1889.

7 l.

MDK

Grósz Béla

Visszaemlékezés, of.

Képzőműv. Társ. kiáll. Arad, 1889.

11 l.

MDK

Grósz Béla, festöm.
1835-1914.

Parasztmenyecske. Olf. J.l.j.

Ért.Közl. 1931. 3.rk.sz. – 31.l.

Grósz Béla MDK

Bánatos leány, olf.

Magdolna, olf.

Műcsarnok 1890/91. téli kiáll.

Grósz Béla

Körmöcbánya város kapuja, olf.

Műcsarnok 1892/93. téli kiáll.

Grosz Béla MDK

Saját arcképe, olf.

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

MDK

Grosz Béla

Az anya, of.

Öreg asszony, of.

KMT. 1903/4. téli kiáll. kat. 55.l.

Grosz Béla MDK

Ábrándozó müvésznő, olf.

Arckép, olf.

Árva lettem, olf.

Műcsarnok 1902/3. téli kiáll.

Grosz Béla MDK

Az anya, olf.

Öreg asszony, olf.

Mücsarnok 1903/4. téli kiáll.

Grósz Béla MDK

Tanulmányfő, olf.

Műcsarnok 1985. őszi kiáll.

Grosz Béla MDK

Tanulmányfej, olf.

Miskolc 1885. jun. 10.

Grosz Béla MDK

A kártyavető nő, olf.

Bpi. orsz. dlt. kiáll.

Grósz Béla MDK

Tanulmányfő

Műcsarnok 1886. őszi kiáll.I.sorozat.

Grósz Béla

MDK

Paraszt anyóka. olf.

Műcsarnok 1986. őszi kiáll. I. sorozat

Grosz Béla | MDK

Cigányleány, olf.

Műcsarnok 1885. Dpi. orsz. élt. kiáll.

Grosz Béla

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1982. őszi kiáll.

Grosz Béla MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1882. őszi kiáll.
második sorozat

Grósz Béla MDK

Körmöbbányai leány, olf.

Tanulmányfej, olf.

Műcsarnok 1890. téli kiáll.

Grósz Béla

MDK

Tanulmányfő

Mücsarnok 1877. dec. 16.

Grosz Béla

Bosszuvágy, olf.

Műcsarnok 1881. őszi kiáll.

Grosz Béla

MDK

Szegény hegedüs, olf.

Műcsarnok 1880. máj.1.

MDK

Grósz Béla

Női alakjai, a tav.nemzetk.kiallitason.

Lyka Károly: Tavaszi műtárlat.

Uj Idők, 1901. VII. 50, 51.l.

MDK

Grosz Béla

Abrándozó művésznő. Olajfm.
Arckép. Olajfm.
Arva lettem. Olajfm.

Műcsarnok, 1902/3. téli kiáll.

Grósz Béla

MDK

"Vegyenek dinnyét", olf.

Műcsarnok 1888. őszi kiáll.
I. sorozat

Grósz Béla

MDK

Fuvolázó, olf.
Zenélő oláh leány, olf.

Műcsarnok 1888.őszi kiáll.
I. sorozat

Grósz Béla MDK

Tanulmányfej, olf.

Műcsarnok 1886. őszi kiáll. II. sorozat

Grósz Béla

MDK

Tanulmányfő.

Műcsarnok 1886. őszi kiáll. II. sorozat

Grósz Béla MDK

Parászt anyóka. olf.

Mücsarnok 1886. őszi kiáll. II. sorozat

Grósz Béla MDK

Mezei virág, olf.

Műcsarnok 1887. őszi kiáll.
II. sorozat.

Grósz Béla MDK

Hevesmegyei lányka, ols.

Műcsarnok 1887. őszi kiáll.
II. sorozat

Grosz Béla MDK

Cigányleány, olf.

Mücsarnok 1887. őszi kiáll.
I. sorozat.

MDK.

Grósz Béla

Művével szerepelt a Műcsarnok 25 éves jub. kiállitásán.

Cikk: A Műcsarnok jub.kiáll.

Vas.Ujs. 1886. 46.sz. 742.l.

MDK

Grosz Béla

Ájtatosság, of.

Oláh leány, of.

KMTárs. 1906. tav. kiáll. kat. 48.l.

Grosz Béla.

A Marastoni festő iskola dicsérő oklevéllel tüntette ki a legtehetségesebb növendékeit közüttük G.B. 1850 -es évek elején.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Grósz Béla, festő XX. a.

Revue de Hongrie

1909. II. ann. IV. f. 760–763. l.

Téli Tárlat.

Grosz Béla

Irén.Olajf.
Pihenő modell.Olajf.

- Képzőm.Társ.1909/10.téli kiáll.kat. 58.1.

MDK

Grósz Béla, festöm.

Bánatos. Olf.

KMT 1905/6 téli kiáll. Kat.56.1.

Grosz Béla MDK

Körmöcbányai tót leány, olf.

Mücsarnok 1910. tavaszi kiállitás

MDK

Grosz Béla

Vasárnak 1899. 13. sz. 191.l.

MDK

Grósz Béla

Körmőcbányai tót leány, of.

Képzőm. Társ. 1910. tav. kiáll. kat. 49.l.

MDK

Grósz Béla

Lantos nő, olajf.
Arckép, " Mgt.
Tanulmányfej, "

[illegible], 1900/1. téli kiáll.kat. 53.l.

MDK

Grósz Béla

Műcsarnok 1904/5. téli kiáll. kat. 58.l.

MDK

Grosz Béla

A császár arcképe c.műve.

Forgó János: Vasárnapi beszélgetés.

Vas.Ujs. 1865. 555.l.

MDK

Grosz Béla

Ágnes, of.

Kedvenc nótám, of.

Érdekes olvasmány, of.

Képzőm. Társ. 1904. tav. kiad. Kat. 57.l.

Melk

Grosz Béla festő

1860-as évek óta működött Miskolcon, miskolci születésű. Képzett festőin. Művei országos képtáraink ban találhatók.

ifj. Horváth Béla Miskolc

1962. 56. l

Grosz Béla MDK

Áhitat, olf.

Borcsa, olf.

Mindenszen ek estén, olf.

Ábránd, olf.

Műcsarnok 1904/5. téli kiáll.

Grosz Béla MDK

Ágnes, olf.

Kedvenc nótám, olf.

Érdekes olvasmány, olf.

Műcsarnok 1904. tavaszi kiáll.

Grosz Béla MDK

Bánatos, olf.

Műcsarnok 1905/6. téli kiáll.

Grosz Béla

Áhitat, olaj

Borcsa, olaj

Mindenszentek estén, olaj

Ábránd, olaj

Műcsarnok 1904/5. téli kiállitás. 54 l.

Grósz Dezső

Belső építészeti szak

Nagy az anyagi

Érmisk 1913-14.

Gönczi Grosz Dertő

Butorterveh, repr-

Eimisk

1912/13

ra s kissé balra néz. Oldalt előre fésült ha-
drött bajusza s leberetvált álla körüli szakál-
zürke. Csokorra kötött nyakkendője, mélyen
lehajtott gallérú kabátja fekete. Órájának
aleba vetetten viseli.

nirson, méretei 7·5 : 6 cm.
(157/91 № IV.)

Grósz Dezső

Kultuszminisztériumtól
200 K. államsegély
Éminsk 1913–14.

Gönczi (Grosz) Dezső

Urasági lakás rén-
lete, fenti kivé,
repr.

Éimisk 1914-15

Groszi Dezső

butortervező

1912-14-

Éimisk

1930. 83. l.

fi Alaugoar

1893 dec. 2

Mozai Dénes

1934 **DECEMBER** 31 nap

VASÁRN. **9** K.G2. F. sz. P. Prot. Natália	Izr. 3. Szot. Khan.
HÉTFŐ **10** K. Melk. p. vt. Prot. Judit	
KEDD **11** K. Damáz p. Prot. Árpád	
SZERDA **12** K. Ottilia sz. Prot. Gabr.	
CSÜTÖRT. **13** Kath. Luca Prot. Luca	☽ Első negyed 11 óra 52 p.
PÉNTEK **14** Kath. Nikáz P. Szilárdka	Ógörög december 1.
SZOMBAT **15** Kath. Valerián Prot. Johanna	Izr. 9. S. Vajigas

50. hét.

GROSZ Béla festő

1892

227. márc. 25.	Grosz Béla „Paraszt anyóka" képe megvételre ajánlva	108.

M. Ért. 1991. 1-2.

MDK

Grosz Ferenc és Papp Gyula épitészek
tervét 1ooo koronáért megvették

Tőzsde-épület pályázata. Műcsarnok, 1899. 31.sz.
472 l.

Grosz Ferenc MDK

épitész

A Kamara uj tagja

Budapesti Mérnöki Kamara Közleményei. 1934. 65.o.

MDK

Grosz Ferenc és Papp Gyula
looo koronás dij

C-s? Az uj Tözsde-palota tervei. Mücs. 19oo.
2.sz. 17 l.

GROSZ FERENC, vésnök

Emlitve:.-57.-1812.IX.2..."Franciscus, r.kath.Locus orig:Nagybánya, monetae incisor.Receptus:2.Sept.1812" 68.old.

SZÁSZ KÁROLY: Adatok a nagybányai pénzverőház alkalmazottairól /1600-1888/ 61.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LX-LXI.évf. 1961-1962. Akad.Kiadó, Bpest. 1962

Grósz Ferenc, építész

M.D.K.

és Papp Gyula terve 1000 koronás megvételt nyert a Tőrsdepalotára kiírt pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1899. XX. évf.
dec. 27. sz. 3. old.

GROSS, Friedrich, ötvösegéd Pozsonyban

F. G. Silberarbeiter – Gesell + 21 éves korában, Pozsony, 1814 márc. 15. (1814, 283 l)

(Mihalik J. Muz és Kt. Ért 1911, nem ismeri)

Preszburger Zeitung
(Genthon)

Grosz Frigyes, ötvöslegény. 1812-ben Pozsonyban Tirtsch János Mihály (l. o.) műhelyében szabadult fel.

Mihalik József: Háromszáz év a pozsonyi ötvösség történetéből. *Múzeumi és Könyvt. Ért.* 1911. 136. l.

Grosz, Fridrich, pozsonyi ötvös-
legény V. 136.

Mur. és Kat. Ist

Grosz Frigyes

ötvöslegény

L.

Szendrey - Szentiványi

606. l.

Eger.

A vár és az égő város lát
ágyúütegekkel ostromolják, az
élénkiti. Felirata alól balra:

1596
Eroberung ERL

fölül jobbra: P. 187.

Rm., mér. a vk. 7.

69-92-46

Grosz Gusztáv festö.Erdély.Nszeben.
XVII.sz.

Arch.Sieb. 1884.19.köt.84.l.

Grosz György

dokadousen pseniális infantilizmussal kiszíti dolgait.

A bécsi nemzetközi karikatura kiállítás.

M. 932. V. 8.

George Grosz

... kiemelnénk a szocialista fotózás, másutt a MA történetéből kőrölt darabokat (Bass Tibor, Rédner Miklós, Sugár Kata, Langer Klára, Rév Miklós, Révai Dezső, Ladányi Lajos-ill. George Grosz, Moholy-Nagy, Seidner Zoltán, Lucien Hervé képeit.

Bodri Ferenc: A Fotóművészet című fotóiratról.

Jelenkor XII. évf. 4. sz. 1969. ápr., 370. l.

George Grosz.
Önarckép Charlie Chaplin részére 1919
Herbert Read A modern festészet ci-
mű kötetéből (Corvina).

Magyar Hirlap 1972/285 IV. old.

Grósz Hedvig

Karton mintaterv, textilterv
Kendőterv, "

Ernst Muzeum. I.iparmüvészeti kiállitás. 1952.

13 l.

6

kuvár vitka

eruzsálemi János lovagrendiek birto-
rendházuk is volt. A község csak a
t, mert 1299-ben még pusztaként emli-
család birtoka. 1562-1563-ban 2o adó-
szandzsákhoz tartozott, ekkor Ahmed
3-ban Mohamed bin Bali hübérbirtoka.
a földesura. 1715-ben 6, 172o-ban
ák össze.
tengelyü egyutcás település, a kertek

c/
emplomáról még az 1697, 1711 és 1769 -
emlékezik, mint rosszkarban lévőről.
-ban a mai, 1854-ben megujitották.
o.
özéptoronnyal. Egyeneszáródásu kapu-

Grósz Hedvig

Keramikus

1928–29

Éimisk 1930. 83. l.

VASÁRN. **2** K.Gl. Bibian. Prot Aurelia	
HÉTFŐ **3** K. Xav. sz. F. Prot. Olivia	
KEDD **4** K. Borbála sz. Prot. Borbála	Ógörög nov. 21. B.-A. avatt.
SZERDA **5** K. Szabbasz a. Prot. Vilma	
CSÜTÖRT. **6** Kath. Miklós Prot. Miklós	● Újhold 18 óra 25 p.
PÉNTEK **7** Kath. Ambrus Prot. Ambrus	Izr. 1. Tebeth Ros Khodes
SZOMBAT **8** K. B.-A. fog. Prot. Mária	Izr. 2. Khanukkah 8. napja, S. Mikez

49. hét.

GROSZ HENRIK, asztalossegéd

Budai asztalossegéd volt 1828-ban.- Tabáni lakos.- Helyrajzi szám: 861.- Összeirási szám: 1592.- 49.old.

BATÁRI FERENC: Pest-budai asztalosok 1828-ban 39.old

Az Iparműv. Kopp Ferenc Múz. Évkönyve. XIII. 1970. Bp. 1971.

GROSZ HENRIK, asztalossegéd

Grósz Hugó

festő

1918.

Éimisk 1930. 83. l.

1934 **NOVEMBER** 30 nap

VASÁRN. **25** K.G27. Katal. Prot. Katalin

HÉTFŐ **26** K. Berch. sz. J. Prot. Milos

KEDD **27** Kath. Virgil Prot. Virgil

SZERDA **28** K. István a. vt. Prot. Stefánia

CSÜTÖRT. **29** K. Szaturnin Prot. Noé

☾ Utolsó negyed 6 óra 39 p.

PÉNTEK **30** K. András ap. Prot. András

SZOMBAT **1** Kath. Eligius Prot. Elza

DECEMBER

Izr. Khanukkah 1. nap 24. S. Vajesev

48. hét.

Grósz Ibolya, textiles, 194o. végbizonyitványt
nyert

Iparmüvészeti Isk. Évk. 188o-1941. Bp. 1942.
33 l.

kunió vilka

(1000 rép)

ébe. ~~Sem a~~ szentély, ~~sem az~~ fen és az ap-

~~m a magasra nyuló falakat~~ ~~lápos~~ nyomott

keresztboltozatok haránthevede-

t két egymásnak támaszkodó ke-

ól durván ácsolt, fedélszéke

zad második fele, fehér, már-

kereteléssel és virágokkal,

ott szobra, lehetséges, hogy

nius Czilichtor készitette.

jóban két jelentéktelen olaj-

~~nincsenek~~. Felszerelése ujkori,

férhetetlenek.

Grosz Imre

Nobrát

1925–28

Éimisk 1930–83. l.

VASÁRN. 18
K.26. P.P.baz.
Prot. Ödön

HÉTFŐ 19
K. Erzsébet a.
Prot. Erzsébet

KEDD 20
K. Valois sz. F.
Prot. Jolán

SZERDA 21
K. B.-A. bem.
Prot. Olivér

Holdtölte 5 óra 26 p.

Ógörög nov. 8. Mihály főa.

CSÜTÖRT. 22
Kath. Cecilia
Prot. Cecilia

PÉNTEK 23
K. Kelemen
P. Kelemen

SZOMBAT 24
K. Ker. János
Prot. Emma

Izr. 17. S. Vajislakh

47. hét.

H. 210 cm. sz. 57 cm.

739. KEZTYŰ, egy pár, applikációs csip

740. SÁL, fehér hálós csipke hermelin sz
H. 2.80 cm.

741. CSIPKE, fekete selyem, virágdissz
Hossza 4.43., szél. 100 cm.

742. KÉT ROJT, egyik fekete selyem,
H. 2.50 és 1.73 cm.

743. BÁRSONY, nagy ábrás, akantusz l
H. 3.15 m.

744. ZSEBKENDŐ, fehér selyem és csi

745. IMASZŐNYEG (Ladik), piros tükör
ázsia, XIX. sz.
H. 160 cm.

746. KASMIR-KENDŐ, kis fekete közé
H. 364 cm.

747. HÁROM SKUTARI BÁRSONY, sár
H. 110 cm.

748. KÉT SKUTARI-BÁRSONY, sárgá
Török, XVIII. sz.
H. 110 cm.

749. SELYEMKÉP, V. Ferdinánd arck

en rozettás dülény, csillagos sarkokkal, keretében barna
znak. (Hibás.) Kisázsia, XVIII. sz.

ében kék alapu négyzetes medaillon, keretében piros
kkal. Perzsa, XIX. sz.

mből csomózott, tükrében piros alapon nagy fa, ágai
llámos inda és palmetták váltakozó helyzetben. Perzsa.

éllel. Modern.

arok arany himzéssel.

lapon japáni harcost ábrázol. Modern.

szökőkutas rajzzal, XIV. Lajos korabeli. Francia.

pávákat ábrázol. Modern.

a moirée selyem alapon szines virágos ágak. Francia.

n szőlőfürtök sorakoznak frizalakban, szélén rojt.

es apró virágok. H. 75 cm.

Gróh Iván

A Vörösmarty Gimnázium centenáriumi ünnepségének képzőművészeti kiállításán pannója szerepelt, mely elnyerte az egyik első fr.-os díját.

Péter Imre: Iskolai képzőművészeti kiállítás.

Köznevelés, Budapest, 1942. jan. (2.)

Grósz Iván

Agócs Attila, Járóka Ágnes, Grósz Iván, Szentpály László, Zsolt Gabriella kiállítása megnyílik 1978. július 16.-án a Nagyvázsonyi Régi Iskolában.

Meglúvó

1978. jul. 16.

MDK

Grosz János

lőcsei ~~asztalos~~ szobrász

1700 körül a tokaji plébánia számára főoltárt készitett Strasser ~~Lénárt~~ Lénárt lőcsei asztalossal együtt. A főoltár 1731-ben még befejezetlenül a lőcsei műhelyben állott./Valószinüleg a szobrász halála miatt/.

Egyenlőre feltehető hogy a Lőcsei jezsuita templom szobrait is ő faragta.

BARANYAI BÉLÁNÉ: A nyirbátori minorita-templom berendezése.
Müv. Ért. 1960. IX. évf. 3. sz. 196-229.l.

208.l.

GROSS, Johann Karl, pozsonyi ostyalapmester

K. G., Tischler, saját házában lakik, 48 éves feleje meghalt. (1767, 43. szám, 4 l)

—

J. G., bürgerl. Tischlermeister, saját házában lakik, 6 éves fia meghalt. (1778, 102. szám, 8 l)

—

J. K. G., bürgerl. Tischlermeister, 63 éves korában, Pozsony, saját házában, 1781 sept. 1. (1781, 75. szám, 8 l)

—

Preßburger Zeitung
(Jentsch)

GROSS, Johann Michael, városi órásmester

J. M. Gross, bürgerl. Tischlermeister, 9 hónapos lánya meghalt. (1790, 539 I)

—

J. M. Gross, bürgerl. Tischlermeister, 6 éves lánya meghalt. (1797, 399 I)

—

G. bürgerl. Tischlermeister, 3 éves fia meghalt. (1797, 479 I)

—

J. M. G., bürgerl. Tischlermeister, 56 éves korában, Pozsony, 1801 február 10. (1801, 177 I)

—

Preßburger Zeitung
(Zeuthan)

Grosz Jolán MDK

az elsö dijnál is értékesebb külön dijat nyert.

1933-ban a May Show-n/Tavaszi tárlat/ a cleveland-i másodgeneráciához tartozó müvész.

F : Amerikai magyar müvészek sikere.
Képzömüvészet. 1934. 77. sz. 2c2.l.

D

Grosz Jolán

díjat nyert Amerikában.
Clevelandban
Képzőművészet

1934. 202. l. (Amerikai magyar művészek sikere.)

?

4—

164. Polidoro Veneziano (velencei festő, 1515–1565): Gr. Mária találkozása a keresztet vivő Krisztussal. Fa, olaj, 34·5 x 43 cm.

Őszi kiállítás, Ipolyi 65. szám

Genevich: [illegible]

Polidoro Veneziano:

Grosz (K r o s z) J ó z s e f, ötvös. 1765-ben lett mesterré Pozsonyban.

Mihalik József: Háromszáz év a pozsonyi ötvösség történetéből. *Múzeumi és Könyvt. Ért.* 1911. 134. l.

Groth, l. *Gro.*

Grosz (Krosz) József

ötvös

L.

Szendrey - Szentiványi

606. l.

T. 3734.

en jobbra Buda várát és váro-
érben levő halmokról ágyúkkal
ondatszalagon, mely fölött

2 : 11.5 cm.

.

(Krosz)

Grosz József, pozsonyi ötvös V. 134.

Mur. és Kat. ÉH

GROSS Joseph, ötvösmester Pozsonyban

J. G. bürgerl. Goldschmied hadiadót fizet.
(1796, 1063 l)

—

J. G. bürgerl. Schmuckarbeiter † 83 éves korában,
Pozsony, 1807 nov. 24. (1807, 1109 l)
(Mihalik J. Muz és Kt. Ért. 1911, nem ismeri)

Pressburger Zeitung
(Genthon)

Grósz József

épitész Ózd

Részt vett az ózdi

vár. templom terepalyá-

zatán

MAGYAR. EPITOMUVESZET

1927. 2. n. 31. l.

МОСКВА · ВЕЛИКОМУ ЭСЭЛ

Grosz József

épitész

kül. Pusztavasvár 1885.

Bpesti unieg. okl. 1908

Kismarty Lechner Jenő

Közl.

1955 nov. 23.

Grósz József
épitész

Szül: ~~Pusztavasár~~ 1885
Pusztavasvár

Oklevelet nyert: 1908

Nérjegyemüegyetem 8. l.

os engedményt,

hogy a kért engedményt megadják

kiváló tisztelettel

Kopács Miklós

MDK

Grósz József, Ózd építészmérnök

A Kamara uj tagjai. MMÉKözl. 7-8.sz.1927.febr. 27. 52 l.

MDK

Grosz József építészmérnök

1930.évi okt.hó 17.-i hatállyal önkéntesen lemondott kamarai tagságáról.

Cikk: A Kamarából kilépő tagok.

A Magyar Mérnök és Építész-Egylet Közlönye.
LXIV.k. 45-46.sz. 386.o.

Grósz József, ép. MDK
Szül. Pusztavasvár, 1885-ben

Oklev. kelte: 1908
" száma: 4234

A m.kir. József Müegyetemen okl.-t, absolut.-t vagy okl. honositást nyert épitészek névjegyzéke. 1873-1928-ig.
ÉI-ÉM .17.1. 1931 jan. 15.

MDK

Grosz József, épitész

"Salve" jelige alatt közölt terv szerzöje
Szende Andorral közösen.

Magyar Épitömüvészet. 1910. MKK.12.sz. 32.l.
A pozsonyi kulturpalota tervpályázata.

Ø Grosz Károly

Grosz Károly aranyművesmester.
VII. Kazinczy-u. 52/54. 226-943

Bptávb 1940 szept.

Grosz, Christof, rozsnyói ötvösmas

V. 136.

Grosz, Christoph, pozsonyi ötvöslegény

V. 145.

Mur és Kot Ert

Grosz Kristóf

Groszl Lajos könyvkötőcéhmester
Kassán. 1761. meghalt
1768-ban.
Archaeologiai Értesítő
1915., 149–150.
Kemény Lajos: Műtörténeti
adatok.

Grosz Lajos

könyvkötő

Kassa 1761.

l.

Arch. Ért. 1915

149. l.

AM

GYÖRGY CZÉH
ÉS GYÜJTÖK
IADÁSA

Grosz Lajos

könyvkötő

Kassa XVIII. u.

l.

Romkányi

86. l.

LXIX.

Grosz Lipót
festő
izr. Pozsonyból, 1827 ben
19 éves.

lásd
Fleischer Béla 77. l.

egyéniségű magyar építeszekről tudunk.

S bár a végkép külföldre szakadt magyar művészek egyikemásika hatástalan is maradt honfitársainak művészetére, magyarságuk jellegzetesen mutatkozik meg és épúgy benne vannak a magyar művészet folytonosságában, mint hogyha iskolát alapítottak s azt maguk igazgatták volna. Legtöbbjüket annyira gyötörte a honvágy, hogy minden módon kifejezést akartak adni magyarságuknak : gyakori hazalátogatással, képadományokkal stb. S a magyar közvélemény, amely oly szívesen fémjelezteti értékeit idegenekkel, külön számon tartja az ilyen »külföldön élő jeles hazánkfiákat«. Az újszerű alkotás vágya pedig annyira sarkalja a külföldre vetődött, kalandvágyó magyar művészeket, hogy gyakran ott találjuk őket az új utakat keresők legelső sorában. A fontainebleau-i erdőben — ugyanazon a házon, amely

Grosz. L.

746. GROSZ L.: Idősebb férfi arcképe.
Akvarell. 13×18 50

A Gyűjtő. 1914. 3-4. sz.
XVIII. aukció

Grosz L.

Jestiť

XIX. st. eleje

l.

Szent György Céh

XII. ankc. 141. st.

BUDAPEST
42 III. -8 22
Ta 82 Ta

Grosz Mária
Tanulmányfej, olaj

Magyar Studio avató kiállitás. 1920. 9 1.

Jellegi:

R.kat.templom. /Szt.Péter és
~~Története:~~ Egyhajós, barokk,
ronnyal. ~~Épittette 1743-ban~~
Valószinüleg ekkor épült a m
1864-ben ujra festik, 1908-b
és a torony is uj bádogtetőt
1945-ben renoválják. ~~és Márto~~
Külseje: A falu nyugati szél
áll, bejáratával kelet felé.

A bejárati homlokzatot
keretes kapuja felett faltük
szegmentíves, hossznégyszögü
faltükör tölti ki. A homlokz
koronázórészből és frizből á

A lecsapott élü torony
emelkedik, kétoldalról faltük
közre. Az oromfalakkal való
faltükrös mezőben, fecskefark
ugyancsak faltükrős forditott
retelésü, félkörives ablak, m
dik. A tornyot erőteljes, gaz

S. Grósz Mária

Kettős akt,	olaj
Ülő akt,	"
Akttanulmány,	"
Anyám arcképe,	"
Apám arcképe,	"
O.G. ur arcképe,	"
O.G. urnő arcképe,	"

Nemzeti Szalon XLI. csop.kiáll. 1924. nov.

~~15~~ 15-16 1.

S. GrószmMária

Arckép,	olaj
Rózsaszinruhás n-,	"
Arcképtanulmány,	"
Pirosruhás nő,	"
Nevető férfi feje,	"
Férfi fej,	"
Öreg asszony,	"

Nemzeti Szalon XLI. csop.kiáll. 1924. nov.

15-16 1.

S. Grósz Mária

Németvölgyimrészlet, olaj
Havas Dunapart, "
Birkanyirás, "
Majorrészlet, "
Dunai részlet, "
Kertben, vázlat, "
Őszi napsütés, "

Nemzeti Szalon XLI. csop.kiáll. 1924. nov.
15-16 l.

S. Grósz Mária

Őszi szántás, vázlat, olaj
Cigánylány, olaj

Nemzeti Szalon XLI. csop. kiáll. 1924. nov.
15-16 l.

S. Grósz Mária

festő

lásd élett

Boz Magyarslex

382 h.

1480

193

Jelenetek: alsó 1480

○-oldal: német 1420!

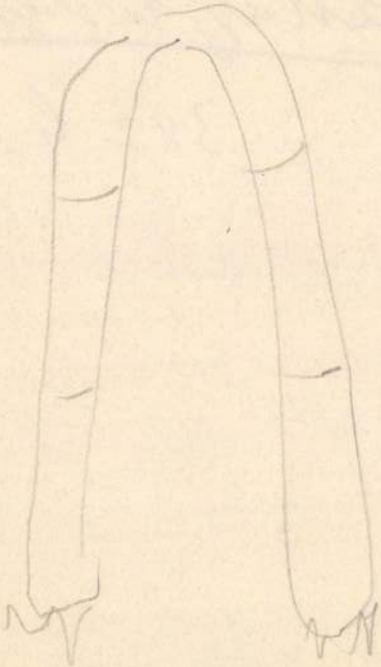

28

33

GRÓSZ *Mária*, festő. * Budapest 1880. Kalivoda Katánál, Iványi Grünwaldnál és Rétinél tanult. Budapesten és Nagybányán. Gyüjteményes kiállítása volt 1924. Nemz. Szalónban.

K. gy. I 420 l

89.

III
677 (1301)
106 (91)

nya:

be néz. Haja, szemöldöke és sza-
ben ~~kerekítő~~kést (kneipeot) tart;
llára fehér kendőt vetett. Fülkéje
mozaik csikok képeznek diszt.

van levágva

loan és a három egyenes oldal méré-

895: VII. 26-án. 666 lirán. (308 frt.)
I. 31-én. (246/95.)
az 54347/95 min. számot.

27

Grosz Mária

grafikus

1912–14

Éimisk 1930. 83. C.

1934 **NOVEMBER** 30 nap

VASÁRN. **11** K. G25. Mrt. p. Prot. Márton	
HÉTFŐ **12** K. Márton p. v. Prot. Jónás	
KEDD **13** K. K. sz. Szan. Prot. Szaniszló	
SZERDA **14** K. Jozafát vt. P. Klementina	☽ Első negyed 3 óra 39 p. Ógörög November 1.
CSÜTÖRT. **15** Kath. Gertrud Prot. Lipót	
PÉNTEK **16** Kath. Ödön Prot. Othmár	
SZOMBAT **17** K. Cs. Gergely Prot. Hortense	Izr. 10. S. Vajeze

46. hét.

S. Grósz Mária

festi

cród
2

Naphelet. 1924. 10. sz. 474. l.

Pozsonyi múzeum épith. segély V. 226.

– Könyvtári beszerz. segély V. 226.

S. Grósz Mária festő

Műcsarnok Akadémia u. 6.

1925-26. okt. kiáll. 287

Zrinyi Péter gróf megveri a törököket
Horvátországban 1663. okt. 16-án (rézmetszet) III. 123.

Grosz Mária

Magyar Studio
1920 dec – 1921 jan. Erdős –
Tanulmányfej. olaj.

1875. Lotz Károly:

b) A jog és államtudo

A hunette-kép alatti szög
ifjú jobb~~ra~~ felé tekint~~ve~~, a feleme
melyet olvassa és jobbjában, melyl
göngyölt iratot szorongat
allegoricus alak bal~~felé~~ ra t
kezében, ~~[illegible]~~
fog. Mind kettejök rövid k
azt csak részben fedi a te

Szénrajz, méreteik

Az 1898. XI. 14-diki el
sz. leirat alapján vétetett
XI. 22-ek (18/99), az elszám
ta el (111/900).

Degyzékbe foglaltatot
Szerz. Napló 701 b)/90

Grósz Mária

Egy képével szerepel az "Alkotó Művészek Egyesülete" első kiállitésén.

8 C.U.931.VI.7.

MDK

S.Grosz Mária

Ülő női akt, of.

Akt-kiáll. 1925. dec. Mücs.

GRÓSZ Mária

M.D.K.

1918-ban Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya.....Bp1954.333.1.

Grósz Mária.

Müveit kiálliotta a Nemzeti Szalon 1924-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Grósz Mária, festö

Gyermek arckép. Of.

Nemz Szalon. Repr. Kiáll. -Balló Ede emlékezetére.
Magy. Arcképfestök Társ. 1937.okt.9-24. Kat.

MDK

S.Grosz Mária

Ülő női akt, of.

Akt kiáll. OMKT. Miss. 1925. dec. 24. l.

MDK

S.Grósz Mária,

a N.Sz. által rend. 63 csop.kiáll. egyikén müveivel szerepelt. 1924.

A Nemz. Szal. 4oo.-ik jub. és a KÉVE XX-ik kiáll.-a. 1929.febr.

S. Grósz Mária

Tájkép

Műcsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

S.Grósz Mária

Alkotásával szerepelt a fiatal művészek kiállitásán a Műcsarnokban.

M.933.IX.10.

S. Grósz Mária MDK

Tanulmányfej

Mücsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

S. Grósz Mária MDK

Tanulmányfej

Miskolc 1957 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

S. Grosz Mária

MDK

Ülő női akt

Műcsarnok 1925-26 Akt-kiállitás

MDK

S. Grosz Mária

Ülő női akt.

Műcsarnok, 1925/26. Akt kiáll. 24.1.

MDK

S.Grósz Mária,festö

Tájkép.

Tamulmányfej. 2o.l.

OMKT.-Mücsarnok. IV .Nemzeti Képzömüv. Kiáll.
BP.1937.ápr. 29.-jun.2o. Kat. 19.l. és 2o.l.

MDK

Grvay Grosz Mária

Arckép, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 21.1.

Gross Mór festőművész tanulmány-

fejéről

Fővárosi lapok 1866. V. 19. 469.

Hír a Műegylet sorsolásáról

GRÓSZ MIHÁLY
eperjesi kovácsmester

résztvett a hermányi kőedénygyár felszerelésében
1818

Folia Archaeologica XXXx XIV. évf. 1962. 191. lap

M. D. A.

GRÓSZ Mihály épitész

Meghalt

Lazarov. Rószenetmijlvánitása

Magyar Nemzet 1961. (XVII.) jan. 3. 6. l.

R. D. K.

GRÓSZ Mór Jestó

Interieur (Bemutatva a nagy-
bányaiak II. külön kiállitásán (1898)

Réti István: A nagybányai művész-
telep Bp. 1954.

MDK

Grósz Móricz,

1896-ban az iskolához tartozott.

A Hollósy -iskola ideje. 1896-1901. 75 l.

MDK

Grósz Móricz,

1898-ban az iskolához tartozott.

A Holléky Iskola ideje. /1896-1901./ 76.l.

K. D. R.

GROSZ Móric festő

1893-ban Nagybányán tartózkodott

Rákl Ba. 1954. 324. l.

M. D. K.

GRÓSZ Leonic festő

1896-ban Nagybrónyán tartózkodott

Réti Bk-1954. 324. l.

M.D.K.

Groó Mónic
festő

1870-ben a templomot belülről kifestette.

Bachó Károly: A gyöngyösi templomok története 42l
A Szent Bertalan templom története.

M.D.K.

Grósz Móric
festő

1866 novemberében Gyöngyös város megujittatta a leégett templomot és Grósz a templom belső kifestéséért 482 Ft.-ot kapott.

Bachó László: A gyöngyösi Szt Orbán templom története
21 l.

Grósz Móric
festő

M.D.K.

A templom belső kifestéséért 482 Ft-t kapott.

Bachó László: A gyöngyösi templomok története. 106 l.
Szent Urbán templom története.

M.D.K.

Grósz Mónic
festő

1873-ban kifestette a templom belsejét.

Bachó Károly: A gyöngyösi templomok története 114 l.
Szent Erzsébet templom története.

M.D.K.

Gróz Mónic
festő

1864-ben a templomot kifestették 278 forinttért

Badó László: A gyöngyösi templomok története 78 l.
A Ferencrendiek templomainak története.

Grósz Móric

Festő
1896. 1898

Börtsök – Réti

l.

Góth Móric

75. l.
76. l.

Grósz Moriz l. Góth M

festő Hollosy

1896 Nagybányai iskolába

1898 dto.

Nagybányai kiáll. kat. 1912

Tör, Runor VI. 136.

Groszmann

Nagybányai kiáll kat.

1912

75, 76

Tóth Ede kéziratai és levelei

VI. 145.

Gross Mór

1.

Nagybanyai Jertőz

Operti Enakt. 1898. 8-l.

Rákóczi - ouverture partitura Keler Bélától

VI. 154.

Grósz Mór

festő

1866. kifestette a gyöngyösi Szt Erzsébet templomot.

Bachógyöngyösi templ.

106. l.

1873. Grósz Mór szobafestő rikitó sinekkel festette ki a gyöngyösi Szt Erzsébet-templom belsejét. 1943-ban a festést megujitották.

U.o. 117. l.

505

Gyüjte

A hely neve	A tárgy megnevezése
Eperjes,	Szt. Miklós diplom. belseje

Grósz Mór

festő

1864. a gyöngyösi
ferencrendiek tem-
ulomában jávító
munkát at végzett-

Bachó gyöngyösi templ

78. l.

106

ménytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
Gépkép		

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

Ø Grosz és Mosauer

nincs
led
z

A zürci apatsági
templom távlati
képe,
17 x 14 cm. acél-
metszet fentiektől

l.

Gereczerajtár
412-h.

Pallósi kerékgyártó-szerszámfa

VII. 231.

MDK

Grósz Pál főmérnök

Nemzetközi részét irta a városépitésügyi törvényalkotás c. könyvben.

Dr.F.G.: A városépités időszerű kérdései.

Épitő Ipar - Épitő Művészet 1932. 14.1.

Ø Grosz Pia

iparm.

Ert. 1928

3700. Angel

Sz. Veronában

Tájkép.

A veronai Piazza d
előterében, a hol balról m
a kofák kifeszített fehér er
térben a környékbeli régi
bolt teljesen kék. Jelzése aló

Fa, méretei 9·2 : 18·2
400 K. — Szana Tamás hagy
908). — Átvétetett 1908 már
telt jóváhagyta az 1908
(499–908). — Bejelentetett 19

III

Szana T.
Hag 1908

M.D.K.

Gross Sámuel, egerszolgai kőfaragó

az egri érseki palota átépítésénél 1832-ben a déli szárny munkálatainál szerepel.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 334. old.

GRÓSZ Sámuel szomolyai kőfaragó, aki az egri érseki palota átépitésénél 1832-ben a déli szárny munkálatainál szerepel.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

Grosz Sámuel

Szomolyai kőfaragó dolgozik az egri Széchenyi u. 1-5. sz. a. érseki palota építkezésénél 1828-30 között

Voit Pál szb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

Sol

MDK

Groszman

Nagymező utcs. Terézvárosi r.k.pléb.templom

örökmécs, 1848.

GenZakBpest. Bp. mlemi. jellegű ép. jegyz.

1949. 59. 1.

MDK

Groszmann Ferenc, ép.

1473392. Groszmann István, /IX.Soroksári-u. 44/. a IX. Liliom-u. 9054 hrsz. a. háromemeletes ház.

Magépítési engedélyek Budapesten.- Vállalkozók Köz
XXXIX 1905. szept. 27. 4.l.

MDK

Groszmann Ferenc építész

Magánépitési eng. Bp.en. Vállalk. Közl. 1906.
jul. 18. 5.1.

MDK

Groszmann Gusztáv

építőipari tanf. végbizonyitványt kapott

Budiparrajzisk 1932-33. 94 l.

mdk

Grossmann György ötvös

ezüst cukortartója 1848-ból

Bertalan Vilmos: A Kiscelli Múzeum
Bp 1962.

38.L

M. D. K.

GROSZMANN György ötvös
(1807 – 1860)

Mihalik Sándor: Szentpéteri J. ... Bp. 1954.
13. l. 26. l.

Groszmann Márton /Martin Groszman/ 17o1-17o3.
17o1 ápr. 6-án iktatták a czéhbe.

/

H.Mihalik Sándor: Besztercebányai ötvösök a XV-XIX. sz.-ban. Muzeumi és Könyvtári Értesitő, 1918, 2.sz. 127 l.

Kisbárkány /~~Baranyainé/ 1~~
Salgótarjáni járás.

Története: 1265-ig a Kacsic családé. 1472-ben Guthi Ors birtoka. Az 1548-as adóössz zadtól a Berényiek birtoka.

Bekötőut mentén egyut ~~mai kisközség ujabb települ~~ az országut mellett ~~sorakoz~~ szép fafaragvánnyal.

Kőharangláb.

Története: Épült a XVIII. s

Jellege: Barokk.

Külseje: Földszintes, a fal

MNK

Martin Groszman,ötvöstanuló

Jochan Groszman turczi/?/ biró fia ,kit öt évre szegödtet tanulóul Schüszler Mihály ötvösmester 1691 aug.25-én, s 1695 decz.9-én szabadit fel.

Mihalik Sándor:Nesztercebányai ötvösök a XV -XIX.sz.-ban. Muz.és Kvt.Ért.1918. 41-53.l.

A Groteszk Pályázat fő támogatója
a Nemzeti Kulturális Alap
Képzőművészeti, Iparművészeti és Közművelődési Szakkollégiumai

További támogatók:

Magyar Országgyűlés Társadalmi Szervezetek Költségvetési Támogatást Előkészítő Bizottsága

Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma

Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány

Somogy Megyei Önkormányzati Hivatal és Kaposvár Megyei Jogú Város Közös Alapja

Kaposvár Megyei Jogú Város Tudományos és Kulturális Bizottsága

Műcsarnok, Budapest

Vigadó Galéria, Budapest

Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ, Szombathely

Erdei Ferenc Művelődési Központ, Kecskemét

KTF.o.: 7/99

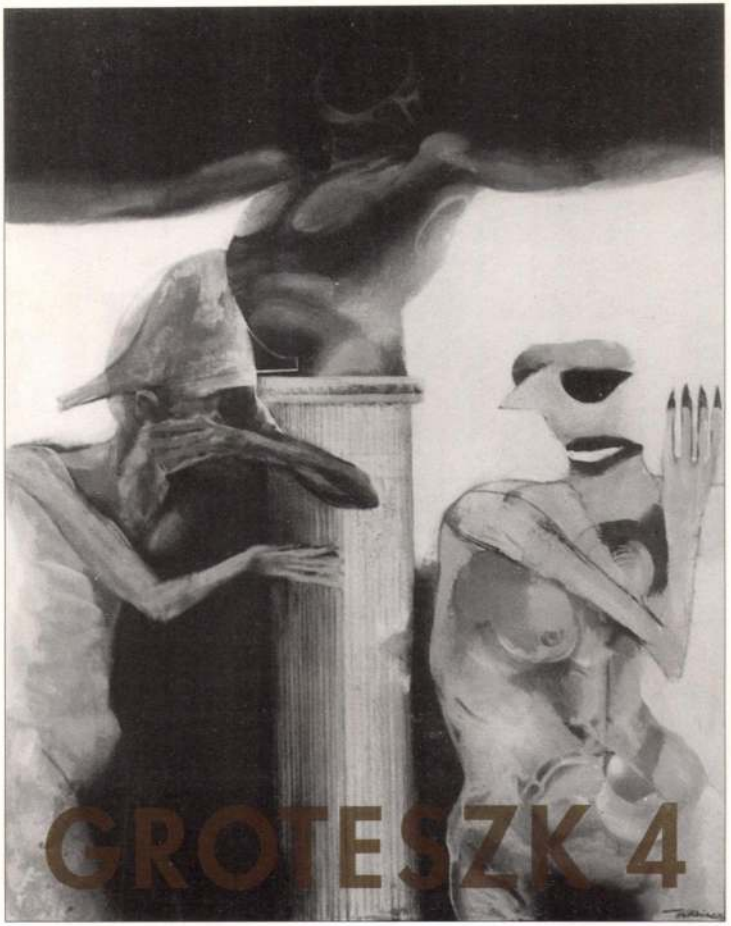

GROTESZK 4

M E G H Í V Ó

A Kapos ART Képző- és Iparművészeti Egyesület,
a Somogy Megyei Művelődési Központ
és a Vaszary Képtár

tisztelettel meghívja Önt és kedves családját
a *Kaposvári Farsangi Napok kiemelt rendezvényére,* a

IV. Országos Groteszk Képző-, Iparművészeti és Fotópályázat kiállításának megnyitójára

1999. február 6-án 16 órára

a Vaszary Képtárba
(Kaposvár, Fő u. 12.)

Köszöntőt mond:
dr. Riez Ferenc,
a Somogy Megyei Önkormányzat
Humán Szolgáltatási Főosztályának vezetője

A kiállítást megnyitja:
Lóska Lajos
művészettörténész

A megnyitón fellép
az óbecsei ***„A Prima Vista"*** együttes (Jugoszlávia)

A kiállítás megtekinthető:

1999. február 6–március 6-ig
hétfőtől péntekig 9–17 óráig, szombaton 9–12 óráig

A IV. Országos Groteszk Pályázat
kiállítási anyagát bemutatja

Győr Városi Könyvtár Kiállítóterme
1999. március 23–április 8-ig

Szombathely, MMIK Médium Galéria
1999. április 13–28-ig

A Groteszk Gyűjtemény anyagát bemutatja

Budapest, Újpest Galéria
1999. április 23–május 9-ig

Groth, l. Gro.

L.

Szendrey - Szentiványi

606 l.

T. 4887.

s nagy medenczéjében számosan fü-
az előtérben pedig többen öltözköd-
zza, egy harisnyáját veszi fel és

vk. 22.3 : 32.1 cm.

Ø Grotker András

Kassa 1572

l.

Mihalik Miklósbört

33. l.

GROTKOVSZKY GYULA

A budapesti Esti Újság 1939. okt. 30-i száma közöl reá vonatkozó adatot.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 106.

GROTKOVSKÝ JÚLIUS (GYULA)

1939-ben több ~~más~~ festővel együtt kiállítása volt Kassán.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 106. l.

MDK

Grotkovsky János

Téli hangulat, paszt.

Horthy jub. kiáll. Mücs. 1939. dec. 24.1.

Grotkovsky János

Téli hangulat, pasztell

Miccarnok 1939 dec-1940 január

Grotkovszky János MDK

Őszi nap, pasztell

Műcsarnok 1944. márc-ápr.
Tavaszi tárlat

Grotkovszky János MDK

Reggel , pasztell

Műcsarnok 1943. nov-dec.
Téli kiállitás

Grótkovszky János MDK

Csend, pasztell

Műcsarnok 1943. nov-dec.
Téli kiállitás

MDK

GROTKOVSZKY JÁNOS

felvidéki festő

V. Nemz. Képzőm. kiáll. 1939. Kassa 29 l.

Grotkovszky János

MDK

Csend, pasztell

Mücsarnok 1943 téli kiállitás

Grotkovszky János

MDK

Reggel, pasztell

Mücsarnok 1943 Téli kiállitás

MDK

Grotkovszky János, festöm.

342. Estefelé.
344. Részlet a Tátrából.

M.Kir. Vall. és Közokt. Min. V.Nemzeti Képzöm.kiáll. Képes Tárgym. Kassa.1939. 17.l.

MDK

Grotkovszky János, festőm.

380. Vihar előtt. Pastell.

M.Kir. Vall. és Közokt. Min. V. Nemzeti Képzőm. kiáll
Képes tárgym. Kassa 1939. 13.1.

MDK

Grolkooszky János:

Vihar előtt.

Kassa, V. Nemz. Képzőm. Kiáll.-on a Bpest. Szkfo. által megvás. képek.
Képzőm. Közl. 1939, 3-4 sz.

Grotkovszky János MDK

Őszi nap, pasztell

Műcsarnok 1944 Tavaszi tárlat

MDK

Grotkovszky János

Estefelé.
Részlet a Tátrából.

V. Országos képzőm. kiáll. 1939. Kassa. Kat. 17.

Grotkovszky János

festő

Műcs. kiáll. 1939 tól
Pipics 113. C.

Óvár, tpl

I és III

Gyrotkovsky János

Jestő Kassa

Téli hangulat

Repr.

Műveiret

1940. 31. 7. 12. l.

Grotkovszky János

Vihar előtt. Pastell.

V.Nemzeti képzőm.kiáll.1939.Kassa.Kat18.1.

GROTKOVSKÝ J.

Mivel a festészet nem volt elegendő megélhetési lehetőség, a mellett kereskedőként dolgozott.

Ladislav Sančin: Výtvarné umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 14.

Grotkovský J

Az 1930-as évek fertőmenzedékről

bólra említi nevét.

Ladislav Sančin: Výtvarné umenie na východnom

Slovensku 1918–1938. Košice 1964. 17. l.

M. D. K.

GROTTGER

Aradi Fortfest. 306. l.

D

Grottger

l.

Lykanomzromantika
52.l.

M.O.K.

Charles de Groux festő /1825-1870/

A belga proletárok életét festi. Mint Courbet a Kőtörők-ön és később Meunier is az öntudatos munkást, a munka folyamatát érzékeltette.

De Groux és Zichy romantikus szemlélettel ábrázolják a szegénységet, a szenvedést.

De Groux megfesti a munkanélkülit, amint az utcasarkon dideregve pálinkát iszik. Hires képe a Részeges. Két nagyobb gyermek támogatja a részeg apát haldokló feleségének ágya mellett. De Groux művészetének sok közös vonása van Zichyével, anélkül, hogy közvetlen hatása lett volna rá.

/Magyar Művészet Lexikona/

Berkovits Ilona: Zichy Mihály és a belga festészet. Müv. Ért. 1960. 4. sz. 290. old.

So.

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848 II. 110 l.

Név: Grováts János

Foglalkozás: Kártjafestő

Szárm. hely: Buda

Hitfelekezet: R. K. Csal. állapot: Nős

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1839. I. 21

A polgárjogért fizetett összeg forintban: 6.

Grovois Sándor (Alexander), zárai születésű ötvöslegény. Kraner János (l. o.) pozsonyi mester műhelyében 1843-ban szabadult fel.

Mihalik József: Háromszáz év a pozsonyi ötvösség történetéből. *Múzeumi és Könyvt. Ért.* 1911. 148, 150. l.

Grovois, Alexander, pozsonyi
ötvösinas V. 148

Muz. és Kst. Est.

Grovois S.

Grovois Sándor (Alexander)

ötvöslegény

L.

Szudrey – Szentiványi

606. l.

T. 4888.

balra fekszik Buda, jobbra pedig
t, mely alatt számos bárka és // de-
áró-kelők és kocsik élénkitik.

T.

15.6 : 24.2 cm.

5.

M D K

Groz Jánosné, Körmend.

festő

Kapossy János: Építők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban. Miv. Ért. 1952. 1.sz. 138 l.

M.D.K.

Joannes de Groz

Az 1554-ben említett kőmüves hazája Grosio.

Détshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között. I. közl. 181. o.

Az Egri Múz Évkönyve. I. Egre, 1963

M.D.K.

Joannes de Groz

1554-ben Antonius Valtelina kőművese.

Détshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között. I. közl. 177 o.

Az Egri Múz Évkönyve. 1. Eger, 1963

Groz, Joannes de -kőmüves M.D.K.

1554-től dolgozik a vár éitkezésén

Détshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár épitkezésén 1493 és 1596 között 177.1.

Az Egri Muzeum Évkönyve I. 1963.

177.1.

M.D.K.

Groz, Giovanni, olasz kőműves

Valkeima mester mellett 1554-től kezdve dolgozik az egri várban.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 334.old.

Gro3,? Johan,asztaloslegény

Győrben megfordúlt asztaloslegények jegyzéke 1674-1699 között:"Gro3,? Johan,Danzig,1690". 116.old. 13.jegyz

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században - Adatok Győr város asztlosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona,9. - Xantus János Múz.Győr,1967
A Győri Múz.Évkönyve

Johan groз,asztaloslegény

A győri asztalos és puskaagykészitő céh legénykönyvéből,1685 után:"Den 6 Augusth hat fremd gesessen Johan groз gebürtig Von Dantzig Ano 1690". 104.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona,9. Xantus János Múz.győr,1967.- A Győri Múz. Evkönyve

M.D.A.

GROZA Gheorghe

1922-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja.

Réti: Nagybánya.... Bp. 1954. 335.l.

R. D. K

GROZA Gheorghe

1923-ban Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya ... 335. e

Ø Grozcsik Emilia

Végbiz. jó eredm.

Eírmisk 1917/18.

32. l.

Grofcsik E

1349. Ró

A Kr. u. I.

Hat pillérfej.

Rajtok a jón és a kori
hogy az elágazó acanthuslevel
abacus alatt, míg középütt
motivumokkal.

Mészkődombormű, méretei
— Vétetett 1895 június 29-én A
184 K-án. — Elszámoltatott 189
Az elszámolásra nézve lásd az
ber 28-iki 61301 sz. min. előad
jóváhagyta az 1900 november
1901 augusztus 26-iki 373 eln

Jegyzet. L. az 1896-iki lajst
— Preisliste N° 136.— Együtt vá

III 3 - 3

Pl.

Vet. 1895.

dr. Gyürki József

pályaműve a "Felújítási ciklusidő meghosszabbítása" c. pályázaton III. díjat nyert.

Az Egyesület hírei.- Magy.ép.ip. 1971.4.sz. 246.l.

MDK

Gröber Zsigmond

Elismerő-oklevéllel tüntették ki a parisi világkiállitáson. /Bőrdiszmű, kefe- és kosárfonó oszt./

Cikk: Kitüntetések a parisi világkiállitáson.

Magyar Iparművészet 1900. 359.l.

D Grögényi Gertrud

II-e.

Ferk pzomfoisk vk

tanári szak

1935-36. 70. l.

Nem Görgényi?

idolgozás alá kerülő anyagok
a nyersvas, fémek, olaj; a dohány-

beciális beszerzései / pl. mozdo-
ánál telefonok, távirati gépek stb./,
gyverek, lövedékek, müszaki anyagok,

használt vagy bizonyos értékhatáron
y kisipar által könnyebben besze-

ések elkerülése végett van szeren-
értesiteni, hogy az 1925. évi novem-
ács által elhatározott emlitett
zerint, nem vonatkozik az emlitett
lyeknek központi beszerzése tervbe

Grömer Lipót.

gyulai asztalosm

1770-es évek

Scherer

I. 296. l.

BUDAPEST
42 VI-24

GRÖNER Johann fatö

TBM 25(1996) 371.

se és alkalmazása elősegít
zásainak és az új elvárások-

edzsment a szolgáltatások
hatékonyabbá tételével fog-

osszú távú terveinek isme-
oritások, a stratégiai célok
a,
ú, stratégiai és operatív ter-
,
g és a flexibilitás növelése,
lyamatos biztosítása, az át-
elvű irányítás (Total Quality
- TQM) technikáinak alkal-

orrásokkal való gazdálkodás,
sok és a személyzet teljesít-
érése,
és a public relations tevé-
élesítése.
t technikák a 80-as évektől
ismertté előbb az Amerikai
n, majd az európai országok-
Angliában is. Elterjedését
etországban akkoriban hata-
vatív kormányzat politikai és
sége, melynek során a kultú-
zügyi kereteket lecsökkentet-
yeket piacgazdálkodási mód-

Grönner (Krönner)

János György

polgári aranyozó-
mester

1769-ben a buda-vi-
zivárosi szent Florián
~~templom~~ kápolna orgonájának,
festését végezte s egyéb
munkákat is teljesített
a templomban.

Isoz Bp zene

93. l.

AR NEMZETI MUZEUM
IGAZGATÓJÁTÓL.

k Országos Bizottsága
etes Elnökségének
Budapest

Nemzeti Muzeum igazgatósága
i ki az alább felsorolt ajándékért,
ökség a Nemzeti Muzeum
önyvtárát gazdagítani szives volt.
évi szeptember hó 10-ikén.

Gröschl

kártyafestő Pozsony

1826.

l.

Tanulmányok Bpest I.

135. l.

M.D.K.

Grőschel György, aranyműves

1792-febr. 24-én halál napja

Pozsonyban.

Csatkai Endre: Pozsonyi képzőművészek és iparművészek 1750-1850 között

Művészettörténeti Értesitő, Bp.1963.XII.évf.
1. sz. 27. old.

M.D.K.

Gröschel Károly, kárlyafestő

1804-ben halt meg Pozsonyban, 37 éves korában.

Csatkai Endre: Pozsonyi képzőművészek és iparművészek 1750-1850 között

Művészettörténeti Értesitő, Bp.1963. XII.évf.
sz. old.

M.D.K.

Gröschel József, kártyafestő

fia hal meg 1807-ben

Pozsonyban.

Csatkai Endre: Pozsonyi képzőművészek és iparművészek
1750-1850 között

Művészettörténeti Értesitő, Bp.1963. XII.évf.
1. sz. 27. old.

Gröschl

nozsonyi kártyafestő

Pest 1826

l.

Kolbkártyaf

D Gröschl Alfredne

unt Edvelő festő

Sopronban

Csatkai Endre dr

közlése

italiener
orus und An-
Zeit folgten
hmack, was
erständlich
ischen Re-
im zweiten
gewannen in
Fehérvarer
welche von
nlichkeit
n und Bild-
hannes aus
in Esztergom
dieses Stils,
Grabmälern
er
im Auftra-
Désházy in
nakel, ein Türe
n Marmor verfertigt.
führte sein
Grabmäler
d. Die Re-
ischen Ar-

T(1512)

und geschmückt
Zur der ersten Verbreitung der Renaissance in Liebenburgen trug ~~er~~
ungarischen

Gröschl Alfrédné

Gröschl Alfrédné. Tavalyi sikeres bemutatkozása után kedves területén, a virágcsendélet-festésén halad tovább és mutatja, hogy a szorgalom milyen szép eredményeket ér el a műkedvelés terén.

Csatkai Endre:
A [Sopron] Képzőművészek
Kör 33. kiállítása.
Új Sopronvármegye
1943. szept. 7.

GRÖSCHL, Jacob, pozsonyi kártyafestőmester

J. G., bürgerl. Kartenmahler, saját házában lakik, 1 éves lánya meghalt. (1768, 70. szám, 4 l)

—

U. az, 5 hónapos lánya meghalt. (1811, 271 l)

—

[illegible]

Preßburger Zeitung
(Genthon)

GRÖSCHL, Johann, pozsonyi kártyafestő

J. Gröschel, bürgerl. Kartenmahler, † 49 éves korában, Pozsony, 1790 január 18.

Trentbürger Zeitung
(Genthen)

GRÖSCHL, Johann, nürnbergi kártyafestőmester

J. Gröschl, bürgerl. Kartenmahler, 27 éves feleségé meghalt.
(1797, 375.l)

—

J. Gröschel, bürgerl. Kartenmahler, †37 éves korában,
Párizs, 1804 május 1.

—

Freiburger Zeitung
(Genthon)

GLÖSCHL, Johann, pozsonyi kártyafestőmester

J. G., bürgerl. Kartenmahler, 6 éves fia meghalt 1807-ben. (1808, 291)

—

Preßburger Zeitung
(Gentner)

GRÖSCHL, Joseph, pozsonyi kártyafestőmester

J. G., bürgerl. Kartenmahler, 8 hónapos fia meghalt 1800-ban. (1801, 44l)

—

U. az, 16 éves fia meghalt. (1807, 921l)

—

U. az, 4 éves fia meghalt 1807-ben. (1808, 41l)

—

U. az, 2 hónapos fia meghalt. (1808, 81l)

—

Pressburger Zeitung
(Genthon)

M D K

Gröschl Joseph, Pozsony.

Kristyn festő

Kapossy János: Építők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban. Műv. Ért. 1952. 1.sz. 139 l.

Gröschl Keresztély (Christian), ötvöslegény. 1757-ben Weidenovszky József (l. o.) pozsonyi mester műhelyében szabadult fel.

Mihalik József: Háromszáz év a pozsonyi ötvösség történetéből. *Múzeumi és Könyvt. Ért.* 1911. 127. l.

Gröschl, Christian, pozsonyi ötvös-

legény V.127

Mur. és Kvt. Egyt.

Gröschl Kristóf

Grössel Hans, német építész

M. Gyöngy Katalin: Egy müncheni építész portréja: Hans Döllgast (1891-1974).

2. H. Döllgast rajzai a müncheni Keleti temető (Ostfriedhof) centrális-kupolás ravatalozójának helyreállításához. (Épült Hans Grössel tervei szerint, 1894-1900, újjá-épült H. Döllgast tervei szerint 1951-52.) [képek].

Magyar Építőművészet, 1988., 4-5., 101-old.

G

M. D. K

SRSCHEBIN feslő"

(orosz)

1898-ban Nagybányán tartóz-

kodott

Réti Bh. 1954. 324. l.

A Budapest Galéria és a
Kapos Art Képző- és Iparművészeti Egyesület
meghívja Önt

az V. Országos Groteszk
Képző,- Iparművészeti és Fotópályázat

MAGYAR GROTESZK
FÉLKÉSZ KATASZTRÓFÁK

című kiállításának megnyitójára

2002. augusztus 1-én, csütörtökön 17 órára
a Budapest Galéria Kiállítóházába
(1036 Budapest, Lajos u. 158.).
Megnyitja: **SZEMADÁM GYÖRGY**
Közreműködik: **DINNYÉSI VIRÁG**, furulya
Megtekinthető: 2002. szeptember 1-ig,
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.

Támogatók:

Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma
Nemzeti Kulturális Alapprogram
Magyar Országgyűlés
Hungart Vizuális Művészek Közös Jogkezelő Társasága Egyesület
Széchenyi Terv Turizmusfejlesztési Program, Gazdasági Minisztérium
Somogy Megyei Önkormányzati Hivatal és Kaposvár Megyei Jogú Város Közös Alapja
Műcsarnok, Budapest
Vigadó Galéria, Budapest
Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ, Szombathely
Erdei Ferenc Művelődési Központ, Kecskemét
Somogy Megyei Művelődési Központ

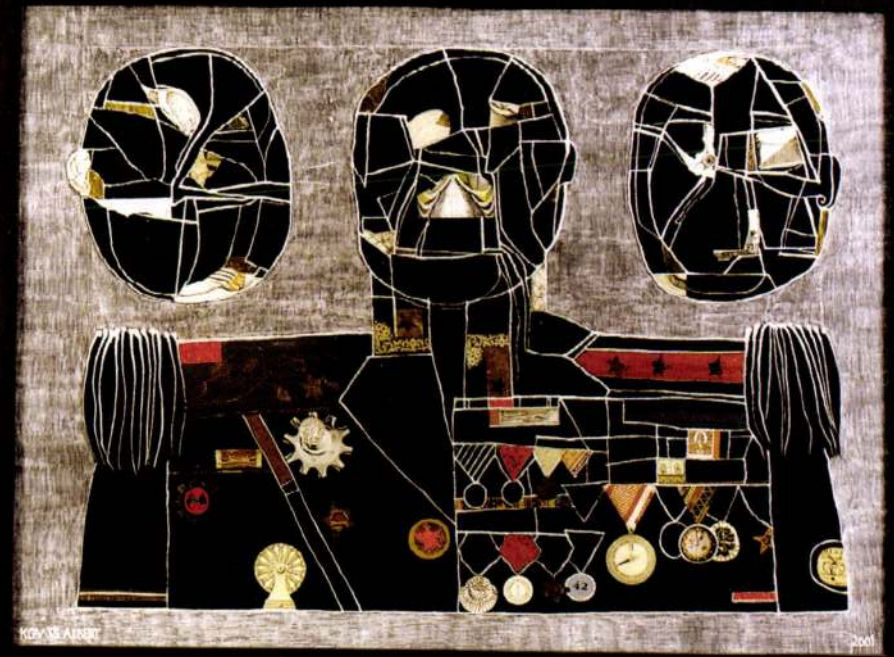

Grubanich, Giovanni

d.

Hadtört. Körl.

1934. 298. l.

Grubanich, Giovanni

Mátyás király kőfaragója a budai várban

Dudan indexében:

Giovanni di Grubano (Grubanich)

Arani kőfaragó

nem azonos Dalmata Giovannival

Fenti meghatt 1487. novemberében Budán

Dudan

335. l.

100 kor. Eintaltatoll a Hermesne
Esterosnra

IX/8. 1908

Torsten

Grubanich, Giovanni

a király kőfaragója
a budai várban
Trani származású.
Végrendeletében meg-
emliti mindazokat a
dalmát epitészeket (muratori ⊗)
akik 1487-ben Budán dol-
goztak ↓ Grubanich még
ez évben Budán halt
meg.

Maggiorotti-Banfi
Buda-Pest
51 l.

↓ sakik ugyláttszik
végrendelkezésének
tanni voltak

⊗) Dudan „tutti lapici-
di"-t ir.

Giovanni di Grubano, trani kőfarágó

lásd

Grubanich Giovanni alatt.

Az összegek kimlawány
miért is arra kérem, u
jék fenti összegnek ki
nál kieszközölni. –
Budapest, 1908. Szept. 11

M.D.K.

Ivan Grubanić, kőfaragó

a „felséges király budai kőfaragója" cmet viselte; Budán halt meg 1487-ben. Végrendeletéből kitűnik, hogy Zárában saját hára és szerszámokkal felszerelt műhelye volt. Feltehető, hogy tekintélyes polgári családból származott.

Cvito Fisković: Magyarország és Dalmácia művészeti kapcsolatai a középkorban és a reneszansz idején

Művészettörténeti Értesitő, Bp.1967.XVI.évf. 2.sz.

98. old.

Johannes Grubanich dalmát Zófaragó

Budán Zényült végrendelete a Zófaragóknak egész csoportjára irányítja a figyelmet, akik együtt dolgoztak 1488-ban a budai váron

Gerevich L.:Budapest művészete a későbbi középkorban a mohácsi vészig

Budapest története II.Bp.Főv.Tanács 1973

301.old.

MDK

Grubanich Joannes

Traui kőfaragó,aki Mátyás mühelyében dolgozott.

A magyarországi művészet története I. 272.l.
Bpest,1961.II.kiadás.

M.D.K.

Johannes Grubarich, kőfaragó

(Lapicida de Traguria † 1487 dec 2

1487. dec. 1-én Budán kelt végrendeletében Franciscus de Zara-t, mint Lucas kőfaragó barátját, teszi meg végrendelete végrehajtójául.

Balogh Jolán: A művészet Mátyás király udvarában
Bp. 1966. Ak. kiad. 2 köt.

+ 504. + 498-99. 1. köt. 497. old.

GRUBASEVITS MIHÁLY, gombkötő

1720:Gr.M.gombkötő francia fogságból szabadulvan-mint régi concivis-kéri a céhb való ujrafelvételét.A tanacs a vele történtekről hiteles igazolast kivan. 388.old. 5 5.jegyz

SZOVÉNYI ISTVÁN: Adalékok a kőszegi gombkötő céh történetéhez /1713-1763/ 377.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 5-6. 1971-72. Szombathely, 1975

GRUBASEVICH MIHÁLY, /Grubasovich/, gombkötőmester

22.-Grubasovich Mihály bozsoki. Kőszegi polgár 1708. szer
17.-Céhbe lépett 1709 jan. 20. Mestertársának Gál Jánosné
Orsolya lányát vette el. Kalandos természetű volt. 1711-
en mesterségét feladta, katona lett. 1720-ban szabadult a
rancia fogságból. Újra jelentkezet a céhbe, de neve ott
nem szerepelt több é. 400.old.

SZOVÉNYI ISTVÁN: Kőszegi gombkötőmesterek és műhelyek
keletkezésüktől megszűnésükig 395.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesítője, 5-6.
1971-72. Szombathely, 1975

GRUBASOVICH JÓZSEF, gombkötőinas

26.-Gál Sámuel, gombkötő. Polgar 1715. jan. 3.-Mester let 1715. szept. 16.-Műhelyében tanult: Port Sámuel, 1733. márc 2 [illegible] -?.- Grubasovich József, 1733. aug. 2-?.- Farkas István, 1735. apr. 25-?.- Gál Sámuel meghalt 1740-43-kört. 400. old

SZÖVÉNYI ISTVÁN: Kőszegi gombkötőmesterek és műhelyek keletkezésüktől megszűnésükig 395. old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesítője, 5-6. 1971-72. Szombathely, 1975

GRUBASOVICH MIHÁLY/Grubasevich/, gombkötőmester

22.-Grubasovich Mihály bozsoki.Kőszegi polgár 1708.s
1[illegible].-Céhbe lépett 1709 jan.[illegible]0.Mestertársának Gál János
Orsolya lánzát vette el.Kalandos természetü volt.1711
ben mesterségét feladta,katona lett.1720-ban szabadúlt
francia fogságból.Ujra lelentkezet a céhbe,de neve ot
nem szerepelt töb é. 400.old.

SZOVENYI ISTVÁN: Kőszegi gombkötőmesterek és mühelyek
keletkezésüktől megszünésükig 395.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 5-6.
1971-72. Szombathely, 1975

M.D.K.

Gruber, pesti asztalos

neve hiteles elő 1780. október 14-i kelletezéssel a boldogi r.k. templom alaplevelébe helyezett pergamenről: "fabricam Turris extruxit Gruber Pestiensis faber lign."

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál.
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 570. old.

M. D. K.

GRUBER festő

Szeged, alsóvárosi templom, Szent Vendel oltárkép (1777)

Nagy-Papp-Börcsök: Szeged, Bp. 1960. 246. l.

ABRAHAM GRUBER, pékinas

1754-ben Mária Terézia zaszlót adott a soproni pék-céhnek. Ünnepen a zaszlót kék sapkában és fehér leibliben az inasoknak kellett vinniök. A ruhát a céh adta nekik, de egyizben 50 magyar forintot kellett fizetniök érte. Abraham Gruber von Oeeenburg 50 forintot fizetett.

---------- 167. old. 42. jegyz

DOMONKOS OTTÓ: A soproni pékház és a pékek XVI-XIX. századi céhemlékei 143. old.

ARRABONA, A Győri Xantus János Muzeum Évkönyve, 17. szám, Győr, 1975.

GRUBER ÁBRAHÁM, pékmester

Az 1784-re vonatkozó adatok szerint elég aranyosan helyezkedtek el a pékmühelyek Sopronban a bel-és a külvaros területén.-Az 1784-es-adatok szerint Gruber Abrahámnak a Bécsi utca 5.sz.alatt volt haza. 152.old. 22.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: A soproni pékház és a pékek XVI-XIX. századi céhemlékei 143. old.

ARRABONA, A Győri Xantus János Muzeum Évkönyve, 17.sz. Győr, 1975.

Gruberetdám

fertő

JK. 94.

94. Gruber Ádám.

Működött a XIX. század első felében.

Kluch József.

Mellig van ábrázolva, kissé jobbra fordult. Gyűrűs jobbkezével ékköves keresztjét fogja, melyet kettős lánczon hord. Haja galambősz, szemöldöke barna, szeme világosszürke, szakálla és bajusza leberetvált. Arczának balfelén, a száj széle mellett, szemölcs van. Piros colláréjának fehér ligulája széles, csipkés karinge felett a cappa minort viseli. Jelzése fölül balra: »*Kluch József*« és jobbra: »*Nyitrai Püspök 1748 † 1826.*«

Vászon, méretei 58 : 44 cm. — Át. Képt. 172. — Majer István ajándéka 1855. április 16-án.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok:

A Nemz. Múzeumban. 1868: I. 28. — 1870: I. 12. — 1871: I. 12. — 1873: I. 32. — 1876: VIII. 81. — 1878: VIII. 43. — 1880: VIII. 43. — 1881: VIII. 43. — 1883: VIII. 370.

A Tört. Képcsarnokban. 1884: VI. 96. — 1894: VIII. 322.

II
571

A' 17

Gruber
festő

Der Ungar 1844. jul. 2.
(Pesth-Ofner Notizen. Die diesjährige Pesther Kunstausstellung.)

Kalmár

Gruber
Pesth

Wien

Leo Ungar 1843. jul. 25.
(Sz.: Pesther Salon 1843.)

Kalmár

Gruber

szerepelt a Magyar Nemzeti Galéria
kortárs festők kiállitásán.

Zentai Mária:Kortárs festők és ifjabb
közönségük a Nemzeti Galérián
Rajztanitás 1972/1 2.old.

Gruber

l

LykaMagymúI800-50

426.P

Gruber Ádám

Perállóképes

388, 418, 461 f.

Gruber Ádám

Perállóképes

388, 461, l.
418. l.

Gruber Ádám, festő a mult század első felében talán Nyitrán. Kluch József nyitrai püspököt ábrázoló arczképe a Történelmi Képcsarnok tulajdona.

Tört. Képcsarnok műtárgyainak leíró lajstroma. Budapest, 1907. 114. l.

GRUBER Alajos

GÁT Eszter: Pest-budai zongorakészitők. = Tanulmányok Budapest Multjából XXIII. Bp., 1990 172.p.

Gruber

1791

l.

Eperjessy 1929

45 l.

Ulm maper

Gruber

1791.

l.

Eperjessy 1929

55 l.

Gruber

Názados 1791

l.

Eperjesy 1929

97. l.

[illegible]

2.

jobbra fordulva ül Éva és arczát elrejtendő
Egész alakban, kibontott hajjal és ~~[illegible]~~ mez-
ízolva. Kissé felhúzott bal lábá a jobb alól
k. Alól jobbra a mester jelzése ez: „LIGETI
-93"
bor, méretei 54:(45) 54 cm.
5202/97 sz. leirattal
frt.
1897. tav. kiáll. III: 139. sz.
tatott 1897. IX. 20-án (223/97), az elszámo-
vétetett 1897. X. 2-án az 59668 sz. leirattal

X

Gruber Ádám festő

MDK

Kluch József nyitrai püspök, of.

Tört. Képes. lajstr. 1907. 113-116 l.

Gruber Anna festőművész

Magyar postimpressionisták kiállitása - képével vesz részt

Esti Kurir 1931.X.2.

MDK

Gruber Anna, festöm.

Szalamander.

E.M.kiállitásai. LXXXII. /1926/-KUT III.nagy kiáll. -
Kat.14.1.

Gruber Anna.

Munkája szerepel a Szinyei-Merse Társaság tavaszi szalonjának második kiállításán.

Esti Kurir, 1927. márc. 27.

MDK

Gruber Anna , festöm.

Éva .

Olf .

Nemz. szal.- VI. Tavaszi Szalon. 1931 ápr. Kat.

MDK

Gruber Anna

Szalamander

KUT 3. kiáll. Ernst Muz. 1926. márc. 14 l.

Gruber Anna

Kiddlist

P. H. 932. IX. 4.

zpont meginditotta rotaprintes for-
kötéteként a
pzőművészeti Élete"
mely a Közoktatásügyi Népbiztosság
a Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es
tkozó részét tartalmazza. Ára: 15.- Ft.

iadványai közül kapható
k 1954-55."
zpont évkönyve. Ára: 75.- Ft.

k 1956-58."

k a Művészettörténeti Dokumentációs

Gruber Anna

Csoportkiállításon szerepelt a Képzőművészeti Szalonban.

M. 1932. XII. 13.

Gruber Anna

Csoportkiállításon szerepelt a Képzőművészeti Szalonban.

NK. 1932. XII 10.

Graber Anna

Csoportkiállításon szerepelt a Képzőművészeti Galériában.

EK. 1932. XII. 10.

Gruber Anna

Csoportkiállításon szerepelt a Képzőművészeti Szalonban.

PH. ~~EK~~. 1932. XII. ~~10~~ 7.

MDK

Gruber Anna
Önarckép, olaj

N. Szal. 374. kiáll. 1927. márc.

12 1.

MTK

Gruber Anna, festö

Csendélet.	Olajf.
Niva.	"
Debrina.	"

Nemzeti Szalon.-Őszi Tárlat. 1931.szept. Kat.

MDK

Gruber Anna, festö

Nö virággal. Olajf.
Lovas.

Nemzeti Szalon.-Őszi Tárlat.1932. szept. Kat.

MDK

Gruber Anna, festö

Livia. Pastell.

Nemzeti Szalon. - 1932. Téli tárlat. 1932.dec. Kat.

Gruber Anna, festö

Ló és lovas.	Olf.
Éva.	"
Királyok imádása.	"

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1931.junius. Kat.

Gruber Anna

Levétel, olaff.

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1926

Bánffy György gróf
Beck Dénes
Benczur Béla
Császka György
Czobor Béla
Fischer Ignácz
Fittler Kamill
Forster Gyula dr.
Gerlóczy Károly

Hadik-Barkóc
Jakabffy Ferer
Jungfer Gyula
Keglevich Istvá
Keleti Gusztá
Kiss István
Kramer Samu
Lechner Lajos

választmán

dama hazafiakhoz, kik szivükön hordják a
yarapodás egyik fontos tényezőjének érde-
ltal, hogy társulatunk kötelékébe lépnek.
szabályai szerint alapító tag az, ki czéljaira
gja pedig az, ki magát 3 éven át 5 frt tag-

illetményként díjtalanúl kapják a társulat
tal karácsonyi tárlatából vásárolt iparmű-
latokban ingyen állíthatnak ki s a társulat
emű kiállításokat szabadon látogathatják.
körülmény, hogy a társulattal szövetséges
eti Múzeum még ez évben új palotájába
ak állandó és váltakozó kiállítások meg-

s közoktatásügyi, valamint a kereskedelem-
sa következtében abban a helyzetben van,
rendkívüli illetményül adhassa 1. az 1895.
nyvet, a meddig a készlet tart; 2. a folyó

Gruber Anna
108 Önarckép, olajf. nem eladó

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1927

GRUBER ANNA

52 Éva olajf. 200.—

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1931

III

744 (3551).
814 (44)

506.

1905.

yal.

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

álló királyfi dárdájával ~~épen~~ át-
as fejdiszt, pánczél~~[illegible]~~t és köpenyt
ebegő három ~~[illegible]~~ mindegyikénél

cm.
ki 20578 sz. leirattal 1000 K-án.

vénasszony

énasszonyok
Manóktól kö-
dó és a Fekete-
sárkányt, a

231

GRUBER ANNA

44 Önarckép pasztell 80.—

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1933

Gruber Anna

MAGYAR MŰVESZET
1932. 388.

A MAGYA

180773/1909 szám.

Műemlékek

Hivatalból.
Díj átalányozva.

74/1934.

Gruber Anna

tertö

mil. Bpest 1906.

Lásd

Bozmagyarlex

382 h. 383 h.

Dolasz Festő: XVI. Gergely pápa Vá-
szon, olaj,

Gruber Anna

1917/18 - 1920/21, 1923/24

Ferképzomfoiskolvk

87.l.

KISHIRDETÉS

KISHIRDETÉS ÁRA 4 P ★ ÁLLÁS—OKTATÁS 2 P

Elsőrendű bútort venni érdeke VIII. KARPFENSTEIN U. 2/A

MÄRY luxus melltartó tökéletes szabása anyagában rejlik
Vigyázzon a márkára!

„OLLA"

His Master's Voice GRAMOFONOK
hordozható és asztali, használtak legolcsóbban. LEMEZEK HASZNÁLTAK 80 FILLÉRTŐL. LEMEZCSERE.
Központi Gépraktár RÁKÓCZI-ÚT 80. AZ UDVARBAN

MINK
hölgyfodrásztermében készülnek a legsikerültebb frizurák. Tartós hullám legújabb módszerrel. Hajfestés modern színekben.
V., Szervita-tér 22
SZT. ISTVÁN-KÖRÚT SAROK. Tel.: 114—135.

Fischer ékszerüzlet visszahelyezve Rákóczi-út 27. sz. alá!
Alkalmas karácsonyi ajándékok! Megszokott szolid, olcsó árak! Veszek brilliáns-, arany- és ezüst-ékszereket legmagasabb napi áron.

Használt férfi, női
és egyenruhákért, cipőkért, feloszlatott háztartásért legtöbbet fizet Freund, Dobozi-u. 27. Tel.: 142-673. Hívásra házhoz megy. Szövetcsere.

Biedermeier-, üveg-, kovácsoltvas és
HOLLANDI CSILLÁROK
«LUX» csillárszalon, Nádor u. 19. Tel.: 125-632
Lámpaernyők művészi készítése

HUNGÁRIA T. 144-521
TAXIGÉPIRÁS
1 óra P 1.30 CÍMIRÁS, SOKSZOROSÍTÁS

Törött fogsorát
2 óra alatt 3 P-ért megjavítom MŰFOG P 3 fehér fémfog P 8, aranyfog P 18. FOGHÚZÁS FOGTÖMÉS. TRAUTMANN áll. vizs. fogász Podmaniczky-utca 18. I. em. 5. Tel.: 128—101

HASZNÁLT FÉRFI
női- és egyenruhákért, egész háztartásáért, ZÁLOGJEGYÉRT legtöbbet fizetek. Divatos szövetre cserélek István-út 28. GERSTL. Telefon: 13-46-85.

ARANYAT
ékszert, zálogjegyet mindenről VESZEK
TAUB, VII. Thököly-út 18. Tel.: 145-131

ÖSSZECSUKÓSÁGYAK
AGYSODRONY, VASÁGYAK, CSŐBUTOROK, AFRIKMATRACOK PROHÁSZKA GYÁRBÓL. Gr. Zichy Jenő-utca 40. Fióküzlet: Üllői-út 7.

Használt FÉRFIRUHÁT
elsőrendű szövetre becserél, drágán megveszi: WERTHEIMER, Teréz-körút 29. T.: 127—732

PERZSASZŐNYEGEIT ÉS MÁSFAJTA
LAKÁSÁN IS MŰVÉSZIESEN MEGJAVÍTJA OSZTERMANNÉ. Garay-tér 19. Tel.: 149-693.

Műszaki fordítások!
ANGOL, FRANCIA, NÉMET ÉS DÁN NYELVRE.
Bényi E. v. m. II., Keleti K.-u. 11. T. 353-843

MINDENFAJTA
levélborítékot papírzacskót
legolcsóbban gyárt és cégnyomással is szállít POSA, GARAY-U. 36. T. 13-55-25

Molett hölgyeknek
Amazon
gyomorszoritós melltartó
nélkülözhetetlen.

BŐR-ESŐ
BALLON ÉS LÓDENKABÁTOK, SPORTMELLÉNYEK ÉS VIHARKABÁTOK
MÁRTON ÉS SZÁSZ Bálvány utca 8

KERESZTÉLY
hírneves zongoraterme
VILMOS CSÁSZÁR-UT 66. Legjobb zongorák legolcsóbban.
RÉSZLETRE IS!
Családás sohasem érhet!!

FÉHÉR FOTOKÓPIA FÉNYMÁSOLÁS SOKSZOROSÍTÁS
Schulman Lajos
V. KÁDÁR U. 4 A NYUGATINÁL
TEL: 113-901 — KÜLDÖNC SZOLGÁLAT.

BUNDÁK KARÁCSONYRA OLCSÓN HAAS-nál
DEÁK-TÉR 4.

... mindaz, amire Ön vagy Ő vágyik, kevés pénzért megkapja nálunk
Collier
MODERN ÉKSZERBOLT
Párisi-u. 2. Váci-utca sarok

HASZNÁLT RUHÁKÉRT
zálog- cédulákért csodálatos árakat
FIZET FISCHBEIN, Dob-utca 25. T.: 135—122

Női bundák!
Nyáron összevásárolt női férfi bundákat, téli- átmeneti kabátokat, öltönyöket hihetetlen olcsó árban árusítom. PRÉGER, Fiumei út 25.

ZÁLOGJEGYET
férfiruhát, fehérneműt, szőnyeget, trófeákat, varrógépet és mindennemű tárgyról legmagasabb árban veszek. VI., Király-utca 50 udvarban jobbra. Telefon: 11-84-39.

MACH TAXIGÉPÍRÓ
vállalat óránként P 1.30 132-799, 130-777

Használt és új finom BŐRÖNDÖK
szekrénykofferek óriási választékban. CSERE. VÉTEL. ELADÁS. WEIL. Népszínház-utca 26. Telefon: 144-208.

HORRIBILIS
árakat fizetek viselt FÉRFIRUHÁKÉRT, EGYENRUHÁKÉRT saját üzletem részére. FROST, Kazár-utca 5. Telefon: 127—059.

SZIL- ÉS PERZSIA
bundát legolcsóbban FUCHS szűcsmesternél. VII., Rottenbiller-utca 39.

Iroda és antik butor
nagy választékban, olcsón: Karpfenstein-utca 15. Asztalos

ING-PYJAMA-KÖNTÖS
a legszebb ajándék, olcsón Gláser ingkészítőnél. Andrássy-út 55. és Berzsenyi-u. 7. (Hozott anyagból is).

ÓLOMKRISTÁLY ÉS PORCELLÁNAJÁNDÉKOK
VERŐ R.T.
IV. KRISTOF-TÉR 6
VI. IZABELLA-U. 50

Sötét albérleti szobában készül az első magyar színes rajzfilm

A Markó-utcára néző albérleti szobában, ügyetlen kis íróasztalon, művészi rendetlenségben apró, színes festmények, rajzok zsúfolódnak. Ezek a képsorozatok *a születő magyar színes rajzfilm embriói. Eddig ugyan csak egyetlen magyar színes rajzos film jutott lencse elé*, de ez a reménytelenség cseppet sem nyugtalanítja *Gruber Anna* festőművésznőt, akinek az ujja alatt kivirágzik a szürke papírlap a kis albérleti szobában. Dolgozik szakadatlanul. A munka üzleti része nem is érdekli.

— *Magyar rajzosfilmet még nemigen csináltak* — mondotta —, azzal a megokolással, hogy nem fizetődik ki. Ez sajnos, igaz lehet, azonban Walt *Disney* művészete szerintem megérdemelné a ráfizetést is. *Bár nem lehetetlen, hogy egyáltalán nem is kellene ráfizetni. Az előállítási költségek, véleményem szerint, nem lehetnek elviselhetetlenül nagyok. Aztán a magyar festőművészeknek igen nagy szükségük volna rá ebben a «mecénástalan» világban.*

A magyar rajzfilm álma

— Nekem is van néhány jó ötletem, fel is dolgoztam ezeket, de nem nagyon bízom elhelyezésükben. Ennek ellenére csinálom őket. *Bevallom, hogy kényszerítő körülmények miatt. Anyagi viszonyaim nem engedik meg, hogy műtermet béreljek, lakószobában viszont nem lehet festeni. De munka nélkül sem bírok élni*, inkább lelki, mint anyagi kényszerből s így rajzfilmekkel kísérletezem.

Jancsi és Juliska

Előveszi és mutatja a képsorozatokat, amelyek *Jancsi és Juliska* kalandjait mesélik el *Fözelékországban, Gyümölcsországban* és *Mézországban*. Száz és száz képben ismétlődik meg a két gyerek arcának rendkívül finom változata. *A színek mesélően üdék és a dolgok is csodálatosan egyszerűek*. Ha közönség elé kerülnek, mindenki számára gyönyörűség lesz, — egyelőre azonban csak a művésznek szereznek örömet.

Gruber Anna ezután az életéről beszél:

— Jómódú felvidéki családból származom, *inkább szórakozás, mint foglalkozás volt eleinte nekem a művészet*. De azért nagyon komolyan vettem. Itt Pesten tanultam *Vaszarynál*, aztán *a firenzei, római, bolognai, müncheni és a párisi akadémiát látogattam*, nyugtalanul keresve azt az iskolát, amely segít megtalálni egyéniségemet. *Sajnos, legtöbb időmet külföldön töltöttem, itthon nemigen ismernek. Odakint jó portréfestőnek tartanak és igen előkelő megbízóim voltak.*

A tébolyda portréfestője

Mutatja finom szattyánbőrbe kötött albumait, amelyekbe összegyüjtötte festményeinek a fényképeit. *Az egyik vaskos albumban különös, megdöbbentő arcok sorozata. Tompa, komor sugárú szemek, az állukon és a homlokukon — az elmezavar bélyegeivel.*

— A wienerwaldi szanatórium idegosztályának lakói ezek — világosít fel bennünket *Gruber* Anna. — Majdnem egy évig laktam a szanatóriumban és *az egyik professzor jóvoltából bejárhattam a pszichótikusok közé*. Összebarátkoztam velük és lefestettem őket. *Sok előkelő, valaha közéleti szerepet játszó egyéniséggel találkoztam itt, az élőhalottak között.* Így volt ott egy idős román úr is, aki valamikor miniszter volt. Dühöngő beteg, de akadtak világos pillanatai is. Eleinte tiltakozott, hogy lefessem.

— *Tudja, kisasszony, hogy rohamaim vannak, hiszen veszélyes őrült vagyok. Nincs rá szükség, hogy megörökítse az arcomat.*

— Ugyan, dehogy is nincs rá szükség — válaszoltam — Tudom, hogy ön őrült, de azt is tudom, hogy úriember. Különben én magam is bolond vagyok egy kissé, mint minden művész. Így hát lelki rokonok vagyunk.

Nagyot nevetett és megbarátkoztunk. Együtt sétáltunk és soha nem történt semmi bajom. Megengedte azt is, hogy lefessem.

— Érdekes figura ez is — mutatott egy másik portréra *Gruber* Anna. — *Matematika-professzor volt, sok könyve jelent meg s útban a világhír felé, megőrült. Az volt a rögeszméje, hogy az atomok halálos ellenségei az embernek s nem akart hozzányulni semilyen anyaghoz, a levegőben akart lebegni, hogy ne érjen a gyűlöletes földhöz.* Őt is nagyon nehezen vettem rá, hogy üljön nekem, de végül sikerült, mint mindegyiknél. *Néhány tucat képet hoztam el a szanatóriumból és mind megvásárolták tőlem.*

— *Megszerettem a bolondokat* — mondotta befejezésül *Gruber* Anna. — Olyanok, mint a gyerekek, csak még kell találni az utat a lelkükhöz.

Igen, *Gruber* Anna, a bolondok festője, megtalálta a bomlott lelkek felé vezető utat. Mint ahogy megtalálta az útját a bolond világban is, ahol a művésznek nem jut sokszor műterem sem és nevetlető groteszk rajzokkal kell hatni a tömegre.

Tízéves a Magyar Nobel-díj

Farkasházy Zsigmond milliós alapítványa „a haladás zászlóvivőinek" — Két hatalmas bérháza van az alapítványnak

Most volt tíz éve, hogy kihirdetésre került egy különleges, jellegében és célzatában *Nobel-díj szerű végrendelet. Farkasházy* Zsigmond volt országgyülési képviselő, ügyvéd és hirlapíró utolsó akarata. Kevesen tudják, hogy

ez a végrendelkezés lényegében milliós alapítványt jelent,

amely megvan és amely emberbaráti missziója szolgálatában egyre növekszik és közeledik ahhoz az időponthoz, amikor kamatai kioszthatók lesznek.

Farkasházy Zsigmond, akit a békevilág politikusai és társadalmi körei jól ismertek, *Kolozsvárról került fel a fővárosba* egy emlékezetes bihari választás után, mint függetlenségi képviselő. A parlamentben több választáson át képviselte kerületét és komoly szerepe volt a közjogi és gazdasági viták során. A kommün után visszavonult a politikától és az ujságírástól és ügyvédi munkásságának élt, képviselője volt több előkelő arisztokrata családnak, ő vitte a híres *Pálffy* grófi hagyatéki pert is.

Egyetlen fivére hősi halált halt a galiciai fronton, huga viszont évtizedek óta gyógyintézetben él. Végrendeletében és pótvégrendeletében, amelyet *Hedry* Aladár közjegyzőnek már a szanatóriumi betegágyon diktált, 1928-ban *ingó és ingatlan vagyonának általános örökösévé hugának, Farkasházy Dórának, dr. Décsi Károlynénak 48 éves koráig, vagyis 1929 végéig születendő gyermekeit nevezte ki.* E feltétel be nem következése esetére

Egész vagyonából nagyszabású alapítványt létesített,

amelynek kezelését a magyar kormány megbizottja vezetése alatt a Pénzintézeti Központ, a Hitelbank és Kereskedelmi Bank egy-egy igazgatójából álló bizottságra ruházta.

Az alapítvány jövedelmei addig gyűjtendők és szaporitandók, amíg azok 400.000 francia frankot nem tesznek ki.

Kik kaphatják meg a díjat?

Ha ez az időpont bekövetkezik, a rendelkezésre álló összeg két egyenlő részre osztandó és mindegyik jutalomdíjat képez. Az egyik jutalomdíj adassék — így szólt a végrendelet —

nemzetiségre és vallásra való tekintet nélkül annak, aki valamely cselekedetével, gondolatával vagy élete egész munkájával az emberiség előrehaladásának a legnagyobb szolgálatot tette 1928-tól kezdődőleg, a másik pedig annak a magyar állampolgárnak, aki a magyar nemzetnek tesz hasonló szolgálatot.

A végrendelet utasítása szerint a jutalomdíjak első odaítélése és kifizetése után ismét gyüjteni kell a jövedelmeket és a rendelkezésre álló összegeket megint hasonló módon kell kiosztani. A díjak odaítélésének nemzetközi zsüri által kell megtörténnie. A zsüri tagjai

a budapesti, bécsi és londoni tudományos akadémiák főtitkárai, valamint az ugyanottani ujságírói testületek elnökei, végül pedig a nemzetközi sajtószövetség elnöke.

Az alapítvány neve: «Farkasházy-alapítvány, a haladás zászlóvivőinek».

1.2 millió pengő

Farkasházy vagyonát a kijelölt hagyatéki végrehajtók: *Hubay* Jenő, a Zeneakadémia egykori világhírű igazgatója és dr. *Haller* Károly, a Közigazgatási Bíróság volt alelnöke, majd haláluk után dr. *Lányi* Márton, a képviselőház volt alelnöke vette kezelésbe. 1929-ben a magyarországi vagyonból

megvásárolták a Hold-utca 23. szám alatti négyemeletes palotát 610.000 P.-ért, a szlovákiai birtok értékesítése után a Mexikói-út 58. sz. bérházat 211.000 P.-ért.

Az alapítványnak tehát *ezidőszerint mintegy 800.000 P. értékű vagyona van, aminek évi jövedelme 45 000 pengő.* Miután a jövedelmet tíz éve csak Farkasházy Dóra szanatóriumi ellátása terheli, mint haszonélvezeti jog,

az alapítványi vagyon a felgyülemlett kamatokkal már 1.2 millió körül jár.

Miután *Farkasházy* Dórának 1929 végéig *gyermekei nem születtek, az egész vagyon tulajdonjoga teljesen és véglegesen az alapítványra szállt.*

Ez a hatalmas alapítvány

évenkint is lehetővé teszi a két 70.000 P-ős jutalomdíj kiadását,

miután a hozadék az előírt minimumot majdnem évenkint eléri; *két évenkint viszont a magyar Nobel-díj kiadása* semmiféle akadályba nem ütközhet.

GIBRALTÁR szerdától KAMARÁBAN
Jegyek előre válthatók!

BRIDGE-TANFOLYAM
kezdők és haladók részére
1940 január 3-tól
az Országos Magyar Bridge Clubban Erzsébet-téri kioszk
Előadó: KLÓR LÁSZLÓ
Jelentkezés: naponta délután ½6-tól személyesen.

Varga József miniszter körútja Fejér megyében

„Körülöttünk mindenütt nagyobb a drágaság, mint nálunk"

Varga József iparügyi miniszter vasárnap körutat tett Fejér megye több községében. Érden, Bicskén, Mórott és Sárbogárdon részvett és felszólalt a választói gyüléseken. A minisztert körútján elkísérték vitéz *Hunyady* Ferenc gróf és *Börcs* János kisgazda is, a Magyar Élet Pártja fejérmegyei és székesfehérvári lajstromának jelöltjei is.

Varga József miniszter beszédeiben hangsúlyozta, hogy az ország ügyeinek vitele ma súlyos feladatokat ró a kormányzatra.

A kormány legnagyobb feladata most az ország nyersanyagszükségletének fedezése,

hogy ezzel továbbra is biztosítsa az ország *békés, nyugodt termelését.* A nyugodt termelés az előfeltétele annak, hogy az ország polgárai biztosíthassák megélhetésüket, hogy fentarthassuk életszinvonalunkat s folytathassuk hadseregünk felszerelését. Ha hiányzik egy s más, abban nem a kormány a hibás, hanem rajtunk kívül álló tényező: a nagyhatalmak háborúja. Hogy a kormányzat a mostani helyzetet biztosítani tudja, az

előrelátásának köszönhető s annak a bizalomnak, amellyel külföldi tényezők viseltetnek iránta

A súlyos feladatok természetesen *áldozatokat is követelnek.* A kormányzat arra törekszik, hogy ezeket az áldozatokat legkevésbé azok a néprétegek érezzék meg, amelyeknek inkább kapniok kell, mint adniok. Mindenkinek helyt kell azonban állnia a legkisebb embertől a legnagyobbig s a legszegényebbtől a legvagyonosabbig, mert ezt kívánja a nemzet becsülete. Rámutatott azokra az intézkedésekre, amelyeket a kormány különösen a kisgazdatársadalom és a kisiparostársadalom helyzetének javítása érdekében tett. A kisiparos-kölcsönök összegét felemelték olymódon, hogy az állam az egyes kisiparosoknak a községek vagy a városok által megszavazott kölcsönösszeg ötszörösét adja az eddigi kétszeres helyett.

Szigorúan ügyel a kormány az árszínvonalra is.

Ennek fenntartása igen nehéz feladat, mert a nyersanyagok egy része külföldön megdrágult. *A drágulást teljesen kiküszöbölni nem lehet,* de sikerült elérni, hogy azt legkevésbé a szegényebb néprétegek érezzék meg.

Körülöttünk mindenütt lényegesen nagyobb a drágaság, mint nálunk.

Kívánni sokat lehet a kormánytól, de cselekedni nehéz a mai időkben, mert a gazdasági élet folyása nem kizárólag a kormány akaratától függ, hanem a háború által előállott helyzettől is. Amit lehet, megtesz a kormány s a fennálló nehézségek tudatában is

biztosítva látja a közeli jövőt.

Ma azon kell lenni, hogy *a nemzet legértékesebb kincsével, a magyar vérrel takarékoskodjunk s ha csak egy mód van rá, fentartsuk a békét*

Az árdrágítók bűnsegédjei is bíróság elé kerültek ma

az ügyészség soronkívüli intézkedésére

A múlt hét csütörtökjén tárgyalta a büntetőtörvényszék *Dorosy*-tanácsa *Breuer* Imrének, a *Mauthner* bőrgyár volt alkalmazottjának és *Fleischer* Bernát bőrhulladékkereskedőnek *árdrágítási ügyét.* A vád szerint Breuer — miután elbocsátották a bőrgyárból — fivére, *Breuer* Pál divatárukereskedő nevében, de saját részére *nagymennyiségű bőrárut vásárolt Mauthneréktől, ennek egy részét egy cipészmesternek, a másik részt pedig Fleischernek adta el nagy nyereséggel.*

Fleischer ezt követőleg a bőrt, amit Breuertől vásárolt, *jóval drágább áron visszaadta Breuer Imrének.* Breuer viszont *újabb nyereség hozzáadásával* tovább árusította. Tanuképen szerepelt ebben a bűnügyben *Krausz* Gyula, a *Mauthner*-bőrgyár részvénytársaság igazgatója, aki a fővárosi lerakat vezetője: *ebből a raktárból történt a bőráruk kiszolgáltatása.*

A főtárgyaláson a *vádlottak tagadásával szemben*

a bíróság megállapította az árdrágító visszaélést és Breuert háromévi, Fleischer Bernátot egy és félévi börtönre ítélte, ezenkívül nagyobb pénzbüntetéssel és vagyoni elégtétellel sujtotta.

A vádat képviselő Kleitsch Imre dr. királyi ügyész indítványára az iratok visszakerültek az ügyészségre.

A vádhatóság képviselője ugyanis kiterjesztette a vádat Krausz Gyula és Breuer Pál terhére is, akik — az adatok szerint — bűnsegédi bűnrészesek az árdrágító visszaélésben.

Az ügyészség soronkívül szerkesztette meg vádindítványát és ebben úgy Krauszt, mint Breuer Pált megvádolta. Az egyiket azért, mert

saját igazolványát Breuer Imre rendelkezésére bocsátotta és ezzel segítette elő az árdrágítást, Krausz pedig hozzájárult az áru kiszolgáltatásához, holott tudta, hogy Breuer Imre nem rendelkezik bőrvásárlásra jogosító igazolvánnyal.

Ma már főtárgyalásra került az ügy. A büntetőtörvényszék *Dorosy*-tanácsa elsőnek *Breuer* Pált szólította maga elé. *A vádlott tagadta bűnösségét.* Védekezése szerint

nem adott engedélyt fivérének arra, hogy nevében bőrt vásároljon a Mauthner gyárban.

Állítása szerint *kérdőre is vonta fivérét, aki megnyugtatta, hogy ebből nem származhatik semmiféle kellemetlenség.* Egyébként — mondotta — *testvérének nem tagadhatta meg, hogy rendelkezésére álljon.*

A *Mautner bőrgyár rt.* igazgatója:

Krausz Gyula ugyancsak ártatlanságát hangoztatta.

Jóhiszeműséggel védekezett.

A tárgyalás folyik.

„Sohasem volt nagyobb szükség arra, hogy kitartóan harcoljatok az isteni igazságért, mint ma!"

— mondta Hüttl Tivadar az új orvosok felavatásán

Debrecen, december 18.

A Debreceni Tisza István Tudományegyetem szombaton délben avatta doktorrá az új orvosszigorlókat és három teológust. A doktoravató közgyűlésen, amely iránt szokatlanul nagy érdeklődés nyilvánult meg,

Hüttl Tivadar, az egyetem ezidei rektora

intézett beszédet az új doktorokhoz.

— Nehéz feladat előtt állanak önök, hittudományi doktor urak! — mondotta a rektor. — *A huszadik század eljásult, öntelt, rideg, a világi örömökben boldogságot kereső embereivel kell majd a harcot megvívniok.* De ne csüggedjenek, a szeretet ad majd önöknek erőt nehéz munkájukban, ha elfáradnak.

— Önök pedig, jogtudományi doktor urak, az igazság hirdetésére, ősi alkotmányunk védelmére vállalkoztak. Feladatuk lészen, hogy *hazánkat a felforgató forradalmi törekvésektől megóvják, mert*

csakis a fokozatos fejlődés az, amely egy nemzet jövőbeli életét biztosítani tudja.

Sohasem volt nagyobb szükség arra, hogy kitartóan harcoljanak az isteni igazságért, mint ma. Akármilyen helyre fogja állítani önöket életük folyamán sorsuk, az igazság keresését vagy annak szolgáltatását vagy jogi ismereteiknek bármilyen gyakorlását, mindig megértő, szerető szívvel végezzék embertársaik iránt.

— Az igazság néha nagyon kemény tud lenni — folytatta —, sőt sokszor fájdalmat is okoz.

Azonban abban a pillanatban sokkal elviselhetőbbé válik, *amikor valaki szerető szívvel osztja azt.* A szeretetet a jogtudomány sem nélkülözheti és legyenek meggyőződve, ha *jogi ismereteiket ilyen módon gyümölcsöztetik, több örömük lesz az életben.*

A doktoravató közgyülésen a megjelentek nagy tapssal fogadták dr. *Hüttl* Tivadar rektor beszédét.

Megnyílt a kárpátaljai képzőművészek kiállítása

A *Kárpátaljai Képzőművészek Egyesülete* Ungváron képkiállítást rendezett, amelyet díszes és előkelő közönség előtt *Marina* Gyula miniszteri tanácsos nyitott meg. Hangoztatta megnyitójában, hogy nemcsak a rutén, hanem *az egész magyar nemzet is nagy figyelemmel kíséri a legutóbbi kassai kiállításon már sok elismeréssel jutalmazott kárpátaljai művészek munkáját, akik tehetségük legjavát a magyar haza dicsőségére és annak külföld előtti elismerésére akarják felhasználni.* *Erdélyi* Béla festőművésztanár, egyesületi elnök köszöntötte a kiállító művészek nevében a megjelenteket, akik azután megtekintették a gazdag kiállítási anyagot. Különösen kiemelkednek *Erdélyi* Béla művészi alkotásai, a *«Kőrösmező»*, valamint *«Csendélet»* című képei. A legjobbak között szerepelnek a nagybocskói *Boreczky* Béla, *Boksay* József, a nagyszöllősi *Soltész* János, valamint *Blum* Margit kíváló festményei.

Díszpad Tompa Mihály emlékezetére

A margitszigeti Arany János-pad mintájára a főváros vezetősége most Tompa Mihály halhatatlan költői emlékének is hasonló módon kíván áldozni. A főváros vezetői elhatározták, hogy

Tompa Mihály emlékezetére díszpadot állíttatnak

és a díszpad művészi tervezését és kivitelezését egyik neves szobrászművészünkre bízzák.

Az emlékpadot a Városligetben nemrég létesült virágkiállítási csarnok előtt fogják elhelyezni

és körülötte azokból a virágokból és egyéb növényekből ültetnek díszkertet, amelyek Tompa Mihály virágregéiben szerepelnek.

— Gyermekfelruházás. Mint minden esztendőben, úgy ez évben is 100 szegény gyermek kapott meleg téli ruhát az Erzsébetvárosi Polgári Szabadság Pártban. A tegnapi felruházási ünnepélyen *Magyar* Miklós mondott beszédet, melynek során hangsúlyozta, hogy kevés eszközzel is lehet boldogságot teremteni. A hangoskodóknak azt ajánlja, hogy a gyűlölet helyett a szeretetet hirdessék, necsak szavakkal legyenek keresztények, hanem tetteikkel kövessék az igazi evangéliumot.

Valuta-bűncselekmény miatt letartóztatták egy szikszói bőrkereskedőt

A valutaügyészség detektívjei hosszas nyomozás után ma előállították a Szent István-körúti valutaügyészségre *Wolf* Ignác 55 éves szikszói bőrkereskedőt, akiről megállapították, hogy már huzamosabb idő óta Szikszó és környékén

az Amerikából hazaérkezett magyaroktól kisebb-nagyobb tételekben dollárokat vásárolt össze

és azokat Budapesten ismeretlen egyéneknek zúgforgalomban eladta.

Wolfot kihallgatása után letartóztatták. A szikszói bőrkereskedő a határozat ellen felfolyamodást jelentett be.

Bűntársainak kiderítésére a nyomozás még folyamatban van.

Baróthy Pál királyi főügyész, a budapesti királyi ügyészség elnöke, ma hivatalos közlést adott ki a legújabb valutabűncselekmény gyanusítottjának letartóztatásáról.

KÜLFÖLDI TŐZSDÉK

Zürich, december 18.

Kezdő és záró árfolyamok: Páris 9.95—9.95 és fél, London 17.56—17.56, Newyork 445.87—445.87, Brüszszel 73.85—73.85, Milánó 22.50—22.50, Amsterdam 237.12—237.—, Berlin 178.62—178.62, Stockholm 106.20—106.20, Oslo 101.35—101.35, Kopenhága 86.10—86.10, Szófia 5.30—5.30 (áru), Belgrád 10.00—10.00, Athén 3.35—3.35 (áru), Isztanbul 3.50—3.50 (áru), Bukarest 3.30—3.30 (áru), Helsinki 8.50—8.50 (névleges), Buenos Aires 101.00—101.00, Yokohama 104.75—104.75.

TŐZSDÉK

ÉRTÉKTŐZSDE

Az értéktőzsdén ma általában egyenlőtlen volt a részvények áralakulása, mert figyelembe vették, hogy nemcsak az európai piacokon, de még Newyorkban is szűk keretekben, lényegtelen árváltozások mellett bonyolódott le szombaton az értéktőzsde forgalma.

Ilyen körülmények között nemcsak eleinte, de az üzletidő második felében sem tudott nálunk egységes irányzat kialakulni. Voltak kisebb vételek és fedezővásárlások, de nem volt hiány lebonyolításokban sem. Ennek tudható be, hogy a Bauxit 3.5, Nagybátonyi 2, Rima 1.25 pengős olcsóbbodásával szemben a Magyar Cukor 2.5, Urikányi 1, Ofa 1.5 pengővel emelkedett.

A *kötvények piacán* egységesen lanyha volt az üzletmenet, az 1914-esnél 3.75 pengő volt a csökkenés, a többi is alacsonyabb árfolyamon zárult. A *bankrészvények* irányzata azonban egyenlőtlen volt.

A mai hivatalos árfolyamok

	Előző napi zárlat	Előfordult kötések	Zárlat
Nemz. B.	184.9	184.75—185.25	184.75
I. M. Bizt.	450.—	450—445	442.5
Foncière	45.—	—	45.—
I. Bp. mal.	11.75	12	12.—
Hungária	24.75	25	24.75
Bauxit	215.—	216—212	211.5
Beocsini	12.5	12.8—13	12.8
Kohó	22.—	—	22.—
Kőszén	364.5	369—365	365.—
Nagybát.	44.—	42	42.—
Salgó	39.35	39.2—38.8	38.9
Urikányi	33.25	34—34.3	34.2
Fővárosi	4.—	—	4.—
Globus	14.—	—	14.5
Fegyver	39.5	39.5—39	39.—
Ganz	18.4	18.6—18.3	18.3
Láng	35.—	—	35.—
Acél	34.—	—	34.—
Metalloch.	54.—	—	54.—
Rima	92.—	90.5—91.25	90.75
OFA	9.—	10.5	10.5
Levante	—	—	0.20
Nova	16.—	16	16.—
Trust	49.20	49.6	49.2
Államvasút	6.60	—	6.50
Délcukor	97.—	97—98	97.—
M. cukor	91.5	94.25—93.75	94.—

	Előző napi zárlat	Előfordult kötések	Zárlat
Georgia	22.5	—	22.5
Stummer	54.5	—	52.—
Gschwindt	885.—	—	885.—
Pannónia-sör	—	—	13.—
Gyapjúmosó	3.50	—	3.50
Goldberger	47.—	—	47.—
Győri textil	51.—	—	52.—
M. kender	13.5	14	14.—
Pamutipar	35.—	36	36.—
Chinoin	12.75	—	12.—
Wander	—	—	75.—
Brassói	33.5	—	34.—
Gumi	56.—	55.25—55	55.—
Vasúti forg.	18.8	—	18.6
Telefon	8.90	—	8.60
Pálfalvi	—	—	15.—

Államadósság, kötvények, záloglevelek:

1939. évi ptjegy 100 (100), Beszkárt-kötvény A) — (7.75), I—V. hadikölcsön 6% 0.02 (0.01), VI—VII. — (0.01), II—VII. 5.5% — (0.01), VIII. — (0.01), 1910. évi fővárosi kötvény 4% 178 (178), 1911. évi 18.25—18.5 (18.25), 1914. évi 4.5% 335—336 (335.5), 1927. évi 6% 99—99.5 (99), Földhitel A) és B) dollár zl. — (98),

GABONAPIAC

A csikágói gabonapiacon szombaton nagyobb exportvásárlások voltak, amelyek a búzánál 3—4 centes áremelkedést idéztek elő. Ezenkívül a tengerinél is voltak áremelkedések és ezek az exportvásárlások hír szerint Európa egyes piacain javítólag hatottak az irányzatra.

A budapesti gabonapiacon ma is jobb kereslet volt a *minőségbúza* iránt, mely 21.20 pengőn kelt el, azonkívül elkelt néhányszáz mázsa 80 kg-os búza 20.95 pengőn. A rozs, takarmány- és sörárpa, valamint a zab forgalma a legminimálisabb, mert az állandóan mérsékelt kínálat következtében a vevők sem erőltették a vásárlást.

A *tengeripiacon* túlnyomórészt *januári és februári szállításra* keresik az árut, amely mintegy 50—60 fillérrel drágább az azonnali szállítású kukoricánál.

KISHIRDETÉS

10 mm-es kishirdetés 4 P Állás—okta as 2 P

Märklin

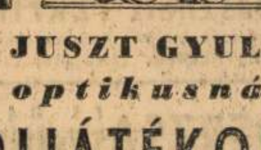

JUSZT GYULA

optikusnál

HADIJÁTÉKOK

II., Margit-körút 6. sz.
V., Szent István-körút 27. sz.

Daru, felvonó, kút-kotrógép, fúrószerszám

raktáron. Telefon: 362—383.

Különbejáratú, tiszta, **üres szoba kiadó**

állásban levő hölgynek. Fürdőszoba van. Szív-utca 60. II. em. 3. (Podmaniczky-utcánál)

ÚJÉVI NAPTÁRAK

viszonteladóknak. **ALFA** papírüzem. Budapest, VII., Kisdiófa-utca 1. (Klauzál-tér sarok) Árjegyzék díjtalan!

Kiadja a Libertas Irodalmi és Lapkiadó Vállalat Rt.

A szerkesztésért és kiadásért LOVASZY MÁRTON felelős.

Hungária Hírlapnyomda Rt.

Budapest, V., Vilmos császár-út 34. — Felelős: vitéz BÁNÓ LEHEL igazgató.

Gross Bernát

aranyműves

Szombathely

1841

l.

Horváth Tibor

38. l.

П.О.К.

GRUBER ANTAL bécsi festő

festi a Szegedi alsóvárosi Templom Szt. Vendel oltárképét 1777-ben.

Bálint Sándor: Szegedi városok
Budapest, 1959. 69.o.

Gruber Antal

MDK

Az Erzsébet-híd alépítményének tervezői és építői: Gruber Antal és Pischinger /Püspöki/ Gyula.
A Vasszerkezet gyártását és helyszíni szerelését Seefehlner Gyula irányította. Gottlieb Ferenc vo t a MÁV hídosztály főnöke, Fleischmann Győző pe ig diósgyőri vasmű vezetője.

45.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. század magyar hídépítés története. Bp. 1960.

GRUBER Antal gyöngyösi asztalosmester.

1825-ben a Gyöngyös város összeirásakor a város I., illetve II. negyedének 4. fertályában lakik. A --+ Rabl Károly által helyreállitott tarnamérai plébániaház munkálatainál 1836-ban dolgozik.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

Gruber Antal főmérnök

Cholnoky Viktor: "Az Erzsébet-hid" cimmel ir a hidépitő mérnökökről és a hidépitésről. Gruber Antal arcképét bemutatja a lap. Repr.

A HÉT, Bp. 1903. okt. 11. XIV. évf. 41. sz. 669-670. lap. 666-667. lap

M.D.K.

Gruber Antal, gyöngyös asztalosmester

1830-ban, a Rabl Károly által helyezállított tarnamérei plébániahar munkálatainál dolgozok.

Heves megye műemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 334. old.

M.D.K.

Gruber Antal, gjöngjösi ostatos mester

1825-ben a városi összeírás ban szerepel. 1836-ban a Rabl Károly által helyreállitott tarnamérei plébánia kár munkálatainál dolgozik.

Heves negye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: DercsényiDezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 334. old.

M.D.K.

Gruber, Anton

bécsi festő

Szent Vendel-oltár képe.

Bálint Sándor: A Szeged-alsóvárosi templom. Bp. 1966. 34.l.

Gruber Antal ép. MDK

Tantó Pál: á mérnök és épitész együttmük. a bp.i dunahidak épitésében. Épitészet, 1942, 2. f.

48 l.

J

Gruber Antal

Mites mérnök

l.

Magyarország

térvtár 1845 re.

157. l.

Kit. mérnök.

adattak. —

Kérem ehhez
gét, mészerint az
alapján, vállalko
ladása arányában
gyorsabb megállap
elulirt hivatal
hivatalnál, a 14.
95%-áig hitelt

Az átadás, el
tettek, hogy az
hajlandók id
alkalmazni,

14784
95
739
1310
138

Gruber

Kakast etető leány, bronz

Kutyával játszó fiucska, bronz

Árverési Czarnek aukció katalógus. 1933. október, 3.ss

42 1.

Ver 1779

Belldolgozandó!

deszka

kiu
kőp
A k
182

Rég
vis
gyi
leh
M.N

Can
/l.
ből
a s
tat
sol
"su
ves
vet
in
got
van

Specification pro 796.

Über Eine Imitations Taffl Dieis auf angeben des Gestrengen Herrn Herrn v. Barolsky vor das Mastern denen fisch Sorten auf Zuerkennen gebraucht haben — als — | f. | kr.

Erstens Hiebe ich die Taffl mit guter Öhl firnis farbe über streichen und die sorten denen fischen darauf zu machen — | 5. | —

Suma — | 5. | —

Anton Gruber
Mahler

Szegedin den 7. Janer 797.

Die oben angezeigten fisch Tafel gesehen wurde bestättigen
Szegedin den 26. Juny 1797
Frantz Klinner
v. Kammerer

Ezen Specificatio Evidealtatott, s. Censuraltatott melly summabol defalcaltatott 30 kr marad assignatiora 4 f 30 kr Szeged 27. Juny 797
Paulo Gyöngy Számvevő

Id est 4 f 30 kr

Ezen Specificationa kamarás úr által 4 f 30 kr fizessen ki. Szeged Die 29na July 797.
Gazdaság Széke által

vorstehende vier gulden 30 kr dreisig bezahlet worden zu Segedin den 5. Aug 797.

Id est 4 f 30 kr.

Anton Gruber Mp.

649
649

Copia
N.º 649
649

Gruber Anton

Gruber Antal
Jessó